PAMFILE, J. I
258

II 2079

JOCURI DE COPII I

ADUNATE DIN SATUL ȚEPU (JUD. TECUCIU)

DE

TUDOR PAMFILE

Ședința dela 29 Martie 1906.

618
258

PREFAȚĂ.

Această picătură e scoasă din felurita manifestare a vieții copiilor de țară; ea deschide pas altora cari, la un loc, ne vor puteà da o icoană adevărată a vieții neamului nostru.

Scopul culegătorului a fost de a da materialul necesar pentru studiile etnografiei naționale, celor ce vor aveà inima și priceperea să le facă sau să le pornească.

Osteneala lui au cerut-o atâția de atâta vreme; acum va vedeà și va pipăi ori cine, întru cât dorul lor le-a fost pornit din suflet ori din gură.

Tot ce urmează e cules, fără ajutorința nimănui, din satul Țepu, mare, răzășesc, ținutul Tecuciului.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

A. JOCURI DE COPII.

I. Jocuri propriu zise. (1)

1. **De-a *ascunsul *(Cucul).** Se joacă de copiii mici de tot. Unul se duce și se ascunde undeva și apoi strigă:

— Cucu ! Celălalt, care a șezut cu mâna la ochi și n'a văzut încotro a plecat tovarășul său, pleacă în căutarea lui. Când se găsesc, se bat cu palma peste pântece și cap, și râd.

2. ***Baba și *unchesul.** La priveghiuri, unul se îmbracă ca uncheșii, altul ca babele. Baba își lasă casa, fuge 'n *supat (sub pat), de unde are grijă să piște de picioare, ori să tragă de poală, fete și femei, iar uncheșul o caută peste tot locul: pe la fete prin sân, pișcându-le; le întreabă la ureche, le sărută. Pe babă aici o laudă, aici o defaimă. Baba îl ocărește și-l laudă. Se găsesc; baba nu poate ieși de supat, țipă, etc. Intre altele, baba strigă către uncheș:

*Cezărică (!)
Burt'-adâncă,
Nici în... nu mă mânâncă !
(din cât. Viltotești, com. Băsești, Fălciu).

3. **De-a *barza.** Se joacă la priveghiuri. Unul se îmbracă sau își pune în cap un suman, iar după ce și-a acoperit capul, bagă pe o mânecă mâna, în care ține un plisc, un lemn îndoit sau o sârmă îndoită. Cu el ciocănește în pământ sau în picioarele goale ale celor ce priveghează. Jocul e jucat de un meșter, care știe cum își șterge barza ciocul de pământ sau cum «ciuche» (ciupește) dânsa: rar și îndesat; cum se uită într'o parte și nimerește într'alta, etc. Femeile și fetele țipă când se 'ndreaptă ciocul berzei către dânsele, oamenii râd cuminți, lumânările ard la căpătâiul mortului, mortul rămâne străin pentru adunare. O ploscă sau un ulcior cu vin, o sticlă cu rachiu, ca și la nunți ori praznice, se plimbă «dela *bot la bot».

4. **Baterea *palmelor.** Se așează doi băieți față'n față cu palmele pe genunchi. Incep cu mâna dreaptă și bat în genunchii lor, bat apoi palmele

(1) Vorbele cu o steluță înainte sunt cuprinse în glosar.

drepte și iarăș în genuchi. Acelaș lucru îl fac și cu palmele stângi și jocul urmează. Alții complică jocul prin aceea că bat de câte două ori în genunchi, ori, după ce au bătut dreptele, bat stânga cu dreapta și dreapta cu stânga. Bătăile în palme sunt, sau nu, învrâstate cu bătăi pe genunchi. Băieții încurcă și mai mult jocul, bătând odată sau de mai multe ori palma stângă de genunchiul drept și pe cea dreaptă de genunchiul stâng.

5. **De-a *bondariu** (bondarul, în general o muscă mare). Se joacă mai cu seamă la priveghiuri. Unul, iute de mână și isteț, se face bondar, adică face îîîîî... cu gura închisă, lovind, foarte ușor și cu măsură, o nare a nasului cu degetul; bâzâeala pare întocmai cea a bondarului. In acest timp alții stau cu palmele întinse, pe cari bondarul le lovește cu palma neocupată *cât ce poate de tare. Cel lovit caută să dea în capul bondarului, dar el, iute, pleacă capul *bondărind mai tare și astfel trece la altul.

6. **In *bunghi** (bumbi). Se joacă doi băieți lângă un zaplaz, lângă peretele unei case. Ei pun jos, la un loc, fiecare câte un bumb, câte doi, etc., cum se împacă. Apoi, cu o **paftà (pahtà),*—un nasture milităresc fără toartă, o frântură dintr'un cuțit,—izbesc pe rând în scândura zaplazului (ulucului, ulucei) sau în peretele casei. Dacă paftaua cade la o depărtare hotărîtă (un lat de palmă, două, etc.) de grămada de bumbi, aceluia i-au căzut bumbii toți. Dacă paftaua s'a dus mai departe, rândul datului cu paftaua revine celuilalt. Dacă nici acesta n'a lovit bine, darea urmează. Sunt copii meșteri în svârlitul paftalei, cari au mii de bumbi, și pe cari apoi îi schimbă pe parale celor ce i-au pierdut.

7. **In *buși.** I. Joacă doi sau mai mulți băieți. Fiecare ține sub palmă mai multe pietricele și după alegerea cu *sorțul* (vezi A. II) începe unul. Acesta iea câteva pietricele și le aruncă în sus, prinzându-le apoi pe dosul palmei (dacă nu pe toate, cel puțin una); le numără și dacă le găsește fără soț, iea una și o pune de o parte; dacă-s cu soț, **dă* următorul, deoarece întâiul **s'a fript.* Când unul nu poate prinde nici o pietricică pe dosul palmei, acela iarăș *s'a fript* și vine rândul de *dat* următorului. Jocul ține ori cât de mult și la urmă se numără pietricelele; cel care *face mai multe*, adică cel care adună mai multe pietricele, acela-i cel mai meștер, mai voinic.

Adesea cel care așteaptă rândul datului cântă celui care dă, spre a-l face să se frigă:

Chiș (piș, pișe-te) bou
Pe părău,
Să vie și rândul meu;

sau :

*Cacă cioară pe lopată,
Să mai dau și eu odată;

sau :

Biserică veche
Dă bușii pereche;
Biserică nouă
*Dă bușii în două.

II. Câte odată se face dela început înțelegerea ca să se joace până ce unul va ajunge să aibă un număr oarecare de pietricele; după această parte primă, încep partea 2-a, care câte odată se joacă și izolată. Partea aceasta se chiamă: *de-a *bușoaica*, sau: *să batem *bușoaica*. Bușoaica se joacă cu cinci pietricele, din cari una e **bușoaica*. Se așează mâna stângă (dreapta pentru copii stângaci) cu vârful degetelor resfirate pe pământ și podul palmei sus. Cu mâna dreaptă, băgată pe sub brațul stâng, se aruncă cele cinci pietricele peste braț. Se iea bușoaica, care se mai numește și **cal*, în mâna dreaptă, se asvârle în sus, în care timp, tot cu mâna dreaptă trebue să se bage sub podul palmei stângi o pietricică, dar dintr'o singură atingere (ori din mai multe atingeri, după învoeală); însă când bușoaica *dă să pice, trebue s'o prinzi și iar s'o svârli în sus, până când cele patru pietricele au intrat sub podul palmei stângi.

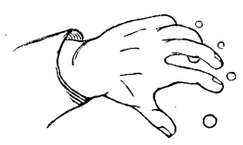

La unele jocuri, sunt șase pietricele, din cari bușoaica are rol ca mai sus, iar *calul stă jos. Când se vârâ cele patru pietricele sub palma stângă, nu trebue să atingi calul, căci altfel te ai fript. Care-i calul, se desemnează de adversar, de pildă o pietricică care-i peste putință de a nu fi urnită din loc, când atingi pe alta. Trecerea pietricelelor sub podul palmei se face pe șir printre degetele mânii care lasă patru treceri.

Când unul s'a fript, următorul continuă. Când unul urmează pentru a doua oară, începe de unde a rămas. Mâna își iea aceeaș poziție după urmele ce le-au lăsat degetele pe pământ.

III. Altă parte, care continuă pe una din celelalte, sau se joacă separat: Se așează cele patru pietricele la un loc, se aruncă bușoaica în sus, se apucă cele patru petricele în mână și peste ele se prinde bușoaica care cade de sus. Apoi se aruncă bușoaica în sus, se lasă bușii sau pietricelele jos, și se prinde bușoica ce cade.

IV. Se pun pietricelele în cruce, se asvârle în sus bușoaica și se prinde apoi, după ce s'a luat de jos *bușul din colțul de sus al pătratului. (*Crucea se sgârie pe pământ). Bușoaica se aruncă în sus, se pune la loc pietricica

din colțul gol și se prinde bușoaica. Vine, însfârșit, rândul pietricelei din stânga, din dreapta și de jos.

V. Această parte samănă cu a patra, cu deosebire că copii, fac **casă*, scrijălind pământul și făcând un trapez izoscel, în ale cărui colțuri se pune câte o pietricică. Pe când mă jucam și eu, aceste figuri scrijălate nu erau.

Tot după scrijălituri joacă: **puțul*, **găina*, **cucoșul* (cocoșul), **omul*, etc.

8. **De-a *caii**. Unul iea o ață lungă, iar de capetele ei țin doi cu gura. Călărețul o apucă de mijloc. Cei dinainte se chiamă cai. Ei sar în sus, nechează și svârl din picioare, iar călărețul caută să-i domolească cu fel de fel de laude și vorbe.

9. ***Călueanul**. Deși n'ar trebui clasat între jocuri, îl trec totuș ca făcând parte din vieața copiilor. Călueanul se face mai ales pe vreme de secetă și anume de fete. Se iea clisă moale și i se dă chipul unui om cu mânile pe piept. Apoi se întinde pe o scândurice și fetele îl plâng, cum ar plânge pe ori ce mort, cu sau fără lacrămi. De laturea scândurii ard două căpețele de lumânări. Când s'aud bocetele, de prin partea aceea a satului încep să vină fete și băieți mici cu câte un căpețel de lumânare și câte o oală sau o *moșoaică. După ce l-au împodobit cu frunze și cu flori, îl duc la o fântână în afară de sat. Scândura e dusă de doi băieți, iar al treilea merge înainte, având în mână un băț c'o bazmă în vârf. De laturile scândurii sunt două fete bocitoare. Bocetul e următorul:

Ene,
Ene,
Căluene,
Deschide-ți portițile,
Să curgă ploițile;
Că de când n'o (n'a) mai plouat,
Și pământul s'o uscat
Și lumea că s'o 'nturnat
(pop: s'o'*ntrunat),
E-ne-e...
Călu-eee-nee...!

Sau se mai adaugă, unde vine mai bine:

Și pietrile c'o crăpat,
Și verdeața s'o uscat,
Și izvoarele-o săcat...

Câte odată, la puț se varsă peste el o ciutură de apă și apoi, în cea mai deplină tăcere, se duce de aceiași copii și se pune în *bălării (buruiene înalte), unde i se prăpădește urma. De cele mai multe ori însă, după ce a fost bocit, copiii îl aruncă în puț; căpețelele de lumânări se lipesc de *ghizdèle; florile, cu cari a fost împodobit, se svârl tot în apă. Apoi copiii scot apă cu ciutura și luând moșoaicele sau oalele pline, se alungă și se udă. De aceasta nimeni nu trebue să se mânie. La sfârșit, oalele se sparg.

Credința în puterea călueanului e foarte mare: e aproape aceeaș ca și puterea **sfintei*, care se aduce de pe la mănăstiri, sau cu **scoaterea icoanelor*.

10. **De-a *calul**. Se joacă la priveghiuri. Unul se face cal și e îmbrăcat cam grosișor, cu vreun cojocel bunăoară. El se apucă cu mânile de gâtul altuia, îmbrăcat și el tot astfel, pentru cine știe ce întâmplare, gata. Acesta ține în brațe un băț, în a cărui capăt este o oală, acoperită și dânsa cu o basmà sau o căciulă. Oala este pusă la 'ndămâna băieților de cu sară, de cei cu mortul. Picioarele acestui băiat, care ține bățul cu oala și picioarele celui ce stă atârnat cu mânile de gâtul lui, fac cele patru picioare ale calului; trupul celui de pe urmă e trupul calului pe care se încalecă (încalecă) un al treilea. Calul joacă, sare, *nechează (rânchează), mai svârle, mai face câte un *marafet (*măraz, pl.: mărazuri, mai des întrebuințat), etc. Călărețul umblă binișor, mai îl mângâe, mai spune câte o glumă, etc., și aceasta înseamnă că stăpânul își **plimbă* calul, ca să afle toată lumea ce fel de vită are. Apoi se începe *iarmarocul.

— Cât îmi dai pe cal? întreabă călărețul pe unul din cei de față.

— Ia un ciur de făină
Și-o bucată de slănină,

răspunde, de pildă, unul. Călărețul pleacă la altul și iarăș la altul, până ce văzând că hazul despre calul lui se cam potolește, se duce la unul, cu care aveà el vorbă și-i zice:

— Cât îmi dai pe cal?

Cela răspunde:

— Doi lei și-un **ort*.

Iar călărețul:

— Doi lei și-un ort?
De cât doi lei și-un ort,
Mai bine să-mi văd calul mort.

Și cu ghioaga pe care o aveà în mână, trage una în capul calului. Oala din băț se sparge și hârburile cad jos una câte una: toarta, *buza, *bârdanul. Alții de prin prejur găsesc și ei de multe ori cu cale să dea cu pumnul ori cu piciorul în cal.

Din nimica toată, se fac lucruri de mare haz, mai ales când cel ce le spune și le face e om «*avan, al *dracului».

11. **De-a *capra**. Se joacă mai mulți copii la câmp deschis, punându-se în cerc la depărtare de 10—15 pași unul de altul și așà ca unul să se uite în spatele altuia; se apleacă de trup și se sprijină cu mânile pe genunchi. Unul începe a sări peste fiecare și după ce a sărit peste doi, trei, pornește

și cel peste care s'a sărit întâiu. După ce a sărit întâiul peste toți, își iea locul său și așteaptă să sară și peste el toți.

In loc de cerc, se pot așezà copiii și în linie dreaptă, dar atunci, cel din urmă ducându-se tocmai în frunte, șireagul se tot mută departe.

La acest joc se întâmplă o mulțime de *sfădălii (sfezi) din pricină că unii sunt mai grei, alții mai ușurei; unii mai greoi, alții mai sprinteni; unii de bună credință, alții răutăcioși. Unii, în loc să sară, rămân călări pe spinarea altora și astfel îi trântesc jos, ori îi izbesc prea tare cu palmele. Alții nu se apleacă în destul, astfel că rușinează pe cei ce nu pot sări. Pe urmă vin și răsbunările.

— Las' că ți-o fac și eu, cum mi-ai făcut-o și *mătăluță!

12. **In *car (de-a carul).** Se mai numește și: *în *țânțari*. Se fac trei pătrate sau trei dreptunghiuri mai ales, concentrice, iar prin mijloacele laturilor lor se trag patru linii drepte. Joacă doi inși cari au fiecare câte nouă bobi, diferiți ca culoare: grăunțe de popușoiu, fasole; pietricele colorate în două feluri, etc. Bobii se pun la întretăierea a două linii; prin urmare sunt 24 de locuri. Jucătorii pun pe rând. «Șmecheria» constă în a *prinde pe adversar dela început. Ieau un exemplu. Intâiul jucător pune bobii A, B, C... în rândueala lor, al doilea pune a, b, c... iarăș pe rând: A, a; B, b; C, c... Pri-

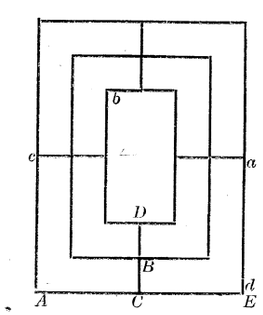

Fig. 1.

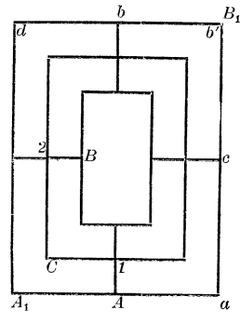

Fig. 2.

mul dacă are loc liber pune pe C la întretăierea a 2 linii, pe care se află A și B, în C. In acest caz, dacă celălalt jucător n'a băgat de seamă, ori n'a știut să pună pe b în locul lui C, atunci «e prins în două locuri» căci dacă primul a pus pe C în C și al doilea pe c în c, întâiul pune pe D în D, «*face car» CBD și «*mănâncă» un bob de al dușmanului, de pildă pe c; se înțelege că acesta, în acest loc va pune alt bob, ca nu cumva primul să mai facă alt car ACE; deci trebue să aibă cineva pază, ca nu cumva să aibă

adversarul trei bobi pe linii perpendiculare, la a căror întretăiere să fie punct gol. (Fig. 1.)

Jucătorul mai caută să vie la cei trei bobi în unghiu drept pe o cale mai depărtată, așezând, de exemplu, bobii săi *ABC*, pe când celălalt jucător pune *a*, *b*, venindu-i rândul să pună pe *c* în unul din puncte. Și în acest caz se vede prins în două locuri, atât în *1* cât și în *2*. Și dacă pune într'unul, rămâne celălalt gol. Dacă nu observă însă nici asta și pune în *a*, *b'*, *c*, primul îi va mâncă cel mult patru bobi. Va căută deci dela început să facă pe adversar să-și iea gândul de a-l prinde astfel.

Când primul pune întâiul bob în A_1, adversarul trebue să-și puie și el întâiul bob într'un loc nemerit, de pildă în *b'*, ca nu cumva primul să-și pună acolo pe B_1 și astfel să-și facă prinzătoare cu colțurile *a* și *d*. (Fig. 2.)

Alt mijloc de prins e și acesta: Intâiul pune *A*; al doilea *a;* întâiul *B*, al doilea temându-se de încrucișarea dreptelor pe care stă *A* și *B*, pune *b;* întâiul pune *D* și astfel a prins pe al doilea în *E* sau *F* și e foarte greu ca odată prins și cu adversarul înfruntat la bobii tăi, s'o duci departe cu bine. (Fig. 3.)

Alt mijloc și cel mai bun adesea, pentru prins, vine de partea celui ce pune bobul cel din urmă. Presupunem că bobii au înfățișarea din Fig. 4, când II are jos 8 bobi: *b*, *c*..., și la sfârșit pune pe *a* și-și «face car» fiindcă *I* a fost silit să-și puie ultimul bob în *I*, unde de asemenea erà prins. Un car de felul *i d a* se chiamă «închis».

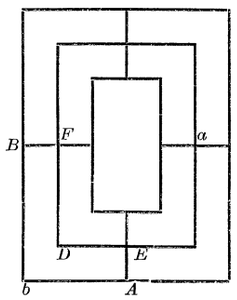

Fig. 3.

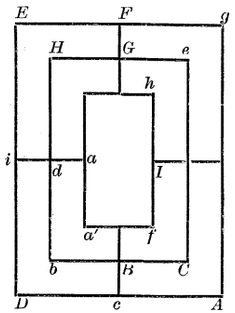

Fig. 4.

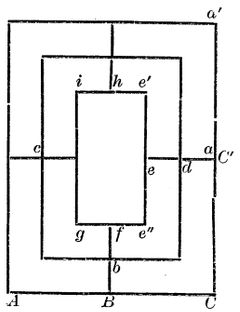

Fig. 5.

Dacă bobii s'au isprăvit de pus, încep «mutările», în mod succesiv, unde meșterii se folosesc de neștiința adversarilor, dar mai ales de nebăgarea lor de seamă. Dacă ai un bob de al adversarului, care te împiedică, îl poți «închide» punându-i bobi de ai tăi în cale. De exemplu, bobul *d* e închis de *i*, *b*, *H* și *a* (Fig. 4), pe când bobii *a*, *b*, *c* sunt *prinși de întâmplare*, fiindcă dacă *a* s'ar duce în *a'*, *C* ar venì în *C'*, în locul lui *a*, și când ar fi readus în *C*, *a* ar fi mâncat. (Fig. 5.)

Meșteșugul tot e în a-ți face, nu un car și a-i mâncă bobii pe rând, ci să-ți faci *trei caruri* sau cel puțin *două*, și aceste trei sau două caruri, când au bobi de unire, se cheamă **morișcă*. Bobii *a*, *d*, *e; f*, *g; h*, *i* fac o morișcă, care-ți dă prilejul să mănânci toți bobii prietenului, plimbând pe *e* în *e'* și *e''*.

Carul *a d e* e *deschis*, și închizându-l poți mâncă ori ce bob de al adversarului, numai dacă nici el n'are vreun car închis, de exemplu: *A B C*, de ai cărui bobi nu te poți atinge. Mutările și mâncările se fac până ce unul din jucători rămâne numai cu trei bobi, pe cari îi poate mută pe sărite. Dacă îl aduc pe adversar în așà stare,—iar eu am o morișcă—,dacă va duce el pe *A* în *e'*, eu duc pe *e* în *e''* și pe *A* i-l mănânc. Acuma mi-e în voie; cu două boabe nu mai poate face nimic. Va să zică, în momentul când adversarul a rămas numai cu trei bobi, eu trebue să am *două caruri deschise*. Dacă aș aveà numai unul, el mi-l va închide cu un bob, să zic cu *A;* eu aș mutà alt bob, și dânsu-l, aducându-și pe *A* la locul său, are carul *A B C* și-mi mănâncă un bob. Se poate că ambii jucători ajung numai cu câte trei bobi: prinderea în acest caz se face numai «cu prinderea în colț».

Dacă se isprăvește un joc, începe altul, când rândul pusului întâiu vine celui ce-a fost pe urmă, la întâiul joc.

Jocul se mai cheamă și *în *boghi* (bobi).

13. **De-a „ce te *doare"?** Se joacă de băieți și fete la priveghiu. Cu toții se pun jos, roată, învrăstați: un băiat și o fată, un băiat și o fată, etc. Unul ține **mișca* (vezi A. V) (pron: gnișca) în mână. Fiecare are un nume: Tănasă, Peatră, Țigară, Mort, Fălticeni, etc. și șeful, cel cu mișca, întreabă iute, dar repede de tot, pe vecinul său și acesta respunde tot repede numele vecinului său:

— Ce te doare?
— Ah mă doare!
— Ce te doare?
— Inima.
— După cine?
— După Fălticeni.

Și Fălticeni, ori că nu-i atent, ca să răspundă îndată cu «Ah mă doare» la «Ce te doare?» al șefului, ori că nu poate spune repede «după X», mănâncă câteva cu mișca la palmă.

14. **De-a *glasâli** (*clasele, cu mingea). Se joacă la un perete înalt. Mai departe de dânsul se fac 10 scrijălituri. Copilul care a căzut la sorți, se pune în dreptul fiecărei scrijălituri și svârle apoi mingea de perete, prinzând-o apoi la fiecare clasă de câte zece ori; apoi, în altă clasă, mai departe de cea dintâiu c'un pas, doi, și așà mai departe. După ce le-a isprăvit, le iea

dela început şi bate mingea tot aşà, cu deosebire că între svârlire şi prindere bate odată din palme, de două ori, de trei ori, pentru fiecare clasă. In fine, înainte de a sfârşi clasele de tot, se începe dela început, svârlind mingea pe sub picior, bate ori nu din palme, etc. Se mai svârle mingea fiind întorşi cu spatele la zid, sau se face altă figură.

La sfârşit, acelaş joc se face prinzând mingea numai c'o mână. Cel ce *se *frige* (nu poate prinde mingea, sau o izbeşte prea tare, sau prea încet de perete), când îi vine rândul, începe de unde rămăsese.

15. **De-a *cucu (*Rădăcină-*plătăcină).** Băieţii se pun roată, lăsând interval de un loc între dânşii. Unul stă în mijloc şi se chiamă *cuc* (cucu). Altul din roată strigă:

Rădăcină,
Plătăcină,
Cucu e 'n grădină?

iar cucul răspunde cântând:

Cu-cu! Cu-cu!

Altul din roată strigă:
— Dă-mi apă să mă spăl.
Cucul se duce la dânsul şi-i face: «ptiu! ptiu!» în palmă; apoi trece în zig-zag printre cei din roată. Toţi băieţii îi cer apă de spălat ca şi mai sus.
După trei, patru încunjururi, unul din băieţi, care se crede mai bun de fugă, strigă:
— Dă-mi petică (cârpă, prin Muntenia) să mă şterg!
Dă-mi petică să mă şterg!
Cucul îi răspunde tot de două ori:
— Iea din coada mea, iea din coada mea! Pentru această ruşinare, cel din cerc, caută să-l prindă şi dacă poate s'o facă, îi dă câte una, două în spate şi dos.

16. **De-a *cucu.** Unul *înfinge un băţ în pământ, în care pune o căciulă. Ceilalţi copii se strâng roată în jurul băţului. Când sunt gata, unul care stă lângă băţ, începe să rostească un sorţ şi cel căruia îi cade sfârşitul, se dă la o parte. După mai multe rostiri, din cerc nu mai rămâne decât unul singur; între acesta şi cel ce rosteşte se face din nou sorţ şi cel cărui îi vine coada sorţului se dă de lături. Cel ce a rămas, cucul, strigă:
— Cu-cu! gata-s grădinile?
— Gata! îi răspund cei de lături. Cucul atunci iea căciula din băţ şi pleacă într'o parte, pe când ceilalţi caută să vie şi să scuipe peste băţ. In această vreme, cucul umblă să pălească cu căciula pe unul, înainte de a fi

scuipat pe băţ. Dacă reuşeşte, cucul e înlocuit cu acela; dacă nu, rămâne tot el cuc şi jocul se începe de la cap.

17. **Jocul lui *Cuza.** Se joacă pe la priveghiuri. Unul cu o *mişcă (gnişcă) făcută dintr'o basmă răsucită şi împletită se pune în mijlocul altor copii şi întreabă pe unul:
— Măi, ce crezi tu? A murit Cuza?
I se răspunde poate:
— A murit.
Trece la altul. Dacă acesta îi raspunde negativ, îi dă cu mişca la palmă, deoarece nu dovedeşte că într'adevăr Cuza trăeşte. Apoi cel dintâiu urmează:
— Dacă a murit, să-i dăm de pomană un colac şi o lumânare; ci celor ce au răspuns că a murit Cuza, le dă câte un beţişor şi câte o piatră.
Mai stă ce mai stă şi oftează apoi:
— S'a dus şi sărmanul Cuza!
Iar altul, cu care erà înţeles de mai înainte, îi răspunde:
— Cine ţi-a spus c'a murit?
— «Toţi iştia cari-au mâncat colacii.»
— Minciuni.

Cuza are să vie cu oaste muscălească
In ţara Moldovenească,
Pe boieri să-i prăpădească.

Cel dintâiu se praface că-i mânios pentru această mare înşelătură şi-i bate cu mişca peste ce apucă. (Se joacă în Negrileşti, jud. Tecuciu).

18. **De-a *domnul.** Sunt două beţişoare despicate dintr'unul singur şi retezate pieziş la capete ca să se poată lipi în unghiu ascuţit. Unul, picat la sorţi, le ţine cu două degete de vârf, le asvârle în sus şi dacă cad ambele beţişoare cu partea albă în jos, zice că acela-i **om bun.* Iar ceilalţi îi zic în batjocură:

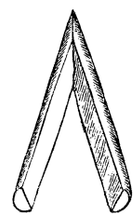

Om bun, om bun,
Om bun, om bun,
Iesă noaptea la drum;

ori:

Scoate c... la drum.

Rândul de dat trece la altul, care, dacă-i cade un **lemnuş* cu faţa în jos, iar altul cu faţa în sus, atunci acela e botezat cu numele de **chior* sau **ţigan.* Dacă altuia îi cad amândouă lemnuşurile cu faţa în sus, lucru care i mai greu, atunci acela-i **domn* şi-şi iea în mână ca semn de putere **mişca*

(gnișca). Cu dânsa va bate de acum înainte la palmă pe cel ce va mai picà *chior* sau *țigan*. Loviturile sunt după număr și tărie; merg până la 50 de miști ori până la câte s'a stabilit și pot fi ca tărie: *moi*, *dulci*, *tărișoare*, *țari*, **cam așà*, **sărate*, **pipărate*, **oțețite*, **înnăcrite*, **afumate*, *cum merge *ghibolul (bivolul) pe sârmă*, *cum fuge *dracul de tămâie*, *din *putere (cât ce oiu puteà)*, etc.

Când altul pică domn, celălalt e răsturnat, apoi aține-te băiete! Dacă dai, și de luat ai, slavă Domnului!

19. **De-a *dubasul (de-a *mija=gnija)**. In casă sau într'o poiată, unul căzut la sorți este legat la ochi cu o basmà ori i se înfundă căciula pe ochi și se duce la un perete împreună cu alt copil. Aici au loc următoarele întrebări și răspunsuri:

Copilul:

— Pe ce-ai mas?
Dubasul (cel legat la ochi): Pe dubas.
— Ce-ai ars?
— O mânecă de cojoc.
— Ce-ai găsit în ea?
— Două ace și-o andreà.
— Două ace și-o andreà?
Na-ți-o ață și-o cureà,
Și-o cureà (cură)
De vacă rea (ră);
Când te-oiu întoarce,
Hàți de c..la mine'ncoace.

Il trage de haină și apoi fuge.

Dubasul va căutà să prindă pe toți, fără a ridicà legătoarea sau căciula de pe ochi. Nimeni n'are voie să se ascundă pe sub pat, sub sau după sobă, prin iesle, etc., sub pedeapsă de a nu mai fi primit în joc ori de a înlocui dânsul pe dubas. Aceasta n'o pot suferì nici cei ce sunt de prins. Dubasul cu mânile întinse, prinde pe unul, se face că-l «stuche» (scuipă) și-l întreabă

— Ce-ai mâncat aseară?

Iar prinsul îi răspunde:

— Lapte cu săcară.

Apoi acesta, e trimis *la *casa dracului* ori la **casa rea*, într'un colț. Jocul urmează până ce toți copiii sunt prinși. Dubasul are voie, din când în când, ca să ridice căciula ori legătoarea de pe ochi, ca să se bucure c'a prins pe vreunul ascuns pe undeva și apoi să strige: «ioti (uite) cutare ascuns în cutare loc, nu mă mai joc», iar alții să sileascà pe cel ce s'a ascuns să se facă dubas. Aceasta însă o face la un perete: departe de locul celor ce se feresc de prins.

Când totul merge cu cinste, dubasul, după ce i-a prins pe toți, e dus din nou la locul lui dinainte, se pun și se răspund întrebările și răspunsurile de mai sus, numai că se mai adaugă, la urmă, după ce dubasul e tras la o parte, de către acesta:

— Pe cine-oiu prinde 'n toiu,
Să se facă 'mijoiu.

Și prinsul dintâiu iea locul de dubas sau mijă. Unii copii mai poreclesc acest joc și *mijoiu*, **mijoarcă* sau **mijoatcă*.

20. **De-a *foaia**. Se joacă la priveghiuri de doi inși. Unul, care-i **țiganul*, își iea **foaia* 'n spinare, pe celălalt, și fiind guraliv, «bun de făcut *tămășaguri», întreabă lumea de pe delături, într'o limbă moldo-țigănească, dacă n'are cineva de lucru.

Auzi pe unul:

— Măi meștere lăcătuș, ia fă-mi o potcoavă de purice. Iar țiganul își pune foaia jos și 'ncepe a o umflà să sufle.

— *Haștar foaie,
De te moaie;

apoi începe să cânte cum cântă țiganii la lucru. Biata foaie suflă de prăpădește pământul, geme și icnește nevoie mare, mai pișcă câte o fată, câte o nevastă de picior, iar când dânsele țipă, auzi pe țigan strigând c'a început să sară scântei. Firește, lumea râde. Hazlii îs vorbele oamenilor cu țiganul și foaia, dar acestea nu se pot scrie.

— Ți-i bună foaia, mă țigane?
— Ei, foaie ca la mine, mai rar în Moldova.
— Măi balaoachișe, cum? foaia ta vorbește?
— Horghește (vorbește), cum să nu horgheascà!
Că-i tocmai din țara ungurească!

Ba țiganul își laudă pe mă-sa, pe tată-seu, pe toate neamurile lui și ale foii, își laudă calul și ghiociul lui cu care-și poartă foaia!

— Ghiociu ghiocat, Minunat,
Cumpărat, Frumușel,
Ferecat, El la nevoie merge singurel.

21. ***Focul**. Unul pune palma stângă sub *subțioara dreaptă, cu palma în afară, iar cu cea dreaptă își astupă ochii. Alți băieți, cât de mulți, îi trag câte o palmă peste palma lui «de sfârâe, nu altceva», după care cu toți ridică degetul în sus. Bătutul, dacă gâcește pe cel care «l-a *ars», e înlocuit; dacă nu, continuă a rămâneà la locul lui.

22. ***Hoina**. Hoina, cel mai clasic din jocurile românești, în Țepu și vecinătate, se joacă astfel:

Se aleg doi băieți șefi de părți. Pe rând apoi, fiecare își alege câte un băiat din ceilalți. Grupurile fiind egale, se alege, ca și la *minge*, partidul dela bătaie.

Pe rând, fiecare din cei dela bătaie se duce în poziția A, spre a bate mingea în direcția D. Bătaia trebue să fie dreaptă, adică aproape în direcția A D și nu în lături. In fața celui din *A*, este unul din cei dela **porcăreală* (păscăreală), *C*, care **halește*, face **haleală*, adică svârle mingea din *C* celui din *A*. Acesta o bate și dacă unul din cei cuprinși în 1—7 porcărași o prinde *din *cuc*, adică de pe sus, tot partidul dela bătaie iesă și cel dela porcăreală intră la bătaie. Dacă mingea bătută de *A* nu este prinsă, acesta dă bățul de bătut unuia din tovarășii din spate, care urmează, și apoi o iea fuga spre **hotar*, punctul *D*, stabilit dinainte, la 50—150 pași de *A*. In timpul fugii, dacă din* *porcari (*porcărași)* unul iea mingea și svârle într'însul și-l lovește, se consideră bătut și partidul cade. Dacă însă nu-i bătut și ajunge la hotar, el e dator să fugă înapoi în *B*. Această fugă înapoi, ca și cea dintâiu, se poate amână și mai târziu, când mingea e scăpată departe, în svârlirea ei către unul ce fuge către *D*, sau e bătută foarte departe de cel din *A*. Cei întorși înnapoi își așteaptă rândul la bătaie.

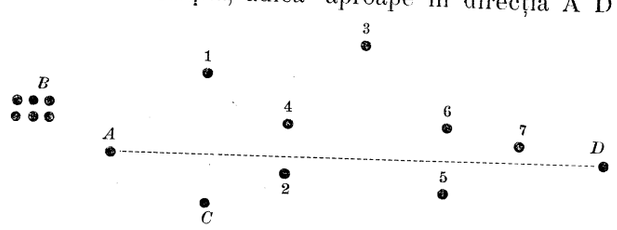

Dacă însă în timpul fugii ajunge, de pildă, între 2 și 6 și cel din 6 svârle mingea la cel din 2 și 2 o prinde de sus, atunci fugarul rămâne prins pe loc; el se dă la mijlocul distanței între 2 și 6 și așteaptă să fie lovit. Lovirea, când această distanță este mare, devine anevoiasă și se face prin surprindere, adică svârlind mingea pe deasupra capului celui prins și apoi, când acesta nu se așteaptă, lovindu-l la picioare. Lovitura se consideră dela genunchi în jos.

Dacă sunt mai mulți prinși, ei vor fi expuși a fi loviți pe rând.

Scăparea se face când 6, căutând să lovească pe cel prins, svârle mingea și mingea se duce departe, astfel că 2 n'o poate prinde. Scăpat e însă numai acesta.

Ca amănunt: cel ce bate trebue să dea bățul celui ce urmează, în mână, căci altfel, dacă în repezeală îl lasă jos, cel dela haleală îl poate luà și partidele se schimbă.

23. **De-a *hoții**. E un joc al băieților mari cu jumătate glumă și jumătate seriozitate. Stau de vorbă, de pildă, și unul se laudă că fuge mai *dihai ca un iepure. Alții îl contrazic și de aici: *proba*. Se vor jucà *de-a hoții* și printre câțiva căzuți la sorți e și el. Li se dă câtva timp de ascuns și apoi pornesc **poterașii* în căutarea lor. Dacă hoții simt că vor fi prinși, o ieau la fugă și toată băgarea de seamă a poterașilor e mai cu seamă

asupra celui lăudăros, «*laudă-mă gură, că ți-oiu da o bucătură». Acesta dacă e prins, e legat, târît până la locul de judecată și bătut deabinelea cu frânghia udată în apă. Și dacă se va mai făli că din fugă nimeni nu-l va mai puteà prinde, atâta-i trebue. Mulți din ei nu pot fugì, dar totuș se laudă, bazându-se pe ascunzători. Când jocul s'aprinde, și mai cu seamă pe vremuri mai bune, când munca erà puțină și traiul mai lesnicios, când se jucau și oamenii bătrâni, jocul se făceà pe teritorii de kilometri pătrați, zile întregi, pe nemâncate, și aceasta rămâneà ca un eveniment însemnat în sat. Câte odată lucrurile se încurcau, și a fost nevoie chiar de intervenirea autorităților.

24. ***Iapa prăpădită**. E un joc introdus de câțiva ani, de când în sat se găsesc vreo două perechi de cărți de joc.

Aici putem constatà ceva din firea țăranului nostru. Cu cărțile de joc a venit și **concina dreaptă* (când pui patru cărți jos, dai câte patru fiecărui, iei carte cu carte, sau cu șapte iei trei și patru de jos, când culegi cu *fantele dacă ai ce, ori îl lași «să *bea apă» când te-ai pâcălit și când, la urmă, cărțile «*merg două» (dacă ai cel puțin 37), **spatiile* 1 și concinele câte una), **concina pe prădate* (cărțile se pun cu fața în jos și fiecare iea câte una, punându-și ce a luat cu fața în sus, iar altul iea, de pildă cu 7 **ochi*, cartea de șapte ochi și toate cărțile cari la un loc fac șapte ochi sau altfel. Scapi cu un număr oarecare de cărți, dacă ai doi popi și «le *legi», pui unul deasupra și unul dedesubt, apoi le pui deoparte. Altfel cartea care o ai deasupra joacă rolul unei cărți de jos și cu ea ți se pot luà toate cărțile) și **tabinetul drept* sau *pe prădate*, când **birlicul* — asul — valorează 1 sau 11, **fantele* 12, *fata 13, *popa 14, și deci cu popa poți luà de jos pe 1 și o fată. Când iei de jos toate cărțile și numai rămâne nimic (afară de sfârșitul jocului), atunci **faci un tabinet* sau un **băț* și acestea ți le numeri după cărțile puse deoparte. Cărțile valorează 25: cărțile 2, spatiile 1, concinele câte 1, birlicul 1, apoi fiecare figură și carte de zece câte 1, deci 25. Cărțile nu-s iubite. Copiii cari întâmplător le-au învățat, după câteva zile nu le-au mai plăcut și folosindu-se de ochi, au inventat un joc, unde și-au aplicat modul lor de a concepe un joc și de a-l simți. Birlicul de spatie e o *iapă furată*, iar ceilalți trei, unul e **păgubașul*, unul **bătăușul* sau **armașul* și al patrulea **biletarul*. Se împart cele 52 de cărți la 5 băieți, de pildă, din cari 4 sunt cu numirile date după felul ochilor pe cari le au.

Păgubașul bănuește că A este hoțul cu iapa și-l spune (după fizionomie). Biletarul, «om integru», cercetează și dacă l-a găsit, atunci îl pune pe hoț de trage o carte dintr'ale sale și capătă astfel dela armaș atâtea la palmă, câți ochi a tras, figurile având valoarea lor dela tabinet. Când păgubașul

n'a gâcit pe hoț, fiind astfel vorba de o «calomnie în public», e bătut tot prin tragerea cărților. Se înțelege că, în cazul când păgubașul e și hoț, cărțile se dau din nou; tot așà se poate întâmplà și cu biletarul, ori cel ce-i execută ordinul de a bate pe păgubaș ori pe învinuit, — bătăușul; — și ei pot furà, dar fiind oameni de ai stăpânirii, nu pot fi bătuți.

Câte odată însă, se pune dela început învoeala ca să fie și dânșii bătuți. In acest caz, când păgubașul arată pe hoț în unul din oamenii stăpânirii, el devine armaș, iar hoțul e bătut.

25. **Cu *inelul**. Se joacă c'un inel adevărat, sau cu unul făcut dintr'un fir de iarbă. Sunt trei personage. **Domnul* care poruncește bătaia, câte la palmă, **țiganul* care îndeplinește porunca domnului c'o **mișcă* și **chiorul*, care sufere. Inelul se svârle în sus și se prinde pe dosul palmei, apoi cu încetul se caută a-l vârî în degetul cel mare, când acela se face țigan sau înlocuește pe cel ce a fost; în degetul cel mic, -- lucru mai greu —, când te faci domn. Cel ce scapă jos inelul în acest timp, sau nu-l poate prinde pe dosul palmei, este *chior* și mănâncă bătaie.

26. **De-a *ineluș 'n *vârteguș**. Un băiat picat la sorți se pune cu genunchii pe pământ și cu capul plecat. Ceilalți băieți pun câte un deget pe spinarea lui, astfel că vârfurile degetelor formează un cerc mare cât fundul unei căciuli. Altul iarăș, căzut la sorți, își plimbă degetul pe cercul degetelor și strigă:

— Ineluș,
Invârteguș,
Gâci pe-acui deget am pus.

Cu ultimele cuvinte pune degetul lui pe un deget oarecare. Dacă cel de jos gâcește, el devine întrebător, iar gâcitul îi iea locul. Dacă nu, mai așteaptă.

27. **Jocuri de flăcăi și fete mari**. Jocurile de flăcăi și fete mari se fac Dumineca și sărbătoarea, în locul de horă, bătătura horei, bătătura scrânciobului. Se mai joacă pe la nunți, cumetrii, lăsaturi de sec, etc. La acestea trei din urmă joacă și oamenii bătrâni, fiind ei în de ei. La toate acestea, pe la noi, cântă țiganii tocmiți de flăcăi, cam cu 2—3 franci de țigan pe zi. Neapărat, trebue să fie scripcă și cobză, apoi «*clanetul» și în urmă «trâmbiță». Banii țiganilor îi strânge unul, «vătavul de horă», de pe la flăcăi. Pe la noi, sat mare c'o singură horă, fiind flăcăi mulți, sarcina plății cade de obiceiu pe cei mai tineri. In ori ce caz, sunt scutiți de plată musafirii cari vin din alte sate și cei ce vin în concediu, din armată.

Țiganii încep să cânte dimineața prin crâșme, unde joacă flăcăii jocuri mărunțele, de obiceiu brâe, apoi pe la 9 — 10 ceasuri *se duc la masă*;

țiganii pleacă cântând un marș, spre vătavul care le dă de mâncare. Mâncând, mai cântă cântece de lume, apoi vin la bătătura scrânciobului cântând tot un marș. Aici încep jocurile afară, numai flăcăi. Aceste jocuri sunt tot mărunțele. Către și după amiază încep să vi fete mari. Ele se bagă în brâe; cu aceasta cadența jocului se potolește. Când fetele s'au îmmulțit, începe hora, întâiu cea repede apoi cea înceată.

Ori ce joc îl încep flăcăii și printre dânșii se prind și fetele, pe lângă cine le convine, cu această întrebare: «(Gheorghe) ne faceți și nouă loc»?

Nu-i cum se cade pentru o fată să se bage singură între doi flăcăi; ele se prind câte două. Flăcăul însă se poate prinde între două fete.

In timpul jocului, fetele și flăcăii vorbesc; despre ce, treaba lor.

Când hora s'a mărit prea tare, flăcăii mai cu vază bat din palme și hora se strică. Se mai strică și atunci când un flăcău fiind supărat pe o fată, fosta lui ibovnică sau alta care i se împotrivește legării unei ibovnicii, o vede intrând în horă; atuncea el strică hora. Fetele se retrag în lături, flăcăii pe lângă țigani.

După stricarea horei, țiganii încep să cânte îndată un brâu. Când se mărește numărul jucăușilor, schimbarea jocului în horă se face chiar fără a strică **hora* (cercul tineretului).

Când soarele dă să sfințească, femeile, *cari au stat să privească*, pornesc acasă, cu sau fără fete; pleacă fetele apoi. Flăcăii continuă a jucà jocuri mărunțele până când se înnoptează. Apoi intră în crâșmă și joacă încă 1-2 ceasuri din noapte.

Descrierea jocurilor este peste putință de făcut. Avem nădejde însă că ele se vor mai păstrà încă multă vreme în obiceiurile tineretului nostru. O constatare e de nevoie a se spune: Bunii jucăuși se răresc.

Jocurile din Țepu sunt:

*Ardeleanca (*Ardeleneasca),
*Arnăuțasca,
*Baraboiul,
*Bătuta,
*Botineasca,
*Brăileanca,
*Brașovanca,
*Brâul,
*Brâul ursăresc,
*Ca la ușa cortului,
*Când se duc țiganii la lemne,
*Cărășelul,
*Căzăceasca,
*Hora la pas (dreaptă),
*Hora repede (cu bătăi),
*Lugoșanca,
*Mazurca (cu totul nouă),
*Mocanca (*Mocăneasca),
*Mușamaua,
*Nătânga,
*Pernele (când se scot din casa miresii),
*Polca (nou),
*Rachiul (la nunți),
*Sârba,
*Sotrișa,
*Toderașca (*Toderașul),

*Ceandrașul (joc unguresc),
*Chindia,
*Corăbiasca,
*Curaua,
*Danțul (când se scoate mireasa din casă).
*Țonțoroiul (foarte vechiu, se uită),
*Ursăreasca,
*Valsul (pron. Valțu, cu totul nou),
*Vivatul (*juvătul),

28. **Pe *lucru**. *(De-a *meșterii)*. Se joacă de băieți mulți, pe la priveghiuri. Se pune roată jos, toată mulțimea lor, împrejurul mortului ori lângă el, în mijlocul casei, pe când lumea cealaltă stă pe lângă perete. Unul dintre băieți, ales printr'un sorț, e pus *màister sau *maistor și când toți sunt gata, el strigă:

— Hai pe lucru, măi băieți,
Că-i furat un făcălet,
Făcăletul boieresc
Și m'apucă să-l plătesc.

Apoi pe rând, maistrul îi întreabă pe băieți despre meseria lor.
— Tu ce ești?
— Lemnar, stăpâne, îi răspunde întrebatul.
— Ce lucrezi?
— Dogăria.
— Dar tu, măi?
— Eu trag clopotele.
— Dar tu?
— Eu casc gura.
— Dar tu de-acolo?
— Eu cos, etc..,

Maistrul face semn și fiecare își începe lucrul. De pildă: cel care cască va căscà cum se cască, când maistrul va face aceasta; cel care coasă va face mișcări ca cele dela cusut, când maistrul va face aceasta, etc.. Până atunci însă, bate toată lumea cu palmele pe rând în genunchi. Maistrul e repede de gură, ca să știe cum să-și iea ucenicii; așà d. e., el spune cu cadența țăcănelii palmelor:

— Dați, băieți, dați, că vine postu' paștelui, postu' paștelui, postu' paștelui, iiiii...!! Ha, (In acest timp cască; cel care are această meserie, să zic că nu observă, maistrul îl bate la palmă cu mișca). Ceeace te împiedică să fii atent, e repeziciunea baterii cu palmele, râsul celor ce-s bătuți și de vorbele maistrului.

29. **De-a *luna**. Doi băieți s'apucă spete la spete și unul ridică pe celălalt în sus, pe spinarea lui, astfel că acesta vine cu fața spre cer.

Cel dedesubt strigă către cel deasupra și acesta-i răspunde:

— Ce-i în sus?
— Luna.
— Da 'n jos?
— Chiua.
— Dar dincoace?
— Hai te 'ntoarce.

și zicând astfel cel de sus e scoborît în jos, prin ridicarea celui dedesubt în picioare și apoi acesta însuș e ridicat. Intrebările și răspunsurile urmează mai de multe ori.

30. **De-a *lupul și *oile**. Băieții își pun căciulele ori pălăriile jos, grămadă. Unul se face lup, unul *mocan, iar ceilați copii se prefac în câni. Lupul vine încet și *tupiliș la oi, le miroasă, dă *târcoale, până când iea una în gură și fuge. Dacă până la un semn, numit *hotar și stabilit dinainte, nu-i prins lupul de către câni, atunci oaia rămâne luată. Dacă-i prins, i se iea oaia și lupul, bine scărmănat, este înlocuit cu altul căzut la sorți.

31. ***Maica și *călugărul**. Se joacă pe la priveghiuri. Un flăcău sau băietan, iesă afară în tindă și apoi bate în ușă.
— Cine-i? întreabă altul din casă.
— Eu, călugărul mănăstirii.
— Și ce cauți, părinte, la casa asta în miez de noapte?
— Trimisu-m'a maica starița cu grea sarcină să caut o călugăriță frumoasă, cu păr de aur și ochii limpezi ca lacrima, cu obrajii ca bujorul, iar gura ei e dulce ca zaharul și ca mierea.
— Dar pe nume n'o știi?
— N'o știu.
— De lăsat în casă nu te-oiu lăsà, că noi multe călugărițe avem, ci ți-om arătà una câte una.

Apoi flăcăuașul dinnăuntru iea fată cu fată și o arată călugărului la ușă. Călugărul, care știe prea bine cine-i călugărița lui, zice că «asta nu-i, asta nu-i... asta-i». Călugărul își apucă călugărița de mână și o trage afară. Aici, de bună samă că-și răsplătește, în deajuns, sfinția sa călugărul dela mănăstire osteneala drumului.

După un răstimp alt ciocănit. Acuma însă bate maica călugărița și-i răspunde un flăcău din năuntru.
— Cine-i?
— Eu, maica călugărița dela mânăstirea Teiului.
— Și ce umbli, ce cauți pe noaptea asta întunecoasă, fără teamă?
— De bună voie nu umblu, că m'a trimis părintele starițì să-i caut călugărul cel mândru ca un fât-frumos.

Mulți flăcăi s'ar repezì la ușă, dacă fata n'ar fi dânsa cea cu putere să cheme pe cine-i place. Cel chemat iesă. (Se joacă în cătunul Viltotești, com. Băsești, jud. Fălciului).

32. **De-a *mâța și *șoarecele**. Se face o horă mare, și doi băieți stau în mijlocul ei; unul alege dintre cei din horă «mâța», celalt «șoarecele». Cel mai în vrâstă dă poruncă să prindă mâța pe șoarece. După ce l-a prins, vin în mijlocul horei, iar cei doi se duc de-i înlocuesc în horă. Cei doi rămași fac acelaș lucru ca și cei dinaintea lor.

33. **De-a *mingea**. (*Micea, *mincea). Mingea e jocul cel mai de samă, mai serios, deoarece îl joacă copiii dela 7 ani, până la oamenii de 50—55 de ani; adică spun minciuni, îl jucau până acum vre-o 10—15 ani, când erà altă lume, cu alte griji, nu ca acum!

De-a mingea se joacă copiii și fetele în zilele când nu este horă, sărbătoarea; pe câmp, când sunt cu vitele la păscut; vara, după «*ruptul horei» ori după «*spartul horei, (când e *soarele de un harag). Atunci pleacă flăcăii sau fetele mai mărunțele, cu **tiulee* (comparație cu puișorii de pasăre) spre poarta țarinii, poarta satului, spre a ieși înaintea cirezii ce vine dela păscut, dela emaș ori de pe miriște și *ciocănărie.

De-a mingea se joacă («joacă mingea») în 3, 4, 6 și 8 inși. Din ce și cum se face mingea, vom vedeà mai departe.

I. *Mingea 'n trei.* O joacă mai ales băieții mici când lipsește al patrulea. Se fac două *gaște* (sing.: **gașcă*), două borte sau găuri în pământ, de mărimea pumnului, la distanță de 6—8 pași. Doi băieți vor fi la **porcăreală* (*păscăreala, la alergat) și unul la *bătaie* sau la *bătut*. Alegerea se face după un sorț sau «*dând bățul», în modul următor. Unul iea bățul de bătut mingea și-l apucă cu mâna tocmai dela capăt. Al doilea pune mâna lui și apucă bățul peste a celuilalt, iar al treilea peste a celui de al doilea; peste a acestuia pune întâiul, al doilea, etc. Cel căruia îi vine mâna tocmai la capătul de sus al bățului, acela va fi la bătaie, dacă s'a hotărît dela început să se facă numai o singură dare de băț. De obiceiu se dă bățul de trei ori; presupunând că întâia dată a picat cu mâna deasupra al doilea, atunci acesta aruncă bățul și-i prins de unul din ceilalți doi, de unde se întâmplă. Apoi urmează punerea mânilor ca mai sus; se zic că pică sus al treilea, acesta aruncă brațul către întâiul care-l prinde și punerea mânilor urmează. Data a treia hotărăște.

Se întâmplă adesea că ceeace rămâne sus de pus mâna, e foarte puțin; atunci cel care este cu mâna sus rămâne la bătaie, dacă dânsul îl poate svârlì peste cap la distanța de 20 de pași.

In sfârșit, alesul intră la bătaie. El merge la mijlocul găștilor și se aține cu bățul la bătaie.

Unul dela porcăreală (si *păscărie) svârle, prin bățul celui dela bătaie mingea către celălalt **porcăraș*. Bătăușul o lovește poate, mingea se duce departe ori nu, și el fuge la ambele găști «de pune piciorul în ele» și-și reiea locul. Dacă mingea nu s'a dus departe, ci s'a întors înapoi către cel ce o svârlise, o iea acesta în mână. Bătăușul vine să puie piciorul în această gașcă. **Prinzătorul* (porcărașul) se uită la piciorul bătăușului și de îndată ce acesta atinge gașca, o asvârle pe de asupra către celălalt prinzător. Acum ori se poate întâmplà ca mingea să ajungă înaintea bătăușului la cealaltă gașcă, pe care prinzând-o prinzătorul respectiv o pune în gașcă și cel dela bătaie e înlocuit cu acesta; ori n'o poate prinde și mingea, ducându-se departe, bătăușul se poate duce în liniște să puie piciorul și în această gașcă. Se mai poate întâmplà, dacă bătăușul e meșter, ca să **păleascâ* mingea, s'o lovească, în momentul când aceasta sboară peste capul lui și «s'o *trimită la iarbă», departe, iar bătăușul revenind la gașca dela care plecase, pune piciorul din nou (pentru noua lovitură dată mingii), și apoi se duce și la cealaltă gașcă.

Când vreun porcăraș prinde mingea «din *țâcă», adică când, cu voie ori fără voie, mingea e abià lovită cu bățul, și deci nu se duce departe, prinzătorul scoate pe cel dela bătaie înlocuindu-l.

Prinderea ei «din țâcă» ori «din *cucu», adică când mingea bătută drept în sus s'a ridicat și revine, trebue să se facă «de pe sus» iar nu după ce «a *mâncat pământ», adică când s'a atins de pământ.

Cu țâca se întâmplă diferite certi:

— N'a fost țâcă!

— Ba a fost, c'am auzit-o cu urechile mele.

— Ba nu este, că mi-a vâjâit bățul și ți s'a părut.

— Să-ți plesnească ochii?

— Să-mi plesnească, na, dacă spun minciuni.

— Haide mă, se mângâe **porcarii*, lasă-l să-i plesnească ochii, că dreptatea iesă ca undelemnul la fața apei...

II. *Mingea 'n patru.* Sunt doi la bătaie, doi la porcăreală. «Eu îs cu cutare, tu cu cutare». Alegerea se face tot ca la I, cu deosebire că în loc de trei inși «dau bățul» numai doi, din cele două părți. Se mai aleg și în modul următor: Dacă au vreo lopățică la îndămână, o scuipă pe o parte și unul zice către adversarul său din cealaltă parte:

— (Vrei) Ud ori uscat?, și o aruncă în sus. Lopățica suie învârtindu-se și se scoboară jos tot așà: cei ce câștigă intră la bătaie. In fine se mai poate face și astfel: unul zice:

— Bățul nostru e aista, aista e al vostru; le asvârle în sus și dacă pică unul peste altul, perechea care are bățul deasupra e la bătaie. Când nu pică, se dă de a doua oară.

Copiii cari stau la porcăreală ieau mingea, o dau de trei ori după mijloc, de trei ori o pun pe ceafă, și o prind pe spate ; fac trei cruci cu ea, o svârl în sus și o prind. Apoi îi dă drumul în gașcă tot de trei ori, și dacă se oprește, e semn că vor intrà repede la bătaie.

Și aici sunt două găști cu 8 pași cel puțin între ele. Fie A, B la bătaie, *a*, *b*, la porcăreală. *a* svârle mingea «prin bețe», (prin văzduh), nici prea jos («pe pământ»), nici prea sus, către *b;* *B* o lovește ori o poate lovi și *A*, dacă nu i-a hotărît *a* astfel cumva: «tu să nu mi-o iei din palmă». Ori cum, mingea fiind bătută, «din bătaie» ori «din *țâcă» (atingere) și *a* ori *b* prinzând-o de pe sus, «din *cuc», perechile se schimbă.

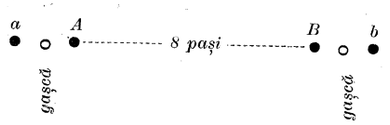

Dacă B bate mingea tot în partea lui *a*, *a* aleargă după minge, A și B «dau *țâca» (dau țâcă), adecă lovesc tare bețele lor și pleacă fiecare să puie piciorul în gașca lui. In loc de picior, dacă se învoesc, pot pune și bățul. Dacă B n'a bătut tare mingea către *a* și *a* a pus mâna pe dânsa înainte de a da țâca A și B, atunci porcărașii strigă: «hai la țâcă». A și B vin în spre *a*, A pune piciorul în gașcă, se *crăcănează și întinde cât se poate bățul spre B, care și el se întinde spre A, micșorând astfel distanța până la gașca lui b. Dacă țâca s'a auzit, treaba e ca și la puntul I, cu punerea piciorului. Cu această, cei dela bătaie, ori sunt scoși ori mai rămân la bătaie. Dacă după ce au dat țâca, B mai lovește mingea, dar n'o poate «trimite» (departe), atunci mai au de dat o țâcă. Se poate că, în codeala bătăușilor, lui *a* i se pare c'a auzit lovirea bețelor între A și B; atunci *a* svârle mingea către *b*, B o poate «*cârpì» (lovì) din nou și trimite departe, în care vreme, cât unul din porcari fuge după minge, A și B au de dat două țâci (lovesc de două ori bețele și pun odată piciorul în gașcă).

Porcarii n'au voie să treacă, la svărlirea mingii, ori în timpul țâcei, dincolo de «îndreptul» (substantiv) găștilor. Tot așà nici cei dela bătaie nu pot ieși afară de găști; ori dacă s'a hotărît, ei trebue să stea la *2* pași înnăuntrul găștilor.

Când se dă țâcă, porcărașii pot schimbà mingea și mai pe jos, și mai pe de laturi; bătăușii o pot opri cu bețele (bățurile) lor ori cu picioarele, dar se poate hotărî dinainte că n'au voie s'o lovească cu bățul și «s'o trimeată la *iarbă».

Unii mai fac condiții că: «să nu se bată strâmb», adică pieziș direcției găștilor. Cine nu ține sama, iese dela bătaie, ori se duce el de aduce mingea.

Când mingea bătută pică într'un copac ori pe o casă, cine o aduce, acela vine ori rămâne la bătaie.

III. *Mingea'n șase.* Sunt patru la bătaie și doi la porcăreală. Sunt patru găști, formând un dreptunghiu de 8-12 pași lungime, iar lățimea de $2^1/_2$—4 pași. Mingea se asvârle pe deasupra prin dreptul axei mari a dreptunghiului. Fiind A, B, C, D la bătaie și *m*, *n* la porcăreală, svârle mingea *m* și se aține B și D. Dacă o lovește D, dă țâca, ori numai perechea CD, ori ambele perechi, pe rând sau odată, după cum se hotărăște. In ori ce caz socoteala țâcilor și a prinsului se ține samă în parte, deci ca la jocul în patru. Perechea «prinsă» e scoasă la porcăreală.

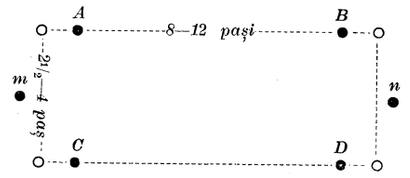

IV. *Mingea'n opt.* Sunt patru la bătaie, patru la porcăreală; perechile sunt solidare. Doi propun jocul și aleg partidele. Se dă sorț pentru bătaie și cei patru stau ca și cei patru dela jocul în șase. Doi dintre porcari, ca cei doi porcari dela mingea'n șase. Acești doi sunt cei cari prind mingea (de pe sus, chiar c'o mână și chiar sărind în sus după dânsa) mai bine. Ceilalți doi porcărași, numiți *alergători*, se pun la spetele celorlalți doi, la 4—8 pași! Ei aduc mingea.

Un caz: B la bătaie, are tovarăși de gașcă de partea lui *m* pe D, iar mai aproape pe F, tovarășul lui H. B bate mingea, iar grupa B, D și F, H, trebue, în parte, și pe rând (dacă n'au răgaz), să dea țâcă. D vine «fără grijă» («du-te mai fără nici o grijă, nu purtà nici o grijă») de dă țâca cu B, căci F îi păzește cu bățul și gașca lui și pe a sa, în cazul când porcărașul având mingea de pe sus, ar vrea s'o puie într'o gașcă. Apoi vine rândul perechii FH să dea țâcă, pe când B ori D păzesc gașca lor ori pe a vecinilor. O pereche scoasă, ca și la mingea'n șase, scoate toată partida dela bătaie.

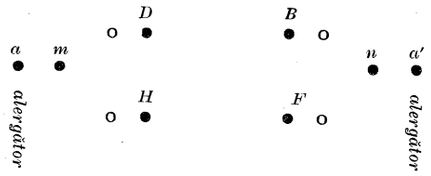

Mai adaug că în timpul dării țâcii, cei ce o dau, se codesc, se prefac că dau, și fug pentru ca, doar-doar, or căpătà pustia cea de minge la îndămână. Adesea cel ce vine la țâcă, aleargă împrejurul tovarășului său de mai multe ori, spre a «enervà» pe cei dela porcăreală, și a profità de supărarea lor. Umblând ei așà, cântă ritmic cu pasul fugii.

Oiu da țâca, ori n'oiu da,
Asta-i după voia mea.
Trii-trii, trii-trii, trii-trii,
Ia dă-mi lapte măi Andrii;

Că ți-oiu da și eu vr'odată,
Să nu fii gură căscată;
Trii-trii, trii-trii, trii-trii,
Ia dă țâca măi Andrii...

Când se întâmplă vreo neînțelegere și jocul se strică, atunci cei dela bătaie, firește, totdeauna cu dreptatea în sân, zic celorlalți:

— Porcăraș de lună nouă,
Fură cloșca de pe ouă;
Porcăraș de lună veche,
Fură cloșca de-o ureche;

Adesea înlocuesc vorba «cloșcă» prin «babă».

Când mingea e bătută departe, atunci băieții dela bătaie, având tot răgazul, dau țâca bătând bețele cap în cap, zicând:

— Să scoatem ochii dracului.

Când se rupe un băț ori cel ce este nu-i convine bătăușului, și vrea să-și iea altul, atunci «*spurcă gașca», stupind într'însa și aceasta se face de ordinar, fără să vază porcarii, cari vin iute să puie mingea, în gașcă, iar când vine cel dela bătaie, îi spune:

— Mie stupitul (pron. stuchitul),
Ție pâcâlitul.

Pe la Tecuci, la jocu'n 4, 6 și 8, după ce mingea a mâncat una, trebue să-ți păzești gașca cu bățul, căci altfel, de-ți pune mingea într'însa, ieși căci ești prins.

Când se joacă mai ales opt inși și mai departe poate alți 8, sau alți 4 sau 6, văzduhul urlă de sgomote: «prinde-o măi, aține-te măi, arde-o măi, mânjește-i una.»

După aceste spuse, totuș cu greu ar puteà neștiutorii să întregească acest joc frumos și folositor în clipele libere ale tineretului.

34. — **De-a *mingea'n cuc.**

Acest joc îl jucam la școală până nu venià «*domnu». Se bate în pământ un țăruș până ce rămâne cam de 5 degete afară. Lângă el, la o palmă, se face o groapă, cam cât pumnul. Pe țăruș se pune o scândurice cu un capăt în groapă iar cu celălalt săltat. Mingea se pune pe capătul din gropușoară iar unul, la bătaie, cu un ciomag greu, bate peste capătul ce stă săltat. Mingea sare drept în sus, și cel ce o prinde de pe sus, ***din** *cuc*, intră la bătaie.

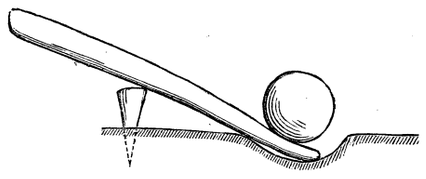

Nu trebue *să *mănânce mingea pământ*, adică să pice pe pământ și sărind iar în sus să fie prinsă. Cei ce caută să prindă mingea, se zic «că-s la prins, la porcăreală, că ei *porcăresc sau *porcăesc».

Fiindc'a venit vorba de minge, să spun cum e pe la noi. Mingea e sau de *petică*, sau de *păr*. De petică (cârpă, fășii) se face ca ori ce ghem, învă-

luindu-se șuvița de petică pe lat, și când mingea e destul de mare, se coase pe toată suprafața ca să nu-i «curgă peticile» ori «să-i meargă peticile»; adică să se desfacă.

Unii mai fac, când le e treaba 'n grabă, mingea strângând boț o petică, învălită într'alta; aceasta se coase, dar această minge nu-i tare și nu-i rotundă, prin urmare nu-i bună. Mingea de păr se face așà: se seceală boul sau calul și părul scărmănat se *păturește (se bate) cu palmele până când va aveà mărimea capului; apoi se păturește mai departe până când ajunge tare ca «hieru» (fierul). Sunt în sat anume copii meșteri în facerea de mingi, pe cari le vând cu 10—30 de bani. Cea mai bună minge e aceea care are 7—8 cm. diametru. Păturirea nu trebue să se facă cu apă ori cu mânile ude, căci atunci mingea nu ține mult, și la o bătaie «mai înhierbântată (înfierbântată)» îi curge părul.

35. **De-a *mișca.** *Mișca sau «gnișca» se face dintr'o basmă care se răsucește în două colțuri și apoi se împletește. Capetele se înnoadă. Cu dânsa se bate la palmă în diferite jocuri. Un joc care-i poartă și numele este următorul: Mai mulți băieți se așează roată și unul, căzut la sorți, merge împrejurul ei. Dânsul lasă mișca în spatele unuia și dacă acesta nu observă, este bătut la palmă sau peste corp.

Altfel: cel cu misca stă în mijloc și este bătut cu mișca pe nevăzute de alții. Aceștia o dau pe la spate dela unul la altul. Dacă cel ce l-a lovit e găcit, îl înlocuește. In loc de a sta în picioare, copiii pot sta și jos; în acest caz, mișca umblă pe sub podul făcut de genunchii tuturor băieților. Când se joacă se cântă:

Mișca ici,
Mișca coleà;
Mișca'n deal la București,
Când oiu da, să te păzești.

36. ***Moartea.** Unul se face **moarte* pe la priveghiuri. Își sbârlește părul cască gura, holbează ochii, scoate limba și încrețește o jumătate de față Inaintea acestuia, care se strâmbă, ard niște câlți muiați în spirt, ceea ce-i dă un chip îngrozitor; îl face alb-albastru, slab, etc.

37. ***Morișcă.** Unul se pune în brânci, cu partea de mijloc a trupului ridicată. El e încins strâns cu o cureà. Peste dânsul se pune un al doilea, tot cu fața în jos, strângând cu mânile de cureà. Cel deasupra lasă capul în jos, între picioarele celuilalt; ridică picioarele sale și se dă de-a *răstogolul, până ce vine cu spinarea în jos. De cureà se ține însă, căci altfel ar pică cu spinarea de pământ. Acuma al doilea, cum e el cu fața în sus, își trece capul spre capul celui ce stă în brânci, cu grijă să iea un măr, o hârtie,

un căpețel de lemn din gura celuilalt; se trage apoi și făcându-și vânt cu picioarele, revine în poziția dela început.

38. *__Mortul.__ Doi inși, cam la 1,50 m. depărtare, stau unul după altul. Cel din frunte ține drept înainte, în mâni, o pereche de cioboate, alipite și cu vârfurile în sus; cu capul stă plecat între mâni; cel din urmă ține capul plecat pe spate, cât se poate mai mult. Ochii îi sunt închiși. O *prostire îi învălește pe amândoi lăsând să se vadă numai capul și ciobotele. Se face de obiceiu noaptea, când se aprind și lumânări și lucrul seamănă bine a mort.

39. *__Mortul__ *(cei nouă *frați).* Mortul se joacă pe la priveghiuri. Unul se preface mort și se lungește cu mânile pe piept. Nouă inși pun câte un deget sub el, iar unul la cap zice și ceilalți repetă:

— Noi nouă frați!
— Noi nouă frați!
— De dracu adunați!
— De dracu adunați!
— Măi, ista i-un om mort!
— I-un om mort!
— Noi nouă frați ai dracului să-l ridicăm,
— Noi nouă frați ai dracului să-l ridicăm.
— Sus!
— Sus!;

iar mortul e ridicat sus cu puterea dracului.

40. **De-a *oastea.** Acest joc zugrăvește mult din vremurile de ieri-alaltăieri. Doi inși apucă o frânghie de capete și caută să prindă pe câte unul din ostașii cari nu se dau prinși de bună voie. Meșteșugul de a-i prinde e să-l învălueşti pe cel prins, căci altfel fuge pe sub frânghie și se tot duce. Cel prins e dat de o parte și se urmărește altul.

41. ***Ogarul și *iepurele.** Se aleg două paie, unul pentru ogar și celălalt pentru iepure, și dacă sunt de față până la nouă băieți, paiele se pun sub două degete ale unui băiat. Acesta stă cu pumnii închiși. Cei opt băieți pun degetul pe câte un deget de ale celui cu pumnii închiși. Deschizându-se pumnii, se vede cine a ieșit iepure și cine ogar. Dacă sunt mai mulți băieți de cât nouă, paiele se pun la doi inși sau tot la unul singur, dar atunci ambii țin atâtea degete închise câți băieți sunt. Apoi iepurelui i se dau șase sau nouă pași înnainte, iar ogarul trebue să-l prindă.

Pe câmp se hotărăște distanța alergării la 3—400 metri. Capătul celălalt se cheamă *__hotar__. Dacă până la hotar iepurele nu-i prins, acolo așteaptă pe ogar, face o cotitură și fuge înapoi. Ajunși, prins sau nu iepurele, jocul urmează cu alții.

42. **De-a *oile.** Se joacă copiii cei mici, vara. Rup gogoși de *nebuneală, cu țepi; cele mari sunt oi, cele mici sunt miei. Li se înfig picioare de

spini, coarne, sunt închise în țarcuri făcute de *colb sau praf de pe drumuri, sunt mânate la păscut iarbă, sunt aduse la mulsoare, etc.

43. **De-a *orbul.** Unul cu un băț în mână, cu căciula pe ochi, îl vâjâe împrejur, iar ceilalți trebue să se păzească să nu fie loviți. Cei ce se *ițiesc în preajma orbului, nu fug, lăsându-l oarecum «*caraghios», cum zicem noi, ori «*mofluz», ori «să *bee apă», ca un *fante dela cărți, ci se adună în jurul lui, căutând să-l apuce dela spate, de o mânecă, etc.

El se apără dând cu bățul și cântând:

— M'a trimes orbul
Să cosesc bobul;
Pe cine-oiu lovi,
Vina mea n'a fi!

Cel care e lovit, înlocuește pe orb.

44. ***Ouă de gâsculiță.** Se joacă la priveghiuri. Se pun, de o pildă, zece băieți roată, iar numărul unu are o mișcă în mână. El întreabă pe al doilea:

— Are gâsculița ouă? *Doi răspunde:

— Are, ori: n'are. Pentru aceasta el mănâncă bătaie la palmă, căci nu poate să dovedească cu nimica, nici că are, nici că nu are. Dacă însă întreabă și el repede pe trei, scapă de bătaie. In acest chip se urmărește până la zece, care râspunde:

— Are unul, are două,
Are gâsculița ouă.

Acuma zece întreabă pe doi, sărind pe unu, iar versurile de mai sus le va zice unu. Unu întreabă pe trei, și se sfârșeste cu doi care întreabă pe patru, până când băieții se deprind bine și ne mai mâncând bătaie, jocul nu mai are nici un haz.

45. **De-a *paiul.** Se joacă de mulți băieți. Se pun toți roată și țin palmele alipite. Unul, *__Dumnezeu__, are în mână un paiu și mergând la toți ceilalți, se face că-l lasă în palma tuturor, spunându-le cum să se ferească; toți se prefac că l-au primit prin deschiderea palmelor.

In vremea asta, unul stă de o parte, «*uitându-se în colo». Acela e *__dracul.__ Când Dumnezeu a isprăvit, strigă:

— Scoală drace 'ntr'un picior,
Că ți-a murit un fecior.

Și dracul vine într'un picior spre a găci la cine-i paiul. Dacă l-a găcit, atunci acel băiat e blestemat de Dumnezeu și devine al dracului, iar ceilalți îi strigă:

— Dracul să aibă parte de tine.

Dacă dracul n'a gâcit, băiatul cu paiul rămâne de o parte și e al lui Dumnezeu. Se continuă așà, până ce a rămas unul singur care are paiul într'o mână. Acesta rotindu-și pumnurile închise, strigă către diavol:

— Gâci în care-i, gâci în care-i... Dacă dracul a gâcit mâna, își iea partea; dacă nu, nu. Cine are mai mulți, (mai în totdeauna Dumnezeu), acela-i mai tare.

De multe ori jocul se sfârșește cu **tragerea bățului* și cel care-l scapă, acela-i mai mic. Toți ai lui Dumnezeu se apucă cu mânile de dânsul pe sub brațe, unul după altul. Tot așà fac și cei ai Diavolului. Diavolul și Dumnezeu trag de un băț cu ambele mâni.

După ce un grup învinge pe altul, învingătorii și cu stăpânul lor se pun unul lângă altul, iar alături de stăpân, stăpânul învinșilor. Dumnezeu și dracul s'apucă de mână. Invinșii trec pe lângă învingători, cari au fiecare câte un băț în mână. Ei sunt loviți, iar când sunt trecuți pe sub mânile stăpânilor, aceștia îi lovesc în spinare cu pumnul.

46. **De-a *pânza.** Băieții se apucă de mână și se pun în linie dreaptă. Cel din frunte întreabă pe ultimul:

— Ce-mi dai, **babă *cătărămă?*

Ultimul răspunde:

— Un căță̆l
Și-un purcel,

iar primul adaugă:

Și pe Gheorghe de picior,

dacă d. e. Gheorghe erà alături de ultimul, de «baba cătărama». Apoi primul, cu tot lanțul se duce și intră pe sub mânile unite ale babei și ale lui Gheorghe. Aceleași întrebări au loc între 1 și penultimul, iar apoi se trece printre mânile unite ale lui 2 și 3 din coadă, etc. Apoi așà cum sunt toți, cu mânile sucite, se fac ghem, învârtindu-se împrejurul celui de al doilea din coadă. Cel dintâiu și cel din urmă se dau de o parte și se întreabă, pe vreme ce ghemul stă neclintit.

— Cine mi-a încurcat pânza? zice baba.

— Nu știu, am să întreb, răspunde primul. Apoi amândoi ieau câte un băț și se duce la pânza făcută ghem.

— Cine mi-a încurcat pânza? întreabă ei; și când ridică bețele și vor s'atingă pe cei încurcați, aceștia se desprind, dau să fugă, se izbesc, cad, râd și țipă.

47. **D-ea *pasărea sboară.** Se pun toți băieții jos sau în preajma unei mese, cu câte două degete pe pământ sau pe masă. Unul, comandant, ales cu sorții,

are în mână o *mișcă. El ridică sau nu, cum vrea și când vrea, degetele în sus, și zice, ca exemplu:

— *Pasărea sboară?*

— *Sboară!*, răspund toți ceilalți, ridicând degetele în sus și apoi iar lăsându-le în jos. Intrebările și răspunsurile se întețesc din ce în ce mai repede:

— Găina sboară?
— Sboară!
— *Rândunica* sboară?
— Sboară.
— *Scândurica* sboară?
— Sboară!
— Nu sboară! Și ce-i ce-au zis: sboară, ori au ridicat degetele în sus, mănâncă câteva la palmă.
— Ghiholul (bivolul) sboară?

(Tăcere). Rândul de **armaș* trece vecinului, pentrucă celălalt nu mai merită, de oarece n'a putut înșelà măcar pe unul.

Noul armaș pornește.

— Rața sboară?
— Sboară!
— *Barza* sboară?
— *Varza* sboară!
— (Unul singur:) Sboară!
— Ei, dacă la tine varză sboară, asta însemnează că vrei ceva.

Și-i dă la palmă.

48. — **In *peniți**. Se joacă la școală câte doi inși. Svârl amândoi penițele în sus, și a cui cade cu dosul (convexitatea) în sus, aceluia îi vine rândul la **tras*. Dacă amândouă penițele cad cu convexitatea în jos, dau din nou. Dacă ambele cad cu concavitatea în jos, iarăș dau din nou. *A *trage*, însemnează a pune degetul pe coada peniței și trăgând-o spre corp, penița se întoarce cu concavitatea în sus. Dacă apoi o întorci și pe a adversarului, i-o iei. Dacă pe a lui n'o poți întoarce, și-o întoarce el, ți-o întoarce apoi pe a ta și ți-o iea. Dacă pe a ta n'o poate, ți-o întorci tu, apoi pe a lui, etc.

In loc de a trage încet, penițile se pot izbì cu degetul pe coadă: ele sar în sus atunci, dar norocul că vor cădeà cu concavitatea în sus e mai mic. Rostul jocului e ca mai sus.

49. ***Pietre cu șoț**. Doi inși au două grămezi de pietricele deopotrivă de mari. Unul iea în mână câteva pietricele și-l întreabă pe celălalt:

— Cu soț? Celălalt se gândește puțin și răspunde, de pildă:

— Cu soţ ! Primul îşi numără atunci pietricelele, şi dacă le găseşte cu soţ, dă una celui ce a gâcit. Dacă al doilea ar fi zis : «fără soţ», al doilea, cel ce n'a gâcit, ar fi dat întrebătorului o pietricică. Rândul la întrebat vine apoi celui de al doilea şi aşà mai departe. La urmă, *iesă bun* cel ce are grămada mai mare.

50. **Cel picat în *fântână.** Se joacă la priveghiuri. Unul care are un nume pus de dânsul, se pune pe un scaun şi strigă :

— Săriţi oameni buni ; un om s'a înnecat în fântână.
— Cine eşti tu, măi ? întreabă altul.
— *Calapăr*, de pildă.
— Adă mâna să te scot !
— Bucuros ţi-aş da-o, da-i fântâna adâncă şi nu m'ăi ajunge.
— Atunci, cine ajunge la tine !
— *Floarea-soarelui* (numele unei fete). Şi Floarea-Soarelui, spăsită şi ruşinoasă, s'aproprie de cel în primejdie de moarte şi cu glas tremurător îl întreabă.
— Câţi coţi are fântâna, voinice ?
— Şapte coţi şi jumătate.

Floarea-Soarelui îl sărută pe flăcău pe frunte, de opt ori şi aşà un suflet scapă dela moarte (din cât. Viltoteşti, com. Băseşti, jud. Fălciu).

51. ***Podul *popii**. Un **pâcâliciu*, face mânile pumni şi le pune una peste alta. Un al doilea zice :

— Mă suiu şi eu în podul popii. Iar pâcâliciul îi răspunde :
— Sui dacă poţi. Şi-şi pune cei doi pumni ai lui peste ceilalţi doi ai pâcâliciului. Un al treilea zice:
— Mă sui şi eu în podul popii.
— Sui dacă poţi, îi răspunde al doilea; iar poftitorul îşi pune pumnii peste cei patru. Avem deci şase pumni puşi unul peste altul. Şi aşà mai departe, unul nou, întrebând pe cel de desupt. La *isprăvenie, primul strigă, iar ceilalţi răspund succesiv.
— V'aţi suit în podul popii ?
— Ne-am suit în podul popii !
— Dar tigăiţa cu lăptişorul unde-i
— Au mâncat-o mâţile.
— Dar mâţile unde-s ?
— In podul popii.
— Dar podul popii unde-i ?
— L-a ars focul.
— Dar focul unde-i ?

— L-a stâns ploaia.
— Dar ploaia unde-i ?
— Au băut-o boii.
— Dar boii unde-s ?
— In ţarna (ţarina), cu mălaiu.
— Dar mălaiul unde-i ?
— L-au mâncat vrabiile (vrăghiile).
— Dar vrăghiile unde-s ?
— Intr'un pom stufos.

Cine a grăi să mănânce un c... gros ;
Unul de om,
Să nu-i vie somn ;
Unul de câne,
Să nu-i fie ruşine ;
Unul de raţă,
Să nu-i vină greaţă !

Apoi tac cu toţii cât tac..., ba râd pe înfundate... ; şi cei mari, mai avani, încep să *sgândărească pe cei mai slabi de fire, până când unul scos din sărite strigă : «ai astâmpăr mâ n'aus'tù» (mă, n'auzi tu !...) Aista «a grăit» şi poruncă sau jurământul ca formă s'a îndeplinit ; mai rămâne de fapt, care cu toată stăruinţa corporaţiei nu-şi poate aveà loc.

52. ***Popicul.** Se caută o piatră lungăreaţă, care să poată sta în picioare pe o *curmătură*, la un capăt. Doi băieţi, cu câte un **chiticiu* (piticiu, care piteşte) în mână, (o piatră aleasă), se pun la 10—20 de paşi de popic (pochiciu). Svârle fiecare piatră şi acela care are chiticiul cel mai aproape de pochiciu, acela-i *întăiu*. Intăiul iea chiticiul său şi caută să lovească cu al lui pe al tovarăşului său ; dacă l-a lovit, se duce la chiticiul său şi caută să mute cu o lovitură în pochic, pochicul. Apoi dacă l-a lovit, măsoară câte tălpi de picior sunt între pochic şi chiticiul lui (unde stau). De pildă a găsit un număr de 10. După ce aşează în picioare pochicul, svârle în chiticiul celuilalt, etc.

Dacă nu-l loveşte, tovarăşul îi iea rândul.

Unii copii nu pun condiţie ca chiticiul să lovească pe al celuilalt, ci să fie de cel puţin o palmă aproape «ca să se *ţie». Alţii hotărăsc ca cel ce loveşte pochiciul să-l svârle cel puţin la o talpă depărtare de chiticiul lui, iar nu numai să-l doboare.

Se joacă şi mai mulţi ; deosebirea e că cel ce **dă*, să lovească ori să îndeplinească condiţia cu toate chiticiurile.

Iesă bun cel ce are suma cea mai mare.

53. **De-a *prinsul.** Se adună mai mulţi copii la un loc şi prin ajutorul

unui sorț se alege unul care se chiamă **prinzător*. El se așează lângă un gard, lângă un colț de casă, etc.. Ceilalți se împrăștie. El întreabă :

— Gata ?

— Gata, îi răspund ceilalți. Prinzătorul caută să prindă măcar pe unul din cei ce stau pe de lături și prinderea se face sau atingându-l cu mâna, sau cu căciula ori cu pălăria. Cel atins iea locul vechiului prinzător, alungă pe unul, ceilalți fug, la parul, copacul, gardul, etc., la care stătuse mai înainte prinzătorul, și-l ating cu mâna sau scuipă. Se întâmplă că alungând pe unul care a mai rămas, acela fuge și se consideră ca scăpat, dacă trece un *hotar anumit ; însă aceasta poate să nu fie pusă la învoeală Și la acest joc se întâmplă necredință din partea jucătorilor.

54. **Prinsul *mingei.** Doi inși : unul svârle mingea și celălalt o prinde. Trei inși se pun în triunghiu și svârl mingea unul la altul. Mai mulți inși de un număr nesoț se pun în cerc și mingea se svârle la unul trecând peste capul altuia. Astfel: din om în om.

55. **De-a *pui-a-*gaia.** Se alege unul **cloșcă* și unul **gaie*. De spatele closcăi se leagă, pe sub brațe, toți copiii de față cari se chiamă **pui*. Așezarea se face după înălțime. Când s'au așezat, gaia se pune jos și începe să scurme cu un bețișor în pământ. Cloșca se duce și o întreabă, iar gaia îi răspunde.

— Ce faci aici ?

— Fac un focușor.

— Da ce să faci cu focușorul?

— Să fierb o ulcicuță.

— Da în ulcicuță ce să pui ?

— Un picior de al meu

Și unul de al tău.

Isprăvind, gaia sare repede și vrea să înhațe un puiu ; cloșca țipă și-l apără cu mânile și picioarele, lanțul puilor să îndoae, cei dela coadă fug și țipă, că nu se mai aude. Când se ostenesc ambele părți, gaia începe din nou târguiala.

Gaia : — Hai că ți-oiu mâncà un puișor!

Cloșca : — Hai că ți-oiu scoate un ochișor.

— Hai că ți-oiu mâncà un puișor.

— Hai că ți-oiu scoate un ochișor.

— Ba eu,

— Ba eu.

— Ba eu ție,

— Ba eu ție.

— Eu, eu unul deal tău.

— Și eu unul de al tău.

Și iarăș gaia se repede la puii cloșcăi și iarăș s'aud țipetele puilor și *cloncănitul cloșcăi. Pe care-i prinde gaia, îi dă de o parte. Puilor le pare foarte rău. De aici cred c'a venit expresia : *Te-a păpat *gaia*.

Când iarăș au obosit, gaia se pune din nou jos și începe să scurme cu bățul în pământ. Cloșca o întreabă, gaia îi răspunde, ca și mai sus. Iar după

«Un picior deal meu

Și unul de al tău,» cloșca-i întinde înainte un picior zicându-i :

— Aista-i ?

— Nu-i aista, îi răspunde gaia.

— Aista-i ? o întreabă cloșca, întinzându-i și pe celălalt picior.

— Nici aista nu-i.

Altfel gaia ar puteà să zică : *Aista-i*, când ar face: «*ptiu !*» și ar căutà să-l prindă. Dacă gaia reușeste să mănânce cloșca, îi mănâncă apoi și puii. Dacă nu reușeste, aceleași întrebări și răspunsuri au loc cu puii și gaia, pe rând.

Astfel jocul se urmează *învrâstându-se.

Când s'a sfârșit cu izbânda găii, aceasta se duce la fiecare puiu și ciocănindu-l în cap cu degetul le zice :

— Cioc, cioc, te-am mâncat.

56. **De-a *rădăcina.** Se joacă la priveghiuri. Unul se pune jos, altul în brațele lui, altul între ale acestuia și așà mai departe Unul cu un băț, el zice că-i cu cazmaua, se duce la cel din frunte și-i zice :

— Iarna-i grea, grea-i și friguroasă
Și n'am nici o ciotcă în casă

și dă cu varga în picioarele acestuia. Acesta țipă, sare în sus și astfel *rădăcina-i* scoasă, iar cei de prin prejur fac haz. Apoi se duce la al doilea, la al treilea, etc.. Când toate rădăcinile au fost scoase, își mai iea alți tovarăși și această tabără, cu cea a rădăcinilor își disputà puterea : se apucă de cei doi mai voinici, spete după spete, cu brațele și cei din frunte se trag de un băț ca și la jocul **Paiului*. La cine rămâne bățul, acela-i mai voinic. Dacă rădăcinele *au rămas *proaste*, adică dacă n'au reușit, pe lângă că au fost *scoase*, *se mai scutură* de țărână, tot cu vergica, adică sunt bătute.

57. — ***Scaun**. *Scaun* fac copii punându-se roată cu fața unul în spatele celuilalt, cât se poate de deși. Apoi se lasă fiecare pe genunchii celuilalt. Ori dacă sunt puțini, unul stă pe ceva, iar ceilalți stau pe genunchii liberi. Dacă unul din scaun se dă la o parte, tot scaunul se strică. Fiind în cerc, acest scaun poate merge înainte și înnapoi. In acest scop toate picioarele drepte se ridică odată, cele stângi tot odată.

In Iași, acest joc se numește *Scaunul lui *Napoleon*.

58. — ***Spânzurarea (De-a *spânzuratu).**

E un joc nou. Pe când învățam eu în școală, nu erà. Unul își iea un cuvânt în minte d. e. *spânzurat.* Scrie litera din frunte și dín coadă, iar pentru celelalte lasă puncte sau liniuțe: S . . . . . t. Dacă printre literile înlocuite ar mai fi și altele ca și inițiala sau finala, toate trebuesc puse. d. e. pentru *titirezuri* trebue pus: Titi . . . . . i pentru *Nabucudunusuru* trebuește scris, N . u . u . unu . u . u, etc. Și așà pregătit, celălalt zice (presupunând că joacă cu titirezuri):

— Pune pe *a*. Primul răspunde:

— Nu-i. Dacă nu-i, face de o parte un cap de om și adauge cu luare în râs:

— Iaca și pe *a* (capul!).

— Pune pe *e*. Și fiindcă litera *e* este în titirezuri, o pune în linia sau punctul înlocuitor. Dacă sunt mai multe litere *e*, ele vor fi puse toate.

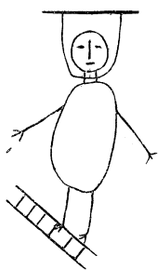

— Pune pe *v*.

— Iaca și pe *v*. Și tovarășul face trup capului; și tot așà: mâni, picioare, *juvăț, coardă de care se spânzură, scară, etc.

Vorba e, ca pentru ori ce literă negăcită să se facă anume lucru; o mână ori două?

Cine găsește cuvântul dintr'odată se consideră ca mai «*avan.»

Numele se caută din cele mai greoaie, d. e.: **potcă*, **gripcă*, ori din cele «cu incunjur»: *apă*, *ară*, *axă*. *ouă*, etc.; și dacă-i spui pe una, el ci-că-i alta.

59. ***Șodronul** *(Șotron).* Acest joc ecunoscut în Țepu sub numele de *de-a *clasele (de-a glasele)* sau *în clase (în glase, în glasuri).* E un joc cu multe cerințe. Joacă doi sau mai mulți băieți. Clasele sunt dispuse până la zece, în colțuri sunt **focurile cele mici*, sau **focurile*, în centru e *focul cel mare* sau **iadul.* Piatra, aruncată în clase, pe rând, e scoasă afară cu piciorul, unul ținându-se strâns, într'un picior. Ca să nu greșești, se cere:

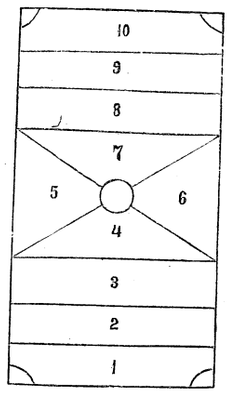

a) Să arunci piatra în clasa ajunsă;

b) Să nu pice pe **jar* (scrijălitura pe pământ);

c) Să nu pice în *iad* sau în *focuri;*

d) La darea afară a pietrei, să nu se oprească prin iad, să nu treacă prin focurile mici, să nu iasă prin margini. Ducerea la piatră din clasă în clasă se face într'un picior; să nu se calce pe jar. Pentru clasa 8, 9, 10, în trecere, să se facă *cruce* deasupra iadului, din două sărituri (cu picioarele în 5, 6; 7, 4) și apoi pun ambele picioare jos.

Partea întâi a jocului se face cum am spus; partea II se face pe neodihnite în clasele superioare; partea III e deosebită, căci din ori ce clasă trebue svârlită piatra afară dintr'o singură dată. Partea IV și ultima constă *în a se da *barba.* Cu degetele picioarelor lângă jarul din afară a clasei întâia, pune piatra la barbă și o lăsă să cadă; apoi sare într'un picior în clasa I și trebue s'o dea afară cu călcâiul, fără s'o atingă decât o singură dată, iar lovind-o, să saie și dătătorul afară.

Isprăvind totul, ai devenit om învățat. Tu esti «*prăfisòr» sau «*prăfèsur» sau «*domn», pe când ceilalți sunt «băieți» și-i bați când greșesc.

Piatra în acest joc, ca să fie bună, trebue să fie lătăreață și groasă cam de un deget, ca să nu se rostogolească, când o svârli într'o clasă, și de ajuns ca s'o poți lovì cu piciorul. Cine începe jocul, hotărăște sorțul sau alte lucruri privitoare la joc.

60. — **In *țânțari**. Se face un dreptunghiu de puncte A B C D. Unul din cei doi sau mai mulți jucători «trage odată» cu «*plumbul de hârtie», cerneală ori cretă (cridă) și unește două puncte, d. e. 1—2. Al doilea unește d. e. 3—4 și așà mai departe. Să te ferești de «a da» celui cui îi vine rândul la tras, un pătrat căruia să-i lipsească o latură. D. e. se joacă doi inși și din tragere în tragere s'a ajuns când n'ai ce-i face și trebue să-i dai; atunci interesul te face să-i dai cât mai puține pătrate. Dacă eu voiu trage 5—13, el va trage la șir 6—5, 9—8, 8—10 și 10—14, câștigând deci 4 locuri în cari își pune un semn al lui d. e. *El;* apoi îmi dă și mie trăgând de pildă 1—17, unde, eu pâcălit, nu pot face decât două patrate, și așà mai departe. La urmă socotim: câte am eu și câte are el. In acest caz «eu» am 3, «el» are 21, deci eu sunt *rămas.

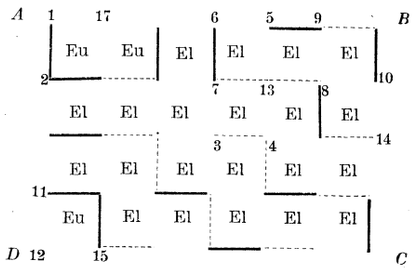

De obiceiu, dreptunghiurile mari fiind greu de observat, sunt cele mai surprinzătoare, însă sunt plicticoase până tragi, fără ca unul să facă ceva.

Trei sau mai mulți inși se joacă identic, trăgând fiecare la rândul său și însemnându-și semnul său.

61. ***Țântarul**. Se joacă de câte doi inși la școală. Se trag două linii orizontale și două verticale; prin mijlocul lor se fac astfel nouă spațiuri. Unul își ocupă trei cu un semn al lui, d. e.: 0; altul cu trei de ale lui, cu alt semn; d. e.: 1. Apoi, cel cu 0 șterge un semn de al lui dintr'o casă și-l pune într'alta; tot așà face și cel cu 1.

1		0
0	1	1
Ø	0	1

Jocul se continuă până ce unul **prinde* pe celălalt, adică până ce ocupă

trei case orizontale sau verticale la șir. Mijlocul de a-l prinde e ca să ai în două case, din două colțuri opuse, două semne de ale tale, iar pe acele două laturi să nu fie nimic. Pe al treilea semn îl pui într'al treilea colț liber, așà că celălalt e prins în două locuri. Numărul *prinsăturilor, (*prinderilor, *rămânerilor) se înseamnă de o parte, și cine are la urmă cele mai multe, acela e cel mai vrednic.

1	0	0
	1	0
1		1

62. **De-a *țara.** Prin sorți, băieții se împart în două tabere egale, în modul următor. D. e. cu sorții cari îi vom vedeà «pică» unul în data întâia; cu data a două pică al doilea, A și B. Din grămadă, A își alege unul, B altul; A unul, B altul, până la sfârșit. Se apucă apoi de mână, fiecare țară în parte și ambele stau față în față. Unul din țară lui A, se izbește voinicește în țara lui B, pe unde vrea, și dacă reușește să rupă lanțul de mâni și să treacă dincolo, are dreptul să-și aleagă din țara lui B pe unul și să-l aducă în a lui A. Apoi, tot dela A se izbește altul, care de pildă n'a reușit; atunci el rămâne la B și unul dela B se izbește în țara lui A.

De multe ori jocul n'are sfârșit.

63. ***Testamentul.** Se joacă pe la priveghiuri de către flăcăi și fete, printre cari de multe ori se mai amestecă și lume bătrână. Un flăcău începe să boteze fetele. Ilenii Siminului i-a pus numele Scânteuța, Floarei Radului Urzicuță, alteia Rochița-Rândunelei, și așà toate florile câmpului și straturilor își dau numele.

Pe un scăunel se pune un uncheaș, să-i zicem moș Irimia, care se joacă și el. Cu ochii plecați în jos stă și ascultă pe un flăcău, pe care să-l botezăm cu numele de Busuioc. Acesta îi șede în spate și-l întreabă:

— Moșule, cui lași asta?

— Lui Calapăr. Și Calapăr moare de rușine, că moșul îi lasă cu limba de moarte sumanul lui cel petecit.

— Dar asta cui o lași? Erà vorba de căciula moșului, pusă în cap, cât a ținea jocul (De altfel în casa mortului toată partea bărbătească stă descoperită).

— Lui Troscoțel.

— Dar asta cui? și asta cui; și moșul le dă toate cui îi vine în minte.

— Dar asta cui o dai moș—Irimio? întreabă flăcăul, fiind cu degetul pe buză.

— Gherghinei, măi băiete, că prea am dat tot feciorilor.

Femeile și fetele clocotesc de râs.

— Chiar acum?

— Chiar. Fata pășește sfiicioasă înainte și sărută pe unchiaș spre veselia tuturor. Copilașii mărunței se *țâesc pe la ferestri, se roagă și dânșii, ca să li să dea voie înnăuntru, țipă și râd, etc.

64. ***Tunurile la *Plevna.** Băieții caută o ață lungă și, dacă se poate, cam grosișoară și fac un **ochiu* la un capăt. Unul, punându-și palmele peste urechi, are pe deasupra lor acest ochiu sau laț. Altul, ținând ața de celălalt capăt, o **strunește*, cum își încearcă scripcarul sau cobzarul strunele instrumentului său. Atunci cel dintâiu aude niște sgomote, mai rare ori mai dese, cari seamănă în destul de bine cu bubuitul tunurilor.

65. **De-a *țurca.** Cu toată clasicitatea ei, în Țepu știu că nu-i decât de vreo 9—10 ani. Băieții se despart în două grupuri,din cari unul e la bătaie.*Țurca e un lemn de 10—20 cm. lung, de 2—3 cm. gros, cam ascuțită la capete care se pune peste o gropușoară în curmezis și e asvârlită de unul din cei dela bătaie spre cei «dela prins», prin ajutorul unui băț. Dacă țurca e prinsă «din *cuc», adică dacă-i prinsă din sborul ei, ori e luată dintr'un copac, de pe o casă, de pe o poiată, înainte «de a mâncà *pământ», adică de a atinge pământul, partidele se schimbă, dacă se joacă doi sau trei inși (doi la prins, și cel ce a pus mâna pe dânsa, intră la bătaie). Când sunt mai mulți în ambele părți, cu prinsul țurcei e scos dela bătaie numai cel ce a svârlit-o. Acesta se dă de o parte, și altul îi iea locul. Dacă țurca nu-i prinsă, atunci unul care-i mai *chitaciu (bun ochitor și lovitor) o iea, și dintr'o *lături, de unde poate se află, merge perpendicular pe direcția jocului (băieții spun: că vin cu țurca* *în drept*) și asvârle pe de asupra pământului țurca la gașcă, peste care stă pus curmeziș bățul cu care a fost aruncată. Dacă bățul e lovit, atunci, — dacă la bătaie erà unul —, e scos, de cel ce a lovit bățul, — dacă-i un partid de doi sau mai mulți inși, cel ce a fost la bătaie e înlocuit printr'un tovarăș al său, căruia îi vine rândul.

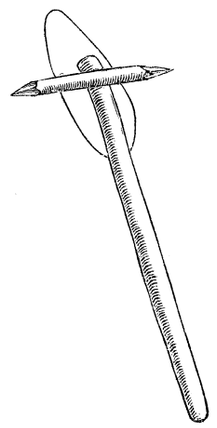

Spre a nu "chiti bățul, din cei ai partidului dela bătaie, unii se țin cu mânile de barbă, și fac sgomot strigând:

— Țâțile caprei, țâțile caprei;

ori:

— Barba caprei în două, barba caprei în două,

adică, după cum capra are două țâțe și după cum își poate desface barba în două, așà să se desfacă mersul țurcei la dreapta sau la stânga și să nu atingă bățul. Alții se pun în dosul bățului și fac cu mânile în lături, tot cu acelaș înțeles; iar alții sar cu ambele picioare peste băț înainte și înapoi, adică sorocesc ei, așà să sară țurca peste băț. In fine alții cântă:

— *Capra sare masa,
Iada sare casa,

adică, cu cât țurca e mai ușurică, cu atâta e mai sprintenă la sărit; ori făcând cu mânile în lături strigă:

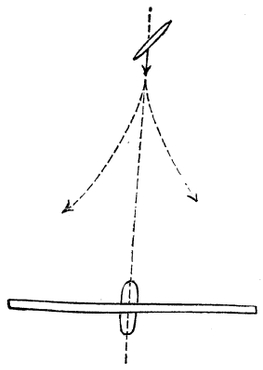

— Țup, țup, țup, mustață'n 49 de părți, adică să se ducă țurca în lături.

Presupunem că țurca n'a lovit bățul (se face multă gălăgie aici: ba a atins-o, ba nu, «ba a atins-o, c'am auzit eu cu urechile mele», «ba nu, c'a făcut numai vjjj... din pricina svârliturii; că să mai dai odată, că nu, c'aveți să vedeți voi pe lumea cealaltă la câte are să vă ducă minciunile și nedreptățile istea», etc.); atunci cel ce o svârlise pune țurca în gașcă cu un vârf mai sus, ori în afară de gască, sprijinită pe un bolovan ori pe altceva, dă tot cu un vârf mai sus, o lovește în vârful mai ridicat, țurca sare în sus, și din săritură, de pe sus e lovită cu bățul și e trimisă departe. A bătut odată și mai are de două ori. Dacă jucătorii au vorbit dela început «că țurca trebue să fie pe așezate», bătăușul o așează și acum, și pentru a treia oară tot cum a așezat-o și la început și o bate din sărituri. Acum, după ce a sfârșit cele trei bătăi, se uită la gașcă. Ce depărtare? Țurca mergând din 0 în I, II și III, puntul III este pe linie, dincolo de o movilă, pe care au hotărît-o la «300»

— Cât îmi dați? striigă bătăușul țurcei, către cei dela prins.

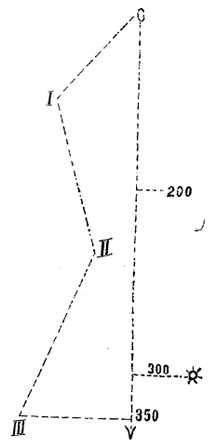

— Trei sute cinci zeci; trei sute cinci zeci, și cu cinzeci dinainte, face tocmai patru sute (cele cincizeci câștigate de altul mai înainte). Pe urmă vine iar la gașcă și iar svârle țurca. Cu prilejul bătăii se pot întâmplà deosebite cazuri particulare.

Când cel ce bate țurca n'o nimerește din sbor și țurca cade jos nelovită, bătăușul face un **rărunchiu*. Tot *rărunchiu* e și atunci, când țurca lovită sau nelovită din sbor cade inapoia găștii. Presupunem că unul a bătut întâia dată bine și țurca lovită a ajuns la semnul o sută; a doua oară țurca s'a mai dus «50» înainte, lovită numai pe plisc și nu din sbor, a treia oară s'a dus la «200» fără a fi bătută. Aceste două rărunchiuri nu-s socotite și cel ce a bătut iea numai 100.

O țurcă lovită în plisc, dacă e prinsă din sbor, aduce înlocuirea bătătorului. Se mai pun și alte chițibușuri. Dacă cel dela bătaie a făcut două rărunchiuri, dar totuș a ajuns la 400, atunci unul dintre prinzători vine și **dă rărunchiul;* va da două, căci tot două a făcut și cel dela bătaie. Rărunchiul se dă în modul următor: Pune țurca pe laba piciorului, la rădăcina degetelor și făcând vânt piciorului, o svârle spre gașcă, și din svârlitură ajunge, să zic în dreptul lui 250. Prin urmare, din 400, bătăușul a pierdut 150. Mai dă și al doilea rărunchiu și țurca ajunge la 50, cu care bătăușul trebue să se mulțumească. Se poate că din al doilea rărunchiu țurca să ajungă aproape de gașcă sau chiar și treacă dincolo. Atunci bătăușul nu iea nimic.

Sau se spune că după rărunchiuri să se svârle cu țurca în băț; atunci, după cele două rărunchiuri, care a apropiat țurca de gașcă cu 50, de acolo cei interesați svârl cu dânsa asupra bățului pus de-a curmezișul găștii. Dacă bățul e lovit, bătăușul dă rândul altuia; dacă din darea rărunchiurilor țurca trece peste băț, fără a-l lovì, atunci porcărașul și-a pierdut ori ce drept.

Cum vedem, aceste rărunchiuri sunt primejdioase, și pentru a scăpà de ele, adică pentru a nimeri țurca, mulți o **rad*, adică picând țurca pe pământ «*mâncând pământ», expresie cunoscută dela minge, cel ce o bate o lovește cu bățul. De aici sfadă: «Că ai ras-o, așà, că n'am ras-o, c'am văzut eu, ba nu: că erà numai cu atitica mai sus de pământ, etc.».

Dacă răsătura a fost prea pe față, rărunchiul rămâne și întâmplarea ca o dovadă de necinste. Dacă sunt prea multe împotriveli, atunci se declară toți să se procedeze la *darea *barbei*. Unul dă barba, punând țurca sub barbă, pleacă capul înainte și lasă țurca să cadă. Alții o mai lovesc cu genunchiul, și prin căderea ei bătăușul pierde avantajul așezării cu un vârf mai sus.

Apoi se poate hotărî dela început că țurca să nu fie așezată la a doua și a treia lovitură, ci să fie lovită așà cum cade ea pe pământ.

Darea barbei se face pe locul unde a fost rasă.

In sfârșit, dela început se hotărește «soma», suma cea mai mare pentru câștigare. Care partid face mai repede 100 de mii, de pildă, acela **rămâne* pe celălalt.

Acum ceata învingătorilor trebue să pedepsească pe cei învinși. Și fiecare își alege pe câte unul. Invingătorul svârle țurca, care în acest caz mai poartă și alt nume, **liță*, și cel învins trebue s'o prindă. Dacă n'o poate, asvârle ca s'o lovească de băț așezat, peste gașcă. Dacă n'o lovește, învingătorul își bate de trei ori țurca ca și mai înainte. Invinsul pleacă într'un picior s'o aducă de unde a ajuns. Venirea înapoi se face tot într'un picior.

66. **De-a *țurca mică.** Cel dela bătaie are un băț în mână, unul dela porcăreală are un *hluj sau un căpețel de lemn. Acesta îl svârle orizontal, cel dela bătaie îl lovește în sus și înainte și cine o prinde — căci la porcăreală pot să fie și mai mulți —, intră la bătaie.

67. **De-a *ulcicuța.** Se joacă de un număr nepereche de copii d. e. cincisprezece ; șapte se pun jos roată, în jurul **focului*, ei sunt **ulcicuțe*. In picioare sunt alți șapte, fiecare în dreptul ulcicuței lui.

Al cincisprezecelea se duce la unul și-l întreabă :

— A cui e ulcicuța asta?

Acela răspunde :

— A mea.

Iar primul :

— C....-m'aș pe ea. Și încep a fugi amândoi în sens contrar, și care ajunge mai degrabă, acela devine stăpânul ulcicuței dela care au plecat. Ca să ajungă la ulcicuță mai repede, ar puteà unul să scurteze calea, prin mijlocul cercului, dar vezi, aici e focul și vai va fi de cel care ar răsturnà în foc o ulcicuță străină.

68. ***Ursul**. Unul se pune în brânci, iar peste el se pune un levicer ori o velință, iar peste aceasta și de aceeaș coloare se leagă pe subsioară, pe la șolduri, cu un brâu ori cu niște bete. Capul îi este acoperit de asemeni și făcut lungueț. De cap e legat c'o ață. Unul îl iea, îl poartă, ursul joacă, ursarul îi cântă. Se joacă mai cu seamă seara, când chipul și mormăitul ursului se potrivește de minune.

69. ***Vânătorul și *iepurele.** Un copil care e destoinic în fugă se face iepure și se duce înainte să se ascundă. *Pușcașul, adică vânătorul, cu pușca în spate, — un băț legat de spate cu o ață de ambele capete —, își iea copoii și pleacă să-și găsească iepurele. Dacă îl găsește, pune pușca la ochi, copoii strigă : boaff! și iepurele cade la pământ, mort.

70. ***Vânătorul și *ursul**. Unul stă în *brânci (în două picioare și în mâni), iar în mâni are două bețișoare, atât de groase ca să nu se rupă prin greutatea corpului. Cel în brânci se razămă în aceste bețe. Picioarele sunt depărtate de mâni cât se poate de mult. A sta în această poziție e foarte greu, căci încep să-l doară șalele și să-i tremure mânile. Inaintea capului vânătorului e un băț, care se chiamă **urs*. Unul, care face pe trecătorul, îl întreabă :

— Măi, da un' te duci?

— La vânătoare de urși.

— Da ursul unde-i?

— Colo (Vânătorul se sprijină numai într'o mână, lucru care-i încă mai greu, iar cu cealaltă arată pe urs).

— Dar pușca unde ți-i?

— Ici (Arată pușca în spate).

— Dar *cornul unde-i (cornul de pus pulbere)?

— Ici este.

In acest timp tremurul mânilor devine așà de obositor, încât, de cele mai multe ori, vânătorul cade. Dacă nu cade, vine și cea din urmă îndemnare :

— Hai, împușcă-l.

Vânătorul, fără a mutà picioarele se întinde c'o mână, ca să atingă pe urs și de cele mai multe ori vânătorul cade pe pântece. Dacă se întâmplă să nu cadă, tăria lui e mult lăudată în urmă.

II. *Sorți.

Să ne închipuim că o ceată de copii sunt cu vitele la păscut pe islaz. La prânz se pun cu toții la masă și mâncând începe unul o povestire frumoasă. Băgând de samă, văd că patru-cinci vite s'au îndepărtat prea tare și vor să treacă hotarul pe moșia boierească.

Vitele aparțin la mai mulți, istoria-i ține, cine să se ducă să dea înapoi vitele?

— Du-te tu.

— Ba du-te tu.

— Că nu mă duc.

— Dacă nu te duci, mă duc eu; îmi aduc vita mea și pe a ta o las să se ducă. Ca să se curme neînțelegerea, unul propune sorții. La cine se va isprăvì sorțul, acela va plecà. De pildă sunt șase copii cari au vitele. Rostitorul sorțului începe și arătând pe fiecare cu degetul, lasă în dreptul lui câte un cuvânt.

1. *Sorțul:*

*Unalana,
*Șodrăgana,
Și-o boghiță,
Măgăriță,
Lanțu,
*Spanțu,
*Curcudel,
Vișinel,
*Țipirichi,
*Pichi

se împrăștie celor șase inși în modul următor:

I Unalana,
II Șodrăgana,
III Și-o boghiță,
IV Măgăriță,
V Lanțu,
VI Spanțu,
I Curcudel,
II Vișinel,
III Țipirichi,
IV Pichi.

Al patrulea trebue să plece să aducă vitele. Se mai poate distribuì și pe silabe.

I Una- . . . . . Măgă- . . . . . Curcu- . . . . . Pichi !
II lana, ... riță, ... del,
III Și-o dră- . . Lan- . . . . . VișI-
IV gana, ... țu, ... nel
V Și-o bo- , . . . Span- . . . . . Țipi-
VI ghiță, ... țu, ... richi.

In acest fel sortul a căzut pe numărul unu din cei cinci copii cari erau.

Tot în acest chip se procede și la alegerea cutărui rol în cutare joc. D. e. **bătăuș* în jocul *De-a *domnul*, ori cine ar voi să fie, și ca să nu se întâmple certuri, se rostesc sorții cari hotărăsc la noroc.

Sunt apoi roluri grele, înjositoare, urîte, de cari ori cine ar fugi ; și pentrucă nimeni nu vrea, se rostesc iarăș sorții cari hotărăsc.

Fiindcă prin ajutorul sorților se scoate unul pentru o anumită destinație, unii le-au numit «*formule de eliminare» sau «*formulete».

Cea mai mare parte dintr'însele sunt înșirări de cuvinte fără înțeles, rimate câte două, câte trei, etc., sau numerele ordinare cari și-au lăsat numai silaba dela început, sau în fine cântece.

Din sorțul de sus au sens numai: boghiță (bobiță, boabă mică), Măgărița Lanțu, Curcudel (pom care face curcudele sau curcudușe), Vișinel, Tipirichi (s'aseamănă cu vorba: țipirig de baltă), Pichi (piche, pasăre de curte).

2. — *Unilica, *Mângâr,
*Donilica, *Olar,
*Trinilica, *Păscar,
*Panilica, *Curpenița.
*Cingâr, *Boghița.

Cuvintele dela 1-ul—5-lea încep cu literile de la început ale numerelor respective. Celelalte, au înțeles: Olar, Păscar (cel care vinde pește, cel care umblă în noaptea învierii lui Hristos pe la casele oamenilor de le împarte pască (naforă), Curpenița, Boghița.

3. Din sorțul 1, cu alt sfârșit, se face adesea un sorț nou:

*Unalana (una lana), *Sbanțu *(spanțu),
*Șodrăgana (Și-o drăgana), *Stoghil,
Și-o boghiță, *Moghil,
Măgariță, *Tipirichi,
Lanțu, *Pichi.

Stoghil are începutul ca și *stog*, *Moghil* samănă cu *moghilă*, movilă, movilă.

4. Din 2 și 3, iesă altul

*Unilica, *Mângâr,
*Donilica, *Stoghil,
*Trinilica, *Moghil,
*Panilica, *Țiprichi,
*Cingâr, *Pichi.

5. — *Unga, *Rânga,
*Dânga, *Stòghil,
*Tânga, *Moghil,
*Pânga, *Tipirichi,
*Cinga, *Pichi,

Cuvintele ce corespund numerelor 1—5, au literile din frunte asemenea numerelor respective.

6. — *Unilica, *Malea,
*Șotilica, *Ciuciu,
*Șotipana, *Pintilica
*Bogorana, *Clanț.

Pintilica ar însemnà numele unei femei (masc. Pintilie); *clanț*, e sgomotul lovirii dinților.

7. — *Etca, *Elț,
*Petca, *Pelț,
*Temeneiu, *Pilabuf.
*Avel, *Troschi *(Toschi),
*Pavel, *Moschi,
*Dumeleiu ; Buf !

Au însemnare numai vorbele Pavel și Buf.

8. — *Ecti, *Elț,
*Pecti, *Pelț,
*Suctemè, *Parlabuf,
*Avâl, *Traș,
*Pavâl, *Maș,
*Dumenè; *Henos !

Afară de vorba: Pavâl, Pavel, celelalte nu înseamnă nimic.

9. — Una *lia, *Virci,
*Castalia *Odàr,
*Castapana, *Còdàr,
*Porumbana, *Mòdàr *(Mondàr),
*Chirci, *Sfârrr . . !

Porumbana s'apropie de tema vorbelor *porumb: *por, cenușiu deschis. de unde poate vine și: Por-împărat, după cum și Alb-împărat, Roș-împărat, *porumbac, despre păsări. *Chirci* s'aseamănă cu tema din *chircit*, rămas mic **sfârrr* (a sfârâi).

10. — *Uneà, *Rànca,
*Doneà, *Stovil,
*Trineà, *Movil,
*Anca *(Manca), *Glavil,
*Cinca, *Pinchi !

La începutul celor cinci vorbe dintâi, vedem începutul celor cinci numere dela început. Despre: *stovil*, *movil* am vorbit la sorțul 3. *Glavil* are tema lui *glavă*, batjocura capului.

11. — *Uneli, *Sutuluc,
*Dodeli, *Chișcaș,
*Caraeli, *Toporaș,
*Sulu, *Gotca,
*Tulu, *'ătu-l-aș.

Uneli dodeli, au începuturile lui unu, doi: Sulu (sul); *chișcaș* seamănă cu tema din *chișcă*, stomac de vită, mai ales de porc. Toporaș (topor mic, floare); *Gotca*, singur n'are înțeles, «a se duce pe gotcă», a da de o nevoie, a păți ceva. «Roș ca gotca», însemnează foarte roș, echivalent cu «roș ca racul».

12. — *Unica, *Rânca,
*Dodica, *Rusca,
*Tridica, *Podi,
*Panica, *Cana,
*Cinca, *Pichi.

Cele cinci vorbe dintâi se încep ca cele cinci numere dintâi. *Rânca* are o temă comună cu a *râncăi*, când strigă buhaii, *râncăială, *râncăitură, *rânca ciu. *Ruscă*, temă cu Rus-că. Cana, Cană de vin, ulcică de târg. *Pichi*, am văzut într'altă parte.

13. — Una, Șapte,
*Dora, Lapte,
*Tri, Ouă,
*Târrii, Babele se
*Cinchi, Ouă.
*Pinchi,

Acest sorț s'a importat în Țepu, printr'un păzitor de câmp din Târgul-Ocna. Pentru cele cinci vorbe dela început, observația de mai sus. Târrii, Cinchi, Pinchi n'au înțeles.

14. — Unu, Esaș,
Iod, Etpaș,
Iert, Tpo,
Urtap, Ăuon,
Icnic, Ecez.

Vedem numerele dela unul până la zece citite pe dos. Le rostesc cei cari știu carte, ceilalți crezându-le ca un formulet sau sorț comun. Inversarea literelor o fac de altfel copiii și cu alt prilej. De pildă unul îi zice altuia: «prost» — Bine, răspunde cel insultat, eu sunt prost dar tu ești «iam tsorp» (mai prost).

15. — *Unica, *Mângâr
*Donica, *Stoghim
*Tinica, *Bonghim,
*Panica, *Curpenița,
*Cingâr, *Hisa.

Hisa, care ni-e străin față de celalte vorbe, dese în celelalte sorțuri, n'are nici un înțeles.

16. — *Ala, Cu că—ruța—Radu- lui,
*Bala, Cu cai'—'mpă—ratu—lui,
Porto—cala; Cu bi—ciul—cumnatu—lui,
Eși bă—diță In mij—locul—satu—lui,
La por—tiță, *Clanț
Că te-aș—teaptă—Talion *Zbanț,
Talion, Doro-banț.
Fecior de—domn; Cioc,
Cu chi—tie Boc,
De frân-ghie, Treci—la—loc.
Cu pa—nă de cĭocâr—lie,

Acest formulet a ieșit prin cărțile primare după 1895. Dintr'însele l-au învățat copiii. Nimic mai mult, dacă unele mame, neștiind că numele **Talion* ar fi nume omenesc, n'ar oprì pe copii să cânte acest sorț, mai cu samă în casă, deoarece acest ***Talion cu chitie*** nu poate să fie alt cineva decât diavolul. Sorțul acesta se întrebuințează lăsând la rostire fiecărui copil câte o silabă. De altfel acelaș lucru se va face și cu sorțurile cari au versuri de cântece.

17 *Tili una, Dă-mi fată cheițele
Tili două, Să descuiu lădițele
Tili fata Grecului, Și să scot fetițele.
Pe malul Siretului;

18 Ace, Nu lăsă porci să (se) c....
Ace, Nici în drum, nici în carare,
Dobitoace; Numa 'n nasul dumitale.

Asupra suprimării lui *se*, avem de observat că fenomenul se întâmplă astfel: se apostrofează *ă* dela primul *să* și apoi cei doi *se* se contractează într'un *s* lung: s'să = să.

19 *Unel, Trece fata Grecului,
*Dodel, Cu cojoc
*Caracaș, De *moțoc;
Taie popa iepuraș; Dă-i în vale,
Lângă (pe la) moara *Hâncului, Tu-mi ești Floare.

Unel, Dodel au începuturile lui unu, doi; Caracaș, nume de familie; Hâncu, numele vestitului boier Moldovean, intrat în proverbul: Vodă vrea și Hâncu ba; Moțoc (motoc) nume de familie în satele din preajma Țepului, n'are însemnare; ***Dă-i în vale***, pe lângă o slabă nuanțare pornografică, n'ar însemnà nimic.

III. Jocuri cu păcăleli.

Aceaste petreceri ale copiilor se întâmplă între două categorii: slabii, copiii mici, neștiutori, neputincioși și cei mari, înșelători, îngâmfați, avani. Cei mici de multe ori vor fi forțați să se joace: câte odată se păcălesc în neștiința lor, dar a doua oară nu se mai prind.

1. ***Apă din coardă**. E o păcăleală care se face cu băieții mici la priveghiuri. Un «*câne bătrân», are în mână un cuțit pe care-l *înfinge în coardă, iar sub el stau copiii, așteptând să curgă apă. Se trudește cât se trudește, și să face că scapă cuțitul jos; copiii se pleacă cu toții ca să dea repede făcătorului de minuni cuțitul, spre a vedeà cât mai repede minunea. Cât stau ei plecați, cu capul în jos, scamatorul toarnă peste gâturile lor goale o ulcică cu apă, cu care, până atunci, se aținuse la locul unde înfipsese cuțitul, ca să curgă într'însa apa când va țișnì. La urmă se înțelege că tot el e cu gura mai mare: «dați mai iute, dați mai repede că se umple ulcica. Puțini dintre copii mai cred acum că ulcica a fost pusă acolo fără apă.

2. ***Bărbier (Bărgher, bărghereală)**. Unul se pune pe scaun legat cu mânile la spate, cu un șervet pe piept, gata de ras. Bărbierul vine cu un cuțit, îi pune în gât o cureà trecută prin cătăramă, cu o mână apucă de capătul curelei, iar cu cealaltă trage cuțitul, «briciul», pe dânsa. Un picior îl ține jos, iar pe celălalt în umărul mușteriului.

Se înțelege că cureaua încetul cu încetul strânge pe nebărbierit de gât. Să băgăm de seamă că acesta n'are nici un mijloc de a se apărà.

3. ***Bătălie cu *tunuri**. E un joc comun în cătunul Drăgănești, com. Barcea, jud. Tecuciu. Toate regulele sunt cum se cade, numai că cel învins la urmă e bătut cu sejuta de pământ.

Se face un pătrat, cu alte patru pătrate pe fiecare latură a sa. In fiecare din aceste cinci pătrate se duc dreptele ce unesc colțurile și mijloacele laturelor opuse.

Se joacă doi inși. Unul poartă **dorobanții*, de pildă grăunții de popușoiu, pe cari le pune în toate intersecțiile de linii ale pătratelor de sus, de mijloc și de laturi, afară de cele două colțuri A, B, comune celor patru

pătrate de mai jos. Aici se pun două **tunuri*, două boabe de fasole, de pildă. Mănuirea acestor două tunuri o face celălalt. Cele șase locuri neocupate ale pătratului de jos se numesc la un loc **cetate*; restul pătratelor **câmp*.

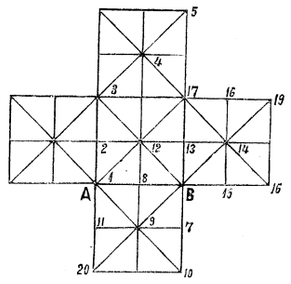

Cel cu dorobanții «rămâne» (biruește) pe cel cu tunurile, când îi *încolțește undeva tunurile, iar acestea n'au de fel locuri de mișcare, ori când i-a cuprins întreaga cetate, adică prin mutări, dorobanții sau lăsat din câmp și au intrat în cetate unul câte unul.

La aceasta se ajunge în modul următor: Cel cu tunurile trebue să **tragă*, adică să facă soldaților loc. Tragerea se face dintr'un punct în altul, vecin, d. e. din 1 în 9 sau 11; din B în 7 sau 9. Presupunem că tunul s'a mișcat din B în 7. Locul B rămânând gol; în el pot venì soldați din 8, 12, 13, 14 și 15. Presupunem că dorobanțul n'a acoperit acest loc, ci a dus pe 8 în 9. Atunci, pentrucă dincolo de 9, în 11,—dacă ne referim la tunul din 7, ori în 10,—dacă ne referim la cel nemișcat din A—, unul din aceste tunuri pot să bată, «să facă *buf» și soldatul din 9 pică. Cel cu tunurile îl iea. Presupun c'a bufnit tunul din 7, care acum e în 11. Dacă cel cu dorobanții ar scoborî pe 12 în 8, tunul din 1 ar bufnì și s'ar oprì tocmai în B., etc.

E trebuitor deci ca împrejurul tunurilor ori să fie loc gol, de pildă tunul fiind în 13, punctele 12, B, 14, 17 să fie goale, ori să fie câte doi 2 bobi împrejurul tunului, d. e. dacă tunul e în B, punctele 15.16, 14.19, 13.17, 12.3, 8.1, 9.20 și 7.10, să fie ocupate cu soldați. Asta de ar fi, acel tun s'ar vedeà împresorat. Acest caz se poate învrâstà și cu celălalt.

*Incolțirea tunului e bine să se facă; când el e la o margine în cazul cu tunul în B ne trebue 14 bobi să-l împresurăm. Dacă ar fi în 18, ne-ar trebuì cel puțin 6.

La cetate, se înțelege că ne vom pune bobii întâiu în 10 și 20, când devin sigure și punctele vecine.

In sfârșit, tunul bătând un soldat, bate, dacă-i vine la șir, tot ce ar fi în calea lui. Așà, d. e., 1 bate 2 și se oprește în 3, care presupun că erà liber; din trei bate în 4 și se oprește în 5, se oprește în 17 de unde poate venì iar în 1 dacă-i nevoie.

4. **Cu *cărbunele**. Se joacă la priveghiuri în cât. Țepu-de-sus, com. Țepu. Patru băieți cel puțin; se pun jos, de sus de coardă, atârnă un fir de ață cu un ac, iar în ac un cărbune. Cercul de capete începe să sufle în cărbune până ce, firește, unul se frige.

5. **Cu *cărțile.** Copiii cari învață la școală, pe lângă cărțile pe cari le cumpără pentru școală, mai ieau și altele cu povești, cântece, rostiri de nuntă, etc. Aceste merg din mână în mână și pe ele se fac deosebite însemnări. Unul scrie pe o pagină: «vezi pagina 15», d. e.; altul ducându-se la pagina 15, vede scris: «vezi pagina 30», la 30: «vezi pagina 43». Curiozitatea îl împinge să meargă până la finele cărții unde vede scris:

Te-am purtat din loc în loc,
Ca pe-un mare dobitoc.

6. ***Clopotul.** Se joacă numai de 6—7 băieți. Se pune toți în horă, umăr la umăr, îndesați bine, iar în mijlocul lor stă «*limba de clopăt» aleasă prin sorți. Limba își scoate căciula din cap, iar ceilalți îl apucă de păr, și-l *bălăngănesc. El țipă, păcătosul, iar ceilalți strigă:

— Mă, da hodorogit clopot!

7. **De-a *coteneața.** Se joacă la priveghiu în căt. Țepu-de-sus. Patru baieți se pun jos, iar al cincilea se pune «*vârv» de coteneață, cu picioarele pe doi din cei patru, iar pe ceilalți se sprijină cu mânile. Unul se pune sub el și e **găină*. Al șaptelea se face hoț și caută să fure găina. In timpul când intră, găina fuge, cei patru se dau în lături și vârful coteneții cade călare pe hoț.

8. **De-a *cumpăna.** Se pune un drug de lemn pe proțapul căruței, pe o rădăcină sau pe un butuc. Doi copii încalecă pe cele două capete, se suie și să ridică, până ce unul descălecând de jos, îl trântește și pe celălalt.

9. ***Dă-mi.** Unul zice:

— Eu am trei frați: pe unul îl cheamă **Untu*, pe altul **Frunză* și pe altul **Dă-mi*. Untul s'a topit, Frunza s'a uscat, cine mi-a mai rămas?

— Dă-mi, răspunde altul.

— Să-ți dau? Na. Și-i dă o palmă sau un pumn.

10. **Face *fierul în capul cuiva.** In căt. Viltotești, com. Băsești, j. Fălciu, la priveghiu, unul se face fierar, iar altul din spatele său face o nicovală pentru fierar. Fierarul apucă pe unul de păr și-l izbește de spinarea celuilalt (nicovala) zicând «că-i face fier în cap».

11. **Frecatul în *cap (*șuruburi în cap).** Se fac apucând șuvițe de păr din capul cuiva și pe când se trage se și răsucește. Se face câte unul, câte două, cu câte o mână ori cu două.

12. ***Gâcire.** Se face la priveghiu. Lumea fiind multă în casă, unul din doi inși se prinde că va gâci ce altul va arătà, cel ce va răspunde, fiind cu ochii, legați. Incep mai întâiu să se închine, de pildă făcându-și cruce la spinare,

ori pe tălpile mortului, pe cari le sărută și apoi pornește de întreabă unul pe cel cu ochii legați:

— Măi, vezi tu *toiagul* (1) acesta?
— Il văd.
— Da pe mort îl vezi?
— Il văd.
— Da toaca'n cer o auzi?
— O aud.
— Dar cu, pe ce-am pus mâna acuma, vezi? (pune mâna pe *toiag* (1).)
— Pe toiag (1).
— Ei, vedeți oameni buni, cum a gâcit? Și tot el apoi:
— Măi, vezi tu icoana din părete?
— O văd.
— Dar *ce are mortul în deget* (2) vezi?
— Văd.
— Dar pe moș Iordache (care-i de față cu baba lui) îl vezi?
— Il văd, face cu ochiul mătușii Nastasia.
— Pe ce am pus eu degetul acum?
— Pe *inelul* (2) mortului.

Și așà mai departe. Cum vedem e foarte lesne de răspuns.

13. ***Gologanii.** Băieții se amăgesc între ei, zicând că au gologani în palme. Pun palmele făcute *găoace una peste alta și apoi izbesc scoica lor de genunchiu. Int'radevăr, sunetul par'că e de o basmà cu bani. Pentru a sunà și mai bine, se udă palmele.

Unii fac să le sune banii în gât, lovindu-l cu degetul în facerea lui sssssss. . . . .

14. ***Judecată (*Proces, procest).** Pe un scaun lung se așează trei inși; la mijloc e **președintele* (prezâdentiu), iar pe de lături cei doi **membri* (membri). De o parte stă **procurorul*, iar de alta **advocatul*. De afară vine un Turc legat la cap c'un brâu roș și înalt în chip de fes, iar după dânsul, unul cu un ciomag închipuind un soldat cu pușca.

Se fac, dacă le știe vreunul, formalitățile cuvenite, ca la o judecată, se dă cuvântul procurorului care arată vina Turcului, se dă cuvântul advocatului care-l apără, și după o scurtă sfătuire, cei trei de pe scaun se înțeleg și președintele citește hotărîrea prin care Turcul e condamnat cu puțin sau achitat. Apoi președintele îl întreabă:

— Mai ai ceva de zis?

Turcul le mulțumește pentru bunătatea lor, și se pleacă în față unuia din

cei trei, făcându-l *lioarcă cu apa care-i stăteà din cap, unde stăteà într'o oală sau o tigaie.

15. — **Legare**. E o păcăleală de prost gust, dar e. Unul întreabă:
— Cine vrea să sboare cu mine?
Și cei cari nu știu că va fi o păcăleală, se minunează, că cum oare să poată el sburà. Cei cari știu, le aţâţă curiozitatea și mai mult, până ce unul zice:
— Eu, măi, eu.
Acesta e legat bine, zburătorul stând în *brânci, cu trupul sus, de trupul celuilalt, în sens invers și cu capul în dreptul șezutei celuilalt. Dacă l-a legat bine de mâni și de picioare, zice cel dedesupt:
— Hai să sbor, și se scoală în picioare. Iar unul care știe păcăleala:
— Apoi dacă sbori dela noi, bagă bine de seamă să nu uiți ceva:
— Auleo! că bine zici! uite am uitat să mă c... Și pleacă de-și face necesitatea. Inchipue-și ori cine situaţia celuilalt și veselia celor de faţă.

16. — ***Mâna moartă**. Unul apucă mâna altuia, care și-o lasă moale (moartă) și începe a o scuturà zicând:
— Mână moartă, mână moartă
— Poc! de capul cui o poartă.
Și apoi îl lovește pe cel cu mâna, peste cap. Se mai cheamă acest joc și **mână ciungă*.

17. ***Mâța de vânzare**. Se joacă la priveghiu. Unul iea o lingură și o pune cu *găvanul pe podul palmei, iar cu coada răzămată de antebraţ. Concavitatea lingurii e în jos. Aceasta, zice el, e o mâță pe care caută s'o vânză. Se duce la cineva și începe s'o laude:
— Hei, mâța mea, ce spun eu!, mai rar ca dânsa în ţara Moldovei. Domnule, ţi-aduce șoarecele de picior, numai să-l pui în frigare. Unde mai pui că-i bună de lapte și toarce mai bine ca mătușa cutare.
Apoi trece la preţ și se tocmește mult. In acest timp, cel ce vrea s'o cumpere, caută clipa nimerită să apuce lingura de coadă, și să-l lovească pe cel dintâiu peste mână. Dacă l-a lovit, iea dânsul mâța și se duce s'o vândă altuia; dacă nu, rămâne tot la cel dintâiu, care trece la altul.

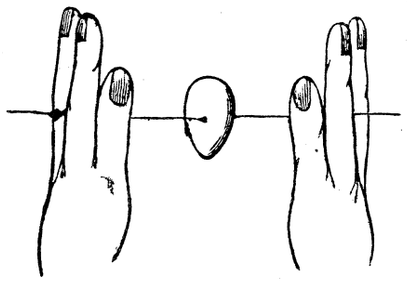

18. — ***Morișcă de *ou**. E o păcăleală pe care o fac copiii cei mari celor ce n'o cunosc. Când găsesc cuibare cu ouă de pasere, ieau aceste ouă, și dacă nu-s clocite, le străpung cu câte un paiu

lung cam de 20 cm. Apoi pune paiul cu oul între degetele copiilor cari stau cu palmele faţă în faţă, Cel *potlogar învârte oul împrejurul paiului, și când îl vede pe cel ce ţine mai dispus, cu ambele sale palme repede îi apropie palmele lui, oul se turtește și copilul se umple de albuș și gălbănuș.

19. ***Musca 'n *groapă**. Unul învălește într'un porcoiu de colb o scârnă de om sau o baligă de vită! Apoi spune unui copilaș mai nepriceput să scurme acolo că va găsi o muscă, iar dacă o va găsi îi va da cutare lucru. Copilul caută și caută până se vede păcălit.

20. **De-a *muzicanţii** (de-a modzâcanţâi). Un copil, ***boierul***, încalecă pe altul ***calul***, și pleacă să-și caute lăutari pentru o nuntă. Copiii neștiutori sunt bucuroși să se dea drept lăutari, căci vor merge până la casa gospodarului călări. Incalecă, dar calul face doi trei pași și se înnămolește pe drum, așà că nu mai poate merge. Stăpânul mânios, prefăcându-se că nu știe pe cine are la spinare, începe să bată pe muzicanţi. Aceștia, de frică să nu pice jos descălecând, rămân tot călare și țipă. Alţii de pe de margini, luători în râs, le laudă mult meșteșugul cel mare că pot cântà.

21. ***Nasul la prășit**. E o păcăleală. O sapă de săpat pământul «se dă la prășit», adică se îndoae mai mult fierul lat, aproape de rădăcină, pentru ca să nu intre prea tare în pământ. Contrar, se zice că o sapă «e la săpat», când fierul lat, cu coada de lemn, face aproape un unghiu drept.
Cu nasul, zice unul, e tot așà:
— Vrei să-ţi dau eu nasul la prășit?; și fără să mai aștepte învoirea, apasă cu podul palmei pe nasul unuia începând dela rădăcină spre vârf.

22. **Baterea *pironului**. Pironul sau cuiul de fier sau de sârmă are o parte lată pe care se bate și care se chiamă ***floare***. La priveghiuri auzi:
— Măi, dacă s'ar duce cineva în tindă și ar bate un piron undeva, eu aș gâci unde l-a bătut. Se întâmplă să fie unul neîncrezător și se duce de-l bate în pământ ori în lemn. Apoi vine și întreabă:
— Unde am bătut pironul (chironul)?.
— *In floare*, răspunde cel gâcitor; apoi râsete.

23. ***Poșta merge**. Fiind mai mulţi băieţi alături pe un scaun, pe prispă ori pe malul unei ape, unul dă un pumn vecinului; acesta se miră că de ce i s'a dat pumnul, iar cel ce a dat îi răspunde:
— Ce să fac?! «poșta merge», de geaba ţi-am dat-o, de geaba dă-o și tu.
Cel cu întrebarea dă și el vecinului un pumn și așà mai departe.

24. ***Primar**. Primar fac băieţii pe unul, îndesându-i căciula peste ochi și dându-i cu palmele peste cap.
«A face *primar pe cineva» mai însamnă și o simplă amenințare de bătaie.

25. ***Puntea *ologului.** Un băietan își murdărește călcâiul cu balegă și pentru că astfel e schiop cere ajutorul unui copil, neștiutor de așà *șiriclicuri.

— Dă mâna băiete și ajută-mă să trec puntea. Și astfel copilul îi dă mâna; celălalt îi ține palma intinsă, îl calcă peste ea și i-o mânjește.

26. **De-a *sfântul**. La priveghiu, unul se face mort, închide ochii și pune mânile pe pântece. Intre mâni și barbă i se pune o icoană. Copii neștiutori vin pe la capul lui să sărute icoana, dar când se apleacă, mortul îl apucă cu mânile de peste gât, iar ceilalți copii îI ard cu curelele peste dos.

27. ***Spine în *palmă.** Fiindcă băieții mărișori încep a muncì în destul, li se întărește și îngroașă pielea dela vârful degetelor. Intr'un deget, vâră băieții un spine și îl arată,—după ce l-au tras până la rădăcină—, în cele trei degete cu vârful înainte.

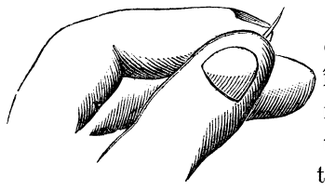

Se fac apoi că-l bagă în cealaltă palmă cu cele trei degete, bat cu pumnul, întind palma, întorcând degetele rășchirate ca să se vadă că nu au nimic; apoi scot spinele prin dosul palmei, unde ci-că fusese pus, și îl arată tot între cele trei degete.

28. **De-a *tunul**. Se joacă de șase inși:

1. Stă cu fața 'n sus, atârnat cu mânile și picioarele în mânile numărului 2 și 3; 4 stă în *brânci, cu corpul ridicat. Sub el stă 5 cu fața în jos. 6 stă în acelaș sens ca și 4 și în sens opus cu 1. El e jos, «în *cur».

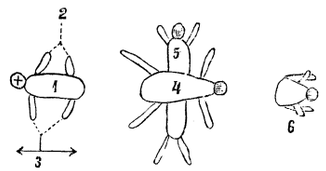

2 și 3 fac vânt lui 1, când într'o parte când într'alta, și când vântul (balansarea) e de ajuns, fac ca șezuta lui să se izbească în șezuta lui 4. Acesta vâră capul între mâni, îl pune pe spinarea lui 5 și apoi se dă *tumba (de-a *curu 'n cap), ca să izbească cu picioarele pe 6 în spinare. De multe ori acesta se face că plânge, ori «râde *mânzește» (râde cu lacrămile în ochi).

29. **De-a *vulpea.** *(coada vulpii)*. Se joacă în locuri întunecoase. Unul se face vulpe, unul *vânător și restul *copoi. Copoii se leagă la ochi, «pentru a se ascunde vulpea» — zice ea: adevărat e, pentru a-și face coadă, un băț uns cu baligă, pe care-l ține între picioare. Când copoii primesc semnal de a prinde vulpea și a o apucà de coadă, «s'o *strujească», cum se zice, e o mare *vânzoleală. Copii o apucă de coadă și când se văd păcăliți, vai de capul lor.

IV. *Joace.

Când copiii, fie din cauza micimii lor, fie din cauză că se află singuri, «își fac de joacă», se joacă singuri, jocuri fără reguli stabilite, și singuri-singurei. Dacă botezăm această indeletnicire cu vorba din expresia de mai sus, *joacă*, avem ca plural: joace.

1. **Pe sub *apă.** La scăldat, copiii se întrec, care poate să meargă mai mult timp pe sub apă.

2. **De-a *baba-*huța.** Copilul zice că se dă de-a baba-huța, când se pune pe stinghia ușii, împinge ușa ca să se deschidă, cu mâna răzămată în perete și când ușa s'a deschis o închide răzămându-se cu mâna de ceva și împingând.

3. **Mergerea *bățului în capete.** Pe câmp deschis, copiii se încearcă și se întrec a svârli cu bețele, dar ele să meargă atingând pe șir pământul cu cele două capete. Această joacă se mai numește și *de-a *mielul*, pe semne asămuind-o cu sburdarea lui.

4. **Invârtirea *bățului.** Copiii se încearcă de foarte multe ori, pentru a căpătà meșteșugul învârtirii unui băț necontenit. Bățul e apucat de mijloc, între degetul cel mare și cel arătător; i se face vânt la stânga sau la dreapta (când se apucă cu mâna stângă) și când capătul de sus vine jos, bățul stă între degetul arătător și cel mijlociu. Și așà mai departe. Dibăcia constă în a face repede aceste schimbări, astfel că învârtirea să fie continuă. Greutatea cea mai mare e însă, a trece bățul dintre degetul inelar și cel mic, la locul lui dela început.

5. **Cumpănirea verticală a unui *băț.** Copiii se încearcă să ție un băț vertical pe un deget, cât mai mult. Alții mai meșteri fac acelaș exercițiu cu bățul pe umere, pe barbă, pe vârful nasului, etc. Când pot țineà pe un deget unul, ieau două bețe și le cumpănesc în ambele mâni.

6. **Cu *bețele.** Se pune la încercare voinicia fiecăruia; unul își svârle ciomagul în sus, și altul «se prinde» (se prinde rămășag) că l-a lovì, svârlindu-și și dânsul ciomagul lui. Dacă-l lovește, e semn de mare destoinicie. Din această lovire se face un chip de a alege pe cel întâiu, cu cutare rol într'un joc. Dacă nu se poate lovì, svârl mai mulți inși bețele lor în sus, bețele cad grămadă și a cui e cel deasupra, acela e întâiul, sau are rolul cutare.

7. **De a *berbecii.** Copiii mici mergând în *brânci, «de-a *bușile» se lovesc ușor, câte doi, cap în cap, zicând că fac ca berbecii.

8. ***Beşici din scuipat**. Copiii scuipă în palmă, apoi ieau ţevi de paie şi suflă în ele. Scuipatul face beşici cari se umflă tot mai mult până crapă.

Alţi copii, cari îs mai meşteri, fac altfel de beşici chiar cu buzele. Prin Tecuciu am văzut pe alţii făcându-le, între degete, cu clăbuci de săpun.

9. **Bucurie**. Nu ştiu de ce, dar copiilor le place grozav de mult să iasă înaintea părinţilor, când aceştia vin dela prăşit, dela secerat, dela pădure, dela târg, etc.

Dacă tata vine cu carul, copilul ţipă să-l suie în căruţă, să mâne el boii cei douăzeci de paşi cât îi mai are până a intră în bătătură.

S'ar înţelege uşor de ce, când tata vine dela iarmaroc, căci atunci de dorul unei bucăţi de pâne, de dragostea unui covrig ori a zăharului, te duci şi ţipi să te sui în căruţă, dar când vine dela pădure, să te sui tocmai sus pe nuiele; când vine dela plug să te *cucuţezi pe cele două lemne ale *iepelor, cu primejdie de a pică, nu se înţelege uşor.

Eu nu cred să fie cu copiii ce este cu «Musca dela arat» a lui Donici; dar dacă nu, e drept să atribuim copiilor o dragoste de casă, de plug, de vite, boi, cai (pe cari se suie când vin dela păscut)? Şi-mi vine să zic că *da*.

10. ***Calul**. Dacă este o joacă pe care s'o cunoască toţi copiii, apoi acea joacă e cu calul. Copilul cu cămeşă lungă, băiat ori fată, (se) încalecă pe un băţ, pe un harag, pe o *prăştină, îl leagă de bot cu un frâu, o ată, fuge, fuge, şi strigă calului să meargă, şi fuge până nu mai poate.

După fugă, îşi duce calul la ieslele boilor, ori ale cailor, la fân, îl leagă de gard sau îl razămă de prispă.

In mână are o vargă cu care-l bate. Dacă se împiedecă şi cade, l-a trântit calul. Pe el îşi răsbună bătându-l şi dacă tot crede că nu l-a bătut în de ajuns, mai chiamă pe cineva mai mare, dacă nu cumva acela singur se oferă, pentru a-i potoli plânsul.

Mânând calul, strigă:

Calul sare,
Sare;
Sare
Pân' la soare,

ori recitează dacă-i mai mărişor, «Calul şi călăreţul» de prin unele cărţi de cetire.

11. **Cântare din *buze**. Copiii cântă din buze, făcând un bâââ... iar pe buza de jos scapătă pe rând, repede, cele cinci degete. In acelaş timp, cine poate, cântă şi vreo melodie. Această cântare din buză, ori batere în buză se zice referitor la o lipsă după o necumpătare:

— Cheltueşte, cheltueşte, că te-oiu vedeà ca mâne bătând în buze.

12. **Cântecul lui *Dumnezeu**. Cântecul lui Dumnezeu se face suflând în fluier, iar cu degetul trece repede peste toate găurelele. Atâta cântec ştie, pe semne şi Dumnezeu cel înţelept şi ştiutor a toate!

13. ***Capul afund**. La scăldat, copiii se deprind a sta mai mult cu capul afund (sub apă). De multe ori se pun la întrecere mai mulţi, iar cei cari stau pe mal dau semnul scufundării. Apoi numără şi se vede până la ce număr a stat cel mai voinic.

14. **Cu *capul în jos**. Copiii se apucă cu picioarele de o pârghie (o creangă de copac, etc.) şi se lasă cu capul în jos. Cine stă mai mult astfel, cui nu-i e frică şi are tărie în picioare, acela e socotit ca mai voinic în această privinţă.

15. ***Càu-*bàu**. Când copilul e de 3—4 ani, îşi dă par'că, sama că e o minciună curată când maică-sa îl sperie că vine *càu, bàu* (lupul); de asta, acuma vine încet la dânsa, ori la altcineva pe care-l cunoaşte, în *brânci, cu capul plecat ori acoperit cu ceva şi îngână: ca-ù!, ba-ù!...

Atunci i se răspunde: «văleu!... ne lupule, ne!, nu mă mâncà». Băieţelul dă s'o muşte pe maică-sa, ori pe cel cu care-şi face joaca şi se descopere la urmă, când auzi spuindu-se:

— Tu mi-ai fost?... ei, n'am ştiut, iote (uite) că m'am spăriet.

16. **De-a *cioara**. Copiii svârl cu căciulile în sus, şi caută că ele să se lovească una cu alta. In acest timp fac:

— Cârr-cârr!... Co-cârr! co-cârr! Se joacă pe câmpuri unde nu-i văd părinţii că-şi strică căciulile ori pălăriile.

17. — ***Cucoare**. Când e cald destul, băieţii ori **plodurile*, c'aşà se numesc când sunt mai mulţi, ies pe uliţă şi fac cucoare (cocoare). Se aşază câte 2—6 deacurmezişul drumului, şi pornesc înainte ori înapoi cântând ritmic cu cadenţa picioarelor:

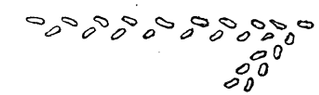

— Cur-cur, cur-cur, cur-cur!...

Un picior se pune în dreptul scobiturii celuilalt picior.

Urmele lăsate au într'adevăr aparenţa unui cârd de cocoare.

18. — ***Drum**. Drum fac copiii tot prin *colb, târând un picior. Acest drum e drept sau cotit, e simplu sau încrucişat.

19. — ***Ecou**. Când sunt copiii prin văi, prin păduri, le place să ţipe ca să li se audă apoi ecoul strigătelor lor. Unul zice ceva rău despre altul, ecoul îi răspunde, şi cel strigător adaugă:

— Vezi, măi?, nu-s numai eu care te fac prost, leneş, urît, etc.

20. — **Flori de *cerneală**. Se iea o bucată de hârtie, se pică pe dânsa o picătură de cerneală, îndoaie apoi hârtia și se *păturesc ambele părți, urmărind chipul cum se împrăștie dedesubt cerneală. Cine-i meșter poate scoate ori ce fel de figuri, mai cu seamă flori, căci toate poartă numele de *flori de cerneală*. Le fac mai cu seamă copiii la școală.

21. — ***Fluturii**. Când vin fluturii, e semn că vine vara, și copiii se bucură. Fluturii vestesc de multe ori sănătatea cuiva de peste an. Un fluture alb arată sănătate desăvârșită, cel negru arată boală grea peste an, ori supărare; cel roș arată sloată deplină, cel galben vestește lâncezeală, lipsă de chef. Fluturii vestitori sunt numai cei întâiu văzuți. Copiii însă îi prind și se joacă cu ei. Fluturii se pun pe flori cu aripile întinse; copii se duc încet pe la spatele lor și cu două degete îi prind de aripi. Fluturii se mai pun pe locurile umede, pe la puțuri, pe malul pâraelor, copiii îi prind și aici, svârlind peste ei căciula ori pălăria care cade cu gura'n jos.

După ce-i prind le dau drumul la unul câte unul, teferi sau după ce le rupe nasul cel întors ca o spirală, după ce le scot ochii, le rup câte o parte din aripă, dintr'o parte sau din ambele părți, le *înfig paie în dos și apoi se uită dacă pot sburà sau nu.

S'ar jucà copiii și în casă cu fluturii, dacă i-ar lăsà mamele lor, căci pentru aceasta mănâncă bătaie, deoarece se crede că ei lasă ouă din cari nasc fel de fel de gândaci.

22. — **Pocnitul în frunze de *teiu**. Pocnitul în frunze de teiu e un obiceiu al tineretului și începe cu dimineața *Duminicii mari* și ține apoi cât ține și frunza. Pentru a pocnì, se pun degetele unite cu vârful în podul palmei, iar deasupra peste degetul cel mare și arătător se pune frunza și se lovește cu palma cealaltă. Un copil, cu cât poate pocnì de mai multe ori dintr'o frunză, cu atât e o laudă mai mare pentru dânsul.

Se mai pocnește și din frunze de salcâm.

Din aceastea mai ales se mai poate pocnì și altfel: din gură: Se ține frunza întinsă cu amândouă mânile la buze, se inspiră aerul și frunza pocnește din cauza presiunii aerului.

23. — **Intrecere din *fugă**. Un băiat care-i mai iute de picior pleacă de fugă înainte, strigând și repetând strigarea:

— Care-i al meu, care-i al dracului?...

Care-i al meu, care-i al dracului?....

Copiii trebue să pornească și ei la fugă, căci altfel rămân ai dracului, de-

oarece înțelesul vorbelor de sus e acesta: care-i al meu, să vie la mine repede, repede; care-i al dracului, să stea pe loc, sau să rămâie mai în urmă.

24. ***Fuga înnapoi**. A fugì înapoi, adică cu spatele înainte, e adesea un mijloc de a încercà puterea cuiva.

25. ***Furca *puțului**. Sunt băieți mititei buni echilibriști; după ce se aruncă în palme, cu picioarele răzămate de un perete sau de un gard, întinzând sau nu picioarele, umblă sau stau pe loc cu capul în jos. Cum zic ei, *fac* sau *merg furca puțului*.

26. **Gâgâeala din gât**. Gâgâeală din gât fac copiii noaptea pe drumuri, ori când sunt cu vitele la păscut. Fac din gât *âââ*... iar cu o mână izbesc ușor partea gâtlejului mai jos de *nod (mărul lui Adam).

27. **Pe *ghiață**. Pe la noi, nu merg copiii să se dea pe ghiață pe o apă mare, ci se dau mai ales pe la fântâni, când merg într'adins, ori se duc cu vitele la apă. Le vine lucrul foarte lesnicios, din pricină că au ciobotele potcovite, iar pe talpă au ținte cari lesne se lucie. Sunt mai multe feluri de dat pe ghiață:

1). *Ca *lumea* (ordinar): îți faci vânt de departe și apoi te duci c'un picior înainte. Mulți băieți neputându-se da decât c'un singur picior înnainte (dreptul), cad când se încearcă și cu celălalt.

2) **Mocănește:* copiii își fac vânt, iar când ajung pe ghiață, sar în sus și se duc hârâiș, cu amândouă picioarele alăturate.

3) *Cu *fața înainte, cu *fața înnapoi*, fie într'un fel fie într'altul, când, ajunși la mijlocul gheței, se întorc cu fața 'nnapoi și iarăș înainte.

4) *Pe *ouă:* își fac vânt de departe, se dau mocănește fără a mai sărì în sus, apoi se lasă pe picioarele amândouă.

5. *In *potcoave*, dându-se în dreapta sau în stânga, cu picioarele aplecate, la dreapta și la stânga, amândouă înăuntru sau în afară. Ele fac rostul unor patine. Cu acest prilej, copii fac fel de fel de flori, cercuri în acelaș sens sau trecând dela un fel la altul. Aceste flori se văd prin scrijălitura gheței.

6) *Intr'un picior* (în picioare sau pe *vine). Băieții se mai pun pe diferite părți lucioase precum: bucăți de tivde, fălci de cai, *beligi de teiu, etc, și se dau pe ghiață.

Mulți se dau pe ghiață cu sania, punând-o la capătul *ghețușcăi și făcându-și vânt, se suie în ea.

Din pricina gheței, mult se sfădesc bieții băieți cu părinții lor, căci strică ciobotele în talpă ori de teamă că și-or sparge capetele căzând. De aceea, părinții strică ghiața cu topoarele, ori toarnă peste ea cenușă ori nisip.

28. ***Innotul.** Copiii vor să înnoate și izbutesc după multă **bălăceală*, cu capul afund. Innotul e de mai multe feluri:

1) **Broștește*, care-i cel mai lesnicios și mai comun, se face trăgând apa sub pântece cu amândouă mânile deodată, bătând sau nu din picioare: rap-rap; rap-rap.

2) **Voinicește*, aruncând brațele în lături și trăgând apa tot în lături, fără a mai da din picioare; mânile umblă pe rând.

3) **Cânește*, înnotând cu mânile pe rând și scoțindu-le afară la fiecare trăsătură.

4) **Femcește*, (fumeiește, muiereste), sărind de mijloc (cu dosul) în sus, chip care te face să râzi. Această înnotătură se mai numește și **jidănească*.

5) **Iepurește*, alipind palmele de asupra capului, capul între ambele brațe și înnotând prin ajutorul coatelor. Capul stă afund, iar palmele mișcându-se, seamănă cu urechile unui iepure.

6) *Pe o *coastă*, înnotând c'o mână numai.

7) *Cu *fața'n sus*, trăgând apa dedesupt. Se mai zice și «pe *spate» sau «pe *spinare». Innoată băieții când sunt numai în de ei, deoarece li se vede tot pântecele.

8. *In *picioare*, în deosebite chipuri.

Copiii se întorc adeseaori la înnot și mai ales în susul apei.

29. ***Iță-iță** (dela verbul: a *iții, a se iții). Copilul mic își face de joacă în pat, și dacă se află încurajat de alt cineva, (dacă alt cineva îi ține *hangul), el pleacă să se ascundă. Pune o *buleandră în cap, strigă iar ceilalți îi răspund:

— Nu-i! nu-i băietul, nu-i!...

—I-ța, i-ța!...

Iar după o vreme își arată fața, când cei de prin prejur strigă:

— Ioti-lai!... (uite-l) și încep a-l drăgăli.

30. ***Mănânci?**. E un joc al băieților de școală cu cartea. Unul ține cartea (cărțile de clasa a 2-a și 3-a au figui mari pe toate paginile) și zice către altul.

— Mănânci? Cela răspunde.

— Mănânc. Și cartea fiind deschisă, cade de pildă la *lup*. Apoi râsete:

— Vai de legea ta dacă mănânci lup!

— Da tu mănânci?

— Nu. Și cartea se deschide de pildă la *gâscă*, iar întrebătorul exlamă:

— Atâ-ti (bată-te) focu! nu mănânci tu gâscă, prostule? Intrebările și răspunsurile se rânduesc.

31. ***Mâna *puică**. Când e cam frig și amorțește mâna, băieții se trudesc să *facă mâna puică*, adică să apropie vârfurile degetelor la un loc.

Chiar și vara, copiii mici să încearcă să facă, cu mănuța lor îmbârnată, puica și dacă reușesc, o arată părinților cu mare bucurie.

32. ***Mâna *rață**. Tot așà cred că-i voinicie, când pot să facă mâna rață, punând peste degetul cel mare pe cel arătător, peste acesta pe cel mijlociu și apoi deasupra inelarul și cel mic. Apoi ciocănesc în masă sau în pat:

— Ciuchiu!... puiu, ciuchiu, ciuchiu, ciuchiu, sau:

— Mac, mac, mac! când chiar se duce la unul și-l ciuche (ciupește) în cap.

33. **De-a *merchea**. Acest nume vine dela „**mărchidan*“, negutitor ambulant de diferite mărunțușuri, pe cari le poartă în spinare într'o *lădățuie și strigă pe uliți: maaaarf, maaarf!

Copilașilor le place să fie duși de-a *merchea* (în *cârcă), fie apucându-te cu mânile de gât, iar tu țiindu-l de sub șezută, fie călare pe gâtul tău și țiindu-se de cap. Cei ce privesc se duc la el (ca la cutia cu marfă), și gâdilindu-l îl întreabă:

— Ce ai de vânzare, dă-mi și mie, da-mi și mie... Copilașul râde.

34. **Joacă cu două *mere într'o mână**. De sigur că-i observată pe la panorămi și circuri, cari vin cu prilejul iarmaroacelor.

Un măr se svârle în sus și în timpul căderii lui se svârle al doilea; se prinde întâiul și când al doilea e gata să cadă, se svârle iarăș întâiul.

35. **De-a *mirele și *mireasa**. Vara, *bozul face *mătasă, niște fire lungi, galbene; copiii o rup și împodobesc cu dânsa capul fetițelor lăsând-o să atârne și pe spinare ca și beteala mireselor. Fetița se numește *mireasă*, iar *mirele* stând alături de dânsa, ascultă cântecele obișnuite: rachiul, jucatul perinelor, dacă copiii cari stau de o parte le știu.

36. ***Must**. De îndată ce **poama* (strugurii) începe a se **ciuciulì* (a se pârguì=a da în copt) copiii încep să facă must și când n'au în ce, fac corn o frunză de vie sau găuresc un bostan și-i scot tot miezul.

37. **Numărare**. Copiii se întrec în a numărà repede, «fără a răsuflà» și care ajunge astfel la numărul cel mai mare, acela se dă drept cel mai voinic în această privință.

Tot astfel se întrec între dânșii în a numărà repede, cu sau fără răsuflare dela 100 în jos.

38. **Cu *oglinda**. Copiii ieau hârburi de oglindă sau oglinzi mici și punându-le la soare, reflectează razele în ochii altora sau le joacă pe pereți.

39. ***Omătul**. Omătul, pe lângă că face putincioasă darea cu sania, aduce copiilor și alte plăceri.

1. Baterea cu *gogoloase (cocoloașe) de zăpadă sau *sburătuirea cu omăt.

2. Facerea de momâi: chipuri de oameni, cu mâni de lemn, cu ochi de cărbune, etc.; biserici, case, etc.

3. Când omătul e *molcăluț (moale puțin), se fac bolovani mari cari se tot dau de-a *dura; ele ieau omătul de pe pământ și se tot măresc. Copiii le mână până ce, devenind prea grele, nu le mai pot.

4. *De-a *ținta.* Copiii ieau ca țintă un gard, un copac și svârl într'însul cu bulgări de omăt. Care nimerește ținta de mai multe ori, iese biruitor și se fălește.

40. ***Poama.** Când iese întâiu poama, copiii ieau bobițe (boghițe, băghițe), le strivesc în cerul gurii, apoi le umflă pelița, le pun în palmă și le pocnesc cu cealaltă palmă.

41. **Svârlire cu *pietre.** Copiii se ieau la întrecere, din vârful unui deal, care va svârli cu pietre mai departe. Pot svârli aproape de 200 m. E un mare meșteșug de a svârli *în *cuc*, adecă drept în sus, încât piatra să cadă la un pas, doi, de svârlitor.

42. **Svârlirea *pietrelor cu *biciușca.** Ghiciutca, biciutca, biciușca sau ghiciușca servește băieților mici la svârlirea pietrelor cu ***sbârnâeală.** Pentru aceasta, în vârful biciușcăi (*sflichiu, *șfichiu) se leagă piatra într'un anumit fel și făcându-i-se vânt cu la pocnit (plesnit), piatra fuge sbârnâind.

43. ***Piatra care rade apa.** Băieții, înainte de a se scălda, ieau pietre și le asvârl pe fața apei zicând că ***rad apa cu pietre.** Ei recitează:

Unde-a picà (chicà),
Acolo m'oiu înecà.

Și dacă piatra rade (atinge) fața apei, trecând la celălalt mal, băiatul care a svârlit-o e vesel că nu se va înecà nicăiri. Dacă piatra face «*ghiorc» și intră în apă, pe acel loc el nu se duce, de teamă ca să nu se înece «ca piatra care a spart apa».

44. **Sbârnâeală cu *piatra.** Copiii au un deosebit meșteșug, nu toți, de-a svârli piatra astfel ca să sbârnâe. Unii aleg pietre late, alții lungărețe. Meșteșugul cel mare e de a le lovì într'un chip anumit de pământ.

45. **Baterea *pietrelor cu lopățele.** Se fac lopățele mici cu cari se bat pietrele ori se asvârl cu dânsele; Pentru a o lovì, se aruncă piatra în sus și când ea caută să cadă, este lovită. Pietrele se duc la mare depărtare. Baterea pietrelor în sus se chiamă *în *cuc.*

46. ***Roata.** Prin roată se înțelege un cerc de *poloboc, de fier, un cerc de lemn, o roată de car sau de cotigă. Se joacă unul singur, dând-o de-a dura

sau mânând-o cu un băț. Se mai pun doi inși la 40—50 m. unul de altul și-și trimit roata încolo și încoace.

47. ***Sanie, vara.** Băieții au obiceiu ca dimineața, când se duc cu vitele la păscut, se suie pe deal și se așează pe un băț de teiu mai cu samă, și cumpănindu-se se dau *hârâiș până 'n vale. Bățul alunecă din pricina rouăi.

48. **Intrecerea la *sărituri.** Se fac între copii întreceri de sărit, de pe loc cu picioarele alipite și căzând cu ele tot apropiate. Se întrebuințează adesea în locul sorțurilor pentru alegerea unui rol (cine e cel dintâiu).

49. ***Scaun de mâni.** Cu o mână îți apuci pe cealaltă de deasupra gleznei cu mânile lui, al doilea face acelaș lucru. Mâna ta liberă, apucă de deasupra gleznei libere a tovarășului, iar el cu mâna lui liberă apucă de deasupra gleznei tale libere. Pe el se așează câte unul.

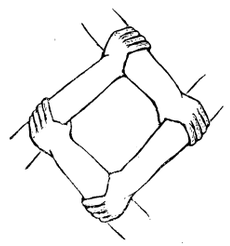

50. ***Tăvăluc.** Tăvăluc, de-a tăvălucu, de-a *polobocul, de-a *tumba, de-a *putina, se dau copiii punându-se în vârful dealului și rostogolindu-se pe iarbă, vin până în vale. Se pot înbrățișà câte doi și mai mulți și apoi se dau de-a dura până în vale.

51. **De-a *tumba.** In mod special, de-a tumba sau de-a *curu 'n cap*, se dau copiii mici chiar în casă în pat. Pun barba 'n piept, încovoaie spinarea și dându-se peste spate, vin cu fața în sus.

Dacă aceasta se face pe o coastă de deal, darea peste cap se face de mai multe ori fără întrerupere.

52. ***Tren (de-a trinu).** Stând drepți, întâiu copiii fac ca trenul punând un picior cu putere înainte, se apleacă înainte, și aduce apoi și piciorul celălalt cu sgomot lângă primul. Duce apoi înapoi piciorul dela început, se apleacă pe spate, își retrage înapoi și celălalt picior. Continuă apoi tot astfel. Pașii se fac din ce în ce mai mici și mai repezi. In acelaș timp, ritmic cu sgomotul picioarelor, fac fâââ..., fâââ..., până când la urmă, când picioarele «sfârâe nu altceva», fâfâitul întrerupt se schimbă într'un fff...

53. ***Umbre pe pereți.** Se fac de copii umbre pe pereți seara la lumina lampei sau a *gazorniței. Ele se capătă prin alipirea palmelor răschizând sau mișcând degetele. Printre figuri sunt: un cap de maică, care se închină, un cap de cal, un cap de iepure, etc.

54. ***Vârtea casa.** Cu toate că produce amețeli învârtirea împrejurul lor, băieții mici se învârtesc împrejur cu brațele în lături, așà de tare că nu le mai zărești nici nasul. Invârtindu-se zic:

Vârtea casa,
De-a mătasa...

și repetă necontenit, până când, pierzându-și cumpătul, cad. Le place foarte mult să vadă cum le joacă înaintea ochilor copaci și care, să vadă «învârtindu-se și legănându-se pământul» cu dânșii. Le place de asemenea să cadă, deoarece, căzuți, înainte de a se dezmetici bine, se scoală și umblă «călcând par'că în strâchini și ulcele».

V. *Jucării.

1. ***Arc și *săgeată**. Băieții își fac săgeți din trestie de stuh, pe care o smulg ori din streșina casei, ori dela **gluga* cu stuh. Săgeata se face în două feluri:

a) Se iea o trestie lungă și se taie dedesuptul unui nod la capătul gros și de o lungime sub un metru. Apoi o ascute sus.

b) Se taie tot astfel, dar se scurtează de o palmă. Într'însa se bagă alt vârf de trestie tare, sau de lemn. Ele se asvârl cu mâna.

Alt chip, mai asămănătoare cu vechile și încercatele noastre săgeți din vremurile grele, se fac cu *arc* (coardă). Se iea un lemn de alun gros cam de un deget, iar capetele lui se prind cu o ață supțire dar tare. Așà e arcul gata. Săgeata are două urechi. Arcul se întinde cu mâna și se pune în crestăturile unui lemn legat dela jumătatea arcului. Urechile săgeții se pun pe sfoară și săgeața se razămă pe coardă. Se ochește și cu un deget se ridică sfoara din crestătură. Acesta scapă, se întinde și săgeata sboară departe.

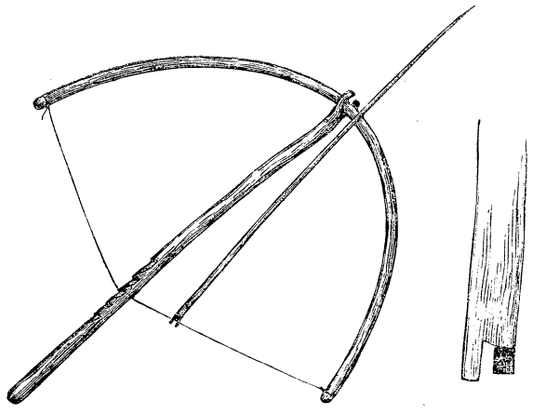

Bățul legat poate lipsi; în acest caz întinderea sforii se face cu mâna.

O bună săgeată constă în puterea și flexibilitatea nuielei îndoite. Săgeata poate fi făcută și din lemn și are în vârf un piron ascuțit, ca să se poată *înfinge în țintă. Băieții săgetează mai cu seamă în sus, căci săgeata le cade aproape și nu le dă mult de alergat.

Fac și întreceri.

2. ***Baloane**. Se iea o foaie de hârtie, cam de două ori mai lungă decât lată și se îndoaie în două în sensul lungimii. Mărginile se răsfrâng, așà că avem un M. Apoi se îndoaie la un capăt cam de un deget și așà mai departe, astfel ca îndoiturile să ne dea chipul de a întinde deadreptul hârtia. Tragem apoi în lături de părțile mărginașe și turtim sau apăsăm peste creșturile hârtiei. Apoi se rotesc părțile mărginașe și se capătă două baloane.

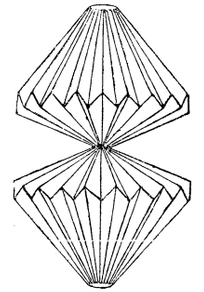

3. **Beșica de *porc**. Beșica porcilor (udului) este foarte mult căutată de copii, în ziua de Crăciun, ziua a doua, când de obiceiu se taie porcii în Țepu. Această beșică este umflată de copii prin ajutorul unei țevi (țăghii) și apoi, legată la gură ca să nu se desumfle, se pune la uscat. De multe ori în ea se pune grăunțe de popușoiu ca să sune. Ea se mai atârnă c'o ață sus de coardă, ca apoi copiii să-i facă vânt, ca s'o izbească de pereți sau de ușă și ea să sune.

De cele mai multe ori această jucărie se strică, izbindu-se de ceva ascuțit, ori e turtită cu piciorul. Pe la unele case cei ce au «*darul» fumatului, fac pungi din beșica de porc încreținд-o la gură, după ce au rătezat-o. Ea se mai chiamă și **chișitoare*. O operație grea e curățitul ei de carne.

4. ***Bețe**. Copiii fac bețe din diferite feluri de lemn tare, cojite de coajă (corjite de *coarjă), afumate apoi, netede ori cu noduri pe ele, cu măciucă sau nu. Afumarea se face înfășurând bățul cu o *beligă (*beldie, fâșie, bandă) de teiu. Partea neacoperită se înnegrește, iar cealaltă rămâne albă.

Bețe le trebue copiilor când se duc c'o vită la cireadă, cu vitele la păscut. Un băț mai mare și mai gros se numește **ciomag*. Dacă are măciucă la cap, «*glăvățină», se chiamă *ghioguliță*, *ghiogă, care merge până o aveà un cap cât pumnul, cioturos. Cu toată faima ei cea rea, ghioaga este foarte folositoare.

Proverbe cunoscute: stă cu ghioaga'n mână; doarme cu ghioaga la cap; casă plină de *icoane și podul de ghioage, etc.

5. ***Bice**. Copiii mici încalecă pe *haragi sau bețe, preînchipuind că-și călăresc caii. Pentru a-i bate, le trebue bice, biciuri (ghice-iuri), biciuște (ghiciuște), iuște (sing. *iușcă) și *harapnice. Aceste toate le fac toamna din beligi de *hlandani sau de teiu.

La un biciu avem: *coada lui*, care de obiceiu e de corn; **baira*, care leagă biciul de coadă; *biciul* sau **șarpele biciului* și în fine **sflichiul*, care se face din păr de cal sau de mătase. Harapnicul este, de obiceiu, un biciu mare cu coada scurtă, bătută în tesetură de piele cu flori de ținte și cu horbotele către capătul de legare. Harapnicul este împletit. Harapnice zic băieții la

bicele lor cele mari. Ele se împletesc până în nouă sau zece vițe. Sflichiul se împletește în trei.

6. ***Căluș**. Cine n'a auzit de călușul care se aruncă în barbele Jidovilor prin unele părți! Printre creștini și creștini, pe la priveghiuri, unde copii au multe de suferit din partea celor mai bătrâni, se obișnuește această faptă. Călușul se face dintr'o vergică flexibilă ca și la arcuri, iar capetele ei se leagă cu ață tare. In mijlocuf ației se învârtește un bețișor care se chiamă **călușă* de mai multe ori. Invârtit bine, se pune în părul capului sau al barbei. Călușul caută să se desucească smulgând ori rupând firele de păr.

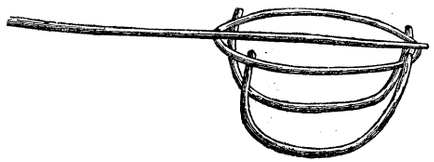

7. ***Căruț de vergi**. Fiindcă sunt și mai ușoare decât cele cu roate pline, făcute din scânduri, cu scoarțe, cu osii, etc., și se fac mai lesne; copiii și le fac din vergi sau nuielușe. Ele se aseamănă mai mult cu o sanie cu tălpi.

8. ***Casă**. Casă își fac copiii mici. Unii și-o fac în pământ, o simplă gaură sau bortă; alții și-o fac din *colb, alții și-o fac aevea cu pari bătuți în pământ, cu altele puse cruciș și apoi o lipesc cu lut muiat. La casă lasă uși și ferești, dar acoperiș nu-i mai fac, ca să poată umblà într'însa. Înăuntru alcătuesc paturi, sobe, pe pereți pun cârpe închipuind covoarele, fac scaune, cofe, străchini, etc. Pe din afară îi fac prispe.

O casă mai complectă e cea săpată într'un mal de pământ, care va aveà și acoperișul dar îi va lipsi păretele din față. Fetele mici vin cu acest prilej și-și așază păpușile în paturile casei. Vara, aceste case rămân stătătoare. Săpatul se face de obiceiu cu găoace de scoică.

9. ***Cataligе**. Cataligele, numite prin alte părți **picioroange*, le fac copiii și umblă în ele. Inălțimea lor nu se hotărăște. Piciorul se prinde într'un laț de funie sau într'un ciot. Copiii se slujesc de un al treilea sprijin sau reazăm înainte de a începe să umble în ele. Mamele nu-și lasă copiii să umble zicând că «*fac a rău», «*trag a rău», adică își cer dela Dumnezeu prin joaca lor să ologească.

10. ***Clempău de hluj**. E o jucărie de vară, care se face din hluj copt și uscat. Se iea un hluj de păpușoiu, se rătează și se taie pe unde-i mai gros. Jos, la partea subțire, se rătează de sub un nod, iar sus, dincolo de nod, la patru degete. Pe aceasta se taie două fâșii, se sugrumă lângă nod, lăsând să se țină numai în *coarjă. Dacă hlujul e verde, se pune de se pălește la foc, ca să nu se rupă. E un meșteșug deosebit, de a face să sune

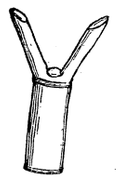

cele două limbi, succesiv, după cum la mulți am văzut plesnind din degete. Vezi câte unul că-ți apucă nasul între degetul arătător și inelar, apoi le scutură și le plesnește și tu te miri dacă într'adevăr ești mucos.

11. **Jucării de *clisă**. După ploi, grija copiilor e să aducă clisă galbenă de pe deal, ori de unde este și să facă dintr'însa colaci, roți pentru ghiociuri, cărămizi, vite, etc. Toate aceste fabricații le usucă apoi, și se joacă cu ele până când le strică pe toate.

12. ***Corăbii**. Se fac din țipirig, luând țepușele cele mai lungi și mai groase și *încolăcindu-le. Pentru a nu se destrămà, capetele țepușoarelor și firul, din depărtare în depărtare, se înțepenesc cu spini (ace de spini). Această corabie este pusă pe apă, la mal; pe dânsa se pune bălegar uscat căruia i se dă foc. In urmă făcându-i-se vânt, corabia e luată de apă, iar copiii o urmăresc, veselindu-se.

13. ***Cortel de brusture**. Copiii mici de tot își fac cortele din frunzele mari de brusture, care crește prin grădini și locuri de vale și nemuncite.

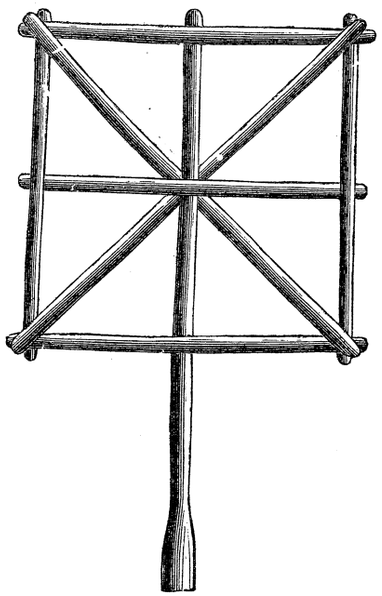

14. ***Cruce de *trestie**. Se ieau întrenoduri de trestie și se rup în fâșii subțiri. Se pun patru cruce și se întrețese pe la capete cu altele patru, ca să nu se desfacă. Una din trestii poate fi mai lungă, ca să servească drept coadă. Astfel alcătuită, crucea poate fi împodobită cu alte trestii mai subțiri, puse astfel ca să nu pice.

15. ***Cruce de spic de popușoiu.** Cruce de spic de popușoiu se face vara când dă popușoiu'n spic. Copiii îl taie, îl lasă puțin de se pălește și apoi îl rătează dedesuptul unui nod, nodul rămânând cu spicul; apoi se spintecă nodul și cu el capătul mai gros al spicului de 2 — 3 degete în formă de cruce. In urmă se trage în jos de frunză. Partea lemnoasă a spicului se rupe ținându-se numai în coaja subțire. Fâșia de frunză se deslipește de pe lângă băț, dar se ține de nod. Aceasta se chiamă *cruce*, sau «*cruce care cască*», cum îi mai zic copiii.

16. ***Cununi.** Se fac vara, de către copii, când ce duc cu vitele la păscut

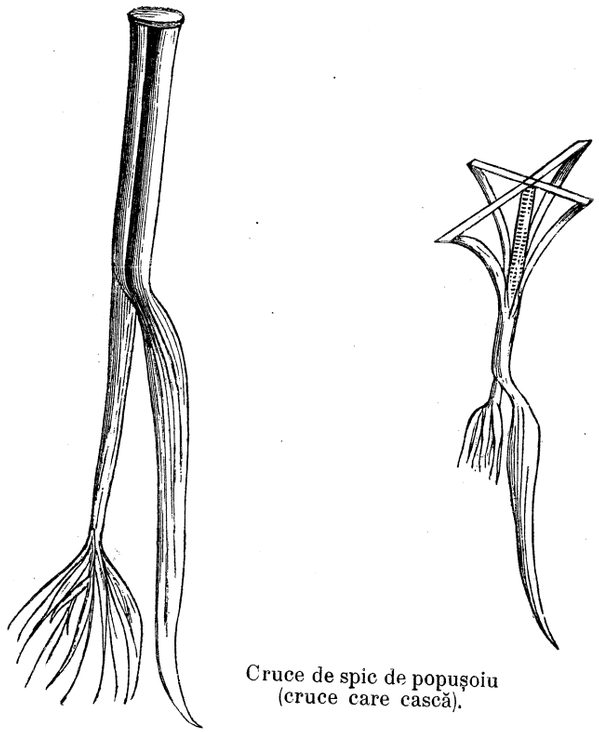

Cruce de spic de popușoiu
(cruce care cască).

pe costișă. Acolo găsesc ei un fel de flori albastre tari, numite **albăstrițe,* cari au și alte colori, însă cu flori seci și cotor lung și subțire. Aceste cununi slujesc copiilor spre a-și face din ele brățări, cingători, cununi pe cap, ledunci de-a curmezișul pieptului, sau împodobesc cu ele coarnele vitelor, gâturile lor, etc.

Și în case se văd câteodată cununi sau colane de acestea prin cuie. In fig. se vede chipul cum se înșiră florile. O floare ține pe alta ca să nu cadă și la urmă se leagă cu o ață.

17. ***Dăsagi de *pepene.** Se iea o coarjă de pepene verde, groasă și se taie două arcuri de cerc pe fața verde, pieziș; arcurile se *îmbucă. Pe sub ele se taie coarja și cele două bucăți rămân îmbinate prin arcurile lor ca două ochiuri de lanț.

18. ***Fluiere și mijloace de cântat.** Fluier, cu această numire, e numai

cel de trestie. Se taie un *întrenod gros și puternic, se găurește, i se pune dop de lemn lăsându-i-se **lumina* (A) pe unde se suflă, iar mai jos se taie

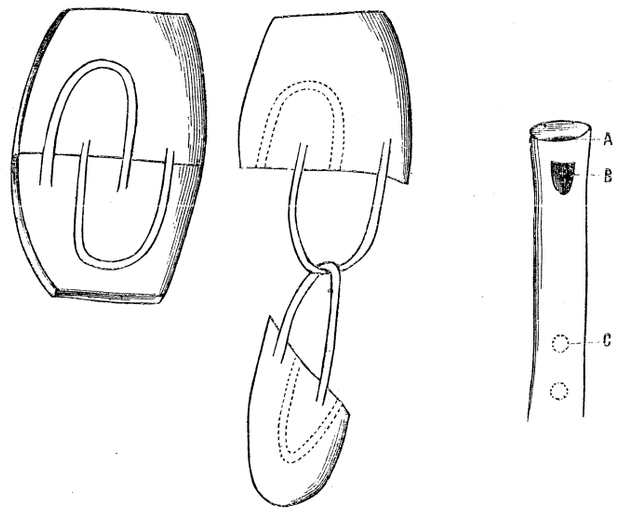

Dăsagă de pepene.

**vrana* (B). Pe partea opusă vranei sunt șase găuri (C). La capătul de jos are alt dop c'o mică gaură în mijloc.

Instrumentul de șuierat este **țâcnalul* sau *tâgnalul*. El se face din salcie cu mâzgă sau din teiu fraged. Se iea o crănguță, se taie sub 45°, se retează capătul ascuțit, apoi se retează coaja cu 2—3 cm. mai jos; se bate cu băgare de seamă ca să se despartă coaja de lemn și se scoate afară. Se face în lemn locul de *vrană și de *luminiș și apoi se pune coaja la loc.

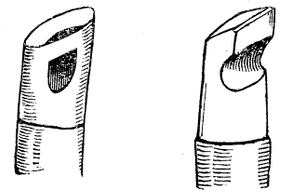

Pentru a *fluera* sau a *șuera*, copiii o mai fac:

1) *cu **buzele*, inspirând sau expirând aer, mai cu seamă. Limba îngustată și sprijinită pe dinții de jos. Ea face întorsăturile.

2) *cu **degetele*. Cu un deget: se îndoaie, îndoitura se bagă în gură, peste limbă. Acest deget e ori care din cele patru, afară de cel mare. Cu două degete: câte unul dela fiecare mână se pune pe limbă. Cu trei sau patru tot astfel. Se mai șuieră cu 2 degete dela aceeaș mână, nealăturate.

3) *Cu „*cartușe“*, tuburi uzate, tuburi de cucută, chei, etc.

4) *Din găoacea de *ghindă*. Se scoate fructul și se pune între două degete și, de obiceiu, la dreapta sau la stânga inelarului.

5) «*Ca trâmbița*» se face și din buze.

Cu acest prilej amintesc că, dela toate iarmaroacele, părinții cumpără pentru copii: «cucoși (cocoși)» «modzâci (muzici),» «clanete» (clarinete), ocarine, sunători, mustăți cari se întind în lături fluerând, etc.

Alte chipuri de a cântà:

Frunza de salcâm, de gutuiu și mai cu seamă de păr și plop rotundă, e cea mai bună de cântat. Eu nu cunosc mijloc mai plăcut de cântat decât frunza, deoarece cu dânsa poți întoarce melodiile cele mai sălbatece, cele mai dumnezeești, glasul pasărilor din codru.

Frunza de mohor lat, întinsă între degetele mari, dacă copilul vrea, cântă ca cocoșul.

**Buciumul* e rar, samănă ca și cel de munte, dar e mai mic.

**Fluiere* săpate'n lemn, sfredelite cu *pretcare lungi, ori cu o *sucală roșie. Ca să nu crape, se înfășoară cu inele de coajă de cireș sau de teiu tânăr.

**Cornul de vânătoare*, corn de bou, în care câteodată se ține și praful de pușcă, e încă bun de cântat, dar pentru foarte puțini meșteri.

**Trișca* e un fluier ce durează un ceas ori două, și se face din piciorul (coada) frunzei de bostan (dovleac), de castravete sau de pepene galben. In adâncitura ei, sub frunză, se crapă, după ce frunza s'a retezat, i se fac găuri pe partea cealaltă, se bagă în gură și apoi se suflă.

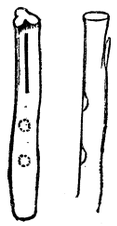

Tot astfel se fac și cele din paie de *ovăsc (ovăz) sau secară. Tăietura se face pe o parte în formă de limbă, care tremură când se suflă într'însa.

Triscă se mai face și din cucută groasă; ea se taie la ambele capete și la un capăt se leagă c'o hârtie de țigară. Se cântă pe partea opusă, iar tremurarea foiței slujește ca un *ison sau un acompaniament. I se pot face și găuri.

Trișcă din pană de gâscă se face ca și cele cu limbă, dar ele țin mai mult. In loc de trișcă se aude pronunțându-se și **strișcă*.

Prin alte părți se cântă și din solzi de pește. Pe la noi cântau mai înainte Țiganii în horă.

19. **Foi de *ceapă**. Se iea o foaie de ceapă verde nestricată, i se pălește cu încetul vârful, i se rupe sfârcul și suflând apoi prin partea cea largă și tare, foaia începe să facă din sfârc: brrrr....

20. ***Găitan cu *mosorul**. Mosoarele sau *macaralele de ață, după ce s'au golit, slujesc copiilor la diferite jocuri. Așà, din ele se fac roate de căruioare, iar alții fac găitane sau fitile cu ață groasă. Pentru aceasta se bat 5—6 ținte fără gămălie ori cu gămălie mică împrejurul găurii. Bagă firul de ață sau de lână către partea opusă și apoi împresoară țintele, pe la rădăcina lor, de două ori, dar neregulat. In urmă cu un ac iei partea de fir de

dedesupt și o treci peste cel deasupra și apoi peste cuiul de fier. Mergând pe ea toate cuiele, lași firul din mână să se depene pe deasupra firelor dejà depănate. La început, până când țesetura se întemeiază, poți sări dela un cuiu la altul; la urmă merge regulat: treci cu un fir, iar pe cel care-i dedesubt, singurul, îl dai peste capătul cuiului. Astfel se capătă o țesetură cu un gol lăuntric care curge prin gaura opusă a mosorului.

21. ***Grapă**. Când cresc *bojii mari, copiii încep să-și facă grăpi. Rup bojii, le rup cotoarele și vârfurile de o palmă, două, le înfig într'un băț ascuțit pe la un capăt, până-l umple. Leagă apoi cele două capete ale bățului cu un teiu sau c'o ață, c'o destrămătură dela poala cămășii și grapa-i gata. *Colbul pe drum ori cărat cu poala pe prispă și înșirat în chip de brazde e grapat cu dânsa.

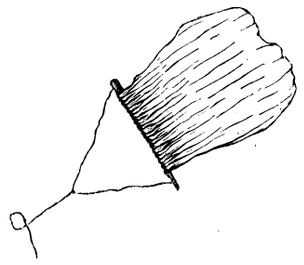

22. ***Lăcustă** (**Greier*). Se face cu un **lemnuș* crăpat la un capăt. In deschizătură se pune o piatră rotundă sau un bețișor de-a curmezișul. Strângând cu degetele, bețișorul ori piatra sare.

23. **Lemnuș de asvârlit *pietre**. Lemnușul se aseamănă cu cel de mai sus, crăpat la un capăt unde se pune o piatră, apoi cu un vânt sau o smuncitură puternică, piatra iese sbârnâind.

24. ***Moară cu *cartea**. Fac băieții la școală, împestrițând alternativ foile a două cărți cât se poate de bine, se așează apoi pe câte o scoarță (cartonul învălitorii) și astfel, având un fel de pod, foile cad fâșâind una după alta.

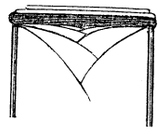

25. ***Morișcă de tablă**. Se fac pătrate de tablă de tinicheà și două colțuri opuse se îndoaie în acelaș sens. Celelalte două colțuri rămân să slujească ca axă, sprijinindu-se în degete. Copiii suflă în concavitatea unui colț și morișca se învârte sbârnâind.

26. ***Morișcă de miez de soc (*socru), boz sau *ciocan de popușoiu**. Se scoate din năuntru miezul sau *măduva*, care e uscată și ușoară. I se dă o găurice și se pune pe un bețișor. Suflând dintr'o parte, acest miez se învârte foarte ușor. Adesea se mai înfig diferite bețișoare pe el ca să se învârtească și mai cu ușurință.

27. ***Obrăzari**. Prin obrăzare se înțelege măștile (sing. mască) dela târguri. Copiii neavând nici cum, nici cu ce cumpără aceste măști, fac astfel: Se ung

cu funingine pe obraz, scot limba și se strâmbă în fel de fel, ca să sperie pe alții.

Fac obrăzare de hârtie, lăsând loc nasului, ochilor și gurii, punându-și mustăți de beteală de păpușoiu.

In loc de hârtie pot întrebuința și o tivdă mare în care bagă capul cu totul.

28. **Pălărie de *țipirig**. Se ieau fire de țipirig lungi de 50—60 cm. sau mai mari, după circonferența capului. Apoi încep a se împleti alte fire, întocmai cum am văzut împletindu-se florile de albăstriță la *cununi*. Cozile însă, sau cotoarele, se lasă să atârne. Când s'a împletit toată lungimea firelor, se ieau capetele și se leagă. Căpătăm astfel un con, pe care băieții îl botează *pălărie* și o pun în cap.

29. ***Păpădia**. Din păpădie fac copii pâlnii în modul următor : ieau o floare, o rup și-i despică un cap în patru părți. Limbile se răsbuzează în lături și se face un fel de pâlnie, în care pun un gogoloșel de ceva și, suflând prin celălalt capăt, gogoloșelul joacă.

30. ***Păpuși.** Păpușile sunt o jucărie pentru fete. Copilele de trei ani chiar, stăruesc pe lângă ai lor ca să li să facă o păpușă de care capătă o nețărmurită dragoste. O ține la piept ca să-i dea țâță («papă țâță, fata mamei»), o leagănă pe brațe ca să o adoarmă, o culcă cu capul pe căpătâiu și o învelește. Copilele mai mari le fac fel de fel de straie cari seamănă cu cele obișnuite.

Jocul cu păpușile încetează la 12—13 ani.

O păpușă se face dintr'un băț cu trei picioare rătezate, ca să stea pe loc neted. La cap i se pune un capac de cutie de chibrit rotund, un ciocan de păpușoiu, sau un cilindru scurt de lemn. Capul i se învelește cu pânză albă, i se fac ochi, nas, gură și urechi cu cărbune ori cu cerneală. In loc de cerneală se coase urmele desemnului cu arniciu negru. In cap i se pune păr de femeie împletit, se *leagă (se îmbrobodește pe dedesupt), apoi se îmbrobodește. Sărbătoarea însă, șeade cu capul gol ca fetele mari.

Dacă vrea copila să-și facă păpușa mireasă, îi pune *peteală în cap care atârnă pe spinare.

Trupul i se înfășoară cu peteci, și se îmbracă cu *baschine, polcuțe, etc. I se pune funte la mijloc, albe și colorate.

Când băieții fac case, fetițele își duc și ele păpușile lor, le pun la masă, cu mâncare în hârburi, etc. Păpușile, ca ori ce fată, trebue să aibă zestre; *cămeși* (albituri), straie, etc. ca să fie gata de măritiș.

«Mă duc cu păpușa», sau : «cu păpusa», zice o copilă când își iea păpușa și se duce la altă fată.

De observat : fetițele din Țepu nu țin de loc la păpușile de târg, cele cu ochi de sticlă, cu corp de ghips ori de porțelan.

31. ***Porumbei de hârtie**. In Muntenia și Oltenia se chiamă **cocoșei*. Se iea un pătrat de hârtie și se îndoește «în patru». Se îndoesc apoi cele patru colțuri și se aduc către mijlocul pătratului. Pătratul obținut A B C D se dă și el în patru, cu colțurile înăuntru, și se îndoaie ca mai sus. Noul patrat sufere o altă îndoitură și răsfrângere de colțuri. Apoi se desface tot ce s'a făcut, după ce s'a ajuns la pătratul A B C D. Il punem cu colțurile vechiului pătrat în jos și îl strângem (A), astfel că iesĕ o figură cu cap, coadă și două picioare.

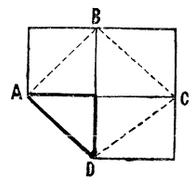

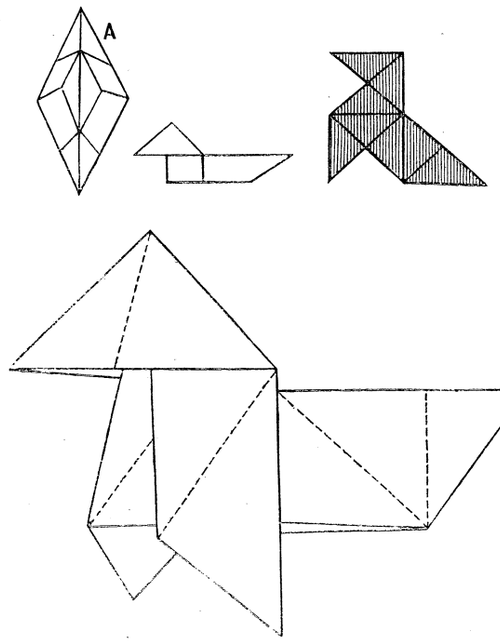

De aici alte forme. Dacă băgăm picioarele înăuntru, avem o rață pe apă, dacă îi dăm capul în sus și apoi îl răsfrângem înăuntru, avem o corabie. Dacă însă hârtia e mai mare, ne putem opri la pătratul al doilea, cel ce rezultă din A B C D, atunci când desfacem, și când alcătuim porumbelul, îl căpătăm cu colțurile în afară, sau un **porumbel cu buzunare*.

Acești porumbi se leagă cu ațe și ceară și se atârnă de corzile caselor, școalei, etc. Apoi, făcându-le vânt, copiii zic că sboară.

32. *Proașcă. Proașca nu-i altceva decât o pompă aspirătoare-respingătoare. Ea se face din o cucută groasă în modul următor: se iea un *întrenod de cucută și se taie de sub nod la un capăt, de desubt la altul, așà că avem un fel de prubetă. In mijlocul nodului i se dă o gaură, iar înăuntru se bagă un *felești*, un băț care e înfășurat la capăt cu o petică. Avem astfel un corp de pompă în regulă. Se împinge felești pânà în fund ca să iasă aerul, se bagă în apă, se trage felești în sus și apa intră pe gaură în virtutea presiunii aerului. Dacă apăsăm din nou felești, apa țișnește cu putere. Atunci băieții zic că *înproașcă.

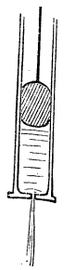

33. *Praștia. Praștia poate că-i întocmai ca și a lui David, numai că-i de sfoară. Când se svârle cu dânsa, se așează piatra pe *ochiul ei făcut în mijloc, și apoi, când capătă un vânt îndeajuns, se dă drumul unei jumătăți din sfoară și piatra sboară sbârnâind.

34. *Pușcă de *socru (soc). Se ia un *întrenód de socru și se taie ceace este între noduri. Din cilindrul căpătat, se scoate măduva, apoi se face un *lemnuș rezistent de corn, *curmat la un capăt și subțiat atât cât poate intrà în țeava puștii. Apoi se mai fac două *halice de câlți de cânepă ori cârpă moale. Se moaie și se împinge unul cu lemnușul până la gura cealaltă; însă lemnușul este astfel prețezat, că nu-l poate da afară. Se pune apoi al doilea haliciu și se împinge cu lemnușul; aerul dintre cele două halicuri se comprimă și când presiunea a ajuns destul de mare, se aude: «pac!» Haliciul dintâiu a ieșit pocnind și s'a izbit de podele sau de perete sau e prins în palme, pe când al doilea haliciu îi iea locul la gura puștii.

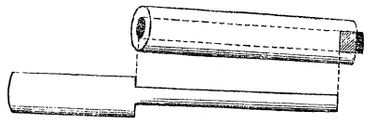

In Oltenia, către Dunăre, această pușcă se chiamă *pușcoace sau *pișcoace, iar lemnușul *răsbiciu*, poate dela verbul *a răsbì*.

35. *Puț. Când se bat popușoii afară, ori când se aduc cu *coșarca ciocani pentru ars, copilul iea doi ciocani și-i pune la un lat de palmă unul departe de altul și paraleli. Peste ei, la capete și tot paraleli, dar puțin mai aproape se pun alți doi; peste acești doi alți doi, ca și cei de desubt, dar mai înnăuntru și așà mai departe până ce copilul crede c'a isprăvit puțul. Acesta seamănă mai mult cu *ghizdelele puțului. După ce-l privește îndeajuns, copilul face ce face și «greșește», cum zice el: *hâțână patul, dacă puțul se făcuse pe pat, mișcă cleștele ori svârle mâța peste el și-l strică, îl surpă, iar apoi se face că plânge pentru munca și cheltueala lui prăpădită.

Puț ori fântână fac copiii, dacă-i frumos afară și au cu ce săpà, și în bătătură: o groapă adâncă până la genunchi cu o furcă de puț de 2—3

palme înaltă. Pe ea, în crăcană, leagă cumpăna, de al cărei capăt atârnă, pentru unul, un capac de chibrit ca ciutură prin ajutorul unei ațe; o piatră pentru celălalt, care ține locul «*rădăcinilor».

36. *Rațe de *țipirig. Copiii ieau țepușoare de țipirig, foi, și fac un colac, iar capătul de sus îl îndoaie în formă de plisc. Ca să stea îndoit, înțeapă și prind îndoiturile cu ajutorul «spinilor», țepilor de spini. Acestor rațe li se dă apoi drumul pe apă, iar copiii le urmăresc până le pierd din ochi.

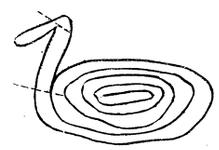

37. *Răzuș. Răzușul e un băț ascuțit la un cap cu care copiii, primăvara, se duc la scos *brănduși. Despre brănduși cred copiii că floarea lor e otrăvitoare, pe care nici vitele nu o mănâncă.

38. *Sania. Sania, *săniuța*, *săniușca* e o jucărie de iarnă prin părțile unde lasă Dumnezeu omăt. De aici joaca: *săniuș*. In Muntenia joaca și locul pe unde se dau cu sania se chiamă *dârliuș*. Este vreo coastă de deal ori vreun drum înclinat; copiii se întâlnesc acolo. Se suie sus cu sania și por-

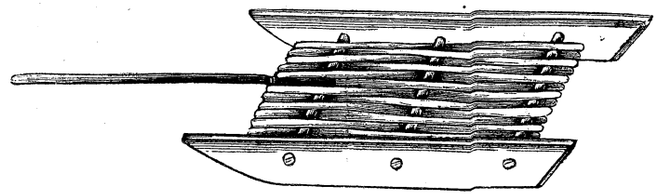

nesc de vale pe rând. Conducerea o fac cu picioarele. Se întâmplă că greșesc și atunci sania se întoarce cu capul înnapoi ori se răstoarnă și copiii merg de-a *vândălacul până se opresc.

Sania *e dreaptă* (comună, ca de obiceiu), când se face din scânduri, ascuțite la vârf și legate cu trei lemne *împănate și îngrădite cu nuiele. Dinainte are un *gânj de care se trage. Ca să alunece bine, unii copii îi pun pe talpă *șină*, adică vreun cerc de boloboc, etc.

Sania e cu *oplene, când e de o construcție asemănătoare cu săniile mari pe cari le trag boii. Lungimea ei e de vreun metru sau poate chiar și mai mult; au tălpi de fier câteodată. Ca să fie lunecoase, tălpile se mai lustruesc cu sticlă pe talpă.

Sania cu oplene e grea de condus.

Sania dreaptă, când e mai mare, servește iarna la adus apă, cărat bălegar, etc.

39. *Scara *mâței. Scara mâței se face dintr'o cureà împletind-o pe muche. Un mijloc ușor: faci cu cureaua un unghiu drept, apoi îndoi partea de

dedesubt peste cea deasupra și aceasta peste cea dintâi. Apoi ceace iese se întinde.

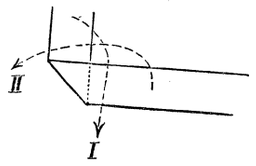

40. ***Scrânciobul**. A se da în scrânciob (*dulap în Muntenia) este un obiceiu mai în toate satele românești; totuș în munții Olteniei nu l-am văzut.

Copiii și flăcăii țin foarte mult la scrânciob și la legănare. Dacă îl căutăm în primii ani ai copilăriei, găsim legănarea sub forma de «*huța-huța» (*hu*, la ridicare: *ța*, la scoborîre). Stând pe pat sau pe prispă, copilașul vine și se pune pe picioarele mamei sau ale tatei, iar acestia, luându-l de mânuțe, îl dau huța, ridicându-l și lăsându-l pe picoare.

Huța se mai dau copiii punându-se pe stinghia ușii și apoi, ei ori alții, o închid și o deschid.

Altă formă de huța-huța, sau de leagăn, se face în ușa poieții, a căsoaiei sau la cranga unui copac (nuc, mai ales). Se leagă o rânghie sau *funie ori *curmeiu de cele două capete sus și apoi se lasă să cadă. Apoi, fără a mai pune ceva pe funie, copilul «se dă în scrânciob», după ce unul sau el singur și-a făcut vânt. Astfel de scrâncioabe se fac ori când. Fetele fac și ele în de ele acest scrânciob, ori se amestecă cu copiii. Câte odată pun perne vechi ori «*bulendre», haine vechi, pe scrânciob ca să nu le doară șezuta.

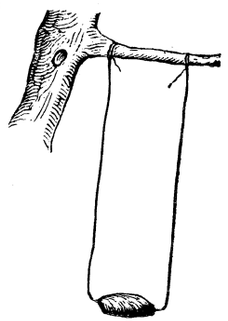

Scrânciobul «cel mare» se face la Pași și este «copilăresc» sau «de flăcăi».

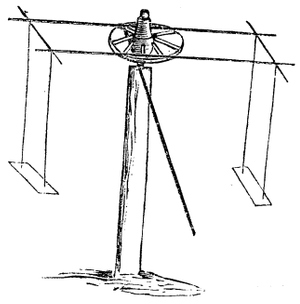

Cel copilăresc se face bătând în pământ un stâlp numit **osâeac*. Sus i se face un loc ca la osia de car, pentru așezarea unei roți de căruță sau de cotigă. Pe roată se pune de o parte și de alta a *butucului doi pari cari se leagă cu *gânjuri de spițe. De fiecare capăt al parilor atârnă câte un gânj și în cele două perechi se așează **polițele*, două scânduri. Capetele gânjurilor, ca să nu cadă polițile, se împănează ori se bat în cuie de lemn sau piroane.

Un astfel de scrânciob poate fi construit și cu patru polițe.

Invârtirea se face cu un par care se sprijină pe de o parte între două spițe ale roții, iar că punct de reazăm are osâeacul. Invârtind acest scrânciob, ametești lesne. Ametește și cel ce «se *dă». Băieților le place pentru-

că-s ei în de ei, și e ieftin. Pentru un ou roș neciocnit te poți da cel puțin cinci zeci de roate.

Scrânciobul cel mare cu 4, 6 și 8 polițe îl știm aproape cu toții. Pe la noi, acest scrânciob «*umblă» din zilele Paștilor și până 'n ziua de Ispas inclusiv, toate duminicile și sărbătorile. El se face de cârșmar în bătătura horei și se dă în sama vătașilor de flăcăi pentru o sumă de 40—50 fr. Ei se împart în urmă la fiecare poliță câte doi sau mai mulți inși. Stăpânii poliților se rânduesc la învârtitul scrânciobului.

Lumea străină și flăcăii neasociați la plata scrânciobului plătesc cam 5 bani pentru 5 roate. Când nu-s musterii, stăpânii polițelor își dau în scrânciobe fetele neamurilor, vecinilor ori se dau ei cu ibovnicele lor.

Și băieșandrii fac scrânciobe de acestea cu dimensiuni mai mici, cu două sau patru polițe. In ele stăpânii dau pe copiii cari vin cu ouă și gologani. In loc de unsoare întrebuințează la învârtirea grindeiului *șteghia (*stevia).

In scrânciobul cel mic, de frânghie, răsucindu-te în el și apoi desuciudu-te, faci ceeace se numește **mămăliga *ursutui*.

Când poliția scrânciobului e jos, se zice că e «la scară», iar când e sus, se zice că-i «în răscruce».

Leagănele orășenești, pentru copii mici, cu o singură, poliță se fac și pe la sate de o samă de vreme. Când copiii se dau într'o astfel de poliță, atunci zic că se **sbănțăluesc*.

41. ***Scripcă de *hluj**. E o jucărie de iarnă. Hlujii, după ce au fost goliți de frunze de către vite, rămân numai ca niște bețe cari nu pot fi mâncate. Un *întrenod are o parte ca un fel de albie cu două

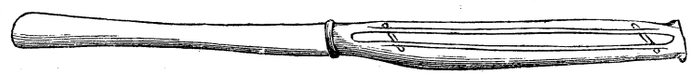

margini: e locul unde au fost *știuleții sau o *păpușă nedesvoltată. Se taie pe dedesupt marginile fără a i se desprinde capetele de pe hluj, și sub ele se pune la fiecare capăt câte un bețișor, care are acelaș rost ca și scaunul cel mare dela vioară. Astfel avem o scripcă cu două coarde. Se mai face și *arcușul*, numit așă numai fiindcă cu dânsul se trage pe scripcă; de altmintrelea are aceaș formă ca și scripea. Pentru a cântă, sau mai bine a scârții, se udă coardele sau «*strunele*», cum se numesc și la vioară, și se trage.

42. ***Sfârâeacul**. Sfârâeacul se face iarna și cere un mare meșteșug pentru a-l puteà sfârși.

Se iea o nucă **gogită *(gogă)*, cu miez ori fără miez (*viermănoasă, *bortonoasă) și i se fac trei găuri: două în vârf și la coadă și a treia în mijlocul unei *corji. Găurile se fac cu o *sucală înroșită în foc, iar cu o sulă sau cu o *andreà i se scoate miezul. Nuca trebue să fie **vărătecă* (fără parte lem-

noasă pe dinăuntrul cojii) și cât se poate de mare și rotundă. Cele două găuri față în față sunt mai mari.

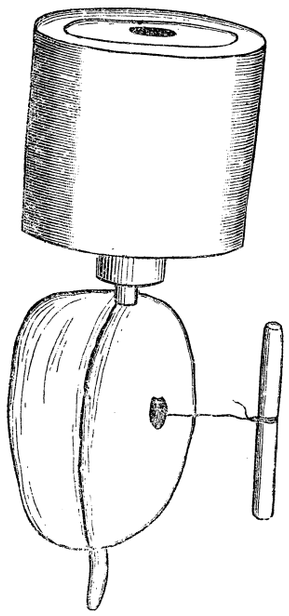

Se cioplește un betișor de corn ori altfel de lemn mai tare, cu o parte mai subțire, dar *curmată de partea mai groasă și ascuțit la capătul gros. Capătul gros trebue să fie mai mare ca borta nucii. Betișorul acesta se chiamă **osâeac* sau **lemnuș*. In capătul gros se înfige un capăt de ștulete de popușoiu cu grăunțe. Partea subțire se însamnă cu un șănțuleț, acolo unde vine în dreptul celei de a treia găuri în coasta nucii. De acest șănțuleț se leagă un fir de ață mlădioasă dar tare și lungă cam de un metru. Aceasta se face când lemnușul este afară. Se bagă apoi capătul aței prin gaura dela fundul nucii și se scoate prin cea lăturașă; se bagă în gogă osâeacul. Se leagă capătul aței cu un **căluș*, un betișor ca să nu scape capătul de ață în nucă. Se *învălătucește (se strânge) ața în jurul osâeacului toată. Trăgând de căluș, ața, pentru a se desvălătuci, sucește și desucește lemnușul, știuletele își face vânt și cu această viteză va învălătuci ața pe fusul osâeacului. Știuletele sfârâe, iar goga răsună.

Ca pază, nu trebue să lăsăm ața, în intrare și ieșire, să se atingă de marginile găurii, căci se roade și se rupe și ața odată scăpată înăuntru cu greu iese afară, iar pe de altă parte nu lasă nici lemnușul să iasă afară.

43. ***Sfârâeac de bumb**. (bunghiu). Se face din bumbi mărișori de os sau de metal, fiind mai grei. Ei trebue să aibă două sau patru găuri. Prin două găuri se bagă un fir de ață și se îndoaie la un capăt. Firul de ață trebue

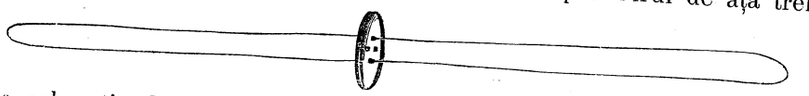

să fie cel puțin de doi coți. Bumbul se dă la mijloc, apoi cu amândouă se apucă de ața întinsă. Incepe a se învârti bumbul într'o direcție, până ce ața dublată s'a răsucit de o parte și de alta a bumbului. Se trage de capetele aței în lături. Bumbul se va învârti în sens contrar cu mare repeziciune, învârtind din nou ața care se lasă mai slăbuță. Tragerea în lături mărește iuțeala desvârtirii bumbului și prin urmare face ca ața să se sucească din nou. Bumbul sfârâe.

44. ***Strune**. Prin strune se înțeleg corzile de vioară sau de cobză și ori ce fel de gumi-elastic pe cari le căpătă copiii dela lăutari sau le căpătau mai de mult dela cărticelele de foițe de tutun. Acum sunt mai rari. Cu aceste strune copiii se leagă la brățări, își fac inele sau le întind în gură și apoi atingându-le cu degetul le fac să cânte (vibreze).

In gură le întind între dinți și le fac să tremure lovindu-le cu limba.

45. ***Telefon** (tilifon). Se face dintr'o ață lungă care are la capete două noduri cari stau prinse în câte o gaură din fundul unei cutii de chibrit sau de vacs. Un copil vorbește la un căpac, altul ascultă la celălalt căpac. Această joacă, în Țepu, n'a venit decât odată cu așezarea liniilor telefonice.

46. ***Titirezul**. Titirezul cred că-i răspândit pretutindeni și-i cunoscut mai cu seamă sub numele de **sfârleză*. Copiii de pe la noi îl fac mai ales din partea de jos a unui fus, pe care o subțiează unde-i rătezată. Sunt altele făcute și dinadins și cari se cumpără de pe la iarmaroace. Cât se învârtește, copiii cântă:

Sfâr, sfâr, sfârâeac,
Cu minteanul de șâeac,
Și pe soare și pe ploaie
Cu căciula dintr'o oaie;

și apoi iarăș dela cap.

De învârtit se învârtește răsucindu-l între două degete, ori cum am văzut prin unele locuri din Muntenia, învălătucindu-se pe coada lui o ață care, trăgându-se cu mâna, iar cu cealaltă ținând titirezul, acesta capătă o iuțeală foarte mare.

Băieții râd cu sgomot și chibzuesc apoi asupra urmei pe care a lăsat-o titirezul pe vatra plină cu puțină cenușă ori pe masă, după ce s'a pus făina în mămăligă și a rămas numai un strat subțirel de praf.

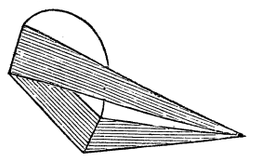

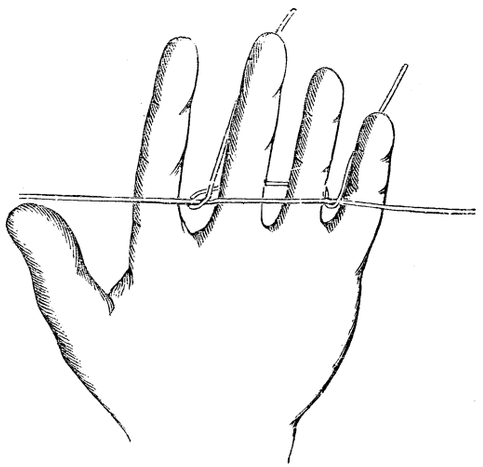

Alții fac titirez din gologani, izbindu-i cu degetul.

47. ***Trăsură**. Se face pe câmp din foi de țipirig tânăr care crește pe lângă izvoare și locuri umede. Se iea o foaie și se trece cu un capăt printre degetul arătător și cel mijlociu, iar cu celălalt printre cel inelar și cel mic. Al doilea fir se pune în palmă dealungul încheieturii degetelor, apoi peste dânsa se resfrâng capetele primului fir; se pune al treilea fir lângă al doilea și mai către vârful degetelor și peste el se răsfrâng capetele firului al doilea, și așà mai departe până am ajuns aproape de vârful degetelor. La fine se trec ultimele două capete și toate cotoarele se leagă la un loc. Astfel avem chipul unui coș de trăsură (poclit), pe care copiii îl botează mai scurt: *trăsură*.

48. ***Sbârnâitoare**. O sbârnâitoare se face dintr'o scândurice de o palmă de lungă, de două-trei degete de lată și subțire. Se leagă la un capăt c'o ață și se învârtește împrejur. Ea sbârnâe și tonul ei e cu atât mai ridicat, cu cât se învârte mai repede.

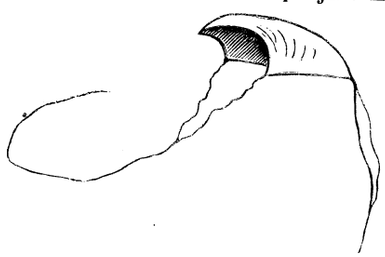

49. ***Smeu**. Smee pe la noi nu se fac. Rar de tot vezi copii cu câte o hârtie legată cu ață din două colțuri. Acesta e numit *smeu *turcalet*. El are o coadă mică de cârpă.

VI. Diverse.

1. **De-a *dăsaga**. Se pun doi băieți în brânci cu corpul ridicat și în sens invers (cap la cur), făcând astefel un pod. Peste ei se pune al treilea cu fața în sus și peste acesta unul cu fața în jos. Al treilea și al patrulea bagă fiecare capul între picioarele celuilalt, iar mânile le împreunează. După aceasta al treilea se scoală în picioare de pe podeț și astfel el e cu spatele la podeț și în fața lui — alipit de dânsul și cu capul în jos — stă al patrulea. Apoi se întoarce cu fața spre podeț și se întinde ; ei se găsesc acum într'o poziție identică ca cea de odinioară, numai că trei și patru și-au schimbat situațiunile și unde stăteau cu picioarele stau cu capul.

2. ***Morișcă**. Fac numai doi băieți: se pun jos, aproape, cu genunchii ridicați. Unul ridică genunchii și picioarele strânse și se lasă pe spinare, curbată ca o obadă de roată. In vremea aceasta, celălalt îl lovește peste șezută. Apoi se lasă al doilea și așà mai departe. *Morișcă* se chiamă din pricina mișcării.

3. ***Morișcă 'n vânt**. Doi băieți voinici s'apucă de glezna mânii strâns și dreptunghiul format de brațe și de pept îl pun în capul altuia pe nevă-

zute. O pereche de brațe vin cam în dreptul țâțelor, cealaltă pereche în șale ; apasă cu perechea din piept spre spate și cu cea din spate spre față; astfel aduc pe al treilea orizontal, vertical apoi și în urmă îl pun cu picioarele pe pământ. Acest al treilea nu puteà pică în cap din pricina iuțelii învârtirii.

4. **De-a *poarca**. Se joacă cel puțin zece inși. O bortă în pământ cât căciula se chiamă **gașcă*, **coteț*, **coteneață*, **târg* sau **iarmaroc*. Toți băieții, afară de unul, își fac niște găști mai mititele, în cerc, adecă împrejurul cotețului. Fiecare băiat stă cu bățul în gașca lui, pe când unul, căzut la sorți, tot mână, încetul cu încetul, **scroafa*,—o minge mare—, ca «s'o ducă la coteț» («hâidèaaaa la coteț!») ori la târg, spre a o vinde.

Ajungând aproape de «*rohatcă», aproape de cercul găștilor mici, începe să nu-și mai deslipească ochii dela scroafă și tot cu «hai-hai, hai-hai» o mână cu câte puțin, că doar-doar a vedeà-o trecută prin rohatcă, în târg. Cine ar lovì-o cu bățul se pune în primejdie să-și lase o clipă gașca lui goală, iar cel ce aduce scroafa să-l înlocuească, punându-și bățul lui în gașca părăsită.

Mânând-o, o îndeamnă să meargă, cu fel de fel de vorbe. Adesea întreabă :

— Cui îi trebue o scroafă grasă,
Scroafă grasă,
Bărdănoasă,
Fătăcioasă ?

și când unul, pe furiș, îi trage una și cu a *popii două, **porcarul* moare de năcaz. El trebue să fugă din nou după dânsa și tot așà se va chinuì, până când cu mari *peri să zicem că scoate și el pe unul.

— Mai du-te și tu de o adă, că eu m'am săturat.

Se întâmplă însă că, cu mare greutate, porcarul a putut să-și bage scroafa în târg, în gașcă. Atunci toți ceilalți copii stau la locul lor și încep **schimburile*. Porcarul, după ce a dat direcția la dreapta sau la stânga, strigă :

— Schimbați una; la care comandă toți își schimbă găștile, ocupând pe a vecinului respectiv din dreapta sau din stânga. Porcarul se trudește să puie el bățul într'o gașcă, înainte de a fi ocupată, și dacă a putut, cel care trebuià s'o ocupe e scos și trebue să fugă să apuce scroafa în gașcă, dacă a mai găsi-o, ori să fugă după dânsa, căci în truda lui cu porcarul vreun om rău se prea poate s'o fi scos din târg afară, c'o lovitură sănătoasă. Prea adesea fuge după minge tot vechiul porcar.

Dacă n'a putut scoate pe nimeni, dar nici scroafa n'a fost scoasă din târg afară, el strigă mai departe :

— Schimbați două !...
— Schimbați trei !...
— Schimbați patru !... până când se întâmplă : ori..., ori...

5. **Vorbire cu „*cana“**. Se cunoaște modul de a vorbi a doi inși «*păsărește», ca să nu-i priceapă un al treilea. El constă în a intercală între silabele cuvintelor, sau între literile lui, pe : *pa-pe-pi-po-pu*.

— Ce-*pe*, ma-*pa*-i-*pi*, fa-*pa*-ci-*pi* ? (ce mai faci ?)

— Bi-*pi*-ni-*pi*. (bini).

Probabil că mai de mult se vorbià tot păsărește într'un fel și cu *cana*, despre care a rămas numai o vorbă pe care o rostește al treilea luător în râs, când are cui :

— Cana grâu, cana săcară,
Cana știi vorba de-asară;
Cana știi, cana pricepi,
— Dacă știi la ce mă'ntrebi ?

6. ***Lene.** *Lene*, se chiamă muschiul brațului. Copiii dau cu tăișul palmei peste lenea altora, când brațul este întins. De acest fel de durere, celui lovit îi vine să plângă și să râdă, adecă «râde *mânzește», râde cu plâns în două.

7. ***Gura *clanț**. Unii copii pândesc pe alții când aceștia stau cu gura căscată și izbindu-i cu podul palmei, gura face : clanț. Cel ce a dat adaugă :

— Ai prins-o ? (adică : măi tu, care clănțănești ca un câne, ai prins musca ?).

8. **Gâdilatul**. Mamele își drăgostesc copiii în tot chipul și mult țin ele ca să-i vadă râzând. Pentru aceasta, printre alte mijloace, îi și «gâdilă» sau îi «gâdilește» la coaste sau îi scutură la pântece strigându-le :

— Măi, frumosule, măi !; logofătul mamei, logofăt ; are mama un flăcău, etc.

Copiii mari se vor gâdilì și ei unul pe altul, își vor face «gâdilatul» sau ****gâdiliciul***. Prind pe unul mai slab și-l freacă, până-l văd că nu mai poate. Unii se laudă că lor nu le pasă de gâdilat. Despre aceștia, cari cu adevărat nu se gâdilă, crede lumea că nu vor fi *iubareți de femei.

Când gâdilesc, copiii zic repetând :

Gâd, gâd, gâdilici
Gâdilici,
Tot pe-aici...

9. ***Gâcire cu *degetele**. Copiii dela școală, spre a gâcì dacă vor fi ascultați sau nu — dar și în alte împrejurări — strâng pumnurile cu degetele arătătoare întinse. Invârtesc degetele unul după altul și caută să le izbească cap în cap, apoi zic *afirmativ :* profesorul *are* să-i asculte ; *am* să știu lecția; *am* să-mi găsesc călămara. Dacă degetele nu se lovesc *buric în buric, ceace au gândit ei *nu* se va întâmplà.

10. ***Gâcire cu *briceagul sau cu *condeiul.** Se lasă să pice jos, briceagul cu vârful, condeiul cu penița în jos, și dacă se *înfing în pământ sau în scândură, atunci se va îndeplini, zic ei, cutare lucru.

11. ***Soacra.** Copiii de mici știu și ei ce-i aceea o soacră. De aceea, unul apucă pe altul de nas și-l întreabă :

— Măi, cum o chiamă pe soacră-ta ?

Și nu-i dă drumul, până când cel apucat de nas nu spune un nume care, din pricina *fornăelei lui, *iscă râsul tuturor.

12. **Vorbire cu *nasul strâns**. Vorbirea cu nasul strâns se face de copil singur, sau cu forța, fiind apucat de altul.

13. **Vorbirea cu un *băț între dinți**. Se consideră că ceva deosebit. Un copil iea un bețișor de 3—5 cm. și punându-l între dinți caută să vorbească; alții râd.

14. ***Strâmbări**. Copiii, în sfezile lor, caută *să se facă urîți* (să-și zică unul altuia, să se descrie unul pe altul, ca ceva urît). Pentru aceasta nu-i nevoie să-i spuie din graiu *urîțenia lui, ci acesta se strâmbă, se schimonosește cât mai mult, pentru a face pe potrivnic să-și vadă chipul. Strâmbarea cea mai ușoară se face *burzuluindu-ți buzele, adecă răsfrângându-le, sau apucând cu două degete și întinzând de colțurile gurii, căscând (belind) în acelaș timp ochii, scoțând limba, turtind nasul, etc..

15. **Chemarea *morții prin limbă**. Copiii întredeschid gura, lipesc limba de cerul gurii și, inspirând, o deslipesc. Atunci se aude o clempăneală pe care o numesc : chemarea morții la ei ; de aceea mamele nu-i lasă.

16. **Scuipatul printre *dinți**. Scuipatul printre dinți se face printre cei doi incisivi ai fălcii de sus. Aceasta o fac copiii ca să se întreacă între dânșii sau ca să imite pe un fumător.

17. **Suflarea nasului fără *degete**. Suflarea nasului fără degete e considerată ca o voinicie, mai ales când copiii nu se murdăresc cu aceasta. Alții își suflă nasul numai cu un deget, dar fiecare nare pe rând.

18. **Răcnetul în urechea altuia fără veste.** Se întâmplă foarte des între copii și dă în totdeauna loc la sfezi și la bătăi.

19. **Prinderea și jocul cu *păsările.** Copiilor le plac păsărelele, ca să se joace cu ele, să le mânânce sau să le facă altceva.

Ca să le ucidă (*ucigă) sau să le amețească, le lovesc cu bățul, cu piatra. Pentru a reuși, svârl în *storul de păsări (stol); ca să le prindă, întrebuințează diferite mijloace după felul pasării :

a) *Vrăbiile* sunt urmărite pentru ouăle lor, pentru puișorii lor, «cei cu caș la gură» și pentru carnea lor. Copii le prind noaptea, vârând mâna în streșina de paie sau de stuf, unde-și fac cuibarul. Se mai prind și cu lațul. Lațul se face din păr luat din coada sau coama calului și se face ****ochiu***.

Capetele se leagă pe un băț, care se bate în pământ la gura unei căsuțe făcute din cărămizi. Înăuntrul cărămizilor se pun *fărmături sau sămânță de cânepă. Vrabia sau altă pasăre intrând, vâră capul în laț și căutând să ajungă la mâncare împinge; lațul se strânge în gât, iar copilul care pândește sare de alături și o prinde.

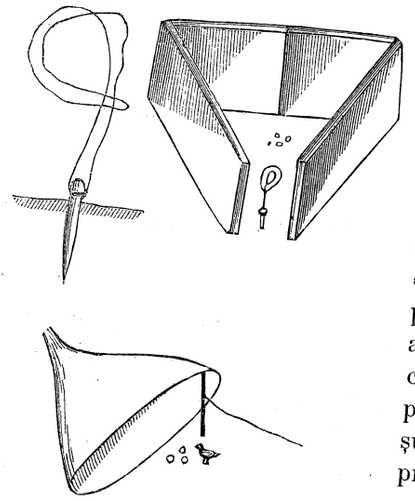

Cu **batca* (un fel de coșarcă împletită) se prinde astfel: Peste **nadă* (mâncarea care înnădește păsările) se pune batca cu gura în jos, cu o margine răzămată pe un bețișor. De băț e legat un fir de ață. Când pasărea vine și intră dedesubt, copilul trage de ață, bățul pică și peste pasăre pică și batca. Copilul vine, scoate șumuiogul de paie din fundul bătcii și prinde pasărea cu mâna.

b) *Ciorile* se prind în necazul strinului, coșurilor cu popușoi, etc. După ce sunt ucise, sunt puse în vârf de căciunii lor pe care o fac paielor, fă-prăjini spre a speria și pe altele. Ele se prind cu ajutorul lațelor de păr făcute din mai multe fire. Aceste lațuri, multe la un loc, se leaga de coșul cu popușoi, de pildă, și printre ele se pun fărmături. Ciorile ciupindu-le și încălcându-le cu picioarele, se prind în ele.

Se mai prind și cu căpcani de prins șoareci, fiind astfel apucate de picioare sau de plisc.

Mai este încă alt mijloc. Într'un gard G. se înfige o vargă V, care se îndoaie forțat. De vargă se leagă o ață A, și de dânsa un știulete de popușoiu Ș. Sub știulete este bătut un țăruș în pământ. Prin el trece ața și face un ochiu mai larg O. Varga va căutà să tragă ochiul afară, însă nu poate din pricina unui băț pus ușor în gaura din țăruș. Cioara venind la popușoiu, nu-l poate ciupì decât dacă s'ar suì pe bățul B. Dacă se sue, bățul cade și cioara pică cu piciorul în ochiul O, care fiind tras de vargă, ține cioara prinsă.

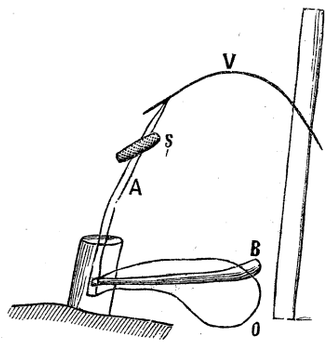

c) Sticleții (stigleții) se prind cu o prinzătoare făcută dintr'un bostan, deoarece le plac sămânțele. Se taie bostanului un capac care se prinde de

bostan cu ață. Înăuntru sunt sămânțele. In gura bostanului se pune un bețișor AB. De el se sprijină altul C, care ține *clapa ridicată. Când vine sticletele (sticletul) și se pune pe bățul AB, acesta cade repede, cade bețișorul C și *clapa astupă gura bostanului. Copilul aleargă și-și prinde prada.

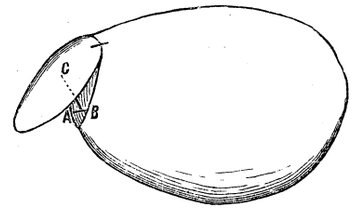

Prin Tecuciu am văzut colivii-prinzătoare, bazate tot pe acest meșteșug, numai că clapa e silită să astupe deschiderea printr'un arc de sârmă.

d) *Prepelițele* își fac cuibarele prin pâni (cereale), primăvara și pe foarte multe le apucă secerișul cu puii mici sau cu ouăle «*ne scoase». Copiii le prind, slujindu-se de dragostea cea mare a prepeliților pentru cuibarul lor. Peste cuibar pun un *polog de orz, ovăz, etc., lăsând loc prepeliților să intre la el. Sara vin apoi cu un suman și-l svârl peste polog, apoi o prind.

Alte păsări se prind prin cuibarele lor, precum ciocănitoarele, cari și le fac prin *corobane ca și pupăzele.

20. ***Trântele.** Trântele sunt considerate în de obște mai mult ca un semn de voinicie decât de meșteșug. In povești, de multe ori găsim vorbe schimbate între smei și voinici, Feți-frumoși.

— In palose să ne tăiem, ori la trânte să ne încercăm, zice unul.

— Ba'n trântă dreaptă, că-i de Dumnezeu lăsată, răspunde Făt-frumos.

Vine, de pildă, vorba între copii că cutare-i voinic, și cutare mai puțin voinic. Cela nu se lasă și se ieau la trântă. De obiceiu cel ce trântește de trei ori, acela *rămâne. Dacă amândoi voinicii cad de odată, se zice că s'au trântit **cocoșește* și amândoi sunt deopotrivă de tari.

Sunt mai multe feluri de a se luà la trânte:

a) Se apucă cruciș de după gât și pe subsioară.

b) Unul apucă mijlocul altuia, iar celălalt îl apucă de după ceafă. Cu toate că se socotește doborît cel ce-i apucat de mijloc, totuș sunt alții meșteri în apucarea de gât.

c) Se apucă de brațe numai, și întreaga caznă a trântei constă în smânciturì.

d) Apucându-se numai de o mână, ca la jocul brâului.

De obiceiu nu se încap la trântă *șârâclâcuri, adică **piedici.* Trânta adevărată e atunci când poți să-l ridici în sus și să-l pui pe spinare, ori îngenunchind tu să-l dai și pe celalt peste cap.

Aceste trânte slujesc și la vreme de nevoie, la bătăi adevărate «când e nevoie să te sui cu genunchii pe pieptul cuiva».

21. **Exerciții de *gimnastică**. Unul, «mai *căimăcan» decât alții, strigă:
— Măi, ziceți cu toți: *sare.*
— Sare.
— '*Ătu-i mama cui nu sare. Copiii cum stăteau cu toții jos, ca să nu rămână suduiți (înjurați), trebue să sară în sus.
— Măi, ziceți cu toții, *poacă.*
— Poacă.
— 'Ătu-i mama cui nu joacă. Copiii se prefac că joacă.
— Măi, ziceți: *poloboc.*
— Poloboc.
— 'Ătu-i mama cui a sta pe loc.
— Măi, ziceți: *păduche.*
— Păduche.
— 'Ătu-i mama cui nu stuche (stupește, scuipă), etc.

22. **Scoaterea *paingânilor** (paiajenilor). Paingânii se scot din găurile lor cu ajutorul unei ațe, la al cărei capăt se află un *gogoloșel (bobiță) de ceară. Paingânul, ca să se apere, dă cu picioarele de ceară și astfel se prinde.

23. ***Gurlanii**. Gurlanii de câmp se scot astfel: Copiii, când dau de-o gaură, încep să care apă într'însa, pe când alții pândesc pe la celelalte găuri (borte) de prin prejur, căci ele **răsuflă* (conduc) cu altele, de sigur, și gurlanul va ieși pe acolo, **murat*, ud de apă. De aici expresia: murat ca un gurlan, adecă ud până la piele.

24. **Privire pe dos**. In fața satului Țepu e un deal: Piscul Româniței, de unde satul se vede în întregime. Copiii se suie primăvara și vara pe dânsul și privesc, iar alții se culcă cu fața'n sus și cu capul la vale, privind apoi peste cap satul, discutând diferite lucruri cari le văd și le par ciudate.

25. **Haine groase**. Când un copil vede pe altul cu haine nouă, se dă frumușel pe lângă dânsul și i le laudă, că-s frumoase, că poate-s scumpe, că-l vor ținea mult, și când îi vine bine, îl pișcă bine zicând:
— Mă! da 'și matiriia (materia, stofa) e groasă! Iaca, asta n'o credeam.

26. ***Căciula**. Căciula nouă și mai ales căciula când se poartă pe o vreme nepotrivită, dă prilej de diferite glume între ei. Unul, bazându-se pe puterea lui, iea căciula din capul altuia, o apucă de fund și o izbește de pământ zicând:
— Ia să vedem: mâni e sărbătoare ori ba? Căciula bufnind, tot el adaugă:
— Ia auzi: ci-că-i sărbătoare.

27. Când un copil vine într'o grămadă, fără a fi băgat în samă de unul, se duce la acela și pe la spate îl apucă cu palmele peste ochi, nedându-i drumul, până ce cel strâns nu-l găcește cine este.

B. CÂNTECE DE LUARE ÎN RÂS ȘI ALTELE.

I. Către oameni.

1. **Către babe**:

'Colindeț,
Colindeț,
Leagă baba de coteț
Și-o bate c'un făcăleț.

2.—'Bâtă
Bâtă,
Nelăută,

3.—Bâtă
Bâtă,
C.ru-ți cântă
Ca un fluier de cucută.

4. Lui **Dănilă Căzacu**, locuitor în Țepu, copiii îi zic:

Dănilă Căzacu,
Călare pe dracu.

5. **Unui Chiriac:**

Chiriece,
Vara-ți trece;
Iarna vine,
Dracu'n tine.

6. **Unui Constantin:**

Constantine (Costantine)
Dracu'n tine.

7. Unui **Dionesă** (Dionisie):

Dionesă
Dionesă,
Baba ta se b.să.

8. **Către fete**. Când la un joc o fetiță face *nazuri și pleacă, băieții cântă în cor în urma ei:

Uiuiu picior de rac,
Șepte fete pe-un colac;
Și colacul de mohor,
Șepte fete pe-un topor;
Și toporul de oțel,
Șepte fete pe-un purcel;
Și purcelu-i 'mâțâtăl (mititel, cum vorbesc copii mici).
Șepte fete pe-un vițel;

Și viţelu-i fără mamă,
Șepte fete pe-o cârlană ;
Și cârlana-i fără *miţe (lână),
Șepte fete pe-o căpiţă (grămadă de fân, mică) ;
Și căpiţa îi cam lată,
Șepte fete pe-o poiată;
Și poiata-i fără vârf,
Șepte fete pe-un *sovârf ;
Și sovârfu-i fără floare,
Șepte fete pe-o cicoare;
Și cicoarea s'a plecat,
Șepte fete s'o 'necat,
Păcat că nu s'a 'ntâmplat
Și tu să te fi 'necat.

In *Albina*, revistă de popularizare, An. VIII, No. 41—42, 30 — 17 Iulie 1905, d-l N. R.-Niger publică o tradiţie cântată, despre care d-sa zice că-i «auzită dela bătrâna doamnă Profira Dabija, în etate de peste 70 de ani (acum decedată), pe care o ţineà minte de copilă, pe când erà în Basarabia, unde s'a fost născut. Probabil că poezia asta a fost alcătuită de popor, când cele șapte Puteri au luat Ţerile române subt protecţia lor, după 1856».

Această credinţă pare puţin probabilă, deoarece : 1) Poporul nostru nu are azi (vorbesc despre *popor*) și n'a avut nici odată ştiinţă despre legăturile ţerii noastre cu alte ţeri în aşà împrejurări puţin pipăite. 2) Nu puteà să facă un cântec, când ţara se bucurà de protecţia zinelor miloase ; asta nu-i o vrednicie. 3) Atari evenimente trec încet la popor, se împrăştie cu încetul. Fiindcă tradiţia română cu cântecul de mai sus se găseşte tot aşà și'n creierii munţilor Sucevei, mai lesne-i de crezut că pe motivul popular s'a înjghebat de către vreun cărturar cântecul de mai la vale, destul de reuşit în calapodul cântecelor populare :

Șapte Zâne.

Și erà precum sunt ele,
Șepte zâne, șepte stele ;
Și stelele fără nori,
Șepte zâne, șepte floři ;
Și florile înfloriau,
Șepte zâne se rotiau ;
Și rotind pe-un brâu de vânt,
Se lăsară pe pământ.

Pe pământ erà mohor,
Șepte zâne la izvor ;
Și izvorul erà lin,
Șepte zâne șed pe-un spin ;
Și spinul nu aveà floare,
Șepte zâne pe-o cicoare ;
Și cicoarea n'aveà vârf,
Șepte fete pe-un sovârf ;
Și sovârful singurel,
Șepte zâne dela el,
Câte șepte işi iau cale
Și s'aşează pe o vale.

In vale erà un teiu,
Șepte zâne văd un smeu ;
Și smeul nu aveà mamă,
Șepte fete pe-o năframă ;
Năframa erà de aur,
Șepte zâne pe-un balaur,
Un balaur cu dungi multe,
Șepte zâne văd un munte;
Și muntele varsă pară,
Șepte zâne văd o ţară,
Ţară cu chip de fecioară ;
Șepte zâne la ea sboară,

Și sburând cu flori în mâni,
Șepte zâne-s la Români.

Și Românii se adună,
Șepte zâne să le spună,
— Voi de-ţi ascultà de noi,
Noi vom rămâneà cu voi.
Și Românii ascultau,
Șepte zâne rămâneau,

Și erau Românii mari,
Șepte zâne-i făceau tari.

lar apoi de vină plini,
Ascultară de străini.
Și străinii i-a 'nşelat,
Șepte zâne au sburat;
Au sburat cu flori în mâini
Și lăsară pe Români.

9. Către fetele *zbrehude, cari se tot bagă între băieţi și nu-i lasă în pace:

Soarele-i la prânz,
Fetele-s cu mânz ;
Soarele-i de-amează,
Fetele nechează ;
Soarele-i la toacă,
Fetele se joacă.

10. **Unui Gavrilă:**

Gavrilă Ursu,
Dă-i în c.r cu fusu.

11. **Unui Gheorghe:**

Gheorghe, Gheorghe, Gheorghieş
Duce mâţele la 'Eş (Iaşi) ;
Și le-adapă
Și le 'nţapă
Și le mănâncă cu ceapă.

12. **Unui Ilie:**

Ilie
Pălie,
Gaură pustie,
Ceapă degerată,
Gură căscată (gură c.cată).

13. **Unui Ion:**

Măi Ioane,
*Bazaoane (?)
Hai cu tetea
La ciocane (?)
Ţine mâţa
De odgon ;
*Târt în gura
Lui Ion.

14.—Măi Ioane
Hoţomane,
Fură puiul cucului,
Suie 'n vârful nucului,
Mănâncă b.şina Turcului.

15. **Unui Isac:**

Isac,
Isac,
Adă un ac,
In c..r să ţi-l bag.

16. **Către Jidani:**

Măi Jidane,
Barbă mare;
Măi Jidane,
Din barba ta
Face dracul bidineá:
Bidineà
De vâruit,
Barba ta de sgâlțâit.

17.—La moara cu două pietre
Merge dracul pe perete
Cu Jidanul de ureche.

18. **Unui Neculaiu:**

Neculaiu
*Bulaiu,
Samănă mălaiu
Și pe deal și pe vale
Și nu mai răsare,

sau, în loc de cele două versuri din urmă se zice:

Pe valea gândacului,
*Țuștiu în c.rul dracului.

19. Ce face *popa* în toată săptămâna?

Luni,
Popa 'n tuni (pl. dela tun);
Marți,
Popa la Galați;
Miercuri,
Popa 'n cercuri;
Joi,
Popa la oi;
Vineri,
Popa 'n tineri (pl. dela tânăr);
Sâmbătă,
Popa se îmbată;
Duminecă,
La biserică se mânecă
Și vine acasă când se 'ntunecă.

20. **Către un Țigan** care umblă prin sat și strigă: cheptini di lăut, cheeeptiniiii..., ori «ciureavem», (pieptini de lăut, ciure avem), copii strigă:

Măi Țigane răpănos,
Pune șaua pe cocoș,
Și pleacă noaptea la borș;
Pune șaua pe găină.
Pleacă noaptea la făină.

21.—Măi Țigane
Mă-ta moare.
(Și tot ei)—Las' să moară 'ăt-o 'n *bot
C'a mâncat mălaiul tot

22. Când un Țigan trece pe drum c'un danciu de al lui, fie că-l chiamă sau nu Ion, i se cântă

Ionică puiuleà (puiule)
*Hacanà broșticuleà!

23.—Țiganul când se însoară,
Macină c..cat de cioară.

24. Când după Sântă-Măria cea mică mai sunt copii cari poartă pălăria, alții îi întâmpină cu cântecul:

Fudulie,
Fudulie,
A trecut Sântă-Mărie,
De-acum se c..că cânii in pălărie.

25. Către unul care trece cu un sac de paie dela arie:

Măi ce ai în sac?
(tot el): Un gânsac.

26. Când văd copiii pe unul în (cu) pielea goală, fie la scăldat, vara, fie Sâmbăta când mama-i scaldă ori numai îi lă, cei îmbrăcați le strigă repetând de mai multe ori:

Piele goală,
Bagă 'n oală.

27. Copiii zic *naș* ori nânaș (nașă, nânașă) celui ce i-a botezat sau le-a «luat din *păr» și copiilor lor; Intre ei își zic dar: *naș N.* și *fine M.* Alții intră în vorbă, spun și alții le răspund:

— Fine,
Fine
*Botofine,
Mai ții iapa dela mine?
— O țiiu.
—Ce-a fătat?
— Un c..cat.

28. **Unui școlar** (școleriu):

Măi *buchi *glagole,
Borș cu fasole,
Mămăligă goală!

29. **Celor cu opinci:**

Ardelean dela Suciava
Cu opinci de scroafă neagră.

30. De cei cărora le *înfierează mustața* râd copii câte doi, întrebându-se și respunzându-și:
Măi, da' frumoase mustăți are cutare.
— Eu m'ascund în ele, zice altul.
— Bine, dar ce? eu nu vin și te prind?

— Eu nu mă c..c și fug ? !
— Eu nu mă piș și spăl ? !

31. **Către un știrb:**

Știba *baba-clanța
Roade coteneața (și se repetă).

32. Când un copil trece sfiicios pe drum, alții îl întâmpină cu :

— Un' te duci ?
— La Tecuci.
— Ce să faci ?
— Cozonaci.
— Cui să dai ?
— Lui Mihai.
— Unde ședzi ?
— Peste drum.
— Cum te cheamă?
— Nu știu cum.

33.— Măi, băiete dela Eși
Fără poale la cămeși,
Cum te chiamă ?
— Soarbe zamă,
Inghite gălușcă,
Ține c..rul pușcă.

34. Când unul stă cu basmaua la gât, pentru frig, doi își zic :
— De ce moare iepurele ?
— De vânt.
— Să mă c.c în gura celui cu basmà la gât.
Iar cel cu basmaua, dacă se pricepe și știe, zice repede ca să nu i se iea vorba dela gât:

— Bate pușcă
C..că-te și mușcă.

35. Când un copil e *descălțat (*desculț) la un picior, fie că ceilalți i-au ascuns ciobota sau imineul, fie că-i bolnav, etc., i se cântă:

Iesă dracul dintr'o bortă
C'un papuc și c'o ciobotă.

36. Când moare cineva, apoi auzi pe copii :

*Daulichi,
*Mischi,
*Dachi,
Că muriră moș-Iordache.
Daulichi,
Mischi,
Da,
A murit, dracul să-l iea.

37. Când băieții se sfădesc, unul strigă către altul :

Măi băiete,
Castravete,
Șede mă-ta la părete
Și mănânc' un castravete
Nemurat,
Nesărat,
Ca un câne spânzurat.

38. Când e vorba de un mort care s'a spânzurat sau s'a înnecat, ori e cine știe cine și a murit de mult, când unul scoate vorbă despre dânsul și vede pe alții mirându-se, zice :

Dumnezeu să-l ierte,
Cu fasole fierte,
Cu bob opărit,
Bine-mi pare c'a murit.

39.— Cucurigu-gagu,
A murit moșneagu;
S'a suit pe-o bute
Și-a spus vorbe multe.

40. Când un copil pleacă dintr'o ceată, ceilalți îi cântă :

Drum bun ca bumbacul,
Unde-i ajunge să-ți spargi capul ;
Drum bun ca ulciorul,
Unde-i ajunge să-ți rupi piciorul ;
Drum bun ca untul,
Unde-i ajunge să-ți rupi gâtul.
Să trăești
Pân' la Crăești
Și-acolo să 'ncremenești.

41. La întreceri din fugă, cel care rămâne în urmă e foarte supărat și de aceea se mângâe pe sine și pe cei slăbuți ca și dânsul, cântând :

Cine-i nainte,
(E) C'un c..cat în dinte;
Cine-i înapoi,
(E) C'o turmă de oi,
sau :
Cine-i înainte
Mănâncă c.catul lui Melinte,
Cine-i în urmă,
E plin de sârmă.

42. Celor cu căciulă ruptă :

Căciulă ruptă,
Măligă prăjită (mămăligă).

43. Celor cu căciulă țuguiată:

Căciulă țuguetă,
B..șină spărietă.

44. Când unul laudă pe altul și-i zice :
— Halal de tine, halal, auzi și pe altul :

-- *Halal,
*Palal,
Barbă de Țigan.

II. Către vietăți, lucruri, diverse.

1. **Cântecul *ariciului**. Un ariciu, îndată ce se vede prins, își bagă capul înăuntru ghemuindu-se spre a se puteà apără cu țepii. El însă la sgomotul produs prin lovirea a două fiare scoate capul, chiar de ar fi în mijlocul

cânilor și începe a jucà; copiii îi cântă râzând și țipând, strânși roată în jurul lui:

Ariciu,
Ariciu,
*Bogoriciu,
Intră'n țară,
De te'nsoară,
Și iea fata lui Năgară,
Cu cercei,
De ghiocei,
C'un galben de zece lei.

2. Când cântă cucul, băieții zic și ei «cucu», iar alții le răspund:

— Mânca-mi-ei *mucu!

3. **Cântecul *gălgăriței.** Pe câmp, pe la cules de vie, băieții prind gălgărița (*călugărița, mai rar) și o pun pe mână. Aceasta după ce se orientează, caută să se sue în vârful degetelor și să sboare într'o parte. Băieții și fetele o plimbă de colo până colo, întorcând vârful degetelor când în sus, când în jos, și-i cântă:

Gălgăriță
*Mălgăriță,
Incotro ăi sbură,
Intr'acolo m'oiu insură
(Intr'acolo m'oiu mărită).

4. **Cântecul melcului.** Cu toate că pe la noi cuvântul de *melc* nu se cunoaște, ci numai acel de **culbec* sau *culbeciu*, băieții îi cântă pe acest nume ca să scoată coarnele:

Melc,
Melc,
*Codobelc;
Scoate coarne boierești
Și te du la Dunărești;
Și te du la Dunare,
Și bea apă tulburè,
Și mămâncă leuștean
Și te fă cât un buștean.

Cuvântul *buștean* iarăș nu se cunoaște; de sigur că acest cântec s'a răspândit prin știutorii de carte.

5.—Culbeciu,
Culbeciu
Scoate coarne boierești
Și te du la mare
Și bea apă tare;
Și te du la baltă,
Și bea apă caldă;
Și te du la munte
Și bea apă limpede;
Și mănâncă leuștean
Și te fă cât un buștean;
Și mănâncă pătrunjel,
Scoate coarne de vițel.

6. Când prăpădesc câte ceva băieții, scuipă'n mijlocul palmei și zic:

— Scoate drace ce-ai furat
Că te duc la spânzurat;

apoi lovesc cu muchea palmei în scuipat și se uită încotro sare stropul cel mare, într'acolo pleacă de caută ce s'a pierdut.

7. **Cântecul către *luna nouă.** Seara când mamele își vestesc copiii că a răsărit luna nouă (s'a ivit) pe clina de apus a cerului, aceștia sar în sus pe prispă și cântă:

Lună nouă,
Lună nouă,
Dă-ne nouă
Pungi cu bani,
Moarte'n dușmani,

sau:

Lună nouă,
Lună nouă,
Sănătos m'ai găsit,
Sănătos să mă lași.

8. **Istoria *degetelor și a *iepurelui.** Părinții își înveselesc copiii drăgălindu-i și gâdilându-i; pe cei mai mari jucându-se cu ei, făcându-i să râdă la cuvinte și istorii. O istorioară e și aceasta: Copilul ține palma deschisă, tata ori mama cu stânga îl apucă de gleznă, iar cu cealaltă îl gâdilă în mijlocul palmei pentru care copilul râde. Spuitorul zice:

— Ici stă iepurele (gâdilindu-i podul palmei),
— Ista îl stârnește (apucă și-i *sgâlție frumușel degetul cel mare),
— Ista îl gonește (idem, arătătorul),
— Ista îl prinde (idem mijlociul),
— Ista îl mănâncă (inelarul),
— Ista (cel mic) plânge și zice:

— Dați-mi și mie o bucățică.
— Ba ți-oiu da un c.cățel,
Că n'ai păscut oile
Pe valea cu florile.

9. **Ca să scoată apa din *ureche,** care le intră, când — vara în mai toate Dumineciie și sărbătorile și câte odată și în zilele de lucru —, se duc copii să se scalde și când găsesc o mare vitejie ca să se dea cu capul afund și să meargă așà sprijiniți în mâni și cu picioarele afară; când această apă se încălzește și *hurducăe urît, copii cântă:

*Auriș,
*Păcuriș,
Scoate apa din ureche,
Că ți-oiu da o pàra (parà) veche.

Ei sar în sus și stau cu palmele la urechi.

10. Când unul numără și greșește, altul îl întrerupe spunându-i:
— Ce, măi, nu știi să numeri? zi așà:

Unul, eu, și doi cu mine
Sava, trei, patru, Vasile.

11. Ca să treacă ploaia, copiii cântă:

Treci ploaie trecătoare,
Că te-ajunge soarele,
Și-ți taie picioarele.
Cu un maiu,
Cu un paiu,
Du căciula lui Mihaiu (Mieaiu),
Plină cu coji de malaiu,
Aruncă la cai;
Caii nechează,
Cânii aleargă.
Ieși mamă cu *druga (știulete de popușoi)
Să mulgem pe murga (vaca);
Murga cufurită,
Ploaia risipită.

(Com. Goești, jud. Dolj).

12. **Istoria feței**. Când copilul are părul mărișor, mama ori tata îl iea în brațe și drăgălindu-l îl apucă și-i tremură pe rând: barba, buza, nasul, etc., zicând:

Barbă, *bărbără;
(Barbă, bărbie);
Gură, *gângură;
(Gură, pustie);
Nas,
*Bazanàs;
(Nas,
Călăraș);
Ochi,
*Bazaochi;
Mustață,
Cărăgața;
Sprincene,
Coțofene;
Frunte *tăvăluc
Hât de părul *țuțuluc
(Și-l trage ușor de păr).

13. **Istoria celor zece numere.** (se cântă):

Hai să zicem una, să se facă două. Două țâțe fata are (bis).
» » » două » » » trei. Trei picioare
La căldare,
Două țâțe fata are.
» » » trei » » » patru. Patru roate carul are,
Trei picioare
La căldare,
Două.... etc.
» » » patru » » » cinci. Cinci degete la o mână,
Patru roate, etc.
» » » cinci » » » șase. Șase boi la plug se mână,
Cinci, etc.
» » » șase » » » șapte. Șapte zile'n săptămână,
Șase boi, etc.
» » » șapte » » » opt. Opt picioare
Racul are,
Șapte zile, etc.
» » » opt » » » nouă. Nouă luni femeia ține,
Opt picioare, etc.

Hai să zicem nouă să se facă zece. Zece bani bănuțul are,
Nouă luni. . . . . .
. . . . . .
Două țâțe fata are.

Ca variantă, există un cântec bachic care se cântă mai în întregime:

Hai să zicem una,
Să se facă două;
Două țâțe fata are
Vin se toarnă prin pahare;
Să bem vin,
Să vorbim,
Să ne veselim,
Floare de măslin
Și de rosmarin,
Refren.
Hai să zicem două,
Să se facă trei,
Trei picioare
La căldare
Două țâțe fata are... (refrenul).

(Auzit dela camaradul meu Alex. Stătescu, Șc. milit. de Inf. și Cav. București).

14. **La scăldat**. După ce copiii s'au scăldat, ies să se îmbrace. Unii cari îs îmbrăcați ori cari se îmbracă mai repede svârl cu țărnă sau cu nisip peste pieile goale ale celor ce vin mai târziu, silindu-i astfel să intre din nou în apă. De aceea țin ca să se îmbrace cu toții de odată. Ei strigă:

Nu te îmbrăcà,
*Șarpe, până nu m'oiu îmbrăcà eu:
Nu te încinge,
Șarpe, până nu m'oiu încinge și eu.

15. **Cântecul poloboculuí**.

Poloboace,
Poloboace,
Ia, întoarce-ți vrana'n coace,
Să ne punem vreo câți-va
Pân'la mântuirea ta,
Aleluiea!

16. Când cade vreun dinte copiilor mici, aceștia îl svârl peste casă strigând:

Cioară,
Cioară,
Na-ți un dinte de os
Și-mi dă altul mai frumos;
Na-ți un dinte găunos
Și-mi dă altul mai frumos;
Na-ți un dinte de fier
Și-mi dă altul de oțel.

17. Când ninge copii cântă:

Ninge,
Ninge,
Popa 'ntinge,
Preoteasa plânge;

Ninge,
Ninge,
Popa 'ntinge,
Preoteasa
Ține casa.

18. Copiii mici de multe ori, când se sfădesc, scuipă (stuche) între dânșii, iar când unul face aceasta, cel stupit îi răspunde:

Stupitul pe mine
Bubele pe tine;

și repetă de mai multe ori.

19. **„*Tatăl nostru“ țigănesc:**

Tatule,
Răstatule,
*Candacliule,
De *amur,
De-a *cibur,

*De amar,
De *rapandoc
*Hala,
*Tetea
Poc (Puf).

Se întrebuințează și ca sorț.

20. Când un copil plânge, alții îi cântă de mai multe ori:

Trei plăcinte 'ntr'o tavă,
Mi-i că-i plânge și-i mâncă;
Trei plăcinte 'ntr'un ulcior,
Mi-i că-i plânge, măi fecior!

21. Sughițind unul, e semn de veselie și chef. Copilul care sughiță e *hiritisit de altul sau de alții:

Chef și veselie
In deal la Mișelie;
Sănătate
Dela Golătate.

Brațe 'ncrucișate,
De lindini săpate,
De păduchi mâncate.

22. Când unul părăsește jocul zice:
— Nu mă mai joc; mă duc acasă.
— Să-l mănânci pe al lui Tănasă, îi urează ceilalți.

23. Mă duc (acasă, se subînțelege).
— Cum? așà de tânăr?! (adecă: mori?)

24. ***Tatăl nostru:***

Tatăl nostru
In podul vostru;
Când mergeà,
Hodorogià;
Când sta,

Scârțâià;
Furà mere,
Furà pere,
Se da jos fără izmene.

25. Când copiii se ceartă, unul zice celuilalt în ură:

Măta'n vatră,
Tat-to 'n șatră
*Alde frate-to (toți băieții) în covată.

C.

I. JOCURI DE CUVINTE, SPIRITE, FORMULE DE PÂCÂLELI.

1. — Măi, ce bei tu?
— Oiu bea ce-i bea și tu.
— Bei ce-oiu «be sâ» io? (ce-oiu bea și eu)?

2. — Măi, un *găzăriu (cel ce umblă prin sate cu poloboace de gaz și păcură) vrea să intre în sat cu doi boi la căruță, da' el vrea să-i zică lumea c'a intrat cu doi cai. Ce aveau boii mai mult decât niște cai?
— Coarnele.
— Coarnele le-a uns cu său,
Și le-a băgat în c.rul tău.

3. — Măi, du-te tu în tindă ori afară și șezi cum ăi vrea tu, că eu din năuntru am să gâcesc și am să-ți spun.
Celălalt copil se duce și pune, de pildă, o mână lă gură ori la spate și întreabă:
— Ei, cum șed?
— Ca un câne, îi răspunde celălalt.

4. — Intreabă unul (acesta de cele mai multe ori îndemnat de altul spre a-l vedeà păcălit) pe altul:
— Măi, de unde ești tu.
— Sunt dela *Tulumbuci (tu-l îmbuci); viu dela *Cacaroade (caca roade) și mă duc spre *Chișetbei (pișat bei).

5. — Când doi se ceartă și unul dă cu palma 'n celălalt, altul de prin prejur îi zice:
— Măi, nu da cu mâna goală 'ntrînsul că mi-i prieten.

6. — Copiii au o deosebită plăcere de a răspunde și ei la cântecul cucului, cu toate că se crede că-i păcat să îngâni o pasăre străină. Ii auzi: Cu-cu! cu-cu! cu-cu!, iar alții le răspund: — Mânca-m'ei *mucu! lucru care-i tare rușinos.

7. — Când unul face prost pe altul, acesta îi răspunde:

Prostul mănâncă bucatele
Și *hâtrul *c.catele.

8. — La masă, când se isprăvește mâncarea din strachină ori mămăliga, strigă la cei ce-s mai pe aproape de fundul cu mămăligă sau de oala cu udătură:

— Var și cărămidă, var și cărămidă, că n'au meșterii ce lucrà.

9. — Când istorisesc copiii câte ceva, și din întâmplare zic:

— Alei, uitam cutare lucru, și încep să se gândească, alții îi îndeamnă să spună mai repede.

— Haide, nene, spune-ne odată.

— Cum să vă spun? iacă, îmi stă pe limbă...

— Iți stă pe limbă? Ptiu! dă-l repede afară să nu se scârnăveacsă acolo.

10. — La masă, copiii sunt poftiți, de către cei pe cari îi cunosc, cu:

— Poftim la masă; ei răspund:

— Poftiți de ospătați cu pace,

Că și nouă ne place; sau:

— Mireasa

Vede masa; ori:

— Nici masa n'are gard,

Nici gura lăcat. Și dacă mănâncă, adaugă la sculare:

— Bodaproste cui ne-a dat

De-am mâncat

Păn' ne-am suturat; sau:

— Bodaproste cui mi-a dat,

De sufletul cui a mâncat (să fie).

11. — Se jură copiii cu două înțelesuri.

— Să-mi sară ochii *cu cari* mă vezi, sau:

— Să-mi sară ochii mei — (lor, *lor* pronuntat încet).

Iar celălalt adaogă:

— Apoi jurământ de-aista!!...

Mă jur pe crucea căruței
Să-mi sae (sară) ochii mâței...

tot una face!

12. — Pe câmp, copiii vrând să prindă caii, își ieau căciula și se duc spre ei spre a da a înțelege cailor că au grăunțe în ea. Alții adaugă văzând aceasta:

— Vezi, calul e ca un domn; până nu-ți iei căciula din cap înaintea lui, nu stă. Aceleași vorbe se spun și când văd pe alții că se apără cu căciula de câni.

13. — Când se 'ntâmplă de trec prin sat mocani cu oile și cu un măgar în frunte, ori Țigani cu măgari, copiii cari-s pe drum se înșeală așà: Unul zice:

— Măi, ce ai tu pe căciulă (pălărie)! Omidă, gândac?! Cela își iea căciula din cap, iar cel dela început adaugă arătând spre măgar:

— Da de unde-l cunoști, de i-ai făcut așà de frumoasă plecăciune?!

14. — Copiii se *poroclesc (poreclesc) astfel:

Gură căscată,
Limbă lăsată,
Ochii sticliți,
Dinții rânjiți.

15. — Se desbracă la priveghiuri flăcăii astfel: Unul spune altuia care nu știe.

— Măi, eu mă prind că te desbrac pe tine de antereu numai c'o mână, și tu să stai îmbrăcat.

— Hai că nu m'ei puteà; celalt:

— Ba da, ce?, crezi că numai pe tine te-am desbrăcat? Zici că nu? Hai să vedem.

— Ei, cum?

— Du-te 'n tindă și bagă numai mâna cu mâneca prin ușă. Cela iese, cestalalt lasă ușa întredeschisă numai atât cât încape mâna primului, apoi apucă de mânecă, o trage, o trage și când e destul de întinsă și cam ridi cată în sus, îi toarnă pe mânecă o oală cu apă rece care se duce iute-iute și se oprește în sân. Cel de afară, numai dacă nu vreà, nu se desbracă, dar cu apa 'n sân cum poate să stea?

16. — Copiii urează celor ce au straie nouă:

— Să n'apuci să le rupi, și cu altele să te înoești (adecă să mori de grabă).

17. — Când un copil apără pe altul de câni, zice către câni:

— Fă de lături, jabă, și lasă-l că nu-i Țigan (adecă: cu toate că după chip e Țigan, de sânge nu este).

18. — Copiii spun că vorbesc țigănește când zic:

So caveà, so cardeà șo șa nea grăn cardeà.

(Soc aveà, soc ardeà și o șea neagră înc'ardeà).

19. — Cearta copiilor mici se termină cu «strâmbatul» reciproc. Unul belește ochii, scoate limba, etc., ca să arate celuilalt că așà este. Dacă cel strâmbat (nu cel care strâmbă) știe, spune:

— Măi!, da rău te-a apucat! Și când te-apucă mult te ține.

Iar primul răspunde, iarăș dacă știe:

— Trei zile,

Pân te-apucă și pe tine.

Copiii mici în certuri nu se bat nici odată, ci cel mult își strigă unul altuia:

— Strâmbule, strâmbule:

— Vedeà-te-aș ca pe Strâmbu Jidanu (un Jidan urît care a fost prin 1880 prin Țepu).

— Să dea Dumnezeu, să rămâi așà, să te văd așà!

— Lasă, lasă, am să te spun la mama.

— Inhâ! Am să te spun la mama, să te bată tata!

Se mai poroclesc: «chiorule, chiorule,* zbanghiule, ha, ha» și bat în pumni. Dacă-s la depărtare mare, se bat cu palma peste șezută și strigă «ca fetele» «mânca-m-ei c.catul», ori: «las că te-oiu* găbăși eu când te-oiu prinde pe la noi»; ori «ăi trece tu pe ulița noastră», «când oiu trece pela voi, am să vă sparg o fereastră».

Răsbunarea îndată e* sburătuirea cu bolovani și pietre, cari de altfel nu ajung nici până la jumătatea distanței. De suduit, se vor învățà mai târziu, când se vor face mai «*avani», ori mai «*drăcoși».

20. — **Blăstămul la oi**. De ordinar, când turma cu oi intră în sat, copiii îi iesă înainte ca să-și aleagă oile lor. Mocănașul cel tânăr strigă: «ales oaie, ales, ales», dar oile nepricepând, alți băieți de sama mocănașului îl ieau la *vale zicându-i:

— Ales oaie, ales, ales,
Dare-ar Dumnezeu să dea:
Pân' la luna,
Să nu mai râmâe una,
Păn' la anul,
Să moară și mocanul.

21. — Când cocoșul cântă, copiii îl îngână:

Cucurigu gagu,
C'a murit moș-Negu,
Pe-o scândură lată,
Cu buza umflată;

alții schimbă ultimul vers într'altul pornografic.

22. — Când un copil are ceva, și alții îi cer iar el nu vrea să le dea, ceilalți se trudesc să-i șterpelească fără voie: de pildă, să-i dea peste mână ca să-i cadă bunătatea jos, el zice:

— Țaaa...!

Nu te înălță, adică: nu te *'ntinde că te rupi.

23. — ***Păsărește**. In Negrilești, sat spre răsărit de Țepu, pe valea Bârladului, băieții au născocit o nouă *păsărească* care constă în a rupe cuvântul în grupuri de litere, cari să aibă o singură sau două vocale, iar înaintea lor să pue grupulețul: *ver*.

— *Ver*ci *ver*mai *ver*fa*ver*ci? (Ce mai faci?)

— *Ver*ghi *ver*ni (ghini, bine).

24. — Băieții, ca să se înhăiteze la joc, se caută unul pe altul pe acasă.

— Măi Gheorghe, mergi ori nu mergi, că mă duc. Dar cel cu casa îi răspunde poate:

— Ci măi, da mai stăi, plecare-ai, că de abià venișI, duce-te-ai.

25. — **Pâcâleala cu numerele**. Cu numerele băieții se pâcâlesc astfel:

— Măi, zi unu. Să zic că altul îi face pe gust:

— Unul.

— Să-l mănânci cât pumnul.

— Zi două.

— Două: — Să săruți baba de pe ouă.

— Trei; — Să mănânci c.catul lui Andrei.

— Patru; — Să-mi mănânci c.catul...

— Cinci; — Să-l mănânci pe brânci.

— Șase; — Să-l săruți pe unde se b.să.

— Șapte; — Să-l mănânci repede.

— Opt; — Să-l mănânci răscopt.

— Nouă; — Să-l mănânci în două.

— Zece; — Să-l mănânci rece.

26. — Când e vorba de un lucru puțin de crezut, zice unul:

— Pun prinsoare.

— C'ai nas mare, adaugă alt copil.

27. — Mi-e frig.

— Intră în c.rul lui Covrig (de frig, omul se *covrigește).

28. — Mi-e cald.

— Intră în c.rul lui Cudalb (nume de bou).

29. — Măi, se laudă unul, eu am făcut cutare și cutare lucru.

— Nu credz.

— Intră 'n c.r și vedz, îl încredințează cel dintâiu.

30. Unul întreabă pe altul la *repezeală:

— Câne-ai venit? (când ai venit?)

— Câni te-am găsit (când te-am găsit); ori

— C'ne-ai venit (Bine-ai venit).

— C'ni te-am găsit (Bine te-am găsit).

31. Când se găsesc la fântână, la adăpat vitele:

— Ce mai faci?, ai venit cu boule la apă?

32. Când copiii se sfădesc:

— Las' că te-a face el tata, (adică: te va face om de treabă).

— Ce să mă mai faci, măi! Nu m'a făcut mama odată?

33. La sfadă :

Mâncà-m-ei c.catul
Invălit în patru
Și unul c'o hârtie
Iar pe deasupra o mie.

34. — Mi-e frig al dracului !
— Nici pe mine nu mă frige !

35. — O vorbă : Geanta *prepegianta *digina *cociata.

36. — *Ela bre *batlazere *ulasen *diibah *mămai, zic copii, ci-că pe bulgărește, când li-e foame.

37 — La sfadă :
— Ce te tot legi de mine ?
— .... Ești nebun, măi ?! cu ce mă vezi legat de tine ?

38 — Când un «bătrâncios», un băiat mai bătrân, întâlnește o ceată de copii mai mici, îi întreabă :
— Măi băieți, cu toții sunteți dintr'un sat ?
— Toți.
— Toți să mâncați câte un c.cat. Dacă-i răspund c'un *nu*, atunci i-au închis *gura.

39 — La sfezi :
— Mai bine te făceà mă-ta un mânz
Și te mâncà lupul la un prânz.
— Mai bine mă făceà mama mort.
Și mă mâncai tu copt.

40 — De ce m'ai prostit? (înșelat, pâcălit).
— Prost te-a făcut mă-ta, nu eu.

41 — Prost ești tu.
— Ba tu.
— Mă, îmi zici tu mie *tu?!* Da ce, eu-s de o samă cu tine ?
— Spui minciuni. Eu întotdeauna ți-am zis ție : mătale.

42 — Unul cântă în ciuda altuia :
— Eu ca eu, măi, dar tu ! :

Dela gură pân la nas,
Septe stânjâni făr'un pas ;
Dela nas și pân la gură,
Septe stânjeni și-o prăjină.

43 — Copiii mai mari adesea nu dau pace celor mai mici și mai slabi; de asta bietele suflete tot amenință și ei cu mânierea (supărarea), cu spunerea la părinți, dar ți-ai găsit ; cine să-i asculte și să le dea pace. Ii *sâcâește și numai îi auzi :
— *Șădzi* măi !...
— Ci, șăsă (șase), ba ți-oiu da eu și șepte, opt.

44 — La **vedre*, Sâmbătă sara sau în ajunul nunții, când e de obiceiu ca ori cine intră să zică *bună dimineața* și apoi să treacă ca să fie cinstiți cu câte un păhărel de rachiu, auzi pe câte unul:
— Bună dimineața și-un rachiu !

45 — Unde nu-i primesc pe copii cu colindul, sau unde zicând nu li se dă nimic, copiii zic :

Unde șede putineiul,
Să cânte cristeiul;
Unde șede masa,
La anul să tragem cu coasa.

46 — Ce-i ?
— Ciotce.

47 — Ce-i ?
— Cegă.

48 — Ce-i ?
— Ceapă.

49 — Mă !...
— Mai *mâxâna (adică acestuia ii pare rău că celălalt ii zice «mă» și, nu pe nume).

50 — Tu
— Mai *tuxâna (idem). Aceste două din urmă sunt influențe târgovețe.

51 — Cine ți-a pus ?
— Tu.
— Da ce mă ? am mâncat borș amândoi dintr'o strachină, de-mi zici mie *tu?!* (adică : suntem de o samă ?); sau :
— Da ce măi? am păscut porcii amândoi ?

52 — Păcătosule !, prostule!
— Măi, bagă de samă,
Ce-i în oala cu zamă (adecă : cumpănește-ți vorbele).

53 — Câtu-i ceasul ?
— Cât o ceapă ! sau;

— Cât a fost și ieri pe vremea asta.

54 — De unde vii?
— Dincoace: dar tu unde te duci?
— Incolo.

55 — (Incet)....
— Hâ?
— Inhâ.

56 — De unde ești?
— Din satul cu oameni.
— A cui ești?
— A mamei și-a tatei.
— Unde ședeți?
— Acasă.

57 — Măi, bagă de samă, c'acuma te învăț eu minte!
— Taci bre! că doar n'ăi fi tu *Cotea Spătarul
Ori Toader Rotarul (un biet om din Țepu).

58 — Ce-i?
— Cincu (proprietar din jud. Tecuciu).

59 — Hâ?
— *Hâncu.

60 Când un copil din casă, umblând repede, calcă mâța pe coadă, mâța țipă, iar altul are grijă să strige:
— Coada! (adecă: să i mănânci coada).
Acelaș lucru se întâmplă când unul aude pe altul blăstămând sau injurând o vită sau pe cineva.

61. Când un copil caută și nu poate să-și aducă aminte de ceva, gângănește sau âăe.
— ăă.... cum dracu de nu-mi aduc aminte..., că îmi stă pe limbă.
— Nu-ți aduci aminte? Zi-i pe nume să ți-l spun eu, acopere al doilea.

62. Unul zice:
— Măi, după fiecare vorbă (frază) a mea, tu să zici: «și eu pe tine».
— Zic.
— Hai: Mă duseiu la vânat.
— Și eu pe tine (ceilalți copiii râd că acesta s'a dus la vânat călare pe cel dintâiu.
— Și-am văzut doi iepuri.
— Și eu pe tine.

— Amândoi se lingeau unul pe altul sub coadă.
— Și eu pe...

63 — Măi Ioane, măi! (repede).
— Ce-i mă!
— Caută-ți de treabă, că nu-i nimic (încet și rar).

64 — Măi Ione! Ioane măi... măi *Ureche (surdule!)
— Ce-i măi?
— Auzi cum unul strigă «la ureche»:
Nu-ți iei și tu o pereche?

65 Amenințare:

Când ți-oiu da o palmă,
Zici c.rului mamă;
Când ți-oiu da un pumn,
Zici c.rului drum.

66. Ți-e foame, măi?
— Mi-e foame, nici nu mai pot.
— Ti!... Bea apă și taci.

67 Copiii fiind mai mulți la un loc, ca să se facă de râs pornesc păcălelile.
— Tu să zici: «și eu», când eu oiu povesti, că-i frumos. Apoi încep alternativ repede:
— Am fost la pădure... — Și eu.
— Și am tăiat un lemn... — Și eu.
— Și am făcut o teică... — Și eu.
— Și am turnat *zoi într'însa... — Și eu.
— Și au mâncat porcii... Și eu.
— *Hâidea de-aicea, porcule,... și toți cei de față râd.

II. Intrebări, probleme.

1. — Unul întreabă și altul răspunde:
— Măi, cei mai mare: oul ori găina?
— Găina.
— Cum atunci? Dacă găina e mai mare, de ce poate ea să stea într'un ou și apoi după trei săptămâni să iasă?
Dacă cu alt prilej i se răspunde că oul e mai mare. se înțelege că *șurubul se poate lesne întoarce:
— Atunci, dacă oul e mai mare decât găina, cum de poate o găină să facă un ou?

2. — Ce zice mâța?
— Mâța zice: niam, n'am.

— Așă, o vezi? Ci-că n'are... Dar eu am? Nici eu n'am de unde să-i dau.

3. — Cu o bată sau cu o ață dacă facem figura alăturată, câștigăm dacă punem degetul în ochiul 1, și pierdem dacă-l punem în ochiul 2. Unul, trage de capetele ației.

In cealaltă figură pierdem ori unde am pune, fie în ochiul 1, fie în 2.

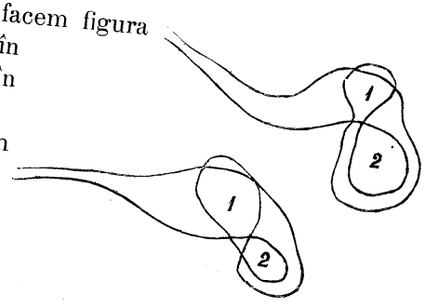

4. — Ai o stea cu șapte coarne. Pleci dela un corn și numeri 1, 2, 3, iar pe al 3-a îl însemni. Pleci mai departe în același sens, în sens invers sau pe sărite, dar numărarea se cere s'o faci la coarne una după alta; 1 se zice la un corn neînsemnat mai dinainte, 2 poți zice la ori și care, iar cu 3 să ajungi la un corn neînsemnat. La urmă trebue să rămână un corn neînsemnat.

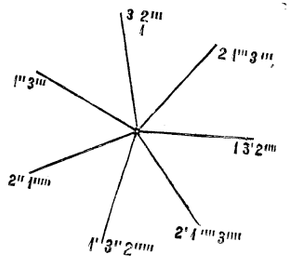

Răspuns: Cornul la care ai numărat 1, trebue să-l tai cu 3 dela numărătoarea următoare.

5. — Peste o apă stau trei flăcăi, iar pe celălalt mal 3 fete. Flăcăii trec la fete, și apoi vor să treacă pe celălalt mal cu toții. Pentru trecut am o luntre în care nu încap de cât doi inși și, firește, trecând doi, unul trebue s'o aducă înnapoi. Flăcăii însă au gust ca nici odată pe un mal sau pe altul să nu se găsească un flăcău fără fată, adică: ori fiecare flăcău cu o fată, ori unul cu mai multe. Cât stă în luntre, e altceva. Cum vor trece?

Răspuns: Se duce o fată și un flăcău, și luntrea înapoi e adusă de o fată: $\underset{++00}{\overset{+}{-0-}}$; se duc doi flăcăi și se întoarce unul: $\underset{000}{\overset{++}{-+-}}$; se duc două fete și vin înnapoi un flăcău și o fată: $\underset{0+}{\overset{+0}{-+0-}}$; se duc două fete și vine un flăcău: $\underset{++}{\overset{000}{-+-}}$; se duc doi flăcăi și vine unul: $\underset{+}{\overset{000+}{-+-}}$; se duc doi flăcăi: $\overline{000+++}$

Se joacă și pe la târg cu cărțile de joc: «dimozela și cavalerul», «popii și preotesele», etc. De altfel cu bobi albi și bobi negri sau hârtii colorate.

6. — Măi, zice unul, iea-ți un număr în gând și eu am să ți-l găcesc. Celălalt îi răspunde:

— Mi-am luat. (6).

— Iți mai dă tat-to pe atâta, știi cât face?

— Știu (6+6=12).

— Iți mai dau eu zece, știi cât face?

— Știu (12+10=22).

— Iți fură hoții pe jumătate, știi cu câte ai rămas?

— Știu $\left(\frac{22}{2}=11\right)$

— Dă înnapoi lui tată-tău ceeace ți-a dat: cu cât ai mai rămas, știi?

— Știu: (11—6=5).

— Bine, dar știu și eu c'ai mai rămas cu 5.

Acest număr nu-i decât jumătatea lui 10, numărul pe care i l-a dat el.

Algebraicește, fie x numărul luat în gând, y numărul care i-l dă vrăjitorul.

$$\frac{x+x+y}{2}-x=\frac{x+x+y-2x}{2}=\frac{y}{2}$$

Pe y îl cunoaște și astfel știe și jumătatea lui. Ceilalți se miră.

7. — Copiii cari știu socoteli fac:

— Măi, scrie un număr, dar nu mi-l arătă mie.

— Mi-am scris (624).

— Acum scrie-l pe dos, scade cele două numere și spune-mi cea din urmă cifră a restului, iar eu am să-ți găcesc tot restul.

$-\left(\begin{matrix}624\\426\\\hline 198\end{matrix}\right)$ Cea din urmă este 8.

— Apoi ți-a dat 198. (Cifra sutelor + a unimilor=9; cifra zecilor=9).

8. — Copiii cari știu socotelile (ar'metică):

— Măi, zice unul, tu ai să scrii două numere de câte patru cifre și eu învăstate alte două. Avem să le adunăm și are să ne dea 19998.

Apoi scriu:

$$\left.\begin{matrix}\text{I} - 4603\\ \text{II} - 5396\end{matrix}\right) 9999$$

$$\left.\begin{matrix}\text{I} - 8172\\ \text{II} - 1827\end{matrix}\right) 9999$$

Perechile adunate dau câte 9999, iar totalul e lesne de știut.

9. — Măi Cheorghe, știi tu că Neculaiu mi-i frate?
— Știu, dar unde l-ai găsit?
— Sub un pârlaz,
Mâncà un câne breaz.

10. — Măi H., știi tu ca R. mi-i frate.
— Știu, dar unde l-ai găsit?
— Sub o tufă de urzici,
Mâncà o covată de limbrici
Eu ziceam: măi, nu mai mâncà limbrici.
El: ba nu, mi-a zis mama că-s *chitici.

11. — Măi N, știi tu că V. mi-i frate?
— Știu, dar de unde l-ai găsit?
— L-am găsit la pârău
Se c.cà în nasul tău.

12. — Un cocostârc întâlnește un cârd de cocostârci și le zice:
— Bună ziua o sută de cocostârci. Iar unul din cârd îi răspunde:
— Nu suntem o sută, ci dacă am mai fi pe atâția și încă unul și cu tine la un loc, am fi tocmai 100.
$x+x+1+1=100$; $2x+2=100$; $2(x+1)=100$; $x+1=50$; $x=49$.

13. — Poți tu să mănânci două ouă pe nemâncate?
— Pot. Și într'o dimineață, cel ce a zis că poate să mănânce cele două ouă:
— Ei, pe unul l-ai mâncat pe nemâncate, căci nu mai mâncași nimica naintea lui, dar pe al doilea nu, căci înaintea lui mâncași un ou.

14. — Știi tu care-i tatăl fiilor lui Zevedeiu?

15. — Știi tu în ce lună cade «Zece maiu»?

16. — Cine poate să iea de jos un gologan cu gura, cum oiu zice eu? Și după ce-i spune, cel ce se crede voinic, se întoarce cu spatele la gologan sau inel se încovoaie de mijloc și iea ce-i trebue.

17. **Fierberea oului în vârful casei.** — Măi, zice unul, cine ar puteà găsi chipul cum aș fierbe eu un ou în vârful casei?
Ceilalți tac și se gândesc și nu se pot lămuri. Ca să fiearbă oul în vârful casei, ar trebui cel puțin să dai foc acoperișului, altfel nu.
— Hai; gâciți, ori ba? Nu. Atunci să vă spun eu. Ieau o căldare, pun var într'însa, pun oul, o suiu în vârful casei și torn apă. Varul se va stânge și oul se va coace.

18. **6 + 3 = 1**. Iau șase bețe de chibrit și le așez astfel:

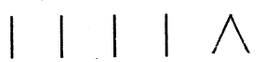

peste dânsele dispun pe celelalte trei, și am:

III. *Frământări de limbă.

Frământările sau *întorsăturile de limbă, fiind mai mult sau mai puțin greu de rostit repede, oferă tineretului două plăceri, după cum e și natura lor. Unele sunt greu de rostit, dar greșind rămâi cu greseală («nu poți zice nici atâta !») ; altele, căutând să le pronunți repede, dai în ceva rușinos, cu toate că ele ca formă nu-s rușinoase.

1. — Plopu-i plin de *plăghii, plodul plânge 'n plăghii.

2. — Pune-l-ai pe ista, ie-l pe ista (de trei ori) ; pune-l-ai, iel-ai (de trei ori).

3. — Pe casa lui *Glogovișteanu doisprezece pui de cocostârcioaice la un loc.

4. — Șapte sape late, șalte șapte sape late, și'ncă șalte șapte sape late, și'ncă șalte șapte sape late, și'ncă și'ncă șalte șapte sape late.

5. — Vine *stârcul dela baltă cu cinci *stârciogăței, stârc stârciogățel mai stârciogățel nițel (București).

6. — Am un păr în piscopărețel, face pere *piscopărețele, mâncă* piscopari* cu* piscopăroaia (București).

7. — Tivdă *tăfălugă *turhuru *cutcuvă tigvă (București).

8 — Vânturai vara mălaiu, vânturângă pungă lungă.

9 — Umplui, umplui, umplui poalele popii de prune roșii.

10 — Napi (pron: nachi) îți da prin gard.

11 — Fluture pe punte, fluture sub punte.

12 — Am un ou în pisc de mare.

13 — Au sosit aseară, alaltăseară, seară mari boieri, boieri la noi, și-au legat caii de coame, de coade de cuele podului popii Oprii.

14 — Am un bou breaz *bârlobreaz din vacile *Bârlobrezeanului ; nu-i nevoie a zice bou breaz bârlobreaz din vacile Bârlobrezeanului, dar îi nevoie de a dizbrezi *brezătura boului breaz bârlobreaz din vacile Bârlobrezeanului.

15 — Sula 'ngrindă, sula 'n tindă.

16 — Apucai pe o vale lungă, mă întâlnii c'o pilă în pungă; când pila în pungă, când punga în pilă.

17 — Titiridvă (titirivdă) tidva (tivdă); nu-i greu a zice titiridvă tidvă, da-i greu a distitiridvi, titiridvătura titiridvei tidvei.

18 — Am o scroafă cu nouă purcei: suri, *muri, sug cât pot, fug în tufă.

19 — Vânturai vara mălaiu, vânturângă pungă lungă, ghilighiciu cu pila'n pungă.

20 — Incunjură *Pura poiata, c-un mănunchiu de pur în mână, «*smâc Pura în poiată» (de trei ori).

21 — Trecui *ghistra 'nghistrănoaie și într'însa, întinsei cu ghistra (de trei ori).

22 — *Bodaprostea cea de asară hai s'o disbodaprostim (se repetă). București.

23 — De trei ori poponeț (și *priponeț) pe capul culmii (se repetă).

24 — Au venit peținori a peți fata popii Ioniță; legară caii de cuiele corzii podului popii.

25 — Rața *ragnița *piscuparnița cu cinci puișori negrișori, albișori, toți cu rața ragnița piscuparnița.

GLOSAR

A.

Advocat s. p. 321.
afumat adj. 1 — tare (despre bătaie), p 284, 2. — beat.
ala? 1 p. 317. 2. — Se zice: ce mai *ala*-bala prin oraș? (Ce mai este nou, de una și alta ?).
albăstriță s. Floare sălbatecă. p. 338.
alde? p. 369; sinon. cu franțuzescul *les*; (Les Corneilles), alde Ion; vino l'alde noi.
alergător s. p. 295.
amùr? Amor (dragoste); pron.: pop. amùr. p. 368.
anca? 1. — p. 315. | 2. — Nume de femeie (Ana, Anica.)
andreà s. = undreà p. 347.
apă s. 1.—*apă din coardă*, joc. A. III. 1. p. 318. | 2.—*pe sub apă*, joc. A.IV. 1. p. 325. | 3.—*s. oaterea apei din urechi*, B.II.9. | 4.—apă goală=nimica toată. | 5. — toți se scaldă într'o apă = toți de o potrivă. | 6. — mi-o venì și mie apa la moară. | 7. —nu-i în toate apele=nu-i în toate mințile. | 8.—apă vie și apă moartă (în povești). | 9. — apă tare (acid azotic). | 10.—repede ca apa la deal. | 11. — știe lecția *ca pe apă*. | 12.—a scăpat căciula pe apă (a scăpat prilejul). | 13. — spui de pe apa Sâmbetei.
arc s. *arc și săgeată*, juc. A. V. 1. p. 334.
ard v. p. 285, bat pe cineva, lovesc.
ardeleanca s., joc cu lăutari. p. 289.
ardeleneasca s., joc cu lăutari. p. 289.
ariciu s. 1.— *cântecul ariciului*, B. II. 1. p. 363. | 2.—se zice celui zgrebulit de frig.
armaș s. p. 287, 301; vezi *bătăuș*.
arnăuțeasca s., joc cu lăutari.
'ătu-l-aș = hătu-l-aș = ... l-aș. p. 316.
ascuns s. 1. *de-a ascunsul*, joc, A. I. 1. p 274. | 2.—ce crezi, că mă joc cu tine de-a ascunsul? (glumesc?).
auriș? dela aur. p. 365.
àvâl? Să aibă legătură cu Abel, Avel, fratele lui Cain?
avan adj. p. 278, 372, 306 =glumeț, isteț, pișicher;
avel? p. 315; vezi *avâl*. p. 315.

B.

Babă s. 1.—*de-a baba și uncheșul*, joc, A. I. 2 p. 274, 307. | 2.— *de-a baba-cătărama*, joc, A. I. 46, p. 300. | 3. — *de-a baba-huța*, A. IV. 2. p. 325. | 4 —baba-hârca (în povești; se zice ca ocară și babelor). | 5 — un lemnuș ce slujește la băgarea bârnețului în izmene. | 6. — știulete de popușoiu ramificat sau lat la vârf, fără grăunți sau cu grăunți rari și necopți. | 7. — (bărbații tineri zic nevestelor lor:) baba mea. | 8.—zilele babei. | 9.—lumea moare și baba se piaptănă.
bàiră. s. p. 335. v. și *baeră*.
bàeră s. = o ață împletită și groasă până la un deget.
bala? p. 317. | 2.—îmi curg balele. | 3. — îi curg balele (de poftă). | 4.—fiare sălbatece.
bălăceală s. = joacă în apă (nu știe să înnoate, dar se bălăcește și el). p. 329.
bălărie s. p. 277: (întrebuințat numai la plural: *bălării*), buruiană înaltă, deasă.
bălăngăesc v. vezi *bălăngănesc*.
bălăngănesc v. (ca pildă:) trag clopotul

neregulat. Vine dela balang-balang-balang!..., cum face clopotul.

balon s. jucărie A. V. 2. p. 335.

baraboiu s. baraboiul, joc cu lăutari. p. 289.

barbă s. : 1.—*dau barba*. p. 311. | 2. — *barbă-lată*, poreclă deasă. | 3. — mâncați, mâncați, dar din barbă să nu dați.

bàrbără? p. 366.

bărbos adj. 1.—se zice popilor și dracilor | 2.—*bărbuță*, celor cu barbă. In Țepu este și o familie poreclită așà. O femeie având mustăți și barbă, bărbatul seu a căpătat porecla de: *bàrbu*.

bărbier s : joc de copii. p. 317. *Barbierească* (pron. pop.: bărghereală) are și înțelesul de *bătaie, scărmăneală*.

bârdan s. p. 1.—278. partea cea mai umflată la oală, prin asămănare cu bârdanul (burta, bârta, pântecele) omului. Adj.: *bârdănos* (In Țepu este o femeie poreclită:), *bârdănoaea*. Din aceaș familie: *burduhos*. Gâcitoarea fusului plin: dur în sus, dur în jos, vine sara burduhos; la sunet aduce și cu *burduf* (b. de brânză, burduful din atâtea piei cu cari smeii cărau apă, în povesti). | 2. — *bârdan de popă*.

bârhae s. pl. : mațe, măruntae. Cutare om rău are să se trezească într'o zi cu bârhaele târâiș.

bârlobreaz? (în temă are pe: *breaz*), Bârlobrezeanu. p. 381.

barză s. pl.: berzi, berze. : 1. — *de-a barza* joc, A. I. 3. p. 274. | 2. — par'că ești o barză (ca înnălțime, subțirime sau aducere de spate).

bărzăun s. vezi. *bondar*.

baschină s. : se cheamă *talia* dela târg când e făcută din *matirie* sau *cit* subțire. p. 342.

băț s. 1. — *învârtirea bățului*, joacă, A. IV. 4. p. 325. | 2. — *mergerea bățului în capete* joacă, A. IV. 3. p. 325. | 3. — *cu bețele*, joacă, A. IV. 6. p. 325. | 4.— *jucării*, A. V. 4. p. 335. | 5. — *vorbire cu un băț în dinți* juc. A. VI. 13. | 6. — să-ți fie de băț (de bine). | 7. — fac un băț (la jocul de cărți, tabinetul) | 8. — stă băț (în picioare). | 9.—îi pune bețe'n roate (îl zădărnicește dela ceva). | 10.— știe numai de băț (de bătaie, frică). adj.: *bățos*, (cânepă bățoasă) neflexibil, neinduplecat. | 11. — *cumpănirea verticală a unui băț*, joacă, A. IV. 5. p. 325. | 12. — p. 287.

bâtă s. 1. — se zice unei bunici, mătușe și ori cărei femei destul de bătrâne: bâta-Irina, *bâtica* — Sandă (dim.) p. 357. | 2.--ghioagă. (știe numai de bâtă, toată ziua stă cu bâta'n mână).

bătălie s. 1. — *bătălie cu tunuri*, joc, A. III. 3. p. 318. | 2. — bătaie mare.

bătăuș s. 1. — p. 287, 314. | 2. — se zice și mahalagiilor.

batcă s. 1. — = coș împletit, pentru prins paseri. p. 354. | 2.—un cuiu de fier mare, bătut într'un țăruș de lemn, cu care împreună se bate în pământ; peste ele se pun coasa, sapa, spre a fi *bătute*.

batlazere? p. 374.

bătuta s. joc cu lăutari, p. 289.

bàu interj. 1. — *càu-bàu*, joacă, A. IV. 15. p. 327. | 2. — taci mamă (zice ea copilului), că vine bàu (lupul)...: bàu-bàu-bàu...

bazaon? p. 359.

beldie s. fâșie din coaja unui copac (teiu, ca exemplu). p. 335.

belìgă s. p. 329, 235: fâșie de coajă de teiu, ca exemplu. Vine dela verbul a *beli* = a jupui.

berbece s. (și *berbec*). 1.— *de-a berbecii*, joc, A. IV. 7. p. 325 | 2. — se bat în cap ca berbecii (nu se înțeleg).

beșică s. *beșică din scuipat*, juc. A. IV. 8. p. 326.

beu, v. (beau) 1. — beu apă (rămân păcălit p. 287, 299 | 2. — beu vin. | 3. — beu tutun. | 4.—be-te-ar șerpii, să te bee (blăstăm, beților). | 5. — cheltuitor (a băut toți banii)

biciu s. 1.—jucării A. V. 5. p. 335 | 2. — biciul lui Dumnezeu (despre un om rău).

biciușcă s. (pron. pop.: biciutcă, ghiciutcă, *iuscă*). A IV. 42.

biletar, s. p. 287.

birlic, s. p. 287 : asul; la școală, profesorii ne amenințau cu birlicul, nota *unu*.

bivol, s. 1. — cum merge bivolul pe sârmă (tare) p. 284. | 2. unuia, gras și greoiu. | 3. — când or sbură bivolii (adecă nici odată). | 4. muncește ca un bivol (mult, dar nu-i răsplătit, adesea). Pron. pop.: ghihol, ghi'ol; femeii: ghiholiță. De aici, poate, s'a format vorba *ilovița* (*vi* se pronunță ca g-hi), care arată o femeie înaltă și grasă.

bob, s. pl.: bobi, boabe: pop. pron.: bob, boghi; boghiu, boghi; 1. — p. 281 : n'am făcut nici un bob de grâu (nici un grăunte). | 2. — frunze de bob. | 3. — mătușa-Ioana mi-a dat în bobi (pe fundul ciurului, spre a gâci mai ales pagubele și venirea cuiva). | 4. — patru zeci de franci, bobi numărați (tocmai). | 5. — de ce-mi numeri tu bobii mei?) (ce te-amesteci în treaba mea?) | 6. —*boghiu* se zice *huburezului*. | 7. — *boghean*, nume de bou și poreclă oamenilor cu ochii mari.

bodaproste?.. p. 382; în alte părți: bogdaproste (scris într'un cuvânt ori nu).

boier, s. 1. p. 323. | 2. — da ce?, ești boier (de nu faci treabă)? | 3.—boier fără boierie (celor ce se țin mari, dar nu-s nimic) | 4. —mă rog: boier sau *boariu* (păzitor de boi)?

boghiță, s. 1. — boabă; în rostiri se accentuează: bòghiță. p. 314. | 2. — nu-s șoarece (*ci*oarice) să mă îmbăt dintr'o bobiță (boghiță, bòghiță) de poamă. (Când șoarecele s'a fost îmbătat, a fost strigat, ci-că: unde-i mâța, să mă trântesc (bat) o leacă cu dânsa?; dar când o văzù, se ascunse).

bogorana? p. 315.

bogoriciu?, se zice ariciului. p. 364.

bondănesc, v. vezi : *bondăresc*. Prin schimbarea lui *b*, s'a format, cred, vorba: *dondănesc*, spun vorbe încet, fără rost. Dondănește toată ziua; toată ziua *bondadonda*.

botineasca, s. joc cu lăutari, p. 289.

bonđar (bondariu) s. Se zice, de obiceiu, ori cărei muște mari care bâzâe. I se mai zice și *bărzăun*, dacă înțeapă. joc. A. I. 5. p. 275.

bondăresc, v. p. 275, fac ca bondariul, ca bărzăunul. Verbul a *bondăni* e format, de sigur, din acesta, prin *rotacism*.

bonghim? p. 317.

bortonos, adj.=*bortos, găunos*, cu bortă p. 347.

bot, s. pl : boturi. 1. — gurii (luare în râs); am să te izbesc peste bot. p. 274. | 2.— la unele animale partea ascuțită a capului, cu gura. Firmele: «la botul calului». | 3.—coada unui deal=botul dealului. | 4. — te pun cu botul pe labe. | 5.—*botos*, înseamnă: *a)* cu botul mare, *b)* supărat, *bosumflat*

botineasca, s. joc cu lăutari.

boz. s. pl.: boji, plantă. p. 331, 341.

brăileanca, s. joc cu lăutari. p. 289.

brânci, (în brânci), adv. p. 312, 322, 324, 325, 327; răzămat în palme și picioare, cum merg copiii mici, cât nu pot sta în picioare, *cât nu pot sta pop*. A merge în buși=*de-a bușile* (Muntenia, Oltenia). Probabil că odată s'a zis și *palmelor brânci*, căci avem vorba *brânculiță* în expresia: decât (să mănânc) cu furculița, mai bine cu brânculița. *A îmbrânci* pe cineva=a-l izbì cu mânile ca să-l dai jos.=*a-i da brânci*. *Brâncă*, boală de porci.

*brănduș*ă, s. floare cu rădăcină bulbată; i-o mănâncă copiii. p. 345.

brașovanca, s. joc cu lăutari. p. 289.

brâu, s. 1. — joc cu lăutari, p. 289. | 2. — *brâul ursăresc*, joc cu lăutari, p. 289. | 3. toată ziua se țin de brâu (au ei tainele lor). | 3. — brâu de 'ncins. | 4. — mijlocul trupului omenesc (cu cămașa până la brâu).

brezătură. s. 1. — ținta albă din fruntea vitelor? | .2 — Când peretele de var se coșcovește, se rade și se dă cu lut galbăn; aceste pete se cheamă *brezături*: ele se văruesc apoi.

briceag, s. 1. — *gâcire cu briceagul*, A. VI. 10. | 2. — la școala milit. de inf. și cav. ziceam *briceag* carnetelor în cari mai marii noștri ne însemnau neorânduelile;

tot lor: *răboj*, (m'a însămnat, m'a *crestat* la briceag, la răboj).

broștește, adj.: chip de a înnotà. p. 330. Este *izmă (mintă)* broștească sau *izma broaștei.*

buche, s. 1. — literă, slovă. p. 361. | 2. — știe și el o leacă de *az-buche.* | 3. — cunoaște și *buche-az-baua.* | 4. — *az-bucoavna.* | 5 — n'are buchi la mine (n'are trecere, n'are cuvânt, la mine).

bucium s. 1. — *cântare din bucium.* p. 340 | 2.— un bucium *(butuc)* de vie = tufa, dacă se poate zice, care iese dintr'o singură rădăcină, tot arbustul.

uf, interj. 1. — 2. — l-am văzut, buf la pământ (căzând).

bulaiu? 1. — p. 360. | 2. — prin jud. Tecuciu, poreclă și nume de familie.

buleandră s. haină veche sau nu tocmai bună ca calitate. p. 330, 346.

bumb s. pl bumbi; pron. pop.: bunghiu, bunghi=nastur (e), nasturi; *în bunghi* (bumbi), joc. A. I. 6. p. 275. | verbul: *a (se) îmbungheà, a se desbungheà* = a înși descheià nasturii. Înțeles: «bumbul c.rului» = orificiul anal.

buric, s. 1. — vârful degetului. p. 352. | 2. — buricul pântecelui. | 3. — se înjură de buric. | 4. — buricul pământului (unui om mic).

buș s. p. 275. 1.— *în bușI*, joc, A. I. 7. Singularul *buș* pare a însemnà o petricică. Legătură între *bușI* și *a bușì* (a izbì, ceva de pământ, mai ales)?

bușI, (de a bușilea) adv. p. 325.

bușoaică. s. p. 276. 1. — *de-a (să batem) bușoaica*, joc. A. I. 7. II. Numele îi este dat după pietricica în jurul căreia se învârtește jocul.

butuc s. 1. — butuc (trunchiu mare de copac, tăiat). | 2. — butucul roții de car, cotigă, etc. p. 346. | 3.— doarme butuc. | 4.—ca un butuc (prost, nesimțitor), leneș; gros, greoiu, despre persoane. | 5. — în butuci să te văd (în temniță). | 6. — un butuc de vie (arbust). | 7. — vorbesc cu butucii? | 8.—pun capul pe butuc, dacă nu voiu veni.

buză. s. pl. buze, buzi. 1.—buză la o oală = ceeace e răsfrânt la gura ei, marginea gurii, p. 278. | 2.—să nu te aud că scoți o vorbă din buze. | 3.—Buza-Murgă (povești). | 4.—am rămas cu buzele umflate (păcălit, când dreptatea erà a mea).—5.—bat din buze=mă mir prostește, păcălit=bat în buză. | 6.—buza-briciu= cel flecar, căruia nu-i mai tace gura. | 7. | cântare din buză, p. 326. | 8.—fluierare din buză, p. 339.

C

C. c. v. exemplu unde pronumele reflexiv lipsește, p. 276.

c. caroade? p. 369.

c. cata. s. feminizat. p. 369.

căciulă s. 1. — *glume cu căciula,* A. VI. 26. p. 356. | 2. — bură ziua căciulă, că stăpân'*to* n'are gură. | 3.— pune-ți căciula înainte și judecă (te gândește). | 4. — tulpanu'n cuiu și căciula după ușă (femeia-i tare și mare). | 5.—ți-a ieșit părul prin căciulă, așteptând. | 6.—tu ești cu musca pe căciulă.

7. —'ăt' o' n c. r, (pe) căciula mea;
iapă albă-mi trebuià?
mai bine una albă,
când oiu zice: *hi*, să meargă! (ce m'a silit pe mine să mă întind atâta)! | 8.—ai scăpat căciula pe apă, (ai scăpat prilejul). | 9. — căciula Țiganului, (care scăpând-o pe apă, și neputând-o prinde, a lăsat-o să se ducă, de sufletul lui tată-seu. | 10.—boierul le-a dat câte un franc de căciulă (om). | 11.—averea lui, toată e sub căciulă. Verb: *a se căciuli* în fața cuiva.

căciular, s. dorobanț, infanterist.

căimăcan adj. din: căimăcam,=vesel, șiret, bun de gură. p. 256.

cal. s. 1. *de-a caii*, joc, p. 277. | 2.— *de-a calul*, joc. A. I. 10. p. 278. | 3.—p. 276. | 4.— p. 323. | 5. — pietricică cu anumit rol în jocul A. I. 7. | 6.—animalul. | 7.— nu-s eu calul de bătaie al nimănui, (nu sufăr greul nimănui). | 8. — deabià am

venit; să pornesc iar? da ce?, eu sunt cal de poștă? | 9. — =cal de hotar (nouă hotare) | 10.—să nu mă faci din cal măgar, (să nu mă scoți din sărite). | 11.— calul dracului=calul popii, insectă. | 12.— baba asta (vrăjitoarea) erà calul dracului: afurisită și rea. | 13. — p. 326.

călueanu. s. 1.—tradiție, A. I. 9. | 2.—p. 277. nume de botez și de familie.

călugăr s. 1.— *maica și călugărul*, joc. A. I. 31. p. 291. | 2. — celui cui nu-i place atingerea cu lumea.

călugăriță. s. = gălgăriță, insectă. p. 363.

căluș. s. 1.—jucărie A. V. 6. p. 336, 348. | 2.—i-a pus căluș în gură, (i-a tăiat vorba, scurt).

cam așà. adv. 1. — potrivit, p. 284. | 2. — =da.

câmp. s. 1. — p. 319. | 2.— a luat câmpii, a căpià, a înnebunì aproape). | 3.— azi ieșim la câmp (la muncă).

cana. 1. — p. 316. | 2. — vorbire cu *cana* p. 352. | 3. — cană de vin.

candacliu? p. 368.

câne, s. p. 318.

cânește. adv. 1.—chip de a înnotà p. 330. | 2. — am ajuns la capăt, câne-cânește. (cu multă greutate).

cap. s. 1.—*frecatul în cap.* joc. A. III. 11. p. 320. | 2.—*capul afund* (în apă), A. IV. 13. p. 327 | 3.—*capul în jos* (atârnat). A. IV. 14. p. 327 | 4.—cap (minte) la el! | 5.—unde nu-i cap, vai de picioare. | 6.—capul face, capul trage. | 7. — capul tuturor răutăților. | 8.—capul bate c.rul. | 9.—ai tărâțe (cenușă) în cap? | 10. — bătut la cap, ca berbeciul la c.aie. | 11.— nu-mi bate capul. | 12.—i se cuvine să stea 'n cap de masă. | 13.—are apă la cap. Cu înțelesul de *minte*, expresiile de mai sus se pot înlocui cu: căpățină, ceapă, bostan.

capră. s. 1.—*de-a capra,* joc. A. I. 11. p. 278. | 2.—animalul. | 3.— capră de tăiat lemne | 4. capra trăsurii. | 5. — capra podului (două picioare, unite sus cu o cosoroabă). | 6.—popă, Jidan, Grec (căpriță), drac; de ce? se știe. | 7.—capra sare casa, iada sare masa= (mai mult decât): ce naște din pisică, șoareci mănâncă; și în A. I. 65 p. 309. | 8.- capra besă și oaia trage (pate rușinea). | 9. — barba caprei (o plantă).

căpriță. s. o plantă.

car. s. mai des întrebuințat e căruță. pl. care, cară, (ca și: păhar, păhară), carurI. 1.—*în car=de-a carul*, joc, A. I. 12. p. 279. | 2.—un car de fân. | 3.—îi aduce în casă cu carul, și ea tot nu-i mulțămită. | 4.—cutare e de unde s'a rupt carul cu proștii. | 5.—carul mare, carul mic (ursele). — 6. — Sui în car! — Baiu!—Dă-te jos!—Baiu.— (cel care nu e mulțumit cu nimica. | 7.—i s'a rupt caru 'n drum (a scrântit-o 'n mijlocul lucrului=când la *dică*, nu-i nimică=o scrânti tocmai când erà să zică:—Doamne ajută! | 8.—pune (încarcă) că-i carul altuia! (zi, că fac eu!) 9. — înjugă sacii la car și hai la moară, să măcinăm boii (nu vezi ce prostii vorbești)!?

caracaș? 1.—p. 317. | 2.— nume de familie și poreclă.

caraeli? p. 316.

caraghios. adj. 1.—a lăsà pe cineva caraghios. Ești charaghios (ridicol). p. 299.

cărășel. s. joc cu lăutari. p. 289.

cărbune. s. 1.— *cu cărbunele*, joc. A. III. 4. p. 319. | 2.—negru ca cărbunele.

cârcă (în—). adv. în spate. p. 331.

cârpesc. v. 1. — bat, lovesc. p. 294. | 2.— cârpesc (cârchesc) niște cămeși rupte. | 3.—cârpesc o minciună. | 4. — o cârpește de fugă. *a. cârpă* (petică). *b.* moale. *c.* a face pe cineva cârpă de șters (a-l batjocori).

carte. s. 1.—*cu cărțile,* joc. A. III. 6. p. 320. | 2.—ai carte ai parte, n'ai carte n'ai parte. 3.—i-a venit o carte (scrisoare). | 4.— știe carte (a scrie și a ceti). | 5.—om care știe carte (foarte învățat). | 6. — omul care știe carte, are patru ochi. | 7. — spune ca de pe carte. | 8. — știe carte, pân' la genunchiul broaștei. | 9. — s'a lasat el de carte și cartea de el. p. 341.

cartuș. s. 1. p. 339. | 2.—cu cutare înțeles pornografic.

căruț. s.=cărucior, jucărie. p. 336.

casă. s. 1.—figura din jocul A. I. 7. p. 277. | 2.—*casa dracului* A. I. 19. p. 284. | 3.—*casa rea* în A. I. 19. p. 284. | 4.—jucărie. A. V. 8.p. 336. | 5.—casă de locuit (*căsuță*, când e mică, *căsoaie*, când e lungă, jumătate în pământ, pentru păstrarea vinului). | 6.—ține și el casă, cum poate (ține gospodărie cum se pricepe). | 7.—să zic că am și eu casă și masă. | 8.—par'că picase casa pe el (așà erà de...). | 9.—dă foc casei ca să omoare șoarecii. | 10. — traiul, căsnicia (mi-au stricat casa). | 11.—culcușul unor animale (casa șoaricilor=mișună; casă de painjân=pânza lui, dar și conul țesut mai des într'o crăpătură, într'un ungher, de unde pândește mustele. | 12.—casa apei (locul ocupat de apă într'o fântână). | 13.—în casă la el, dacă ai apucà o mâță de coadă și ai învârti-o, n'ar aveà de ce să s'apuce. | 14.—casa lui e pe unde apucă. | 15.—cu casa 'n căciulă. | 16.—îl scot banii din casă afară (de asta, pe semne, cheltuește așà!)

castalia.? p. 315.

castapana? p. 315.

cât ce. adv. p. 275, cât ce pot=din toată puterea (fug cât ce pot).

catalige. s.pl. 1.—jucărie. p. 336 | 2.—picioarelor omenilor înnalți (se mai zic: *crăcane, compasuri)*.

cătăramă. s. 1.—p. 330. | 2.—bătaie la cătăramă, bea la cătăramă.

càu ? 1.—*càu-bàu*.p. 327. | 2.—(zic mamele către copiii când plâng:) taci, mamă, că vine *càu*.

căzăceasca. s. joc cu lăutari. p. 289.

ceandraș. s. joc cu lăutari. p. 290.

ceapă. s. 1.—jucării cu foi de ceapă A. V. 19. p. 340. | 2.—nu face nici o ceapă (nici o ceapă degerată, nici o ceapă coaptă). | 3.—cu ochii cât ceapa. Cepei i se mai zice și *slănină de post*.

cerneală. s. 1.—*flori de cerneală*, A. IV. 20. p. 328. | 2. — doar n'am băut cerneală, să-l înprumut.

cetate. s. p. 319.

cezărică.? p. 278.

chindia. s. 1. — joc cu lăutari. p. 290. 2. — erà soarele'n chindie.

chiondorâș. adj., adv.; vezi *chior*.

chior. adj. 1.—p. 283 | 2.—p. 288. | 3.—apă chioară (borș sau ciorbă fără nici un gust; rachiu poslețit). | 4.—în țara orbilor (cel c'un ochiu) chioru-i împărat. | 5.—marfă chioară, se zice despre nuci și ouă, al căror interior nu se cunoaște. | 6.—«la Chiorăni», răspunzi unuia care caută un lucru ce-i stă în față. Din tema aceasta s'au format: *chiorchioșat* (om cu ochi suciți), *chiondorâș* (se uită c.=urît, crucișș), *închiorchioșat=chiorchioșat, chiorănie*=defectozitatea celui chior; *a se chiorî* — a se uità lacom.

chiorchioșat. adj.; vezi: *chior*.

chìrci? p. 315.

Chișătbei? p. 369.

chișcaș.? 1.—p. 316. | 2.—începutul ca la vorba *chișcă*, stomac de vită, mai ales de porc.

chișitoare. s. p. 335.

chitaciu. adj. bun ochitor și lovitor. p. 309

chitesc. v. 1.—p. 309. | 2.—chitiai că-l găsești acasă? (socotiai). | 3. — om chitit la cap (cu *chiteală*). | 4. — mă chitesc langă părete, (mă fac mic, mă pitesc). adj. *chitulat*=pitit. subst: *chitulice*, pasere; se zice și unui copil mic și vioiu.

chitic. s. 1.--pește mic. p. 380. | 2. — taci chitic.

chiticiu. s. (piticiu). p. 303.

cibur? p. 368.

cìnca. ? începutul ca la *cinci*. p. 315, 316.

cìnchi. ? începutul ca la *cinci*. p. 316.

cìnga. ? începutul ca la *cinci*. p. 315.

cìngăr.? începutul ca la *cinci* p. 316, 317.

cioară. s. 1.—*de-a cioara*, joc. A. IV. 16. p. 327. | 2.— se fălește ca cioara'n lat. | 3.—e adevărat ce a spus el, cât cioara'n par. | 4.—cioară cu pene de păun. | 5.—(vorba ceea) i-aș zice cioară, dar mă fac de ocară (asta a spus-o Țiganul când a văzut o cioară moartă, la întrebarea unui Român). | 6.— se zice Țiganilor și celor cu fața închisă.

ciocan. s. 1.—ceeace rămâne din *ștuletele* de popușoiu, după curățitul grăunțelor. p. 341. | 2.--hlujii încă poartă acest nume. | 3.—ciocan de bătut cuie. | 4.—dă-mi un ciocan de rachiu. | 5.—ce-mi tot stai ciocan la cap? (de ce mă tot bați la cap?)

ciocănărie. s. câmpul, după culegerea popușoilor și tăierea ciocanilor, hlujilor, hlujărilor, hlujanilor, hlujerilor, . . p. 292.

ciomag. s. 1. p. 335. | 2. — știe numai de ciomag (frică, bătaie).

ciuciu.? 1.—p. 315. 2. — nume de familie în Tecuciu.

ciuciulesc. v. despre fructe, când încep a se coace. p. 331.

clanet. s. clarinet. p. 288.

clanț.? 1. — p. 315, 317. | 2.— *clanța* ușii; mai rar însemnă *rătez*. | 3. — sgomotul izbirii dinților (la câni, când vor să prindă muște). | 4.— cutare e un gură-clanț. | 5. — stirba-baba-clanța, se zice copiilor știrbi.

clapă s. 1.—p. 355. | 2. — ți-a tras clapa (te-a înșelat). Verbul: a clăpi (a trage pe sfoară pe cineva.

clașă. s. (pop: glasă, glasuri, glase). *în clase, de-a clasele* joc, A. I. 14 p. 281, 306.

clempău. s. și *clempuș*, A. I. 10.

clisă. s. 1. — *jucării de clisă*, A. V. 11, p. 337. | 2.—bucatelor fără gust (par'că mânânc clisă). Acestora li se mai zice și *iască*.

cloncănit. s. cloncănitul cloșcăi, dela *cloncclonc!* p. 305.

clopot. s. 1. — joc de copii. joc. A. III. 6. p. 320. | 2.—gura lui, clopot. | 3.—limba lui, limbă de clopot. | 4.—trag (ele) clopotele (s'aud clopotele sunând). | 5. — să nu cumva să aud că tragi clopotele prin sat (că spui ce ai auzit).

cloșcă. s. 1.— femeilor bătrâne și răutăcioase. | 2.—constelația (= găina).

coarjă. s.=coajă. p. 335, 336.

coastă s. 1. —*pe o coastă*, chip de a înnota | 2. — vai de coastele tale (amenințare). | 3.--am să te las (bătut) pe o coastă(coaste). | 4. — îți scot eu coasta de drac din ține (amenințare unei femei. Se crede că femeia are o coastă de deavol; se crede însă că are *șapte*). | 5. — pe coasta dealului.

coceata?. p. 374.

cocoș s. 1. — figură în jocul A. I. 7. V. p. 277: pron. pop.: cucoș, pl. cucoși. | 2.—cucoșul puștilor (*le chien* al Francezilor). | 3. -- florile ce ies din grăunțele de popușoiu când se coc pe vatra fierbinte.

cocoșel s. p. 343.

cocoșește adv. trântă cocoșească (cucosește) p. 355.

codâr? p. 315.

codobelc? se zice culbecului. p. 364.

colb s. 1.—praf (de pe drum). p. 299, 335, 341. | 2. — îți merge colbul, (când te-oiu înhățà).

colindeț? p. 357.

concină s. 1. — *concina dreaptă*, joc de cărți p. 287. | 2. — *c. mare* (cartea de zece ochi pătrați). | 3. — *concina mică* (cea de doi de treflă, spatie). | *concina pe predate* p. 287.

condeiu s. 1. — *gâcire cu condeiul*. A. VI. 10. | 2. —are condeiu (scrisoare) frumos.

copoiu s. p. 324.

corăbiasca s. joc cu lăutari. p. 290.

corabie s. 1. — jucărie A. V. 12. p. 337. | 2. — se zice cizmelor largi și urite. | 3. —oamenilor *măhăloși* (grași, greoi), cailor mari și slabi. | 4. — (povestea Țiganului cu corabia:—ai văzut, măi Țigane corabie? — ba am și mâncat. | 5. — ce ești așà de supărat?, lasă că nu ți s'au innecat corăbiile.

corn s. 1. — corn de bou, din care vânătorii își sună copoii și ogarii sau pun praf de pușcă, p. 312, 340. | 2. —lemn de corn. | 3. — cornul lui tat'to (unui Jidan). | 4.—să nu crezi că-ți caut mult in coarne (am s'o rup odată cu tine). | 5.—Vestitele coarne pe cari le poartă vestiții bărbați. *Cornilă* e deavolul; tot el e și *cornoratul*. Cei meșteri pot cântà din cornul de vânătoare.

corobană s. gaură în trunchiul unui copac, provenită din putrezirea unei crengi uscate. p. 355.

cort s. 1. — ești de cei cu corturile (Țigan). | 2. — *ca la ușa cortului,* joc cu lăutari. A. I. 27. p. 389.
cortel s. jucărie, A. V. 13. p. 337.
coșarcă s. p. 344.
Cotea s. Se aude:—să mă împrumuți cu un franc. — Te-a împrumutà Cotea, nu eu. (dela *cot*; a întoarce cotul cuiva, a nu-l ascultà). Aici: Cotea e spătar. p. 376.
coteneață s. 1. — *de-a coteneața*, joc, A. III. 7 p. 320. | 2.—ești de cei ce ridică coteneața pe sus (hoțoman). | 3. — p. 351.
coteț s. p. 351.
covrigesc v. mă fac covrig (roată). p. 373.
crăcănez v. 1.—desfac picioarele. p. 294. | 2. | despre cei fuduli. = *crăcit*; *crăcănel*, poreclă celor cu picioarele îndoite în afară și broșticilor.
cruce s. 1. — figură din jocul *în buși*. p. 276. | 2. — *cruce de trestie*, juc. A. V. 14. p. 337 | 3.—fă crucea mare că-i dracul bătrân (și nu te mai mirà). | 4. — *cruce de spic de păpușoiu*, A. V. 15. p. 337 | 5. — Moldovenii și cu Rușii sunt tot de o cruce (lege). | 6. — crucea mătei (injurături). | 7. — pune și tu două bețe (paie) cruce (fă și tu ceva). | 8. — Ziua-Crucii.
cuc. s. 1. — *de-a cucul*, joc, A. I. 1. p. 274. | 2. — A. I. 15. p. 282. | 3. — A. I. 16 p. 283. | 4. — *din cuc* = de pe sus: p. 286 etc. | 5. — cuc armenesc = pupăză. | 6. — stuchì-te-ar cucul (stupì-te-ar c.) | 7. — stupitul cucului = ouă de omizi depuse pe crenguțe în grădini. | 8.—spurcà-te-ar cucul! (când l-auzi cântând, fără să fi mâncat ceva dimineața). | 9. — cuc de iarnă (cioară, Țigan).
cucoară s. (mai întrebuințat de cât), cocoară (masc.: cucor, cocor). A. IV. 17. p. 327.
cucuțez v. (cocoțez). suit sus pe ceva = *cocoțat*, cucuțat. p. 323.
culbec s. (culbeciu). p. 364.
cumpănă s. 1. — *de-a cumpăna* joc, A. III. 7. p. 320. | 2. — grea cumpănă (primejdie). | 3.—cumpăna fântânii. | 4.—a sta în cumpănă (cumpene) (a sta la îndoială).
cununà s. jucărie A. V. 16. p. 338.
c.r s. 1. — stă'n c.r (jos) p. 324. Unii glumesc: mănâncă din c.r pe iarbă verde (mânâncă stând jos pe iarbă). | 2. —nici în c.r nu mă mănâncă (doare). | 3.—stă la c.rul meu (spate). | 4. — se ține de c.rul meu (de mine, plictisindu-mă). | 5. — decât să te mușc de c.r, mai bine te mușc de obraz, (îți spun verde în față). | 6. — capul tău a mai fost la un c.r de om (degeaba te crezi deștept. | 7. — pornogr: a da din c... adj. *c. rimănos, cur-mare.* | 8. — a se da de-a c.ru în cap (de-a tumba). p. 324, 333. | 9.— nu te cred, să te dai de-a c.ru'n cap.
curcudel s. 1. — p. 313 | 2. — pomul care se mai chiamă *curcuduș* sau *corcoduș* și face *corcodușe, curcudele, corcodele, curcudușe.*
cureà s. *cureaua* (curaua), joc de lăutari. p. 290. | 2. — piele de cureà = groasă, nerușinată. | 3.- am să scot curele din pielea ta (bătându-te).
c.rimănos, adj. vezi: c.r.
curm v. rătez, taiu. p. 348.
curmeiu s. p. 346. mă, leagă și tu un curmeiu (fă și tu un teiu-curmeiu) = fă ceva.
curpeniță s.? p. 314, 316. deia curpăn de bostan, pepene, castraveți, *lăuruscă*, vie.
cutcuvă?. p. 318.
Cuza s. 1. — *jocul lui Cuza*. A. I. 17 p 283. | 2. — Măi, nu cumva ăi fi tu Cuza (om mare. | 3.— oca lui Cuza (cea mare și dreaptă).

D.

Dàchi? p. 362.
dângă? 1. — p. 215. | 2. — mamele când își alintă copiii le cântă: dângă-dângă dângă-da...
danț s. joc cu lăutari, când mirele scoate mireasa din casă. p. 290.
dar s. 1. — darul fumatului, beției. | 2. — i-am dat în dar, o carte. | 3. — darul preoției. | 4. — darul nu vine cu carul.
dârliùș s. p. 345.
dăsagă s. pl.: dăsagi, cel mai întrebuin-

țat. | 1. — *dăsagă de pepene*, jucărie A. I. 7. p. 338 | 2. cutăror organe masculine. | 3. — *de-a dăsaga*, joc. A. VI. 1. p. 350.
dau v. 1. — fac ceva despre care e vorba mai ales la jocuri. p. 275, 276. p. 303 | 2. — are și o nuanțare pornografică. | 3. — *Dă-mi*, joc. A. VI. 9. p. 320. | 4.— mă dau în scrânciob. | 5.—dau de dracu (de beleà, de nevoie). | 5. — «dă doi» zic mamele copiilor mici ca să le întindă mânușițele. | 6. — dai n'ai, se știe. 7.— p. 276. | 8.— au dat lupii în oi. | 9.—din căldură, a dat în frig. | 10.—(când unul face gură, e amenințat:) haide-ha, dă-dă.
daulichi? format din dauleu, d'auleu! p. 362.
deget s. 1. — fluierare din degete. p. 339. | 2. — te arată lumea cu degetul | 3. — nici la degetul cel mic nu te pun; să nu îndrăznești să te măsori cu mine). | 4.— întuneric, să-ți dai cu degetele în ochi. | 5.—cinci degete-s la o mână și nici unul nu se potrivește (cu altul). | 6. — a rămas cu degetul (sărac lipit) | 7. — *gâcire cu degetele* p. 352. | 8.— să-ți spun faptele lui pe degete (pe toate). | 9. — ce are el, ți le înșir pe degete (puține). | 10. = *istoria degetelor și a iepurelui*. p. 365. | 11. — p. 353.
descàlț, v. (încalț). p. 362.
descult, adj. 1. — cine-i el?: un descult și jumătate. p. 362
digina? p. 374.
diibah? p. 374.
dihai, adv.? muncesc mai dihai decât un argat (mult mai mult), p. 286. *Diha Martine*, zic Țiganii când își joacă urșii.
dinte, s. 1 — *scuipatul printre dinți*. p. 353. | 2. — îți culegi dinții de jos când te-oiu pocni. | 3. — Ochiu pentru ochiu și dinte pentru dinte. | 4. — te mănânc (te rup) cu dinții. | 5. — ce-ți arăți dinții (râzi)?=ce-ți belești fasolea?
doare (mă), v. 1. — *de-a ce te doare*, joc, A. I. 13. p. 281. | 2. — unde-l doare și unde-l leagă, | 3. — unde dă și unde-l doare! | 4. — mă vorbește de rău? ei, ce mă doare! (nu-mi pasă). | 5. — mă doare inima după cutare.
dodel? începe ca și *doi*. p. 317.
dodeli? începe ca și *doi*. p, 316.
dodica? începe ca și *doi*. 316.
doi, num. 1. — vezi *dau*. | 2. — De multe ori numeralele cardinale se întrebuințează în locul celor ordinare: unul face așà, doi altfel. p. 299.
domn, s. 1. — *de-a domnul*, joc. A. I. 18. p. 283, 314. | 2. — ce?, ești fecior de domn? | 3. — în sara de Domnu' Hristos (în Vinerea patimilor). | 4.—ce folos că tat'*to* a fost domn, și tu nu ești om !=fala strămoșească pe strămoși cinstește. | 5. — Domnul de Rouă (povești și legende) | 6. — stau cu domni la masă (boieri). | 7. — tăceți că vine «domnu» (d. învățător) p. 296, 307. | 8.—rol, p. 288.
doneà? începe ca și *doi*. p. 315.
donìca? începe ca și *doi*. p. 314, 317.
donilica? începe ca și *doi*. p. 314.
dòra? începe ca și *doi*. p. 316.
dorobanț, s. 1. — p. 318. | 2. — dorobanțul român ne-a dat neatârnarea (ostaș, oaste în general). | 3. — se ziceà: dă-mi un dorobanț (hârtie de țigară cu chipul unui dorobanț pe copertă.
drac, 1. — om al dracului=avan. p. 278. | 2.—bătaie, cum fuge dracul de tămâie p. 284; fuge de mine ca dracul de tămâie. | 3. — ce drac de om! | 4. — am să scot eu dracii din tine. | 5. — ei, drace! | 6. — am să văd eu cine-i mai mare: Dumnezeu ori dracul! | 7.—n'a da dracul, să nu vii! | 8, — du-te dracului, | 9. — luà-l-ar dracul, (dracul să aibă parte de el). | 10. — e dracu 'n picioare. | 11.— dracul nu face mănăstiri. | 12. — dracu-i omul. | 13. — par'că a pus dracul coada pe (ceva pierdut), | 14. — n'o fi dracul așà de negru cum îl crede lumea. | 15. — atâția draci! (ași, nu se poate. | 16. — să te duci unde a 'nțărcat dracul copiii. | 17. — inimă, ochi..., de drac. | 18.— puiu de drac. | 19. — mi-i foame al dracului. | 20. — p. 299.
drăcos, adj. energic, isteț. p. 372.
drept, adj. 1. — *în dreptul* (subst.) *meu*. p. 309. | 2. — drept ca lumânarea (lumâ-

nare!) | 3. — drept ca lioca și strâmb ca postioca (ce?, asta-i drept). | 4.—azi mori cu dreptu'n sân. | 5.—mă duc drept la biserică, | 6. — spune drept (adevărat). 7. — e drept? (se cuvine).

drugă, s. 1.—știulete de popușoiu. p. 366. | 2. — un fel de fus pentru a răsuci ață.

drum, s. 1.— joc, A. IV. 18. p. 327. | 2.—i-a dat drumul să se ducă. | 3. — își face drum pe la mine și-mi fură ce-i cade. | 4. — știi, ca să aibă drumul pricină (vorbele, să vorbească) | 5. — iese la drumul mare (hoț). | 6. — a rămas pe drumuri.

dubas?, *de-a dubasul* joc. A. I. 19. p. 284.

dulap, s. 1. — p. 346. | 2. — *blidar*, unde stau blidele.

dumeleiu? p. 315.

dumenè? p. 315.

Dumnezeu, s. 1. — p. 299 | 2. — n'a da Dumnezeu să vii, că vei vedeà! | 3. — pân'la D-zeu te mănâncă sfinții. | 4. — Dumnezeu mă-tii (injurături) —5.—ce Dumnezeu (dracul), cată omul acesta aici?! | 6.— om vodeà care-i mai mare: Dumnezeu ori dracul (eu ori tu). | 7. — *cântecul lui Dumnezeu*, joacă, A. IV. 12. p. 327.

Dunărești? p. 364.

dura, adj. *de-a dura* = de-a rostogolul. p. 332.

E.

Ecou, s. joacă, A, IV. 19. p. 327.

ècti? p. 316.

ela? p. 374.

elț? p. 315.

Eș, s.=Iași. p. 359.

etca? p. 315.

F.

Fac, v. 1. —fac a rău=trag a rău. p. 336. | 2. — par'că-i un făcut, de nu mai plouă. | 3.—Ileana a făcut un băiat.

fântână, s. *cel picat în fântână*, joc, A. I. 50. p. 302. | 2.—=puț.

fante, s. 1. — fante dela jocurile de cărți, p. 287, 299. | 2. — tânăr filfizon.

fărmătură, s. 1.—=fărmitură, | 2.—o fărmătură de om și face treabă cât zece.

fasolă, s. 1. — vezi *dinte*.

fată, s. 1 — figură la cărțile de joc (= damă), p. 287. | 2. — gata, gata, numai să vrea fata. | 3. — fică (fata mamei!). | 4. — la cap, fată; la c.r. poiată.

față, s. 1. — *cu fața'n sus* chip de a innotà, p. 330. | 2. — fețe mari (oameni mari). | 3.—și dumneavoastră, fețe cinstite. | 4. — Dumnezeu și-a întors fața dela noi. | 5. — se spală pe față. | 6. — talger cu două fețe. | 7. — erau de față. | 8. —spune-mi lucrurile pe față. | 9.— spune lucrurile c'o față. | 10.—ce fel de față (coloare, înfățișare) are vinul? | 11. —se plânge față de mine. | 12.—pe din față, pe din dos. | 13.— spune-mi în față, nu în dos. | 14. — *cu fața 'nainte, înapoi*, chip de a se da pe ghiață, p 329.

feleșteu, s. p. 344.

femeiește, adv, chip de a innotà. p. 330.

fier, s. 1. — *a face fierul în capul cuiva*, joc, A. III. 10. p. 320. | 2.— bate fierul cât e cald. | 3. —fier (tare), | 4.—și fierul că-i fier și tot ruginește. | 5.—are fier (bani).

floare. s. 1.— p. 323. | 2 --pentru mine, asta-i floare la ureche. | 2.—C'o floare nu se face primăvară. | 3.—Floarea (nume de femeie). | 4.—floarea-soarelui. | 5.—floarea-paștilor, plantă. | 6.—frumoasa-florilor (floarea-florilor, zână, în povești). | 7.—vorbești de florile mărului (de geaba). | 8.—vorbești de florile cucului (cine a tradus în franțuzește: *parler pour les fleurs du coucou?*). | 9.—florile dalbe (refren la colinde). | 8.—în floarea vrâstei.

flocoșel. s. vezi: *moțoc*.

fluier. s. 1.—*jucărie* p. 338, 340. | 2.—ți-ai cheltuit averea, acuma cântă din fluier.

flutur (e). s. 1.—A. IV. 21. p. 328. | 2.—copiilor.

foaie. s. 1.— *de-a foaia*, joc, A. I. 20. p. 285. | 2.—cu «*foaie verde, foaie lată, foicică, foiliță*», încep o mulțime de cântece (*frunză, frunzuleană, frunzuliță*), | 3.—foia Țiganului (fierarului) = (*foale*). | 4.—suflă ca o foaie (de ostenit ce este). |

5.—foaie de zestre, foaie de hartie. | 6.— rochie în patru foi (patru bucăți de pânză). | 7.—

foc. s. 1.—A. I. 21. p. 285. | 2. — nimeni nu-mi știe focul meu. | 3.—să te ferești de el ca de foc. | 4.—focul iadului să te ardă. | 5.—s'a făcut foc, pe mine (s'a mâniat). | 6. — ce, focul negru, (dracul, Dumnezeu,) de nu te pricepi! | 6.—până nu faci foc, fum nu iese. | 7. — A. I. 67. | 8.—foc mare și mic A. I. 59. p. 306. | 9.— 'ată-te (bată-te) focul să te bată. (bată-te mânia focului, para focului, în foc să ardă cine..). | 10.—pune paie (toarnă gaz) să stângă (stingă) focul. | 11.—dare-ar focu 'n capul tău. | 12.—p. 312.

fonf. adj. prostuț; vezi: fornăeală.

formulă. s. 1.—formulă de eliminare. A. II.=sorț. p. 314. | 2.—eu îndată îți aplic formula (ți-o spun groasă).

formulet. s.=formulă de eliminare=sorț. A. II. p. 314.

fornăeală. s.=*fonfăneală* (vorbire pe nas; inceată), A. VI. 11. p. 353. adj.: *fornăit*, *fonf*; verb: *fornăesc*, fonfănesc.

frământare. s.—de limbă. C. III. p. 351.

frate. s. 1.—*de-a cei nouă frați*. joc. A. I. 39. p. 298. | 2.—azi fratele ți-i punga tà. | 3. — frate, frate, dar brânza-i pe bani. | 3. — viu la tine ca la un frate. | 4.—măi frate, ori și cui (ca exclamație: frățioare; Ruxando, spune tu frățioare, dacă te-am ocărît eu!). | 5.—frate de cruce. | 6. — Ești un prost!—Ce zici tu, *măi frate* (adecă il face prost și pe celălalt).

frig. v. 1.— mă frig = greșesc, mă pâcălesc, nu mai pot jucà un joc, până ce nu-mi vine rândul. p. 275, 282. | 2. — focul frige, apa fierbinte frige (in Muntenia se zice: apa clocotită *arde*. | 3.— bca, de frige (foarte mult). | 4. — m'a fript la cântar (înșelat).

frunză. s. 1.—p. 320. | 2. — frunză verde fir de iarbă (cântece; tot așà: frunzuliță, frunzuleană. | 3. — taie cânilor frunze (umblà *hargageàua*, fără rost) | 4.—umblă frunza-lelii. | 5.— *cântare din frunză*. A, V. 18.

fugă. s. 1.—*întreceri din fugă*. A. IV. 23. p. 328. | 2.— vino, fuga (*dă* fuga; dă fuga mare). | 3. — am venit într'o fugă (repede). | 4. — l-a luat la fugă. | 5.—fuga-i rușinoasă, da-i sănătoasă. | 6.—*fuga înapoi*, A. IV. 24. 329.

funie. s. 1.— =frânghie. p. 346. | 2. — nu vorbì de funie în casa spânzuratului. | 3.—o funie de paie (cât pot legà și duce în spinare). | 4.—(fiind vorba de săpun:) îți mai trebue funie.

furcă. s. 1.—*a stà furca puțului*, A. IV. 25 p. 329. | 2.—furca gâtului (furculiță). | 3.—furca drumului. | 4.—furcă de tors. | 5.—ai isprăvit de secerat? — nu, de acum mai am de furcă. | 6. — cu mine ai de furcă (de luptat, de...). | 7. — furcă cu două coarne pentru paie. | 8.— a luà pe cineva 'n furcă (a-l luà la *bețe* = cu *răsghiosul*, la trei *parale*, trei *păzește*).

G.

Gâcesc. v. (=ghicesc) 1.—*gâcire cu briceagul sau cu condeiul*. A. VI. 10. p. 352. | 2.—apoi așà pe *gâci*, lesne-i; dacă nu-i albă, e neagră. | 3.—gâci ce am aici. | 4.—A. III. 12. p. 320. | 5.—p. 352.

gâcire. s A. III. 12.

gâdiliciu . ? p. 352.

gaie. s. 1.—*de-a pui-a-gaia*, joc. A I. 55. p. 340. | 2. — te-a păpat gaia (ai dat de dracul). p. 305. 3.—țipă ca gaia (de nevoie; ci-că gaia-i blăstămată de Dumnezeu să nu bea apă decât când plouă, deoarece n'a ajutat Tatălui, când acesta a ales apa de uscat; motivul: să nu se murdărească).

găbășesc. v. prind la un colț pe cineva, cu gânduri rele. p. 372.

găină. s. 1.—p. 217. | 2.—găina care cântă sara, nu ne ouă dimineața (cineva, undeva, a comparat aceste găini cu cântărețele de pe la târguri)=gură multă, treabă puțină. 3.—găina pentr'un ou scoală un sat (cu cotcodăcitul ei). | 4.—găină bătrână, face zeama bună (zeamă, borș cu carne). | 5. — găina sau cloșca

(constelația). | 6. — Vai de casa unde cântă găina! (unde porunceşte femeia). | 7.—p. 320. | 8.—Găina cu pelerină (porecla, luare în râs), în cântecul:

cine dracu a mai văzut,
hai-diri-diri-di-ra:
găină
cu pelerină
şi cocoşi
cu ochii scoşi...

găitan. s. p. 340.
gălgăriță. s. *cântecul gălgăriței.* B, II. 3. p. 364.
gàngură..? (gangur, pasere). p. 366.
gânj. s. 1.— o nuia care înlocueşte o funie în unele legături. p. 345, 346 | 2.—se ține gânj de mine (necurmat, nu-mi dă pace).
găoace. s. oul crăpat, după ce i s'a mâncat conținutul sau a ieşit puiul. Coaja oului. | 2.—înțeles parnografic, gândindu-ne la altceva.
gaşcă s 1.—p. 292, 351. | 2.—tovărăşie de oameni răi. | 3.—locul ascuns unde-şi fac planuri acei oameni răi.
găvan. s. partea *căuşată* a lingurii.
găzăriu. s. (găzar). p. 369.
gazorniță. s. lampă rudimentară, fără sticlă. p. 333.
gheață s. 1. –darea *pe gheață*, A. IV. 27. p. 329. | 2.—am stat o zi cu gheață în spinare (frică). | 3.—despre un om rece, indeferent, dar şi înghețat,=*sloiu.*
gheţuşcă. s. p. 329.
ghindă. s. s. 1.—jucării A. V. 18. p. 339. | 2.—craiu de ghindă.
ghioagă. s. 1.—p. 335. | 2.—nu mă hrănesc cu ghioaga. adj. *ghiogar*, bătăuş, fără căpătâiu. | 3.—altceva pornografic.
ghiocat.? (ghiociu).
ghiorc. interj. p. 332. *ghioarcă*, o parte adâncă la un cot de apă, unde sunt vârtejuri.
ghistră.? p. 382.
ghizdeà. s. pl. ghizdèle, lemnele cari se îmbucă la capete, în chip de paralelipiped, spre a face pereții unei fântâni. p. 277, 344.
gimnastică. s. p. 356.
glagole. s. fpl. 1.—buche din alfabetul vechiu. | 2.—minte, pricepere (n'ai glagole 'n cap.
glavil.? p. 315 are tema lui *glavă*, batjocora capului, căruia i se mai zice şi *glăvățână*, căpățână (ă=i).
glăvățină. s. vezi *glavil.* p. 335.
Glogovişteanu I. p. 381.
glugă. s 1. p. 334.—stog. | 2.—capişon, la manta; *gluguciu.*
gnihoho! s. şi interj; aşà face calul când nechează, vezi *rânchează.* | 2.—pentru *behehe* (oaie, la judecată) pierzi şi pe *mihoho.*
gogă. s. 1. — nucă proaspătă, fără coajă verde. p. 347 | 2.—altceva, pornografic.
gogesc. v. 1.—desfac coaja verde de pe o nucă coaptă. p. 347 | 2.—tuşesc bolnav, tare.
gogoloş. s. cocoloş. p. 331.
gologan. s. A. III. 13. p. 321.
gotcă. s. 1.—p. 316. | 2.—roş-gotcă=foarte roşu=roşu ca racul. | 3.—a se duce pe gotcă = a se pierde pentru totdeauna (=*copcă*).
grapă. s. jucărie A. V. 21. p. 341. | 2. — merge (ca) cu grapa = fără băgare de seamă=grăpiş (grăchiş=târâş-grăchiş).
greier s. 1.—jucărie, A. V. 22 p. 341. | 2. —iți cântă greierii în cap.
gripcă. s. instrument de curățit poloboacele pe dinăuntru. p. 306.
groapă. s. 1.—*musca 'n groapă*, joc. A. III. 18. p. 323 | 2.—cine sapă groapa altuia, *dă* el singur într'însa (cade). | 3.—prost de dă 'n gropi. | 4. — mormânt (mi-am dus duşmanii la groapă). | 5. — vedeà-te-aş la groapă, mort. | 6. — dacă oiu muri, groapa mea o astup (umplu).
gură. s. 1 — *gură-clanț.* A. VI. 7. p. 352. | 2.—gura bate c.rul. | 3.—vorbeşte măi, până ce ți s'a duce gura la ceafă. | 4.—gură de lup. | 5.—gura lumii, pământul o astupă. | 6.—toată ziua stă cu gura pe mine. | 7. — face gură (sgomot, protestează). | 8.—bag în gură ceva (mânânc). | 9.—bate-te peste gură şi zi: «Doamne fereşte»! | 10. — hai, leagă odată gura

pânzei (începe)! | 11. — gândul mi-i în gură (vorbesc ce am în cap). | 12.—dă-i cu gura, ca un advocat. | 13. — tac din gură. | 14. — a închide gura cuiva (a-i tăià vorba). p. 374. | 15.—gura păcătosului, adevăr grăeşte.
gurlan. s. 1.—A. IV. 23. 2.—alt ceva pornografic. p. 356.

H.

Hacanà..? p. 360. In țigăneşte, *hacanàc* însemnează *acum*: *me hau hacanac*=eu mănânc acum. Românii l-au luat fără a şti ce însemnează şi de asta, zic: dă-te mai hacanà= mai încolo, mai încoace.
hâideà. interj. se zice când alungăm porcii.
hala.?. p. 368.
halal.? interj. p. 363.
haleală. s. 1.—p. 286. | 2.—furătură (despre Țigani). | 3.–bătaie *(mardeală*, dela țigănescul: *me marrau, tu marras, o marral*=(eu bat,...). | 4.--mâncare.
halesc. v. 1.—p. 286. | 2.- fur (despre Țigani. | 3. –bat. | 4.—mânânc. Țigăneşte: *me hau, tu has, o hal*=eu mânânc, ...
haliciu. s. p. 344.
Hâncu. s. 1.—2.—vestitul boier moldovan, dela care avem: Vodă vrea şi Hâncu ba.
hang. s. 1.—țin hangul la o cântare *(ison*, acompaniament). | 2.—a face pe cheful (placul) cuiva.
harag. s. 1.—=*arac.* p. 335 | 2.—eră soarele de un harag. verb: a *hărăgì* via (a-i bate haragi. | 3. | a hărăgì pe cineva (a-l bate).
hărăgesc. v. vezi *harag.*
hârâiş. adj. adv. 1. — p. 333. | 2.—hârâiş-mârâiş (cu greu). | 3.—că-i hâr, că-i mâr, şi de spus tot nimica nu spuneà.
harapnic. s. biciu mare de cânepă sau de piele. p. 335.
harhageàua. adv. vezi *frunză.*
haştar.? p. 285.
hâțân. v. sguduiu, sgâlțàesc, fac să tremure un lucru greu. Când bate vântul se hâțână ferestrele.
hâtru. adj. deştept, isteț. p. 369.
hènos.? p. 315.
hiritisez. v. felicit, urez. *Hirtimos*, ziua onomastică.
hìsa.? p. 317.
hlandan, s. cânepă crescută groasă şi rămuroasă, din pricină că a fost rară. p. 335.
hluj, s. 1.—popuşoiul, după ce s'au cules ştiuleții (fructul); el se taie şi se pune în *glugă*, pentru vite, ca nutreț (nătreț); legăturile se numesc *malduri* sau *maldâri*, cuprinzând 20—30 de fire. | 2.—*scriphă de hluj*, jucărie, A. V. 41.
hoină, s. joc. A. I. 22. p. 285.
horă, s. 1.—roata (cercul) celor ce joacă. p. 289. | 2.—*horă la pas* (dreaptă), *horă repede* (cu bătăi), jocuri cu lăutari. p. 289. | 3.—flăcău (fata) de horă =bun(ă) de intrat la joc şi vrednic(ă) să înceapă traiul tineretului. | 4.—dacă ai intrat în horă, trebue să joci. | 5.—*sâc!* de nuntă, că mâni e horă (ce mi-i una, ce mi-i alta); se zice când unul vrând să vorbească despre alt lucru, revine tot la cel dintâiu. | 6.—duce hora (e flăcău de frunte) verbul a *horì* = a jucà hora, a cântà de horă.
hoț, s. 1. -- *de-a hoții*, joc. A. I. 23. p. 286. | 2.—hoțul neprins e negustor cinstit. | 3. — hoțule ! = ştrengarule, *hoțomane!* | 4.—*hoț de codru.*
hotar, s. 1.—p. 286, 291, 298. | 2.—graniță (frontieră). | 3.—marginea unei moşii (se înseamnă cu ridicături de pământ sau bolovani de piatră). | 4. — fără hotar = fără margine, fără sfârşit. | 5. — când te-oiu huli eu, te-or râde toți cânii între hotare (ă).
huța, s. 1.—*baba-huța*, A. IV. 2. | 2.—mă dau huța (în scrânciob) şi la fiecare pendulare fac: hu-ța, hu-ța, . .

I. Î.

Iad, s. 1.—p. 306. | 2.—casa mea e un iad (din pricina traiului rău). | 2. — (sgomot ca'n) iad. | 3.—întunerec grozav. | 4.—

dracul meu, în iadul tău, porn. | 5. — mâncă-te-ar iadul, iadul te-aşteaptă.

iapă, s. 1.—*iapa prăpădită* joc. p. 287. | 2.—iapă, se zice unei femei în ocară= *iaporniță*.

iarmaroc, s. pl.: iarmaroace. 1. — a face, a se împăcà din preț la o vânzare. p. 287. | 2.—bâlciu; prin multe locuri *bâlciul* e înlocuit prin numele sărbătoarei când cade. (Ai fost la Drăgaică? ai fost la Sâmzene)? | 3. — ai venit la spartul (sfârşitul) iarmarocului. | 4. — un iarmaroc de oameni (foarte mulți). | 5. — s'au strâns oamenii ca la iarmaroc. | 6.— p. 351.

icoană, s. 1.– scoaterea icoanelor (pentru ploaie). p. 278. | 2.—înjurături de icoană. | 3.—(frumos ca) o icoană. | 4. — casa plină de icoane şi podul de ghioage (despre cel rău, care se arată drept credincios. p. 335. | 4. — închinarea (unui prunc) la icoană (întâia dată când îl duci la biserică). | 5. — a purtà pe cineva la icoane (a-l purtà cu vorba).

iepe, s. pl. 1.—iepele plugului, p. 326. | 2.— iepele războiului. | 3.—în batjocură, se zice *iapă* unei femei grase.

iepure, s. 1.—*vânătorul şi iepurele*, joc, A. I. 69. p. 312. | 2.— frică de iepure (foarte fricos) | 3.—câți iepuri la biserică. | 4.— ți-oiu da de toate, că nici brânza de iepure nu ți-a mai trebui. | 5. — mama iepurilor (măgărița, măgarul). | 6.—iepure de *muscă* (grădină). | 7.—*ogarul şi iepurele*, joc, A. I. 41. p. 298. | 8.—*iepurica*, se zice unei fetițe sburdalnice. | 9.—p. 365.

iepureşte, adv. chip de a înnotà. p. 330.

îmbuc, v. 1. — p. 338. | 2. — mănânc (mai mult în grabă=*înfulec*.

împănez, v. 1. — p. 345. | 2. — patlagele impănate (cu tocătură de verdeață înnăuntru).

împroşc v. 1. — p. 344. | 2. — împroşc cu fel de fel de vorbe urite.

închiorchioşat adj. vezi: *chior*.

încolăcesc v. o funie se încolăceşte (dela: *colac*) făcând-o cercuri şi apoi cerc peste cerc. Şarpele s'a încolăcit pe copac.

încolțesc v. 1. — prind la colț, înfund pe cineva (cu gând rău); lupul a încolțit un miel; mă încolțesc creditorii. p. 319. | 2. — iarba a încolțit (a *dat* muguri).

încunjur (cu încunjur), adv. 1. — vorbă cu încunjur (cu mai multe înțelesuri). | 2.— pe departe.

inel, s. — *cu inelul*, joc. A. I. 25. p. 288

ineluş, s. *de-a ineluşu'n vârteguş*, A. I. 26 p. 288.

înfing = *infig*. v. p. 282, 318, 334.

înnăcresc v. bătaie innăcrită (amară).

înnot, s. A. IV. 28. p. 372.

întind, v. p. 372.

întorsătură. s. — de limbă, p. 381.

întrenod, s. cât e între două noduri, la un paiu de secară, de pildă. p. 339, 344.

întrunez, v. p. 277 (mă întrunez = mă întorc, întorn, întorc, rătăcesc dela credință, lege).

învălătucesc, v. 348.

învrâstez, v. fac să alterneze două lucruri. p. 305.

isc, v. s'a iscat (ivit) un lup în pădure.

ison, s p. 340.

isprăvenie, s. sfârşit, *sfârşenie*. p. 302.

iță.?. iță-iță, joacă, A. IV. 29. p. 330.

iţâesc, v. (mă iţâesc).=iţiesc. p. 308.

iţiesc, = iţâesc. p. 299, 330.

iubareț, adj. iubitor, pătimaş. p. 352.

iuşcă, s. vezi: *biciuşcă*. p. 335.

J.

Jabă, interj., subs. 1.—se zice cânilor spre a-i goni. | 2. — boală la câni.

jar, s. 1. — p. 306. | 2. — jăratec

jidănește, adj. chip de a înnotà A. IV. 284.

joacă, s. 1. — A. IV. p. 325 (n'are pluralul uzitat: joace). | 2. — eu mor de treabă şi ție ți-i a joacă.

jucărie, s. 1. - A. V. p. 334. | 2.—ce, crezi că-i jucărie treaba asta?

judecată, s. joc. A III. 14. p. 321.

juvăt, s. joc cu lăutari.

juvăț s. streang (de spânzurătoare), leacul ți-i juvățu'n gât. p. 306.

L.

Lăcustă, s. 1. – jucărie. p. 341. A. V. 22. | 2. — om lacom. | 3. — sprinten.

lădățuie, s. ladă mică (lădiță).

lături, (nu *lâturi*) adv.; p. 309, deşi pare pluralul unei vorbe, se zice: stă de-o lături, *fă* de-o lături (de lături) (cânilor).

laud, v. 1. — e un «laudă-mă gură, că ți-oiu da o bucătură» (mâncare) *(bucătură* = cât poți înghiți odată): se zice celui ce se laudă, lăudărosului p. 287 | 2.— un «laudă-mare» = «laudă-lungă».

leg, v. 1. — leg cărțile la joc. p. 287. | 2.— eu nu mă leg de tine (nu-ți caut pricină). | 3.—s'a legat că-mi dă cutare lucru. | 4. — femeile, pe sub tulpan sau *bariz*, se îmbrobodesc cu o batistă albă *(durmeà)*; asta însamnă că se *leagă*. p. 342. | 5. — sărbătoare legată (cu cruce la călindar.) | 6. — vrăjitorii au legat ploile. | 7. — bun de legat (nebun, nu: delegat). | 8— florile leagă (s'a făcut fecundația şi vor face fructe; despre animale se zice că: *prind)*.

lemnuş, s. 1. — A. I. 18 p. 283 şi p. 341. 348. | 2. — beţisorul suveicii pe care se învârteşte ţevea (ţăghia) cu aţă, la ţesut). | 3.—pistonul la jucăria *puşcă de socru*. p. 344.

lene, s. 1. — A. VI. 6 = muşchiul dela braţ. | 2. — lenea-i cucoană mare, care n'are (nu cere) demâncare; o lene slăvită; sbs. *lenoşie*.

lia ?. 1. —p. 315. | 2.—în cântece: haaaii..., lia-a lia-ciocârlia...

limbă, s. 1. — *limbă de clopot*, joc. A. III. 6. p. 320. | 2. — fel de fel de limbi trăesc pe acest pământ (lifte, neamuri). | 3.—limba românească. | 4. — limbă de clopot = flecar. | 5. — a lăsat cu limbă de moarte.

liorca, adj. ud; se zice şi *ud-lioarcă*; verbul: *liorcăesc*=umblu prin apă, ud. p 322.

liță, s. 1. — țurcă, A. I. 64. p. 311. | 2.— sufix: drăgu*liță* Doamne!, neicu*liță*; vine din drag — dragule — drăguliță.

lucru, s. 1.—*pe lucru*, joc, A. I. 28. p. 290. | 2.—lucru rău, despre un om rău (lasă că nu-i cine ştie ce lucru bun, adecă e lucru rău).

lugoşanca, s. 1. — joc cu lăutari. p. 289. | 2.--e un vestit cântec: *Ana-Lugoşanca*.

— Aşà joacă pe la noi,
iac'aşà doi câte doi,
iacă, iac'aşà.
Vezi, aşà se joacă fata,
şi pe stânga şi pe dreapta,
iacă, iac'aşà.
Săi şi joacă fată, fată.
vezi aşà,
şi cu una, două, două,
n'o lăsà;
n'o lăsà, lăsà, voinice
că-i *română*.
şi pe lucru şi pe *joacă*
e stăpână.
(Că) n'am venit la voi la şură,
Ană-Lugoşană,
să mă uit pe subt căciulă,
Ană-Lugoşană;
ci-am venit să joc o fată,
Ană-Lugoşană,
să mă pomenească-o dată,
Ană-Lugoşană,
ori de mamă, ori de tată,
ori de dracu câte odată (?)
Hai mândro să te'nvârtesc
în jocul lugoşenesc,
iacă iac'aşà;
că, zău, mândro, rău îmi pare,
să nu joc ceardaşul mare,
iacă, vezi, aşà.
Să jucăm, leliță, să ne desmierdăm,
şi din asta, dragă, să n'o mai [curmăm.
Tot aşà mereu înainte şi înapoi,
Cum se joacă, dragă, dragă, pe [la noi.
(Că) sus e cerul de pământ,
Ană-Lugoşană,
fete ca la noi nu sunt, A.-L.,
— Ba mai sunt şi'n alte sate, A.-L.,
dar, zău, nu prea minunate.
— Ba or mai fi şi pe la voi, A.-L.,
dar nu prea cu buze moi, A.-L.,

Așà joacă pe la noi,
mai frumos decât la voi,
mai frumos decât la voi,
iacă, vezi așà!

(Auzit dela camaradul meu Valente Moțoiu, elev în șc. mil. de inf. și cav. din Buc., care-l știe din părțile Abrudului).

lume, s. 1. — ca lumea (ca de obiceiu, ordinar, comun). p. 329. | 2. — o mulțime de lume (oameni); așà ieși tu la lume ? | 3. — lumea lui Dumnezeu (pământul, universul).

lumina, s. (la fluier). p. 338.

luminiș, s. 1.—p. 333. | 2.—luminiș în codru.

lună, s. 1.—*de-a luna*, joc. A. I. 29. p. 289. | 2.—luna de pe cer. | 3.—o lună de zile. | 4.—cartofi *(cartoafa=fi)* și ridichi de lună. | 5. — Lună noua (craiu nou) (când începe să scadă, se zice că *se pișcă* (se chișcă); atunci se crede că va plouà. frați *lunateci*, cari s'au născut în aceeaș lună. Unul din ei trebue să moară, iar dacă nu moare unul, la nunta celuilalt fratele său trebue să stea pus în fiare și să nu vadă nimic.; *lunatec* mai înseamnă și nebunatec. | 6.—Celor pleșuvi li se zice că au *lună* pe cap. | 7. — *cântec către luna nouă*. A. II. 7. p. 330.

lup, s. 1.—*de-a lupul și oile*, joc. A. I. 65. p. 290. | 2. — lacom. | 3. —lupul păru-și schimbă, dar năravul, ba. | 4. — lup în pielea oii. | 5. — de când (erau) lupii (lupchii) albi (de demult). | 6. — mâncà-te-ar lupul, dare-ar lupul în tine, ne!, lupule (se zice vitelor). | 7. — de când erà lupul cățel (de demult). | 8.—par'că au dat lupii (așà-i de mare *tărăboiul*)= par'că au venit Tătarii. | 9. — gură de lup, (lacom) = *lupav*. | 10. — lupul păzitor de oi (când unui om pătat i se încredințează lucruri de cinste și încredere).

M.

Macară, s. 1.-- mosorel de ață. p. 340. | 2.—a ridicat lemnele cu macaraua.

maică, s. 1.—*maica și călugărul*, joc. A. I. 31. p. 291. | 2.—maică (măiculiță)=mamă.

màister, s. p. 290.

màistor, s. p. 290.

malea, ?. p. 315.

mălgăriță, ?. p. 364.

mămài ? p. 374.

mămăligă, s. 1. — *mămăliga ursului*. A. V. 40. p. 347. | 2.—unui om moale. | 3.—cât ai face o mămăligă (ca timp). | 4. —am pus-o de mămăligă (am pățit-o și nu știu ce să fac). | 5 — mămăligă goală (treabă puțină)=mămăligă fiartă. | 6. — *mă'ligă* (prescurtare, s'aude foarte des). | 7. – Am venit eu vreodată la măliga ta? (am venit vr'odată să-ți cer ajutor?)

mână, s. 1 — *mână moartă*, A. III. 16. p. 322. | 2.—om cu dare de mână (*cuprins*, bogat) | 3 — nu caut la mâna nimănui (n'am nevoie de ajutorul nimănui). | 4. — ce-i în mână, nu-i minciună. | 5. — îl am în mână (și-i pot face ori ce rău, îl știu cu ceva). | 6.—i-am dat o mână de ajutor. | 7.—i-am dat mâna și l-am întrebat ce mai face. | 8.—mâna are cinci degete și două nu s'aseamănă (dar oamenii!). | 9.--o mână de oameni și au făcut mult). | 10.— mi-i la'ndămână (în voie, îmi convine). | 11. — are mână de luat dar de dat nu. | 12. — mână lungă (hoț). | 13.—tu-i întinzi un deget și el ți-apucă toată mâna. | 14. — mână spartă (risipitor). | 15.—*mână ciungă*, joc A. III. 17. p. 322 | 16.—*mâna puică*, joacă A. IV. 31. p. 330. | 17.—*mâna rață*, joacă A. 14. 32. p. 331.

mănânc, v. 1. —la jocuri : a luà un element sau o figură din cele cu cari se joacă, p. 279. | 2. — mănânc mere. | 3.—mănâncă bătaie și ocară. | 4.—și-a mâncat averea și norocul (păpat). | 5. — te mănâncă pielea? (cauți bătaie?) | 6.— mă mănâncă (mă bat cu gândul) să mă duc la iarmaroc. | 7. — mâncă pământ, când mingea din sbor *atinge* pământul. | 8. — mănâncă pământ (mușcă pământul) de durere. | 9. — mănâncă furnici (spune minciuni) = mănâncă c.cat. | 10. — mănâncă pământ (lut și pământ) și spune că are dreptate. | 11. — lună mâncată (eclipsată, mâncată de vârcolaci). | 12.—*mănânci?* joacă, A. IV. 30. p. 330. (ă=â).

mànca? s. 1. – | 2. – doică.

mângâr ? p. 314, 316.

mânzește, adj. râd mânzăște=cu plâns *în două* (jumătate).

măr, s. 1.—*joc cu merele*, A. IV. 34. | p. 331 2. -- mărul lui Adam (nodul gâtului). | 3.—vorbește de florile mărului (de geaba). | 4. — l-am bătut măr (mult și bine).

marafet, s. pl. : marafeturi, ghidușii, dar și mofturi. p. 278.

măraz, s. pl : mărazuri=*marafeturi* p. 278.

mărchidan, s. p. 331.

maș? p. 315.

mâță, s. 1. — *de-a mâța și șoarecele*, joc. A. I. 32. p. 291 | 2. — sare ca o mâță. | 3. —mâța cu clopoței nu prinde șoarecî. | 4.— ochi de mâță (sticloși). | 5.—ce naște din mâță, șoareci prinde. | 6. — trăește ca mâța cu cânele. | 7. — mâța când n'ajunge la smântână, zice că-i Vineri. | 8. -- *mâță de vânzare*, joc, A. III. 13. p. 322 | 9.--nu mai mănâncă mâța oțet (nu mai e pleașca ce a fost). | 10.— *scara mâței*, jucăr. A. V. 39 p. 345.

mătăluță, s. dela *mătale* (în Muntenia : *matà*=dumneata. p. 279.

mătasă, s. 1. — de boz, de popușoi. | 2.— bariz de mătasă.

mâțâțăl, adj. mititel, micuț.

mâxâna? p. 375.

mâzgă, s. udul de pe coaja teiului, salciei, etc.

mazurca, s. joc cu lăutari (cu totul nou). p. 289.

miel, s. (miel). 1.—p. 325 | 2.—mielul blând suge la două oi. | 3.—blând ca un miel.

melc, s. *cântecul melcului*, B. II. 4.

membru, s. pron. pop. *nembru*. p. 321.

merchea, (de-a—), adv. joacă, A. IV. 33. p. 331.

merg, v. 1. — fac p. 287. | 2. — treacă—meargă, sfârșește povestirea).

meșter, s. 1. — *de-a meșterii*, joc. A. I. 28. p. 298. | 2. – cel ce se pricepe în leacuri, descântece, farmece, (babă meșteră). | 3. – ei, meștere, ce mai faci ?. (bade, nene).

| 4. — se zice Țiganilor când vrem să fim politicoși cu ei.

mice, s.=minge. p. 292.

mijă, s. pron. prop. *gnijă*, joc, A. I. 19 p. 284 ; are legătură cu *a mijì*, (se mijește de ziuă).?

mijoarcă, s. p. 285.

mijoatcă, s. p. 285,

mijoiu, s. în A. I. 19. p. 285.

mince, s.=minge p. 292.

minge, s. *de-a mingea*, joc, A. I. 33. p. 292 | 2.—*de-a mingea 'n cuc*, joc. A. I. 34. p. 296 | 3.—*prinsul mingei*, A. I. 54. p. 304

mire, s. 1. — *de-a mirele și mireasa*, joc. A. IV. 35. p 331 | 2.—rade ca mirele cel surd (prostește).

mireasă, v. 1. — *de-a mirele și mireasă*, joc A. IV. 35. p. 331 | 2. — plânge ca o mireasă.

mișcă, s, pron. prop. *gnișcă*; pluralul *gniști*, *gnișteț*, rar. | 1. — *de-a mișca* joc, A. I. 35, p. 297 Poate că-i o legătură cu verbul a *mișcà* (*mișcă* de aici=du-te de aici). p. 281, 283, 288, 301.

mișchi, ?, p. 362.

*miță*esc, v =mițuesc. vezi *morișcă*.

mițuală, s.=miță eală, vezi *morișcă*.

moară, s. 1. — *moară cu cartea*, joacă A. V. 22. p. 341 | 2.—ca la moară (pe rând) | 3. — mi-o venì și mie odată apa la moară (rândul la cutare lucru) —4. — i-a tăiat apa dela moară (i-a tăiat vorba).

moarte, s. 1. —p. 297. | 2. — unui om slab. | 3.– moartea cu coasa 'n mâni (aceluiaș. | 4. — luà-te-ar moartea, dare-ar moartea 'n gâtul tău, morticica! (blesteme). | 5. — *chemarea morții cu limba* A. VI. 15. p. 353.

mocan, s. 1. — cioban, p. 291.

mocanca, s, joc cu lăutari. p. 289.

mocăneasca, s.=mocanca, joc cu lăutari. p. 289.

mocănește, adv. chip de a se da pe gheață.

mòdâr ? p. 315.

mofluz, adv. p. 290.

mòghil ?. p. 314— începe ca *mo*vilă, pron. pop. moghilă. p. 314, 315.

*molcălu*ț, adj. adv. cam, puțin moale.

mòndâr? p. 315.
morișca, s. pl.: moriști. 1. — p. 281. | 2.— moară mică, | 3. — când se răstoarnă carul cu snopi, se zice c'a făcut o morișcă. | 4. — i-am făcut o morișcă (l-am *mițắit* de păr, l-am tras de *mițe*,= a-i trage mițucală. | 5. — *morișcă de tablă*, joc. A. V. 26. p. 341 | 6. — *morișcă de miez de soc.* A. V. 26. p. 341 | 7. — *morișcă de ou*, juc. p. 322 | 8.—*morișcă'n vânt*, A. VI. 2., p. 350 | 9.—p. 297 | 10.— p. 350.
mort, s., adj. 1.—p. 298 | 2. — beat (bat)— mort. | 3.—mort, mortăciune (unui slab). | 4.—doar n'oiu fi mort, să nu te văd.— | 5. — când s'or întoarce morții dela groapă, atunci te-oiu iertà. | 6. — joc. A. I. 39.
mòschi? p. 315.
moșoaică, s, pl. : moșoaice ; oliță cam de jumătate de ocă, p. 277.
mosor, s. 1.—p. 840 | 2 — ai să cânți din mosor (de năcaz). | 3.—ceva pornografic.
moțoc? și *motoc*, 1. — p. 317 | 2. — nume de familie în cât. Vizurești (alde Motoc), com. Buciumeni, țin. Tecuciului. | 3.— 3.—cutare a ajuns a fi «Capul lui Moțoc».
motocel, s. plantă (= *flocoșei*).
motocel, s. vezi *moțoc.*
mòvil? 1. — p. 315. | 2. vezi *mòghil.*
muc, s. 1. — un muc (căpețel) de lumânare. | 2.— șterge-ți mucii dela nas. | 3.— îi curg mucii în crișmă (stă toată ziua, uitat de sine, cu dor).
mușamà, s. 1. — joc cu lăutari. p. 289 | 2. -- a face cutare lucru mușamà (a acoperì o faptă urîtă)=a'ntinde mușamaua peste ceva.
mur? p. 382.
murez, v. p. 356.
muscă, s. *de-a musca 'n groapă*, joc A III. 19. p. 323.
must, s. 1.—p. 331. | 2.—muncesc până-m iese mustul din mine (sudoarea.)
muzicant, s. pron. pop.: modzâcant — ți, *de-a* —, joc, A. III. 20. p. 323.

N.

Nadă, s 1. — ceeace se pune în prinzători, pentru *a nădì* (*a înnădì* momì) paserile să vie : fărmături, grăunțe. p. 354. | 2. — nu mi-i de dată, ci mi-i de nadă (nu mi-i că-ți dau odată, ci mi-i că te deprind cu asta).
Napoleon, s. 1. — *scaunul lui Napoleon.* p. 305. | 2. — banul (se pron. *napalion*).
nas. s. 1. — *nasul la prășit*, joc. A. III, 21. p. 323 | 2 — e așà de fudul, că nu-i poți ajunge c'o prăjină la nasul lui. | 3.— umblă cu nasul sus (fudul). | 4. — nu-i de nasul (de sama) lui. | 5. — nu ți-i rușine pe la nas. | 6. — ai nas să vorbești de el? (nu știi cine ești tu?). | 7. — își suflă nasul (de muci). | 8. — las'că nu-ți pică nasul (de rușine). | 9.—i-a tras una pe la nas (o vorbă urîtà, usturătoare). | 10. — dacă nu erà nasul, îți beliai obrazul. | 11.—cu nasu'n șold cu mâna'n vânt (ce potrivealà). | 12. — mi-o freacă sub nas. (mă mustră, îmi atrage atenția). | 13.—bag sub nas=mănânc. | 14.—*vorbire cu nasul strâns*, A. VI. 12. | 15. — *suflarea nasului* A. VI. 17.
nătânga, s. joc cu lăutari. p. 289. | 2. — *nătâng*, stângaciu, nepriceput.
naz, s.=*moft* (face nazuri). p. 357.
nebuneala, s. 1. — plantă. p. 298. | 2. — ce?, ai mâncat nebuneală? | 3.—iar ți-a venit nebuneala la cap? (nebunie).
nechezắ, v. calul necheză=*rânchezắ* (prin Muntenia). p. 278.
nod, s. 1. — *nodul gâtului.* p. 329. | 2.— nodul c.rului *(noadă).* | 3.—înghite noduri și rabdă.

O.

Oaie, s. 1. — *de-a lupul și oile*, joc, A. I. 30. p. 291. | 2. — blând ca o oaie. | 2.— prost ca o oaie. | 3. — prost ca oaia cu jug (porcul). | 4.— vai de oaia care nu-și poate purtà lâna. | 5.—*de-a oile*, joc, A. I. 42. p, 298.
oaste, s. *de-a oastea*, joc, A. I 40. p. 298.

obrăzar, s. juc. A. I. 27. p. 341.
ochiu, s. 1. — la cărți (cartea de patru ochi). p. 287. | 2.—ochi la plasă de prins pește, ciorapi, | 3.—nu mai văd înaintea ochilor (inainte). | 4. — mi-au scăpărat ochii de mânie. | 5.—ochii cari nu se văd, se uità. | 6.—*ochiuri* (=*scrob* ; se fac cu grăsime și ouă). | 7. — ochi de geam. | 8. — vezi bârna din ochiul tău, și nu grăi pe altul de rău. | 9. — a face cuiva din ochi (semne=i-a făcut cu ochiul). | 10. — îmi scoate ochii mereu (mă mustrează). | 11. — ochiuri de apă (la vârtejuri). | 12. — la praștie. p. 309, 353.
odâr? p, 315.
ogar, s. 1. — *ogarul și i purele*, joc. A. I. 41. | p. 298. 2. — nici câne, nici ogar= nici Stan, nici căpitan.
oglindă, s. 1. — *cu oglinda*, joacă A. IV. 38. p. 331. | 2.—curat. | 3.—te-ai uitat în oglindă ca să te vezi și pe urmă să râzi de altul?
olar, s. p. 314.
olog, s., adj. *puntea ologului*, A. III. 25. p. 324.
om, s. 1.—A. I. 7. V. p. 277. | 2. — se întrebuințează în locul vorbelor nehotărite : cineva, lumea, etc.: omul la beție cade 'n nebunie; omul nu trebue să se gândească numai la ziua de azi. | 3.—m'a făcut din om neom. | 4.—p. 283.
omăt, s. jucării din omăt. p. 331.
opleană, s. sanie cu oplene. p. 345.
orb, s. adj. 1.—*de-a orbul*, joc. A. I. 43. | 2.—celui nebăgător de seamă (e un «legat la ochi». | 3.—a nimerit orbul Brăila, dar eu ! | 4.—chiorul în țara orbilor e împărat. | 5.—ce?, ai orbul găinilor?
ort, s. (nu i s'aude pluralul). 1.—ban vechiu. p. 278. | 2. — a dat ortul popii = a dat pielea popii (a murit).
osâeac, s. p. 346, 248.
oțețesc, v. bătaie oțețită = tare, grozavă. p. 284.
ou, s. 1.—*ouă de gâsculiță*, joc. A. I. 44. p. 299. | 2. — căderà piatra (grindină) cât oul. | 3.—da ce? ai ouă în poale, de nu vii mai repede? | 4.—a luà pe cineva peste cofița cu ouăle (peste picior, | 5.—fire-ai de râs tu și cine te-a ouat. | 6.— testiculelor (dăsaga cu ouăle, semințele). | 7.—*pe ouă*, chip de dat pe gheață. p, 329.
ovăsc, s.=ovăz. p. 340.

P.

Pâcâliciu, s. pâcâlitor, pâcală. p. 302.
păcuriș? dela păcură. p 365.
păgubaș, s. adj. 1.—p. 287. | 2.— când cu aldămașul, iaca păgubașul (nenorocul hoțului). | 3. — hoțul are un păcat (că fură); păgubașul o mie (că bănuește pe mulți).
paftà, s. p. 275.
pahtà, s. p. 275.
paingân, s. *scoaterea lui de copii*, A. IV. 22. p. 356.
paiu, s. 1.—2.—*de-a paiul*, joc. A. I. 45. p. 299, 305. | 3.—râzi ca cățeaua cu paiu 'n c.r. | 4. — tot așà se zice celor ce fumează. | 5.—nu iea un paiu de jos (nu face nimic).
palal? p. 363.
pălesc, v. 1. — lovesc, p. 293. bat. | 2. — florile se pălesc de soare. *Păleață*, om slab, *gălbigit.* | 3. — m'a pălit un dor de acasă (m'a apucat).
palmă, s. 1.—*baterea palmelor*, joc. A. I. 4. p. 274. | 2. — palma mânii. | 3. — i-a ars două palme, de a văzut stele verzi înaintea ochilor. | 4. — am și eu o palmă de loc, și acela-i pietriș. | 5.—unitatea de măsură: lungimea dintre vârful degetului cel mare și cel mic, degetele fiind atât de mult rășchirate, cât se poate; aceasta se mai numește și *palmă proastă. Palma domnească* este egală cu p. pr., plus lungimea degetului cel mare (la măsurătoare, aceasta se dă peste cap). | 6. — eu plâng și el bate 'n palme (de bucurie). | 7.—greu la palmă, ușor la palmă (cel ale cărui lovituri par mai grele ori mai ușoare). | 8.—Palma-Maicei-Domnului, plantă cu frunza palmată; ea are și o legendă

(colecția mea). | 9.—*spine în palmă*, joc. A. III. 27. p. 324.

pământ, s. 1. — mănâncă pământ (țurca sau mingea din sbor, atinge pământul). p. 293, 296, 309. | 2. — de supărare, s'a făcut pământ (negru ca pământul). | 3.— fuge, mâncând pământ. | 4.--mâncà-te-ar pământul (blestem). | 5.—am patru stânjeni de pământ (arabil).

pânya.? are începutul ca la numărul *patru*. p. 315.

panì...? are începutul ca la numărul *patru* p. 316, 317.

panilica.? are începutul ca la numărul *patru*. p. 314.

pânză, s. 1.— *de-a pânza*, joc. A. I. 46. p. 300. | 2.—ți s'a încurcat pânză (ai scrintit-o). | 3.—ține-te pânză, să nu te rupi (când a început să-l bată). | 4 —apa venià pe vale, pânză. | 5. — toată pânza dealului, cerului. | 6.—hai, leagă odată gură pânzei (începe-o).

păpădie, s. p. 342.

păpușă, s. 1.—jucărie, A. V. 30. p. 342. | | 2.—o femeie frumoasă. | 3.—ce? îți pare puța păpușă? (crezi că-i fleac)? | 4.—foile știuleților după ce aceștia au fost rupți; păpușă de tutun (un mănunchel). | 5.— un ciocan de bătut cercuri la poloboace.

păr, s. 1. — cu mari peri (cu mare greutate. | 2.— mi-a scos păr alb. | 3. — i-a ieșit părul prin căciulă (de sărăcie, de răbdare). | 4.—trage nădejde ca broasca de păr. | 5. -- cât păr în palmă. | 6. — vorbind de lână, ceeace se scoate mai bun la pieptănat. | 7. — în doi peri (așà și așà). | 8.—părul ursului (plantă). | 9.— părului i se mai zice și *cânepa dracului*. | 10.—a luà cuiva din păr (a-l trage de păr. p. 361 | 11.—a trage pe cineva de păr. | 12. — obiceiul luatului «din păr», înaintea tunderii.

parlabuf? vezi *pilabuf*. p. 315.

păsărește, adv. vorbire păsărească cu *ver*. p. 372; 352.

păscar, s. 1.—p. 314. | 2. — vânzătorul de pește. | 3.—o pasăre. | 4.— cel care umblă cu pască (naforă) în noaptea Invierii Domnului, spre a o împărți credincioșilor cari nu s'au putut duce la biserică.

păscărească, s. p. 286, 292. vezi *porcărească*.

păscărie, s. 1.—p. 293. | 2. — locul (piața) unde se vinde pește.

pasăre, s. 1.—*de-a pasărea sboară*, joc. A. I. 47. p. 300. | 2.— toată pasărea pe limba ei piere (fiecare sufere pentru faptele lui). | 3.—*prinderea de pasări*, A. VI. 19.

păturesc, v. 1.—p. 297, 328. | 2.— când se mână caii la arie, se strigă: «hi la lături, c.cà-te-ai păturì». | 3.—zestrea din casă, pentru măritișul fetei.

pavâl.? (Pavel)? p. 315.

piatră, s. 1.—*pietre cu soț*, joc. A. I. 49. p. 301. | 2.—plouă cu pieatră (grindină). | 3. —tare ca piatra. | 4.—piatră de moară= greu. | 4.—am să te bat cu pietre. | 5.— Sfar'mă-Piatră (povești). | 6.—crapă pietrele de frig. | 7. — dorm și pietrele. | 7.—*svârlire cu piatră*, A. IV. 41, 42. p. 332 și 341. | 8.—*sbârnâeală cu pietre*. A. IV. 44. p. 332. | 9.—*baterea pietrelor*. A. IV. 45. p. 332. | 10.—A. V. 23. | 11.—*piatra care rade apa*. p. 332.

pecti.? p. 315.

piedică, s. 1.— la trântă. p. 355. | 2.—îmi pune piedici (mi se împotrivește).

pelț.? p. 315.

peniță, s. *în peniți*, joc. A. I. 48. p. 301.

pepene, s. 1. — *dăsagi de pepene*. A. V. 17. | 2. — testiculele omului. | 3. — gras pepene.

pernă, s. joc cu lăutari (când se scoate din casă zestrea miresei). p. 289.

petca.? p. 315.

peteală, s.=*betelă*. p. 342.

pichi.? 1. p. 316.—are asemănare cu vorba *piche* (pasăre), căreia i se mai zice și *pichere* (nordul Mold.). | 2. — puii mici fac: *pichi-pichi*.

picior, s. 1. — A. IV. 28.8, mod de a înnotà. | 2.—picior de munte. | 3.—stă în picioare. | 4.—unde nu-i cap, vai de picioare. | 5.—a luà pe cineva peste picior. | 6.—«*per pedis*» (pe jos) sau «*per pedes apostolorum*» (apostolicește).

piciorong, s. p. 336.

pilabuf? p. 315.

pinchi? p. 315. 316.

pintilica.? 1.—p. 315. | 2.—nume de femeie (dela masc. Pintilie).

pipărez, v. 1. — bătaie pipărată. p. 284. | 2.—scump (prețuri pipărate).

piron, s. 1.—*bătaia pironului*, A. III. 22. p. 323. | 2.—face piroane (cuie de *bleah*) =*dârdâe* de frig. | 3. — taie piroane= spune minciuni.

pișcoace, s. p. 344.

piscopar? (piscopăreț, piscopăroaia) p. 381.

plaghie, s tufă, de obiceiu de salcie, pe malul apelor.

plătăcină? *de-a rădăcină-plătăcină*, A. I. 15. p. 282.

Plevna, s. *tunurile dela Plevna*, A. I. 64. p. 309.

plimb, v. 1.—a plimbà un cal. 278. | 2.— du-te de te plimbă (ieși afară).

plod, s. copil mic (și obraznic). p. 327.

plumb, s. 1.—plumb de hârtie=creion. p. 307. | 2.—greu ca plumbul.

poamă, s. 1. —struguri, A. IV. 36. p. 331, 332. | 2.—poamă rea (om rău); nu-i cine știe ce poamă bună! (ádică: e rea).

poarcă, s. *de-a poarca*, joc. A. VI. 2. p. 351.

pod, s. 1. — *podul popii*, joc. A. I. 51. p. 302. | 2.—podul casei (unde mă culc?— culcă-te în pod, c'acolo nu umblă vacile). | 3.—podul palmei. | 4.—pod peste ape. | 5.—podul de fier, aramă, argint, aur, de pietre scumpe (povești). | 6.—unde șede cutare?—uite pe aici: cum treci podul, înghiți nodul. | 7. — vedeà-te-aș la pod (cerșetor).

podi? p. 316.

polcă, s. 1. — joc cu lăutari (joc nou). p. 289. | 2. — polcă, polcuță (de îmbrăcat).

poliță, s. p. 346.

poloboc, s.=poloboc. p. 332, 333. | 2. — moș-poloboc (unui om gras, unui bețiv).

polog, s. 1. — cam a treia parte dintr'un snop; iese din mănunchi, la secerat. p, 355.

popă. s. 1. — la joc de cărți, figură. p. 287. | 2.—nici toate ale popii, nici toate ale omului. | 3. — burtă (pron.: bârtă), buzunar de popă. | 4.— popa are mână de luat, dar de dat nu. | 5.—m'aș face popă, dar mì-i teamă că nu mi-oiu găsì comănac. Verb: a se *popì*, a se *răspopì* (răspochì=a se despopì (catirisì). | 6.— *podul popii*, joc. A. I. 51. p. 302. | 7. — taie popa limba (zic mamele copiilor mici, cari cer de dulce în zilele de post, vari *sudue* (injură). | 8.—popa-i dracul *în picioare*. | 9. — ce?, ai să te faci popă? (cu atâta carte). | 10.—vine azi? — vine ca popa (singur). | 11.—una și cu a popii două. p. 351.

popic, s. pron. pop.: pochic, pochiciu. p. 303.

poponeț, s. 1.—un fel de opaiț, încă mai rudimentar. | 2.—stă poponeț (drept în picioare, nemișcat).

por, adj. subt. p. 315 vezi *porumbana*.

porc, s. 1.—*beșică de porc*, joc. A. V. 3. | 2.—ești un porc și un măgar.

porcăesc, v. 1.—p. 296. | 2.—fac de ocară pe cineva.

porcar, s. 1.—păzitor de porci. | 2.—p. 286. p. 293, 351.

porcăraș, s. p. 286, 293 vezi *porcar*.

porcărească, s. 1. — slujba celor ce aduc mingea și o svârl bătăușilor, p. 286, 292. | 2.—a se porcări (a scăpà o b.șină).

porcăresc, s. 1. — fac slujba de porcar. p. 296. | 2.—scap o b.șină.

poroclesc, v.=poreclesc. p. 371.

porumb, adj. 1.—vezi *porumbana* p. 515. subst.: *porumbi de hârtie*, juc. A. V. 31. p. 343.

porumbac, adj. p. 315.

porumbana? por = cenușiu deschis; de aici: Por-împărat, ca și Alb-împărat, Roș-împărat. p. 315.

porumbel, s. porumbel cu buzunare. p. 343.

poștă, s. 1.—*poșta merge*, joc. A. III. 23. p. 323. | 6.—cal de postă (om care duce greul). | 3. — la Poșta veche (mahalà în Tecuciu, se zice spre a arătà: «mai pune-ți pofta 'n cuiu».

potcă, s. om mic la statură și slab. p. 306.

potcoavă, s. 1.—mod de a se da pe gheață. p. 229. | 2. — caută cai morți să le iea pot-

coavele. verb: *a potcovì* pe cineva=a-l păcăli cu ceva.
potcovesc, v. vezi: *potcoavă*. 1.—a bate.
poteraș, s. p. 286; cel ce caută să prindă un hoț; (din poteră).
potlogar, s. p. 323.
prăfèsur, s se zice învățătorului de către săteni (fem., care nu știe poate nici carte: prăfesoară). p. 307.
prăfisòr, s. fem. prăfisoară = profesor (învățător), p. 307.
praștie, s. 1.—jucărie. A. V. 33. p. 344.—2.—cal de praștie (lăturaș).
prăștină, s. 1.—nuia groasă și lungă, care se pune peste rogoz sau paie, spre a nu le luà vântul. p. 326. | 2.—unui om înalt și slab.
prepegeanta? p. 374.
președinte, s. pron.: prezâdentiu. p. 321.
pretcar, s. sfredel mic de dat cep poloboacelor. p. 340.
primar, s. 1.—A. III. 24. p. 323. | 2.—a face primar pe cineva. (a-l bate). p. 323.
prind, v. 1.—în jocuri de părți, când iei adversarului ori ce putință de a te vătămà cu ceva. p. 279. p. 307. | 2.—și unde prinde, mai vere, a plouà, și a bate un vânt... | 3.—am prins un hoț la găinile mele. | 4.—a face o legătură, o învoeală (s'a prins frate de cruce, s'a prins că nu va fi trântit de nimeni. | 5.—a prins frică de mine, de când cu bătaia ceea. | 6.—îl prind frigurile. | 7.—*de-a prinsul*, A. I. 33. p. 303 | 8.—și-a prins nevasta. | 9.—aceste straie nu te prind. | 10.—nu prinde carne pe el. | 11.—*prinsoare*=rămășag, închisoare. | 12.—i se pare c'a prins pe Dumnezeu de un picior. | 13. — această mâncare nu-mi prinde (prieste). | 14.—dacă aș aveà acum bani, mi-ar prinde bine.
prindere, s. p. 308.
prinsătură, s. p. 308.
prinzător, s. p. 293, 304.
priponeț? p. 382.
proașcă, s. jucărie A. V. 32.
porces, s. pron.: procest. p. 321.
procuror, s. p. 321.
prost. adj., subst. 1.—, înțelesul cunoscut | 2. — rămân prost=rămân bătut dela cutare joc. p. 305. | 3. — soldat prost= de rând, negalonat; din oameni proști.
prostire, s. 1.—față de masă albă. p. 298 | 2.—învelitoare de pat (sinonim aproape cu cearșaf, dar cu ea nu ne învelim).
puică, s. 1.—*mâna puică*, joacă. A. IV. 31. p. 330. | 2.—găină de un an. | 3. — ibovnică, dragă: fir de iarbă dreaptă, puica mă asteaptă... (cântec).
puiu, s. 1.—*de-a pui-a—gaia*, joc. A. I. 55. p. 304. | 2.—ce? crezi că ne jucăm de-a pui-a-gaia? (crezi că-i glumă?). | 3.—vrabia tot puiu rămâne (nu te uità la acesta că-i mic; e mic și îndesat). | 4.—puiu de lele. | 5.—ce am suferit eu, nici puiul de șarpe să nu sufere. | 6.—puiu de drac (fecior rău din oameni răi. | 7.—ibovnic; frunză verde solz de pește, puiul lelei mă jelește... (cântec).
punte, s. *puntea ologului*, joc, A. III. 25.
pură.? p. 332.
pușcă, s. 1.—*pușcă de soc (socru)*, jucărie, A. V. 34. p. 344. | 2.—pușcă se zice și celui ce umblă după zestre (București). 3.—celui cu ochii încrucișați.
pușcaș, s. vânător.
pușcoace, s. p. 344.
puț, s. 1.—p. 277, 344. | 2.—*furca puțului*. joc. A. IV. p. 329.
putere, s. din putere = foarte tare = cât ce oiu puteà p. 284.
putină, s. 1.—de-a putina (de-a dura). p. 333. | 2. — rad putina = sterg = spăl = fug. (o sterg la sănătoasa).

R.

Rachiu, s. joc cu lăutari la nuntă. p. 289.
rad, v. 1.—p. 311. | 2.—o rad (fug), | 3.—nici rasă, nici tunsă (nu vrei nici așà, nici așà. | 4.—
rădăcină, s. 1.—*rădăcină plătăcină*, joc, A. I. 15. p. 282. | 2.—rădăcina unui copac. | 3.—rădăcina unui râu. | 4.—ce-mi stai ca o rădăcină? (nemișcat) | 5.—*de-a rădăcină*, joc. A. I. 56. p. 305. | 6.—p. 332.

| 7.—greutatea cumpenii dela fântâni. p. 345.
ragagnița.? p. 382.
rămân, v. 1—p. 307, 311. | 2.—(am prins un rămășag, (și) l-am rămas (rămânere).
rămânere, s. vezi.: *rămân*. p. 308.
rânca.? p. 315, 316. începe ca și: a *râncăi*, vorbind despre *buhai* (*râncaciu*=buhaiu). Tot de aici: *râncăeală*, *râncătură*.
râncaciu, s. vezi: *rânca*.
râncăeală, s. vezi: *rânca*.
răncătură, s. vezi: *rânca*.
râncheză, v. vezi: *nechează*. Când calul nechează, se zice că face: *gnihoho*; vezi *gnihoho*.
rânga.? p. 315.
rapandoc.? p. 368.
rapanghel..? a luà pe cineva la rapanghel (la trei parale).
rărunchiu, s. p. 310, 311.
răsbiciu, s. p. 344.
răsbuzez, v.
răstogol, adv. de-a răstogolul=de-a tumba, de-a dura. p. 297.
răsuflu, v. 1.—despre găurile gurlanilor. p. 356. | 2.—vin răsuflat, spirit răsuflat. | 3.—bube vechi, cari răsuflă acum. | 4.—am muncit până acum, lasă-mă să răsuflu și eu. | 5.—te-ai răsuflat, porcule (ai dat o b.șină).
rață, s. 1.—*a face mâna rață*, A. IV. 32. p. 331. | 2.—se leagănă ca o rață (e greoiu). | 3.—parcă-i o rață leșească (lișiță). | 4.—*rațe de țipirig*, jucării A. V. 36. p. 345. | 5.—cine-i mai mare?: rața ori rățoiul (femiea ori bărbatul?)
ràzuș, s. p. 345.
repezeală, s. repede, la iuțcală p 373.
roată, s. 1. — juc. A. IV, 46. p. 332. | 2. — s'a întoarce, *el*, roata și la mine. | 3. —roata lumii. | 4.—hai, roată 'mprejurul meu.
rohatcă, s. desființatele *bariere* ale târgurilor. p. 351.
rup, v. 1.— rup hora = stric horă. p. 292. | 2.—rupe-ți-ai gâtul să ți-l rupi. | 3. — nici în ruptul capului nu plec. *Ruptură*, femeie ușoară.
rusca? rus, ruscă; se zice: rusoaică. p. 316.

S, Ș.

Sâcâesc, v. 1.— năcăjesc pe cineva, îi fac în ciudă: *sâc-sâc*. p. 375. | 2.—nu mă hotărăsc.
săgeată, s. 1.— *arc și săgeată*, juc. | 2.—venià săgeată către mine.
sârba, s. joc cu lăutari.
sanie, s. *sanie, vara*, A. VI 47. p. 333. | 2.—omul înțelept umblă vara cu sanie și iarna cu car. | 3.—345.
săniuș, s, locul înclinat pe care se dau copiii cu sania. p. 345.
sârba, s. joc cu lăutari. p. 289.
sărez, v. bătaie sărată (grea); preț sărat (ridicat). p. 284.
sărătură, s. *întreceri la sărituri*, A. IV. 47. p. 333.
șarpe, s. pron. pop.: șărpi. 1.—șarpele biciului. p. 335. | 2. — poate că însamnă: șarpe să te faci, dacă... p. 307.
sbanțu?
sbârnăeală s. 1.—sgomotul unui lucru care sbârnâe. p. 332. | 2. — svon, sgomot.
sbârnă(â)etoare s. jucărie. p. 350.
sbrehud adj. (nebunatec). p. 359.
sburătuire s 1.—svârlire cu pietre. p. 331, 372. | 2. creșterea copiilor și pasărilor. (după ce mi le-am sburătuit, mi le-a furat).
scară, s. 1.—*scara mâței*. A. V. 39. p. 355. | 2.—lasă, că la urma urmei, scară la cer tot nu vei face. | 3.—scara are și urcuș și scoboriș.
scaun, s. joc. 1.—A. I. 52. p. 305 și 333. | 2.—om cu scaun la minte.
schimb, subst.. 1. p. 351. | 2.— santinelele se compun de obiceiu din trei schimburi. | 3. — să-mi aduci două schimburi (rânduri de rufe). | 4.—călărași cu schimbul (mă duc la schimb).
scot, v. p. 355.
scrânciob, s. juc. A. V. 40. p. 346.
scripcă, s. 1. | *scripcă de hluj*, juc. A. V. p. 347. | 2.—cu gâtul ca scripca.
scroafă, s. 1.—A. VI 4. p. 351. | 2.—s'a suit scroafa 'n copac. | 3.—unei femei, în batjocură.
sfădălie, s. sfadă mare. p. 279.
sfânt, s. 1.—*Sfânta*. (Icoana Maicei Dom-

nului, făcătoare de minuni) d. p. cea dela ms. Adam, Tutova), care se aduce la procesii pentru ploaie. p. 278. | 2. — *de-a sfântul*, joc. A. III. 26. p. 324. | 3.— lasă că nu-i ciine ştie ce sfânt. | 4.— Cel sfânt (Dumnezeu). | 5.—până la Dumnezeu te mănâncă sfinţii. | 5.--sfinţi (la *mucenic*; se fac nişte covrigi în chip de 8, cari se numesc tot *mucenici* (măcinici), *sfinţi*, sau *sfinţişori*.

sfâr... inter. p. 315.

sfârâeac, s. 1.—jucăr. A. V. 41, p. 347. dela a sfârâi. | 2.—*sfârâeac de bumb.*, juc. A. V. 43. p. 348.

sfărleazâ, s. 1.—p. 349. | 2.— se învârteşte ca o sfârleazâ (făcând treabă).

sfichiu, s. vezi: *sflichiu*. p. 332.

sflichiu, s. 1.—la biciu, vârful subţire. p. 332, 335. | 2.—a luà pe cineva în sflichiu (a-l sflichiuì=a-l înţepà cu vorbe).

sgândăresc v. irit, neliniştesc, scormonesc. p. 303.

şiriclic, s. (şărăclăc).

smeu s. jucărie. p. 350.

soacră, s. 1.—p. 353. | 2.—soacră, soacră,
poamă acră;
de te-ai coace.
cât te-ai coace,
dulce tot nu te-ai mai face!
3. — unui cicălitor. | 4. — lasă, nu mai plânge, că n'a murit soacră-ta.

soare, s. 1.—soare de un harag (cam o jumătate de ceas, după răsărit, sau înnainte de apus. p. 292. | 2. — e soare (e senin, ziua). | 3. | frumos, soare, la chip). | 4. — nume de botez şi de familie. | 4.—stă soarele pe cer (văzând aşà minune, auzind aşà de grozave minciuni. | 5 — stau la soare (mă încălzesc, *mă pălesc*, la căldura soarelui. | 6. — *soarea-soarelui* (la început a fost luna), vine din *floarea-soarelui* sau *sora-soarelui*? | 7.— soarele e *la prânz* (9—10 ore a. m.); *prănzişor* (7—8 a. m); *sub-ameazâ* (10½ — 11 a. m.); *cruce, în răscruce* (ameazâ); *de-ameazâ 'nde-sară* (4 — 5 p. m); *la toacă* (⅓ oră înainte de apus, *sfinţit*. | 8.—sfintul-soare. | 9.—să am şi eu tihnă sub soare (în lume) | 10. — soare cu dinţi (când străluceşte soarele, dar e frig grozav). | 11.— ars de soare.

şoarece, s. 1. — *de-a mâţa şi şoarecele*, joc. A. I. 32, p. 392. | 2. — dinţi, urechi de şoarece. | 3. — răsărirà popuşoii şi sunt ureche de şoarece (micuşori).

sbanţu?. p. 314.

socru, s. = soc. p. 341, 344.

şodrăgana *(şi-o-drăgana)*? p. 313, 314.

şodron, s. joc. A. I. 59. p. 306. Ce legătură cu vorba franţuzească: *le chaudron* = căldarea (Dicţ. Urechià). = şotron.

sorţ, s. 1.—A. II. p 313. | 2.—ai tras sorţii? mă duc la sorţi (pron: sorţ.)

şotilica? p. 315.

şotipana? p. 316.

sotrişa, s. joc cu lăutari. p. 289.

şotron, s. vezi *şodron*. p. 306.

sovârf, s. = sovârf. p. 358.

spanţu?.. p. 313, 314.

spânzur, v. 1. — *de-a spânzuratu*, joc, A. I. 58. p. 306. | 2.—taie şi spânzură (despre un stăpân, autoritate, care face ori ce). | 3. — un spânzurat şi jumătate (puiu de lele). | 4. — spânzură (atârnă).

spânzurare, s. joc. A. I. 58. p. 306.

sparg, v. 1. — sparg hora, stric hora. p. 292. | 2. — a spart o f.tă.

spate s. *pe spate*, chip de a înnotà. A. IV. 28.7.

spatie, s = treflă. p. 287.

spinare, s. *pe spinare*, chip de a înnotà. A. IV. 28.7. | 2.—te mănâncă spinarea? (cauţi bătaie?). | 3.—stă la spinarea mea.

spine s. *spine'n palmă*, A. III. 27. p. 324.

spurc v. 1.—spurc gâşca. p. 296. | 2.—liftă spurcată (necreştină). | 3. — s'a spurcat cu carne în post. | 4.—te-a spurcat cucul, pupăza (le-ai auzit cântând, fără să fi mâncat ceva). | 5. — spurcat, spurcăciune (murdar, neobişnuit; carnea de cal e spurcată).

strâmbare s. A. IV. 14. p. 353.

şteghie, s. p. 347.

ştevie s. p. 347.

ştiulete s. p. 347.

stòghil? începutul ca la *stog* (şură). p. 314, 315.

stoghim? p. 317.

stor. s. stol de pasări (rotacism). p. 353.

stòvil? vezi: *stoghil*. p. 315.

stârc? (stârciogăţel). p. 381

strişcă s. = trişcă. p. 340.

strujesc v. strujesc o crănguţă de frunze, o apuc strâns într'o mână şi cu cealaltă o trag, aşà că toate frunzele i se rup; strujesc pene. p. 324.

struna s. juc. 1. — A. V. 44. p. 349 | 2.— treaba merge strună. | 2. — rândueala când e bună, rostul casei merge strună.

strunesc v. 1. — p. 309. | 2. — strunesc un cal la trăsură.

subsioară s., adv. 1.— sub rădăcina mânii p. 285. | 1, — dă-mi o subsioară de fân (cât pot luà subsioară); pron. pop.: susâuară, pl.: susâuări.

sucală s. p. 340.

suctemè?. p. 315.

sùlu? *sul* la răsboiul de pânză. p. 316.

supat s. adv. (sub-pat); pl: supaturi, supate p. 274.

şurub s. 1. — *şuruburi în cap*, joc, A. III. 10 (munt: *şurup*. p. 320) | 2. — întoarce şurubul (vorba). p. 377.

sutulùc? p. 316.

T. Ţ.

Tabinet s. tabinet drept şi pe prădate, jocuri de cărţi p. 287.

ţâcă s. 1. — când mingea e lovită puţin. p. 393, 394 | 2. — a lovì beţele la jocul de minge. | 3. — (zic femeile copiilor mici) vin la mama *ţâcă*.

ţâcnal s. *ţâgnal*, juc. A. V. 18. şi p. 339.

tăfălugă? p. 381.

Talion s. ? p. 317.

tămăşag s. glumă, comèdie, spirit p. 285.

tânga? începe ca numărul *trei*. p. 315.

ţântă, s. ţintă 1. | *de-a ţânta*, joc A. IV. 39. 4. | 2. — a venit ţintă la mine. | 3.— ţintă de fier. | 4.—cal cu ţintă'n frunte.

ţânţar, s. 1. — *ţântarul*, joc. A. I. 12. p. 279. şi A. I. 60. p. 307. | 2. | face din ţânţar, hărmăsar (mincinosul care măreşte tot ce audè).

ţântar, s = *ţântarul*, joc. A. I. 61. p. 307.

ţară, s. 1.—*de-a ţara*. p. 308 joc. A. I. 62. | 2.—te află o ţară când te-oiu ocărì.

târcoale, s. (fără sing.) a da târcoale, a umblà pe lângă cineva c'un scop anumit (rău). p. 291.

târg, s. 1. — p 351. | 2. — nu fac târg cu tine (nu vreau să am de a face). | 3.— ai făcut târg cu cutare? (te-ai împăcat la vânzare, cumpărare? verb.: *a târguì*, a cumpărà.

târt. interj. când unul scapă o b.şină, face *târt*. p. 359.

tată, s. 1.—*tătăl-nostru* ţigănesc p. 368. | 2.—p. 368.

tăvăluc adj, A. IV. 50. p. 333.

târvrii? p. 316.

teiu s. *plesnitul din frunză de teiu*, A. IV. 22. p. 327.

telefon s. juc. A. V. 45, p. 349.

teleleu adj., adv. 1. — vezi: *frunză*. | 2. — = teleleu-Tănase.

temeneiu?. p. 315.

testament s. 1.—joc. A. I. 63. p. 308 | 2.— să-ţi faci testamentul (c'am să te omor).

tetea s. tată (drăgostos). p. 368.

Ţigan s. 1. — 283, 285, 288. | 2. — tot Ţiganu-şi laudă ciocanul. | 3. — vrei să te faci Ţigan (zic mamele copiilor cari nu vor să se spele). | 4. — ce? eşti Ţigan (de ceri aşà pe la toată lumea)? | 5. — lasă-l că nu-i Ţigan (zici în glumă cânelui, care latră pe cineva, ce vine la tine). | 6. — Ţiganul când s'a văzul împărat, întâiu pe tat'*so* l-a spânzurat. | 7. — s'a înnecat ca Ţiganul la mal. | 8.—(când istorisim...): povestea Ţiganului (povestea vorbei, p. celuia, p. cântecului) | 9. — taci că vine Ţiganul (popa, zic mamele copiilor ca să nu mai plângă). *Ţigănie* (Munt.) şi *Ţigănime*, se numesc satele şi părţile din târguri, populate cu Ţigani. | 10.— | 11.—*când se duc Ţiganii la lemne*, joc cu lăutari. p. 289.

tili?. p. 217.

ţin v. 1.—ţiu un copil în braţe. | 2. — ţiu (ţin) la copiii mei. | 2.—de ce te ţii mare | 3. — Gheorghe ţine pe fata lui Mo-

raru (nevastă). — 4. — Ileana se ține cu Radu (au relațiuni). | 5.—ține un păhar de vin (poftim). | 6. — femeia ține nouă luni. *Țiitoare, țiitură*, femeie ușoară. | 7. — p. 303.

tinica? începe ca *trei*. p. 317.

țintă, s. joc. p. 332.

țipirìchi? p. 313, 314, 315, are asonanță cu *țipirig*, iarbă de baltă cu frunze țepoase.

țipirig, s. 1. — *pălărie de țipirig*, juc. A. V. 28. p. 342. | 2. — *rațe de țipirig*, juc. A. V. 36. p. 345. | 3.—vezi: *țipirìchi*.

titirez, s. 1. — juc. A. V. 46. p. 292. | 2. — om harnic, isteț, iute.

tiuleu, s. (singularul foarte rar auzit). 1.—mustăți de abià mijite. p. 292. | 2.—pene mici la pui de pasăre.

toderașca, s. joc cu lăutari. p. 289.

toderașul, s. joc cu lăutari. p. 289.

țonțoroiul, s. 1.—joc cu lăutari. p. 190. | 2.—toată ziua umblă țonțoroiul (nebunatec).

toporaș, s. 1.—p. 316. | 2.— floarea. | 3.—topor mic.

toschi? p. 315.

trag, v. 1.—p. 300, 301, 319. | 2.—trag la măseà. | 3. — i-a tras vreo două peste cap. | 4.—înțeles pornografic. | 5.—trage mâța de coadă (n'are ce face, o duce greu). | 6.—câte am tras și nu m'am ras, nici de asta nu m'oiu tunde (nu mă desnădăjduesc). | 7.—boul trage. | 8.—trage a om mare p. 336. | 9.—trage-a ploaie. | 10.—se trage din neam mare. | 11.—trag o linie. | 12. — trage a moarte.

trântă, s. A. VI. 20. p. 355.

traș? p. 315.

trăsură, s. p. 349.

tren, s. pron. pop.: trin, joc. A. IV. 52. p. 333. | 2. — iute ca trenul.

trestie, s. 1. — *cruce de trestie*, A. V. 14. p. 337. | 2. — unui slab și înalt.

tri? începe ca numărul *trei*. p 316.

tridica? începe ca numărul *trei*. p. 316.

trimet. v. 1. — trimet la iarbă. p. 293. | 2.—cutare flăcău a trimes la cutare fată (peținori s'o ceară).

trinea? începe ca numărul *trei*. p. 315.

trinilică? începe ca numărul *trei*. p. 314.

trișcă, s. p. 340.

troschi, s. (trosc-pliosc !) p. 315.

tùlu? p. 316.

Tulumbuci? p. 369.

tumba, (de-a tumba). adv. de-a dura, ade-rostogolul. p. 324, 333. | 2.—să te văd dându-te de-a tumba și tot nu te cred.

tun, s. 1. — *bătălie cu tunuri*, joc. A. III. 3. p. 318, 219. | 2.—*tunurile la Plevna*) joc. A. I. 64. | 3.—beat (pron. pop.: bat, tun, doarme tun. | 4. — să tragi cu tunul (și n'aude, nu se deșteaptă). | 5. — *de-a tunul*, joc, A III. 28. p. 324.

tupiliș, adj. (pron. pop.: tuchiliș). îndoit de șale și de genunchi, cu capul plecat, ca să nu se vadă. Se mai zice: *tupit* (tuchit), *pitit*. p. 291.

țurcă, s. 1. — *de-a țurca*, joc. A. I. 65. p. 309. | 2. — crezi că mă joc de-a țurca cu tine (glumesc?) | 3. — *de-a țurcă mică*, p. 311. joc. A. I. 66.

turcaleț, adj.(?) *sm eu turcaleț*, jud. A. V. 49. p. 350.

turhùru? p. 381.

țuștiu! interj. p. 360.

țuțuluc, adj. creț, sburlit.

tùxâna? p. 375.

U.

Ucig, v. 1. — ucid, p. 353. | 2. — Ucigă-l-crucea (diavolul).

uit. v. 1.—mă uit în colo (într'o parte). p. 299. | 2.—nu mă uit eu că-i urît, (nu caut, nu țiu ca...). | 3.—te uiți la mine. | 4.—am uitat să-i spuiu; adj.: *uituc* (lesne uitător, *prostuț*).

ulasen? p. 374.

ulcicuță. s. *de-a ulcicuța*, juc. A. I. 67. p. 312.

umbră. s 1.—*umbre pe pereți*, juc. A. IV. 53. p. 333. | 2.—unui om slab. | 3—umbra iepurelui (planta).

umblu. v. 1.—scrânciobul, moara, banii umblă. p. 347. | 2.—om umblat (care a văzut multe locuri). | 3. — umblat ca b.șina în izmene.

unalana (una lana).? p. 313.

uncheș. s. *de-a baba și uncheșul*, joc, A. I. 2. p. 274.

uneà? începe ca numărul *unu*. p. 315.

unel? începe ca numărul *unu*. p. 317.

uneli? începe ca numărul *unu*. p. 316.

ùnga? începe ca numărul *unu*. p. 315.

nnìca? începe ca numărul *unu*. p. 316, 317.

unilica.? începe ca numărul *unu*. p. 314, 315.

unt. s. 1.—p. 320. | 2.—am să te bat (untul se bate) pân s'a alege untul din tine.

urîțenie. s. p. 324.

ureche. s. 1.—*scoaterea apei din ureche*, B. II. 9. | 2.—ei, mă ureche! (surdule!). p. 377. | 3.—tare de ureche (surd) | =4.—fudul de o ureche. | 5.—într'o ureche (cam nebun). | 6.—își pune capul între urechi și se duce (căuiu). | 7.—am să-ți rup urechile. | 8. — pe o urehe-i intră și pe alta-i iese. | 9.—cine are *ochi* de văzut să vază și *urechi* de auzit să auză! adj. *urecheat* (obraznic).

urs. s. 1.—A. I. 68. p. 312. | 2.—celui ce fuge de lume. | 3.—s'adunase lumea ca la urs. | 4.—glas de urs. | 5.—voinic, *voinicos*. | 6.—fuge de mine ca de urs. | 7.—ursul nu joacă de voie, ci de nevoie. | 8. — de asta n'are ursul coadă (de asta n'ai crezământ la mine. | 9. — părul-ursului (planta). | 10. — *vânătorul și ursul*, joc. | 11. — *mămăliga-ursului*, joc. A. V. 40. p. 347.

ursăreasca. s. joc cu lăutari. p. 290.

V.

Vale. s. 1. — a luà la vale pe cineva (în râs). p. 372. | 2.— greu la deal, greu la vale. | 3. — ei, acum calea-valea (mai merge).

vals. s. joc cu lăutari (cu totul nou). pron. valț. p. 290.

vânător. s. 1.—p. 324. | 2. — *vânătorul și iepurele*, joc. A. I. 69. p. 312. | 3.—*vânătorul și ursul*, joc. A. I. 70. p. 312. | 4—unuia cu ochii încrucișați.

vândălac, de-a-vândălacu, adv=de-a tumba. p. 345.

vânturângă. ? p. 381.

vânzoleală. s. dela vânzolesc.; frământare, chinuire. p. 324.

văratec. adj. care se coace vara în fruntea altor soiuri. p. 347.

vârtea? de-a vârtea-casa, joc. p. 339; din verbul *învârtesc*.

vârteguș, s. *de-a ineluș'n vârteguș*, joc. A. I. 26. p. 288.

vârv, s. 1. vârf. | 2.—asta îi pune vârv al toate (prea e prea). | 3. — vrei bătaie? îți dau cu vârv și îndesat.

vedre, s. pl. jocurile cari premerg nunta (Sâmbătă seara). p. 375.

viermănos, adj. cu viermi. p. 347.

vine, s. pl. stă pe vine, pe amândouă picioarele. p. 329.

vìrci? p. 315.

vivat, s. joc cu lăutari. p. 290.

voinicește adj. chip de a înnotà. p. 330.

vrană s. la fluier, la poloboace (pe unde se toarnă vin). p. 339.

vulpe s. 1.—joc. A. III. 29. p. 324. | 2.—șiret.

Z.

zbanghiu adj. închiorchioșat (cruciș). p. 372.

zbanț. ? p. 317.

zbănțăluesc, v. p. 347.

zmâc! (zmâc!, îmi sbură vrabia din mână). p. 382.

zoae s. lături, apă murdară după spălarea unui lucru. p. 377.

CUPRINSUL

	Pag.
Prefață	1

A. Jocuri de copii.

I. *Jocuri propriu zise.*

1. De-a ascunsul	2
2. Baba și unchesul	»
3. De-a barza	»
4. Baterea palmelor	»
5. De-a bondariul	3
6. In bunghi	»
7. In buși	»
8. De-a caii	5
9. Călueanul	»
10. De-a calul	6
11. De-a capra	»
12. In car	7
13. De-a «ce te doare»?	9
14. De-a glasăli	»
15. De-a cucu (rădăcină-plătăcină)	10
16. De-a cucu	»
17. Jocul lui Cuza	11
18. De-a domnul	»
19. De-a dubasul	12
20. De-a foaia	13
21. Focul	»
22. Hoina	»
23. De-a hoții	14
24. Iapa prăpădită	15
25. Cu inelul	16
26. De-a ineluşu'n vârteguș	»
27. Jocuri de flăcăi și fete mari	»
28. Pe lucru	18
29. De-a luna	»
30. De-a lupul și oile	19
31. Maica și călugărul	»
32. De-a mâța și șoarecele	20
33. De-a mingea	»
34. De-a mingea'n cuc	24
35. De-a mișca	25
36. Moartea	»
37. Morișcă	»
38. Mortul	26
39. Mortul (cei nouă frați)	»
40. De-a oastea	»
41. Ogarul și iepurele	»
42. De-a oile	»
43. De-a orbul	27
44. Ouă de gâsculiță	»
45. De-a paiul	»
46. De-a pânza	28
47. De-a pasărea sboară	»
48. In peniți	29
49. Pietre cu soț	»
50. Cel picat în fântână	30
51. Podul popii	»
52. Popicul	31
53. De-a prinsul	»
54. Prinsul mingei	32
55. De-a pui-a-gaia	»
56. De-a rădăcina	33
57. Scaun	»
58. Spânzurarea	34
59. Șodronul	»
60. In țânțari	35
61. Țântarul	»
62. De-a țara	36
63. Testamentul	»
64. Tunurile la Plevna	37
65. De-a țurca	»
66. De-a țurca mică	39
67. De-a ulcicuța	40
68. Ursul	40
69. Vânătorul și iepurele	»
70. Vânătorul și ursul	»
II. *Sorți*	41

III. *Jocuri cu păcăleli.*

1. Apă din coardă	46
2. Bărbier	»
3. Bătălie cu tunuri	»
4. Cu cărbunele	47
5. Cu cărțile	48
6. Clopotul	»
7. De-a coteneața	»
8. De-a cumpăna	»
9. Dă-mi	»
10. Face fierul în capul cuiva	»
11. Frecatul în cap	»
12. Gâcire	»
13. Gologanii	49
14. Judecata	»
15. Legare	50
16. Mâna moartă	»
17. Mâța de vânzare	»
18 Morișcă de ou	»
19. Muscă'n groapă	51
20. De-a muzicanții	»
21. Nasul la prăsit	»
22. Baterea pironului	»
23. Poșta merge	»
24. Primar	»
25. Puntea ologului	52
26. De-a sfântul	»
27. Spine în palmă	»
28. De-a tunul	»
29. De-a vulpea	»

IV. *Joace.*

1. Pe sub apă	53
2. De-a baba-huță	»
3. Mergerea bățului în capete	»
4. Invârtirea bățului	»
5. Cumpănirea verticală a unui băț	»
6. Cu bețele	»
7. De-a berbecii	»
8. Beșici din scuipat	54
9. Bucurie	»
10. Calul	»
11. Cântare din buze	54
12. Cântecul lui Dumnezeu	55
13. Capul afund	»
14. Cu capul în jos	»
15. Câu-bâu	»
16. De-a cioara	»
17. Cucoare	»
18. Drum	»
19. Ecou	»
20. Flori de cerneală	56
21. Fluturii	»
22. Pocnitul în frunze de teiu	»
23. Intrecere din fugă	»
24. Fuga înnapoi	57
25. Furca puțului	»
26. Gâgâeala din gât	»
27. Pe ghiață	»
28. Innotul	58
29. Iță-iță	»
30. Mânânci?	»
31. Mâna puică	»
32. Mâna rață	59
33. De-a merchea	»
34. Joaca cu două mere într'o mână	»
35. De-a mirele și mireasa	»
36. Must	»
37. Numărare	»
38. Cu oglinda	»
39. Omătul	»
40. Poama	60
41. Svârlire cu pietre	»
42. Svârlirea pietrelor cu biciușca	»
43. Piatra care rade apa	»
44. Sbârnâeală cu piatra	»
45. Baterea pietrelor cu lopățele	»
46. Roata	»
47. Sanie, vara	61
48. Intrecerea la sărituri	»
49. Scaun de mâni	»
50. Tăvăluc	»
51. De-a tumba	»
52. Tren	»
53. Umbre pe pereți	»
54. Vârtea-casa	»

V. *Jucării.*

1. Arc și săgeată	62

	Pag.
2. Baloane	63
3. Beşica de porc	»
4. Beţe	»
5. Bice	»
6. Căluş	64
7. Căruţ de vergi	»
8. Casă	»
9. Catalige	»
10. Clempău de hluj	»
11. Jucării de clisă	65
12. Corăbii	»
13. Cortel de brusture	»
14. Cruce de trestie	»
15. Cruce de spic de popuşoiu	»
16. Cununi	66
17. Dăsagi de pepene	»
18. Fluiere şi mijloace de cântat	»
19. Foi de ceapă	68
20. Găitan cu mosorul	»
21. Grapă	69
22. Lăcustă	»
23. Lemnuş de asvârlit pietre	»
24. Moară cu cartea	»
25. Morişcă de tablă	»
26. Morişcă de miez de soc, boz sau ciocan de popuşoiu	»
27. Obrăzari	»
28. Pălărie de ţipirig	70
29. Păpădia	»
30. Păpuşi	»
31. Porumbei de hârtie	71
32. Proaşcă	72
33. Praştia	»
34. Puşcă de socru (soc)	»
35. Puţ	»
36. Raţe de ţipirig	73
37. Răzuş	»
38. Sania	»
39. Scara mâţei	»
40. Scrânciobul	74
41. Scripcă de hluj	75
42. Sfârâeacul	»
43. Sfârâeac de bumb	76
44. Strune	77
45. Telefon	»
46. Titirezul	77
47. Trăsură	78
48. Sbârnâitoare	»
49. Smeu	»

VI. *Diverse.*

1. De-a dăsaga	78
2. Morişcă	»
3. Morişcă în vânt	»
4. De-a poarca	79
5. Vorbire cu «cana»	80
6. Lene	»
7. Gura clanţ	»
8. Gâdilatul	»
9. Gâcire cu degetele	»
10. Gâcire cu briceagul sau cu condeiul	»
11. Soacra	81
12. Vorbire cu nasul strâns	»
13. Vorbire cu un băţ între dinţi	»
14. Strâmbări	»
15. Chemarea morţii prin limbă	»
16. Scuipatul printre dinţi	»
17. Suflarea nasului fără degete	»
18. Răcnetul în urechea altuia fără veste	»
19. Prinderea şi jocul cu pasările	»
20. Trântele	83
21. Exerciţii de gimnastică	84
22. Scoaterea paingânilor	»
23 Gurlanii	»
24. Privire pe dos	»
25. Haine groase	»
26. Căciula	»

B. Cântece de luare în râs şi altele.

I. *Către oameni*	85
II. *Către vietăţi, lucruri, diverse*	91

C.

I. *Jocuri de cuvinte, spirite, formule de păcăleli*	97
II. *Intrebări, probleme*	105
III. *Frământări de limbă*	109
Glosar	111